

JSR

Journal of
Srilanchang Review

วารสาร ศรีล้านช้างปริทรรศน์

ปีที่ 10 ฉบับที่ 1 ประจำเดือนมกราคม - มิถุนายน 2567 Vol.9 No.1 January - June 2024

ISSN 2350 - 9406

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตศรีล้านช้าง

Mahamakut Buddhist University Srilanchang Campus

MBUSLC

วารสารศรีล้านช้างปริทรรศน์ JSR

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง จังหวัดเลย ราย 6 เดือน

ปีที่ 10 ฉบับที่ 1 มกราคม – มิถุนายน 2567 | Vol.10 No.1 January – June 2024

ISSN 2350 - 9406

วัตถุประสงค์

เพื่อเผยแพร่ผลงานวิชาการ ผลงานวิจัย ทางพระพุทธศาสนา ปรัชญา ศาสนา การศึกษา รัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ และนิติศาสตร์

เจ้าของ :

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง

253/7 ถนนวิสุทธิเทเพ ตำบลกุดดอง อำเภอเมืองเลย จังหวัดเลย

โทรศัพท์ 042-814-978 เว็บไซต์ <https://so06.tci-thaijo.org/index.php/jslc>

อีเมลล์ slc.journal@mbu.ac.th

ที่ปรึกษา

พระราชวชิรสุธี

เจ้าคณะจังหวัดเลย (ธ)

พระมหาวิเชียร ธมมวชิโร, ดร.

รองอธิการบดีวิทยาเขตศรีล้านช้าง

พระมหาวัฒนา สุรจิตโต, ดร.

ผู้อำนวยการศูนย์บริการวิชาการศรีล้านช้าง

พระมหาจันทมณฑล อภิรัตน์

ผู้อำนวยการสำนักงานวิทยาเขตศรีล้านช้าง

บรรณาธิการ : พระครูพิสุทธิธรรมมาภรณ์

ผู้ช่วยบรรณาธิการ : ผศ.ดร.จักรกฤษณ์ โปดาพล

กองบรรณาธิการ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย :

รศ.บุญช่วย ศิริเกษ

รศ.ดร.สุพัฒน์ อนันต์จารย์

ผศ.ดร.วิชฌนพงศ์ ศรีจันทร์

หน่วยงานภายนอก :

รศ.ดร.ภาสกร ดอกจันทร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

ผศ.ดร.ทอมทวล บัวระภา

มหาวิทยาลัยขอนแก่น

รศ.ดร.ภักดี โพธิสิงห์

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

ผศ.ดร.สุรพล พรหมกุล

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

รศ.ดร.พุทธรักษ์ ปราบนอก

มหาวิทยาลัยขอนแก่น

ผศ.ดร.ประยุทธ์ ชูสอน

มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

รศ.ดร.ธงชัย ลิงอุดม

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ผศ.ดร.ประสงค์ หัสรินทร์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ผศ.ดร.อุเทน วัชรชินโรส

มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย

ผศ.ดร.ศักดิ์นาถรณ์ นันท์

มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย

การพิจารณาและคัดเลือกบทความ

บทความแต่ละบทความจะได้รับพิจารณาจากคณะกรรมการกลั่นกรองบทความวารสาร (Peer Review) 3 ท่าน ที่มีความเชี่ยวชาญในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง และได้รับความเห็นชอบจากกองบรรณาธิการก่อนตีพิมพ์ โดยการพิจารณาบทความจะมีรูปแบบที่ผู้พิจารณาบทความไม่ทราบชื่อหรือข้อมูลของผู้เขียนบทความ และผู้เขียนบทความไม่ทราบชื่อผู้พิจารณาบทความ (Double-blind peer review) เพื่อให้เป็นไปตามกฎหมายลิขสิทธิ์ ผู้นิพนธ์ต้องลงลายมือชื่อในแบบฟอร์มใบมอบลิขสิทธิ์บทความให้แก่วารสารฯ พร้อมกับบทความต้นฉบับที่ได้แก้ไขครั้งสุดท้าย นอกจากนี้ ผู้นิพนธ์ต้องยืนยันว่าบทความต้นฉบับที่ส่งมาตีพิมพ์นั้น ได้ส่งมาตีพิมพ์เฉพาะในวารสารศรีล้านช้างปริทรรศน์เพียงแห่งเดียวเท่านั้น หากมีการใช้ภาพหรือตารางของผู้นิพนธ์อื่นที่ปรากฏในสิ่งตีพิมพ์อื่นมาแล้ว ผู้นิพนธ์ต้องขออนุญาตเจ้าของลิขสิทธิ์ก่อนพร้อมทั้งแสดงหนังสือที่ได้รับการยินยอมต่อบรรณาธิการ ก่อนบทความจะได้รับการตีพิมพ์

กำหนดการเผยแพร่ ปีละ 2 ฉบับ

ฉบับที่ 1 มกราคม - มิถุนายน / ฉบับที่ 2 กรกฎาคม - ธันวาคม

พิมพ์ที่ : สำรวยก้อปี่บ้านใหม่
34/6 ชุมชนบ้านใหม่ ถ. วิสุทธิเทพ ต. กุดป่อง
อ. เมือง จ. เลย

บทบรรณาธิการ

วารสารศรีล้านช้างปริทรรศน์ฉบับนี้เป็นฉบับปีที่ 10 ฉบับที่ 1 เนื้อหาของบทความเป็นเนื้อหาสาระที่เกี่ยวข้องกับพุทธศาสนา ปรัชญา การศึกษา รัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ ทั้งในรูปแบบบทความวิจัย บทความวิชาการ และการวิจารณ์หนังสือ ประกอบด้วยบทความจำนวน 10 บทความ ได้แก่ 1) กลยุทธ์การดำเนินการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของ โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 2) รูปแบบการเสริมสร้างความสุขในการทำงานของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลยเขต 2 3) รูปแบบการบริหารแหล่งเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมของชุมชน ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 4) กลยุทธ์การบริหารในยุคดิจิทัลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 5) แนวทางการบริหารความเสี่ยงของการบริหารงบประมาณในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู 6) รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลด้วยหลักปาณิธรรม สำหรับผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 7 7) ความต้องการจำเป็นและแนวทางการบริหารวิชาการห้องเรียนพิเศษในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุโขทัย จังหวัดสุโขทัย 8) ความต้องการจำเป็นและแนวทางการสร้างทีมงานที่มีประสิทธิภาพ ในสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด สังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 18 9) แนวทางการพัฒนาทักษะ การจัดการเรียนรู้ของครูในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุโขทัย 10) การพัฒนาโครงสร้าง พื้นฐานของท้องถิ่นไทย

กองบรรณาธิการขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิ ที่ให้ความอนุเคราะห์พิจารณาคุณภาพบทความทุกบทความในวารสารฯ และคณะทำงานวารสารฯ ทุกท่านที่ช่วยให้การจัดทำวารสารฯ สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

ขอขอบคุณผู้เขียนบทความ นักวิจัยและผู้อ่านทุกท่านที่ให้การสนับสนุนมาโดยตลอด และขอเชิญชวนให้ท่านส่งบทความเพื่อพิจารณาตีพิมพ์ในวารสารฯ ฉบับต่อไป

กองบรรณาธิการ

วารสารศรีล้านช้างปริทรรศน์

บทความที่ได้รับการพิจารณาจากคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ และเผยแพร่ในวารสารฉบับนี้ เป็นทัศนคติและข้อคิดเห็นส่วนบุคคลของผู้เขียนแต่ละท่าน ไม่ถือว่าเป็นทัศนคติและความรับผิดชอบของบรรณาธิการ

สารบัญ

หน้า

บรรณาธิการแถลง.....	ก
◆ กลยุทธ์การดำเนินการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของ โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 (STRATEGIES FOR FOSTERING RELATIONSHIPS BETWEEN SCHOOLS AND COMMUNITIES UNDER THE LOEI PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 2) <i>ภาณุมาศ ศรีคำภา, ศักดินาภรณ์ นันทิ และสุชาติ บางวิเศษ</i>	1
◆ รูปแบบการเสริมสร้างความสุขในการทำงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลยเขต 2 (THE ENHANCEMENT MODEL OF TEACHER’S HAPPINESS AT WORK UNDER LOEI PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 2) <i>ชินานาฏ คำพีระ, สุชาติ บางวิเศษ และศักดินาภรณ์ นันทิ</i>	15
◆ รูปแบบการบริหารแหล่งเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมของชุมชน ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 (THE MODEL OF THE ADMINISTRATIONAL LEARNING RESOURCES BY THE COMMUNITY PARTICIPATORY IN THE SCHOOLS UNDER LOEI PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 1) <i>ศักดินาภรณ์ นันทิ และสุชาติ บางวิเศษ</i>	29
◆ กลยุทธ์การบริหารงานวิชาการในยุคดิจิทัลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 (ACADEMIC MANAGEMENT STRATEGIES IN THE DIGITAL ERA OF SCHOOLS UNDER LOEI PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 2) <i>วัชรพล จันทกรารุญญ์, สุชาติ บางวิเศษ และศักดินาภรณ์ นันทิ</i>	43
◆ แนวทางการบริหารความเสี่ยงของการบริหารงบประมาณในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู (GUIDELINES FOR RISK MANAGEMENT OF BUDGET IN SCHOOL UNDER THE SECONDARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE LOEI NONG BUA LAM PHU) <i>ชฎานิชฐ์ สืบผาง, ศักดินาภรณ์ นันทิ, และสุชม พรหมเมืองคุณ</i>	59
◆ รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลด้วยหลักปาปนิคธรรม สำหรับผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา เขต 7 (THE DEVELOPMENT MODEL OF DIGITAL LEADERSHIP BASED ON THE PĀPAṆĪKADHAMMA PRINCIPLES FOR ADMINISTRATORS OF PHRAPARIYATTIDHAMMA SCHOOL, GENERAL EDUCATION DEPARTMENT, AREA 7) <i>พระครูปริยัติกิจวรวัฒน์ (สุนทรโร) และพระฮอนด้า วาทสฺสโท</i>	71

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

◆ ความต้องการจำเป็นและแนวทางการบริหารวิชาการห้องเรียนพิเศษในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุโขทัย (THE NEEDS AND GUIDELINES OF ACADEMIC ADMINISTRATION FOR SPECIAL CLASSROOMS UNDER THE SECONDARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE SUKHOTHAI) วัฒนา เม้าทุ่ง, สติรพร เขาวนชัย และสายฝน วิบูลรังสรรค์	83
◆ ความต้องการจำเป็นและแนวทางการสร้างทีมงานที่มีประสิทธิภาพ ในสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด สังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 18 (THE NEEDS AND GUIDELINES FOR BUILDING AN EFFECTIVE TEAM IN PROVINCIAL EDUCATION OFFICES UNDER REGIONAL EDUCATION OFFICE 18) วสันต์ คำสนอง, สติรพร เขาวนชัย และสายฝน วิบูลรังสรรค์	99
◆ แนวทางการพัฒนาทักษะการจัดการเรียนรู้ของครูในยุคดิจิทัลสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาสุโขทัย (GUIDELINES FOR DEVELOPING TEACHERS' LEARNING MANAGEMENT SKILLS IN THE DIGITAL AGE UNDER THE SUKHOTHAI SECONDARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE) ภูวิศ ครุฑหลวง, สติรพร เขาวนชัย และสายฝน วิบูลรังสรรค์	113
◆ การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของท้องถิ่นไทย (INFRASTRUCTURE DEVELOPMENT OF THE THAI LOCALS) ทัชชา ปั่นเหน่ง และจักรวาล สุขไมตรี	129
ภาคผนวก	141

กลยุทธ์การดำเนินการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของ
โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2
**STRATEGIES FOR FOSTERING RELATIONSHIPS BETWEEN
SCHOOLS AND COMMUNITIES UNDER THE LOEI PRIMARY
EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 2**

ภาณุมาศ ศรีคำภา¹

ศักดิ์นาภรณ์ นันท์²

สุชาติ บางวิเศษ³

^{1,2,3}มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย

Panumart Seekharmpar¹

Sakdinaporn Nuntee²

Suchat Bangwiset³

^{1,2,3} Loei Rajaphat University, Thailand

Corresponding Author E-mail: Panumart @gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2) เพื่อศึกษากลยุทธ์การดำเนินการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 3) เพื่อประเมินกลยุทธ์ในการดำเนินการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 จำแนกตามตำแหน่งหน้าที่ และอำเภอที่ตั้งของโรงเรียนกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ คือ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน และคณะกรรมการสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 ปีการศึกษา 2564 การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัย กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตาราง Krejcie & Morgan ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 331 คน โดยใช้วิธีสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified random sampling) เทียบสัดส่วน จำแนกตำแหน่ง และอำเภอที่ตั้งของโรงเรียน แล้วทำการสุ่มอย่างง่ายโดยวิธีจับสลากเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป แจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติทดสอบสมมติฐาน โดยใช้การทดสอบค่า T-test

ผลการวิจัยพบว่า

1) สภาพการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับ มาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่ามีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงมากไปน้อย ดังนี้ อันดับแรก คือ ด้าน

งานการให้บริการชุมชน รองลงมา คือ ด้านงานการรับความช่วยเหลือจากชุมชน และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านงานจัดตั้งกลุ่ม ชมรม สมาคม และมูลนิธิ

2) กลยุทธ์การดำเนินการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 มีองค์ประกอบทั้งหมด 6 ด้าน โดยเรียงลำดับความสำคัญมากที่สุดได้แก่ ด้านงานการประชาสัมพันธ์ พบว่าประกอบด้วย 3 วิธีดำเนินงาน มีกิจกรรมทั้งหมด 7 กิจกรรม และมีวิธีปฏิบัติทั้งหมด 4 วิธี รองลงมาคือ ด้านงานจัดตั้งกลุ่ม ชมรม สมาคม และมูลนิธิ พบว่าประกอบด้วย 3 วิธีดำเนินงาน มีกิจกรรมทั้งหมด 7 กิจกรรม และมีวิธีปฏิบัติทั้งหมด 5 วิธี และด้านที่มีความสำคัญน้อยที่สุดคือ ด้านงานการให้บริการชุมชน พบว่าประกอบด้วย 3 วิธีดำเนินงาน มีกิจกรรมทั้งหมด 6 กิจกรรม และมีวิธีปฏิบัติทั้งหมด 3 วิธี

3) ผลการประเมินประเมินกลยุทธ์ในการดำเนินการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 มีองค์ประกอบทั้งหมด 6 ด้าน โดยการประเมินอิงเกณฑ์ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน มีผลการประเมินโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.53$, S.D. = 0.53) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านความเป็นประโยชน์ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.63$, S.D. = 0.07) รองลงมา คือ ด้านความเป็นไปได้ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.59$, S.D. = 0.06) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านความเหมาะสม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.37$, S.D. = 0.13)

คำสำคัญ: กลยุทธ์; ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน;

Abstract

The objectives of this research are 1) to study the conditions of building relationships between schools and the communities of schools under the Loei Primary Educational Service Area Office 2 2) to study strategies for building relationships between schools and communities of schools under the Loei Primary Educational Service Area Office 2 3) To assess, according to position and duty, various approaches for fostering partnerships between schools and communities of schools under the control of the Loei Primary Educational Service Area Office 2. In additions, the districts where the schools sampled in this research are located include school administrators, teachers, and school committees. Under the jurisdiction of the Loei Primary Educational Service Area Office 2, academic year 2021. This study, the investigator The Krejcie & Morgan table was used to calculate the sample size, and stratified random sampling, proportion comparison, position classification, and district-by-district school location were used to arrive at a sample size of 331 persons. Next, a basic random sampling was carried out using a lot drawing. A questionnaire was employed as the data collection tool. Pre-made programs were used to analyze the data. Standard deviation, mean, percentage, and frequency distribution Statistics for hypothesis testing Applying the T-test method.

The research results are summarized as follows.

1) Relationship building between schools and school communities under District 2's Loei Primary Educational Service Area Office generally is in excellent condition. When these factors are taken into account, opinions are determined to be highly elevated in every element. Sort the following things by highest to lowest average values: Receiving assistance from the community comes first, then the labor of offering community services. The process of starting organizations such as clubs, foundations, associations, and groups has the lowest average.

2) Strategy for building relationships between schools and communities of schools under the jurisdiction of the Loei Primary Educational Service Area Office 2 has a total of 6 elements, arranged in order of greatest importance: Public relations work It was found to consist of 3 methods of operation. There were a total of 7 activities and a total of 4 methods of operation. Followed by the work of setting up groups, clubs, associations and foundations, it was found that there were 3 methods of operation. There are a total of 7 activities and 5 methods of practice, and the least important aspect is Community service work It was found to consist of 3 methods of operation. There are 6 activities in total and 3 methods of practice.

3) The results of the assessment, which comprised six parts in total, of relationship-building tactics for schools and school communities under the jurisdiction of the Loei Primary Educational Service Area Office, District 2. The assessment was conducted using the effective criteria of five specialists. With ($\bar{X} = 4.53$, S.D. = 0.53) the total evaluation was at the highest possible level. After weighing each factor, it was discovered that the usefulness factor had the greatest average value. is the aspect with the highest level ($\bar{X} = 4.63$, S.D. = 0.07), followed by possibility ($\bar{X} = 4.59$, S.D. = 0.06), and suitability (the aspect with the lowest average value). At a high degree ($\bar{X} = 4.37$, S.D. = 0.13)

Keywords: Strategy; Relationships Between Schools and Communities

บทนำ

ในการพัฒนาโรงเรียนนั้น ชุมชนมีบทบาทสำคัญยิ่งในการที่ชุมชนจะช่วยเหลือโรงเรียนซึ่ง เป็นสถาบันการศึกษาของชุมชน โรงเรียนต้องอาศัยความร่วมมือสนับสนุนจากชุมชนทั้งในเรื่องเงิน วัสดุอุปกรณ์ และสิ่งต่าง ๆ ตลอดจนแรงงานแรงใจจากชุมชนนั้นๆ ด้วย ในการดำเนินการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน ผู้บริหารโรงเรียนและบุคลากรทุกคนใน สถานศึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้อง เช่น ชุมชน ผู้ปกครองนักเรียน ต้องได้รับการเตรียมความพร้อมให้ มองเห็นคุณค่า และมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานและ การดำเนินการอย่างต่อเนื่อง โดยมีการติดตามและกำกับดูแลการดำเนินการอย่างเป็นระบบ (ธีระ รุญเจริญ 2554: 172)

การสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนาการศึกษา จึงเป็นการสร้างสัมพันธ์ภาพอันดีต่อกันระหว่างโรงเรียนกับชุมชน เพื่อให้โรงเรียนรู้จักชุมชนดีขึ้น สามารถที่จะค้นหา และใช้

แหล่งทรัพยากรในชุมชนให้เกิดประโยชน์ต่อการจัดการศึกษา ในเวลาเดียวกันชุมชนก็มี ความรู้สึกที่ดีต่อโรงเรียน การส่งเสริมความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนาการศึกษา คือ การทำให้ชุมชนรู้สึกว่าโรงเรียนเป็นสมบัติของเขา ผู้คนในชุมชนย่อมจะช่วยกันดูแลรักษาทรัพย์สิน ของโรงเรียน ตลอดจนเอื้ออำนวยความสะดวก ให้ความช่วยเหลือโรงเรียนด้านต่าง ๆ เช่น ช่วยสละ ทรัพย์สินที่โรงเรียนยังขาดแคลน ช่วยซ่อมแซมวัสดุอุปกรณ์ อาคารเรียน โดยมีได้คิด ค่าตอบแทน (พินิจดา วีระชาติ, 2552: 44) เป็นต้น คุณภาพจากสถานศึกษาที่นักเรียนมีความรู้ความสามารถและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตาม มาตรฐานที่หลักสูตรกำหนด และเป็นที่ยอมรับของผู้ปกครอง ชุมชน และสังคมนั้น ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ต้องดำเนินการให้สถานศึกษามีความพร้อมในการขอรับการประเมินคุณภาพภายนอกจาก สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา ทำการประเมิน 5 ด้าน ได้แก่ ผู้บริหาร ด้านครูผู้สอน ด้านผู้เรียน ด้านสถานศึกษาเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ และด้านความสัมพันธ์ชุมชน การปฏิรูปกระบวนการบริหาร และจัดการศึกษา มุ่งปรับเปลี่ยนความคิดเกี่ยวกับการบริหารการ จัดการของรัฐใหม่ เพื่อให้การจัดการศึกษามีอิสระและเสรีมากขึ้น ปรับเปลี่ยนการตัดสินใจจากกรมใน ส่วนกลาง เป็นการตัดสินใจในพื้นที่ทุกส่วนของสังคม ตั้งแต่ประชาชน ครอบครัว ชุมชน สถาบันทาง สังคม องค์กรพัฒนาเอกชน ธุรกิจเอกชนและองค์กรภาครัฐ มีส่วนร่วมและรับผิดชอบต่อการจัด การศึกษาอย่างเต็มศักยภาพ รูปแบบการจัดการศึกษาที่หลากหลาย มีการจัดการศึกษาที่ได้คุณภาพ และสร้างความเป็นธรรมแก่คนในสังคมมากขึ้น สามารถตอบสนองความต้องการของบุคคล สังคม และประเทศไทยได้อย่างรวดเร็ว ตามสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป และในการส่งเสริมความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนาการศึกษาจึงมีความสำคัญเพราะโรงเรียนจะดำเนินงานต่างๆ ให้บรรลุวัตถุประสงค์ต้องอาศัยความร่วมมือร่วมใจจากบุคคลากรและหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อให้โรงเรียนและชุมชนสัมฤทธิ์ประโยชน์ร่วมกันเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการพัฒนาการศึกษาที่ส่งผลผลิตคือนักเรียนที่จะเป็นอนาคตที่สำคัญของชาติ โรงเรียนเป็นสถาบันที่ให้การให้การศึกษาอบรม โดยมีครอบครัวเป็นสถาบันแรกที่ทำให้ความรู้ ก่อนที่จะนำบุตรหลานของตนเองเข้าศึกษาในโรงเรียน โดยมุ่งหวังให้ครูพัฒนาบุตรหลาน ให้ความรู้ ชัดเกล้าให้เจริญงอกงามในทุกๆ ด้าน ปัญหาของชุมชนมักคิดเพียงแต่ว่าเป็นหน้าที่ของโรงเรียนและ รัฐบาล ไม่ใช่หน้าที่ของตนเองจากรายงานผลการปฏิบัติราชการปฏิบัติราชการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 ได้สรุปผลการประเมินคุณภาพภายนอก ในมาตรฐานที่ 14 สถานศึกษาส่งเสริมความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนาการศึกษา ผลการประเมินสถานศึกษาในระดับประเทศ มีโรงเรียนที่ได้รับระดับคุณภาพดี ร้อยละ 74.94 ส่วนสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 มีโรงเรียนที่ได้รับระดับคุณภาพดี ร้อยละ 77.98 จากส่วนสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 จัดทำแผนการปฏิบัติงานจัดทำโครงการสร้าง ความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชน เพื่อแก้ปัญหาการสื่อสาร การสร้างความเข้าใจระหว่ง หน่วยงานกับบุคคลที่เกี่ยวข้องการรับรู้ข่าวสารการดำเนินกิจกรรมของโรงเรียนจากการสัมภาษณ์ครูผู้รับผิดชอบด้านงานสัมพันธ์ชุมชน และหัวหน้าสายชั้น ซึ่งมี อายุราชการสูงสุดในโรงเรียน ได้ให้ข้อมูลไปในทิศทางเดียวกันถึงการส่งเสริมความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนาการศึกษาของโรงเรียนในปัจจุบันมีแนวโน้มที่ลดลงจากเดิมอัน

เนื่องจากโรงเรียนขาดปฏิสัมพันธ์อันดีกับชุมชนมีการเปลี่ยนแปลงผู้นำชุมชนตลอดจน คณะกรรมการสถานศึกษาหลายท่านมีอายุมาก ไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างเต็มที่อย่างที่ควรนำมา อีกทั้งการปรับเปลี่ยนโครงสร้างชั่วโมงเรียนที่ มิได้เอื้อต่อการนำวิทยากรท้องถิ่นหรือปราชญ์ชาวบ้านเข้ามาร่วมจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษา สาเหตุดังกล่าวเป็นปัญหาสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อ การพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่จะทำให้ผู้เรียนมีคุณภาพชีวิตที่ดี ในการที่โรงเรียนสร้างความสัมพันธ์ ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ซึ่งจะเป็นสิ่งทีเสริมสร้างความแข็งแกร่งและการพัฒนาคุณภาพทางการศึกษาในทุกด้าน

ดังนั้นผู้วิจัยในฐานะที่เป็นบุคลากรในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 ผู้วิจัยจึงให้ความสนใจที่จะศึกษา กลยุทธ์การดำเนินการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนให้เกิดประสิทธิผล โดยคำนึงถึงคุณภาพที่ได้มาตรฐานตามแนวทางการประกันคุณภาพการศึกษา และกระจายโอกาสทางการศึกษาเช่นเรียนฟรีจนจบการศึกษาขั้นพื้นฐานการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาสพิการและการศึกษาทางเลือกเพื่อให้เกิดการพัฒนาคุณภาพ การศึกษาอย่างแท้จริง

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2
2. เพื่อศึกษากลยุทธ์การดำเนินการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2
3. เพื่อประเมินกลยุทธ์ในการดำเนินการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง กลยุทธ์การดำเนินการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 โดยแบ่งเป็น 3 ขั้นตอนดังนี้ ระยะเวลาที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการของการดำเนินการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 ระยะเวลาที่ 2 การสร้างกลยุทธ์ในการดำเนินการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของ โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 ระยะเวลาที่ 3 การประเมินกลยุทธ์การดำเนินการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของ โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง/กลุ่มผู้ให้ข้อมูล

1. ประชากร ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน และ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 ประจำปีการศึกษา 2566 จำนวน 331 คน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนและ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 ปีการศึกษา 2566 ผู้วิจัยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง (Sample Size) และ วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง (Sampling) ดังนี้ ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง (Sample Size) กลุ่มตัวอย่างได้จาก ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนและ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 ซึ่งมีจำนวน 2,731 คน ที่ได้จากสูตรของการ ใช้เกณฑ์การกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างของ(Krejcie & Morgan, 1970: 607-610) ขนาดกลุ่มตัวอย่างสำหรับการศึกษาสัดส่วนประชากร ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 331 คน

3. กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 3 คน ได้จากวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) การสนทนากลุ่ม (Focus group Discussion) โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการ ดำเนินงานการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา เลย เขต 2 เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) แบ่งเป็น 5 ระดับ

2. แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured Interview) โดยผู้วิจัยสร้างขึ้นจาก ผล การศึกษาและวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการดำเนินงานการ สร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เลย เขต 2 ในระยะที่ 1 ที่มีค่า $PNI_{modified}$ สูงสุด 3 ข้อแรก

3. แบบบันทึกการสนทนากลุ่มโดยผู้วิจัยสร้างขึ้นจากผลการศึกษา ในระยะที่ 2 คือการศึกษาสภาพ ปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการดำเนินงานการสร้างความสัมพันธ์ระหว่าง โรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เลย เขต 2 ในขั้นตอนที่ 1

4. แบบประเมินกลยุทธ์การดำเนินการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 ได้แก่ มาตรฐานด้านความเหมาะสม (Propriety Standards) มาตรฐานด้านความเป็นไปได้ (Feasibility Standards) และมาตรฐานด้านความเป็นประโยชน์ (Useful Standards) โดยแบบประเมินแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการดำเนินการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 โดยแบบสอบถาม (Questionnaire) แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ความถี่ (Frequency) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น ($PNI_{modified}$)

2. การศึกษากลยุทธ์การดำเนินการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 ประกอบด้วย 1) การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) โดยการสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 3 คน เครื่องมือที่ใช้เก็บข้อมูลเป็นแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง 2) การยกร่างแนวทาง (Drafting) โดยคัดเลือกจากค่าความต้องการจำเป็น 3 อันดับแรก สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าดัชนีความต้องการจำเป็น และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพโดยวิธีพรรณนาวิเคราะห์

3. การสนทนากลุ่ม (Focus group Discussion) ใช้การวิเคราะห์เนื้อหาจากการสนทนากลุ่มข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้ นำไปจำแนก จัดข้อมูลให้เป็นหมวดหมู่ และตีความตามกรอบแนวคิด เอกสารที่เกี่ยวข้อง วิธีการศึกษา ขอบเขตการวิจัย วัตถุประสงค์ และข้อค้นพบที่สำคัญเกี่ยวกับกลยุทธ์การดำเนินการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 เพื่อให้ผู้ทรงคุณวุฒิได้ยืนยันข้อมูลสำหรับการยกร่างและตรวจสอบ

4. การประเมินกลยุทธ์การดำเนินการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน เป็นการวิเคราะห์ผลการประเมิน ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ ของกลยุทธ์การดำเนินการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 โดยการวิเคราะห์ ข้อมูลเชิงปริมาณ โดยใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

ผลการวิจัย

การศึกษากลยุทธ์การดำเนินการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูล และการแปลผลการวิเคราะห์ข้อมูล ได้นำเสนอผลตามลำดับ ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการดำเนินการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการดำเนินการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของ โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2

ข้อ	การดำเนินการสร้าง ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียน กับชุมชน	สภาพปัจจุบัน		แปล ผล	สภาพที่ พึงประสงค์		แปล ผล	ความ ต้องการ จำเป็น PNImodi fi ed	ลำดับที่
		\bar{X}	S.D.		\bar{X}	S.D.			
1	งานบริการให้บริการชุมชน	3.87	0.66	มาก	4.01	0.51	มาก	0.03	6
2	งานรับความช่วยเหลือและ สนับสนุนจากชุมชน	3.86	0.56	มาก	4.02	0.55	มาก	0.04	5
3	งานเสริมสร้างความสัมพันธ์กับ หน่วยงานอื่นๆ	3.75	0.69	มาก	4.00	0.62	มาก	0.06	3
4	งานคณะกรรมการ สถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน	3.79	0.71	มาก	4.00	0.62	มาก	0.05	4
5	งานจัดตั้งกลุ่ม ชมรม สมาคม และมูลนิธิ	3.69	0.93	มาก	4.06	0.58	มาก	0.09	2
6	งานการประชาสัมพันธ์	3.69	0.78	มาก	4.10	0.60	มาก	0.10	1
โดยรวม		3.78	0.61	มาก	4.03	0.48	มาก	0.06	

จากตารางที่ 1 พบว่า การดำเนินการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 มีสภาพปัจจุบันโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.78$, S.D. = 0.61) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่ามีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงมากไปน้อย ดังนี้ อันดับแรก คือ ด้านงานบริการให้บริการชุมชน ($\bar{X} = 3.87$, S.D. = 0.66) รองลงมา คือ ด้านงานรับความช่วยเหลือและสนับสนุนจากชุมชน ($\bar{X} = 3.86$, S.D. = 0.56) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านงานจัดตั้งกลุ่ม ชมรม สมาคม และมูลนิธิ ($\bar{X} = 3.69$, S.D. = 0.93)

ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ของการดำเนินการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของ โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.03$, S.D. = 0.48) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่ามีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงมากไปน้อย ดังนี้ อันดับแรก คือ ด้านงานการประชาสัมพันธ์ ($\bar{X} = 4.10$, S.D. = 0.60) รองลงมา คือ ด้านงานจัดตั้งกลุ่ม ชมรม สมาคม และมูลนิธิ ($\bar{X} = 4.06$, S.D. = 0.58) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านงานคณะกรรมการ สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ($\bar{X} = 4.00$, S.D. = 0.62)

พบว่าความต้องการจำเป็นของการดำเนินการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 ด้านงานการประชาสัมพันธ์ลำดับที่ 1 ($PNI_{\text{modified}} = 0.10$) ด้านงานจัดตั้งกลุ่ม ชมรม สมาคม และมูลนิธิลำดับที่ 2 ($PNI_{\text{modified}} = 0.09$) งานเสริมสร้างความสัมพันธ์กับหน่วยงานอื่นๆ ลำดับที่ 3 ($PNI_{\text{modified}} = 0.06$) งานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ลำดับที่ 4 ($PNI_{\text{modified}} = 0.05$) ด้านงานรับความช่วยเหลือและสนับสนุนจากชุมชน ลำดับที่ 5 ($PNI_{\text{modified}} = 0.04$) และด้านงานการให้บริการชุมชน ลำดับที่ 6 ($PNI_{\text{modified}} = 0.03$)

ตารางที่ 2 ผลการประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ ของแนวทางการสร้างกลยุทธ์การดำเนินการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2

การดำเนินการสร้าง ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียน กับชุมชน	ความ เหมาะสม		แปลผล	ความเป็นไป ได้			แปลผล	ความเป็น ประโยชน์		แปลผล
	\bar{X}	S.D.		\bar{X}	S.D.	\bar{X}		S.D.		
1. ด้านงานการให้บริการชุมชน	4.13	0.56	มาก	4.47	0.18	มาก	4.80	0.18	มากที่สุด	
2. ด้านงานรับความช่วยเหลือ และสนับสนุนจากชุมชน	4.13	0.38	มาก	4.40	0.37	มาก	4.47	0.38	มาก	
3. ด้านงานเสริมสร้าง ความสัมพันธ์กับหน่วยงานอื่นๆ	4.33	0.24	มาก	4.47	0.15	มาก	4.80	0.30	มากที่สุด	
4. ด้านงานคณะกรรมการ สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	4.53	0.38	มากที่สุด	4.60	0.37	มากที่สุด	4.53	0.18	มากที่สุด	
5. ด้านงานจัดตั้งกลุ่ม ชมรม สมาคม และมูลนิธิ	4.27	0.55	มาก	4.53	0.38	มากที่สุด	4.60	0.15	มากที่สุด	
6. ด้านงานการประชาสัมพันธ์	4.80	0.30	มากที่สุด	4.80	0.30	มากที่สุด	4.60	0.55	มากที่สุด	
โดยรวม	4.37	0.13	มาก	4.59	0.06	มากที่สุด	4.63	0.07	มากที่สุด	

จากตารางที่ 2 พบว่า ความเหมาะสมของกลยุทธ์การดำเนินการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 โดยผู้เชี่ยวชาญ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.37$, S.D. = 0.13) โดยมีความเหมาะสมของกลยุทธ์การดำเนินการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน จำแนกรายด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านงานการประชาสัมพันธ์ ($\bar{X} = 4.80$, S.D. = 0.30) รองลงมา คือ ด้านงานคณะกรรมการ สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ($\bar{X} = 4.53$, S.D. = 0.38) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยสุด คือ ด้านงานการให้บริการชุมชน ($\bar{X} = 4.13$, S.D. = 0.56)

ความเป็นไปได้ของกลยุทธ์การดำเนินการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 โดยผู้เชี่ยวชาญ ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.59, S.D. = 0.06$) โดยมีความเป็นไปได้ของกลยุทธ์การดำเนินการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน จำแนกรายด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านงานการประชาสัมพันธ์ ($\bar{X} = 4.80, S.D. = 0.30$) รองลงมา คือ ด้านงานคณะกรรมการ สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ($\bar{X} = 4.60, S.D. = 0.37$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยสุด คือ ด้านงานรับความช่วยเหลือและสนับสนุนจากชุมชน ($\bar{X} = 4.40, S.D. = 0.37$)

ความเป็นประโยชน์ของกลยุทธ์การดำเนินการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 โดยผู้เชี่ยวชาญ ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.63, S.D. = 0.07$) โดยมีความเป็นประโยชน์ของกลยุทธ์การดำเนินการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน จำแนกรายด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านงานการให้บริการชุมชน ($\bar{X} = 4.80, S.D. = 0.18$) รองลงมา คือ ด้านงานเสริมสร้างความสัมพันธ์กับหน่วยงานอื่นๆ ($\bar{X} = 4.80, S.D. = 0.30$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยสุด คือ ด้านงานรับความช่วยเหลือและสนับสนุนจากชุมชน ($\bar{X} = 4.47, S.D. = 0.38$)

อภิปรายผล

ผลการศึกษาสภาพการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 มีประเด็นสำคัญที่ผู้วิจัยนำมาอภิปรายตามลำดับดังต่อไปนี้

1. สร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดย เรียงลำดับข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงมากไปน้อย คือ ด้านงานการให้บริการชุมชน งานการรับความช่วยเหลือจากชุมชน งานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน งานเสริมสร้างความสัมพันธ์กับหน่วยงานอื่นๆ งานการประชาสัมพันธ์ และงานจัดตั้งกลุ่ม ชมรม สมาคม และมูลนิธิ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 มีพันธกิจหลักในการพัฒนาผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษาให้มีความเชี่ยวชาญในด้านการจัดการศึกษาที่ตอบสนองคุณภาพของผู้เรียน ส่งผลให้ผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 มีความตระหนักถึงบทบาทที่สำคัญของตนเอง ในการสร้างกลไกการเรียนรู้ร่วมกับชุมชน พัฒนาความสัมพันธ์แบบเกื้อกูลกันกับชุมชน เพื่อส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชน เพื่อพัฒนาโรงเรียนให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของชุมชน เพื่อได้รับความร่วมมือสนับสนุนจากชุมชนในกิจกรรมสร้างสรรค์พัฒนาต่างๆ อันจะเป็นประโยชน์ต่อทั้งโรงเรียนและชุมชนเพราะสถานศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน โดยที่ชุมชนมีส่วนสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาและความสำเร็จของสถานศึกษา ขณะเดียวกันโรงเรียนก็มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาชุมชน ดังนั้นผู้บริหารที่ดีต้องรู้จักเลือกวิธีการบริหารที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ เพื่อที่จะให้งานนั้นบรรลุจุดมุ่งหมายที่วางไว้ การ

บริหารงานนั้นจะต้องใช้ศาสตร์และศิลป์ ทุกประการ เพราะว่าการดำเนินงานต่าง ๆ มิใช่เพียงกิจกรรมที่ผู้บริหารจะกระทำเพียงลำพังคนเดียว แต่ยังมีผู้ร่วมงานอีกหลายที่มีส่วนทำให้งานนั้นประสบความสำเร็จ ผู้บริหารสถานศึกษาจึงมีบทบาทที่สำคัญอย่างยิ่งในฐานะผู้นำหลัก ซึ่งมีภาระหน้าที่สำคัญ คือ เป็นผู้นำทางการศึกษา มีความรับผิดชอบในการบริหารงานด้านต่างๆที่เกี่ยวข้อง สอดคล้องงานวิจัยของกัญจนพร ศรีมงคล (2565:74) ที่ได้ศึกษาการสร้างความสัมพันธ์ของโรงเรียนกับชุมชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาระยอง เขต 1 ที่พบว่า การสร้างความสัมพันธ์ของโรงเรียนกับชุมชน โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เนื่องจากผู้บริหารโรงเรียนได้เป็นวิทยากรฝึกอบรม และการประสานความร่วมมือกับชุมชน และหน่วยงานอื่นอีกทั้งผู้บริหารโรงเรียนให้ความสำคัญและส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างผู้ปกครองและทุกระดับชั้นเรียนมีการแลกเปลี่ยนความรู้ประสบการณ์ และทัศนคติจากผู้ปกครองสู่นักเรียนและโรงเรียนและโรงเรียนส่งเสริมการจัดกิจกรรมต่าง ๆ อันก่อให้เกิดความรู้คู่คุณธรรมและเสริมประสบการณ์ที่ดีแก่นักเรียนอยู่เสมอ อีกทั้งผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการสนับสนุนต่อการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในด้านวิชาการ กีฬาและกิจกรรม มีการติดต่อสื่อสารระหว่างผู้ปกครองและโรงเรียนอย่างต่อเนื่องจึงทำให้ความสัมพันธ์ของโรงเรียนกับชุมชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 อยู่ในระดับมากและสอดคล้องกับงานวิจัยของจรรยา ทรัพย์มี (2560:61) ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนในกลุ่มศรีราชา 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 ที่พบว่า การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนในกลุ่มโรงเรียนศรีราชา 3 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับมากเนื่องจากการเรียนการสอนของโรงเรียนจะต้องมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับชุมชน ต้องอาศัยความร่วมมือสนับสนุนจากชุมชน จะต้องใช้ทรัพยากรต่าง ๆ ของชุมชน จะต้องให้ผู้เรียนนำสิ่งที่ได้รับจากการเรียนไปใช้ในชีวิตประจำวัน และนำไปเผยแพร่แก่ชุมชนได้อีกด้วย

2. สภาพที่พึงประสงค์ของการดำเนินการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของ โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.03$, S.D. = 0.48) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่ามีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงมากไปน้อย ดังนี้ อันดับแรก คือ ด้านงานการประชาสัมพันธ์ รองลงมา คือ ด้านงานจัดตั้งกลุ่ม ชมรม สมาคม และมูลนิธิ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านงานคณะกรรมการ สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าเนื่องจากปัจจุบันมีเทคโนโลยีที่มาช่วยในการสื่อสาร ทำให้การสื่อสารมีความสะดวก รวดเร็ว และประหยัด สามารถใช้สื่อช่องทางออนไลน์ประชาสัมพันธ์งานต่างๆของโรงเรียนได้สะดวกมากขึ้น ส่งผลให้การเผยแพร่ข่าวสารภายในโรงเรียนให้กับชุมชนทำได้ทันที ทันเหตุการณ์ เกิดความเข้าใจอันดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชน สอดคล้องกับงานวิจัยของนาวัน แกละสมุท (2562: 68) ที่ได้ศึกษาการส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ของโรงเรียนวัดใหญ่บ้านบ่อ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร ผลการวิจัยพบว่า การส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ของโรงเรียนวัดใหญ่บ้านบ่อสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

3) ความต้องการจำเป็นของการดำเนินการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 ด้านงานการประชาสัมพันธ์ลำดับที่ 1 ด้านงานจัดตั้งกลุ่ม ชมรม สมาคม และมูลนิธิลำดับที่ 2 งานเสริมสร้างความสัมพันธ์กับหน่วยงานอื่นๆ ลำดับที่ 3 งานคณะกรรมการ สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ลำดับที่ 4 ด้านงานการรับความช่วยเหลือจากชุมชน ลำดับที่ 5 และด้านงานการให้บริการชุมชน ลำดับที่ 6 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ชุมชนจึงมีความสำคัญต่อความสำเร็จของโรงเรียนกับชุมชน ซึ่งอยู่ในฐานะทั้งที่เป็นผู้ให้และผู้รับโดยโรงเรียนจะต้องเป็นศูนย์กลางของชุมชนหรือสังคม เปิดโอกาสให้ชุมชนได้ใช้สถานที่และอุปกรณ์ของโรงเรียนได้ เพื่อให้ชุมชน มีความรู้สึกมีส่วนร่วมและความเป็นเจ้าของร่วมกันกับโรงเรียน ยินดีให้การสนับสนุนในกิจการของโรงเรียน และโรงเรียนกับชุมชนต้องเกื้อกูล ประโยชน์ร่วมกันเพื่อจัดและพัฒนาศึกษาให้มีคุณภาพ ผู้บริหารในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 มีแนวทางในการแสวงหาแนวทางและความร่วมมือจากชุมชน ในการจัดการศึกษา และพัฒนาโรงเรียนให้มีพร้อม โดยขอความร่วมมือจากชุมชนในรูปแบบของการจัดตั้งกลุ่ม ชมรม สมาคม มูลนิธิ เพื่อประสานงานและอำนวยความสะดวก ด้านต่างๆ ในการจัดกิจกรรมในการพัฒนา สถานศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของจากรุภา ทรัพย์มี (2560: 67) ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนในกลุ่มศรีราชา 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 ที่พบว่า การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนในกลุ่มโรงเรียนศรีราชา 3 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับมาก และในด้านการจัดตั้งกลุ่ม ชมรม สมาคม มูลนิธิ พบว่า การสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนของโรงเรียน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 จากผลการวิจัยพบว่าความต้องการจำเป็นของการดำเนินการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 ด้านงานการประชาสัมพันธ์ อยู่ในลำดับที่ 1 ควรส่งเสริมและสนับสนุนให้นำแนวทางการพัฒนานี้ไปใช้เพื่อสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนต่อไป

1.2 จากผลการวิจัยพบว่าความต้องการจำเป็นของการดำเนินการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 งานด้านงานจัดตั้งกลุ่ม ชมรม สมาคม และมูลนิธิ อยู่ในลำดับที่ 2 ควรส่งเสริมและสนับสนุนให้นำแนวทางการพัฒนานี้ไปใช้เพื่อสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนต่อไป

1.3 จากผลการวิจัยพบว่าความต้องการจำเป็นของการดำเนินการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 ด้านงานการให้บริการชุมชน อยู่ในลำดับที่ 6 ดังนั้นควรส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการพัฒนางานการให้บริการชุมชน นี้ไปใช้เพื่อสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของต่อไป

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 จากผลการวิจัยพบว่าความต้องการจำเป็นของการดำเนินการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 ด้านงานการให้บริการชุมชน อยู่ในลำดับที่ 6 มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับต่ำที่สุด จึงเป็นสิ่งที่น่าสนใจที่ผู้วิจัยจะศึกษาและพัฒนางานการให้บริการชุมชน

2.2 ควรมีการนำแนวทางนี้ไปทดลองใช้ เพื่อที่จะได้แนวทางการพัฒนาดำเนินการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนที่มีประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กัญจนพร ศรีมงคล. (2565). การสร้างความสัมพันธ์ของโรงเรียนกับชุมชนที่ส่งผลต่อการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1. *วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิชาการบริหารการศึกษา)*. คณะศึกษาศาสตร์: จมวิทยาลัษราชภัฏรำไพพรรณ.
- จารุภา ทรัพย์มี. (2560). การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนในกลุ่มโรงเรียนศรีราชา 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรีเขต 3. *สารนิพนธ์ปริญญาการศึกษา มหาบัณฑิต (สาขาวิชาการบริหารการศึกษา)*. คณะศึกษาศาสตร์: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ธีระ รุญเจริญ. (2554). *กลยุทธ์การพัฒนาความเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้*. กรุงเทพมหานคร: อรุณสภา.
- นาวิณ แกละสมุทร. (2562). การส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนวัดใหญ่บ้านบ่อ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร. *วารสาร มจร พุทธปัญญาปริทรรศน์*, 4(3) กันยายน - ธันวาคม 2562, 569-580.
- พนิจดา วีระชาติ. (2542). *การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์.
- Krejcie, R.V., & Morgan, D.W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), 607 – 610.

รูปแบบการเสริมสร้างความสุขในการทำงานของครู
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลยเขต 2
THE ENHANCEMENT MODEL OF TEACHER'S HAPPINESS
AT WORK UNDER LOEI PRIMARY EDUCATIONAL
SERVICE AREA OFFICE 2

ชินานาฏ คำพิระ¹

สุชาติ บางวิเศษ²

ศักดิ์นาถรณ์ นันท์³

¹²³มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย

Chinanat Khampeera¹

Suchat Bangwiset²

Sakdinaporn Nuntee³

¹²³Loei Rajabhat University

Corresponding Author E-mail: Khampeerachinanat@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการเสริมสร้างความสุขในการทำงานของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลยเขต 2) สร้างรูปแบบการเสริมสร้างความสุขในการทำงานของครู และ 3) ประเมินรูปแบบการเสริมสร้างความสุขในการทำงานของครู การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 298 คน ประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 54 คน และครูผู้สอน จำนวน 244 คน โดยใช้เกณฑ์การกำหนดขนาดตัวอย่างของ Krejcie & Morgan และใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม และประเมินอิงผู้เชี่ยวชาญ ผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 3 คน ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน สถิติที่ใช้ในการวิจัย คือ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นและการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพโดยวิธีการพรรณนาวิเคราะห์

ผลการวิจัยพบว่า

1) สภาพปัจจุบันของการเสริมสร้างความสุขในการทำงานของครูโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก สภาพที่พึงประสงค์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และค่าดัชนีความต้องการจำเป็นเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ 1) มนุษย์สัมพันธ์ในที่ทำงาน 2) ค่าตอบแทนและสวัสดิการ 3) ลักษณะงานที่ทำ

2) รูปแบบการเสริมสร้างความสุขในการทำงานของครู มีองค์ประกอบ ดังนี้ (1) ชื่อรูปแบบ (2) หลักการของรูปแบบ (3) วัตถุประสงค์ของรูปแบบ (4) ระบบงานและกลไกของรูปแบบ (5) วิธีดำเนินงานของ

รูปแบบ ประกอบด้วย 21 วิธีดำเนินงาน 64 เครื่องมือ/วิธีการ 64 เงื่อนไขความสำเร็จ (6) การประเมินรูปแบบ และ (7) ระบุเงื่อนไขความสำเร็จ

3) ผลการประเมินรูปแบบการเสริมสร้างความสุขในการทำงานของครูโดยรวมมีด้านความเหมาะสม อยู่ในระดับมากที่สุด ด้านความเป็นไปได้ อยู่ในระดับมากที่สุด และด้านความเป็นประโยชน์ อยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: รูปแบบ; ความสุขในการทำงานของครู

ABSTRACT

The purposes of this research were: 1) to study current condition, desirable condition, and priority need indexes of the enhancement model of teacher's happiness at work under The Loei primary educational service area office 2) to determine the model of teacher's happiness at work, and 3) to assess the model of teacher's happiness at work. The sample consisted of 298 school administrators and teachers, 54 of whom were administrators and 244 of whom were teachers, using the Krejcie & Morgan sample size criteria and stratified random sampling. The research instruments were questionnaire, semi-structured interview form, focus group recording form and criterion-referenced evaluation. The informant consisted of 3 administrators and 9 experts. The statistics used in data analysis was frequency, percentage, mean, standard deviation, modified priority needs index for quantitative data, and qualitative data analysis was done through descriptive analysis.

The research results found that:

1) The overall current condition of the enhancing teacher's happiness at work was at the high level. The overall desirable condition was at the highest level. and the top three modified priority need index was as follows: 1) Human Relation at Work 2) compensation and welfare 3) job description

2) The enhancement model of teacher's happiness at work has 7 components including: (1) name of the model (2) principles of the model (3) objectives of the model (4) work system and mechanisms of the model (5) methods of implementation, the model's work consists of 21 operational methods, 64 tools/methods, 64 success conditions, (6) form evaluation, and (7) specifying success conditions.

3) The overall assessment results of the enhancement model of teacher's happiness at work were propriety at the highest level, feasibility at the highest level, and utility at the highest level.

Keywords: Model; teacher's happiness at work

บทนำ

ความสุขเป็นปัจจัยหนึ่งที่สำคัญในการดำรงชีวิต การที่คนทำงานมีความสุขเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้องค์การประสบความสำเร็จ ความสุขจึงเป็นสิ่งที่ทุกคนปรารถนาและเป็นจุดมุ่งหมายสูงสุดตามธรรมชาติของมนุษย์ ความสุขคือกิจกรรมของจิตที่สอดคล้องกับความดีงามเป็นความรู้สึกที่ดี เรียกว่าสุขภาวะ ซึ่งเป็นความ

พอใจในชีวิต รวมประสบการณ์ที่ได้รับ การกระทำในสิ่งต่าง ๆ เป็นสิ่งที่นำมาซึ่งความดีงาม รับรู้ว่ามีอารมณ์ทางบวกสูง และมีอารมณ์ทางด้านลบคนที่มีความสุขจะแสดงออกให้เห็นทั้งร่างกายและคำพูด การแสดงออกเต็มไปด้วยพลังตื่นเต้น มีอารมณ์ร่าเริงและเบิกบาน ส่วนความสุขในการทำงานเป็นเรื่องของจิตใจหากมีความพึงพอใจต่องาน ไม่ว่าจะงานนั้นจะมีลักษณะอย่างไรก็รักและพอใจที่จะทำเต็มความสามารถ หากเริ่มต้นด้วยความพอใจก็จะทำงานได้ดีและไม่เบื่องาน แม้มีอุปสรรคก็ไม่ท้อถอย ดังคำกล่าวที่ว่า งานคือชีวิต ชีวิตคืองาน บันดาลสุข ทำงานให้เป็นสุขและสนุกกับการทำงาน คนที่จะทำงานอย่างมีความสุขและประสบความสำเร็จ (วุฒิชัย วชิรเมธี, 2556 : 46)

สถานศึกษาเป็นหน่วยงานหลักที่มีความสำคัญมีหน้าที่จัดการศึกษาผ่านการถ่ายทอดความรู้จากครูผู้สอน ความสุขในการปฏิบัติงานของครูผู้สอนจะทำให้การถ่ายทอดความรู้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น รวมไปถึงการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่ส่งผลให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้อย่างมีความสุขอีกด้วย ความสุขในการปฏิบัติงานของครูนั้นเกิดจากการเสริมสร้างความสุขของผู้บริหารสถานศึกษาโดยผู้บริหารสถานศึกษามีการส่งเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างครูกับผู้บริหารระหว่างครูกับเพื่อนครูและระหว่างครูกับนักเรียนรวมถึงผู้ปกครองและชุมชน มีการวางแผนร่วมกัน ช่วยเหลือกันในการทำงาน ยอมรับความคิดเห็นซึ่งกันและกัน มีความเห็นใจกันและมีการพูดคุยกันอย่างเป็นมิตรส่งเสริมให้ครูปฏิบัติงานได้สำเร็จตามเป้าหมายและระยะเวลาที่กำหนดไว้มีความรู้สึกภาคภูมิใจในหน้าที่ต่องานที่รับผิดชอบ ความรู้สึกรักและผูกพันในการทำงานปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีเชื่อมั่นในตนเองว่ามีความสามารถปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จได้ด้วยดีส่งผลให้ครูปฏิบัติงานได้อย่างมีความสุข ซึ่งมีความสอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 ที่มุ่งเตรียมความพร้อมและวางรากฐานในการยกระดับประเทศไทยให้เป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว มีความมั่นคงที่บ่งชี้ถึงจุดแข็งและจุดอ่อนของประเทศและเพื่อวางรากฐานให้คนไทย มีคุณธรรมจริยธรรม มีระเบียบวินัย มีค่านิยมที่ดี มีจิตสาธารณะ มีครอบครัวที่อบอุ่น และมีความสุข โดยมีสุขภาพและสุขภาพดีตลอดจนเป็นคนเก่งและมีทักษะความรู้ความสามารถและสามารถพัฒนาตนเองได้ต่อเนื่องตลอดชีวิต (สำนักงานคณะกรรมการการวางแผนเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2560: 65)

จากการศึกษาวิจัย เรื่อง รูปแบบการจัดการเรียนรู้สำหรับนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์ COVID-19 พบว่า ผลกระทบทางลบต่อการปฏิบัติงานของครู ได้แก่ 1) ครูมีภาระงานในการจัดการเรียนรู้และการดูแลนักเรียนมากขึ้น 2) ครูมีความเสี่ยงในการปฏิบัติงาน 3) ครูมีความวิตกกังวลเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้แบบใหม่และผลการเรียนของนักเรียนจะตกต่ำลง 4) ครูขาดขวัญกำลังใจในการจัดการเรียนรู้และปฏิบัติงาน (เก็จกนก เอื้อวงศ์, ชูชาติ พ่วงสมจิตร, นงเยาว์ อุทุมพร,กุลชลี จงเจริญ,และจิตติกรณ์ ยาวิไชย จารึกศิลป์, 2563) นอกจากนี้ ปัญหาที่ส่งผลให้ครูไม่มีความสุขในการทำงานคือการขาดขวัญและกำลังใจในการทำงาน ซึ่งพเยาว์ หมอเล็ก (2560 : 84 - 85) ได้ศึกษาปัญหาขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเมือง จังหวัดยะลา พบว่า 1) ปัญหาด้านการติดต่อสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ได้แก่ ครูไม่มีความจริงใจต่อกันและความคิดเห็นไม่ตรงกัน 2) ปัญหาด้านความรักในงาน ได้แก่ เงินเดือนน้อยเกินไป ผู้บริหารกระจายงานไม่ทั่วถึง 3) ปัญหาด้านความสำเร็จในงาน ได้แก่ ขาดการทำงานเป็น

ทีม การอบรมยังไม่ทั่วถึง 4) ปัญหาด้านการเป็นที่ยอมรับ ได้แก่ การยกย่องในความสำเร็จ ยังไม่เสมอภาค ผู้บริหารไม่ชื่นชมเมื่อผลงานสำเร็จ 5) ปัญหาด้านความพึงพอใจในงาน ได้แก่ นโยบายและการบริหาร บางอย่าง ภาระงานของครูมากเกินไป

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต2 เป็นหน่วยงานทางการศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนเป็นบุคลากรที่มีความสำคัญในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน พบปัญหาและอุปสรรคที่เกี่ยวข้องกับความสุขในการทำงานของสถานศึกษาในสังกัด มีดังนี้ 1) ด้านความพึงพอใจในการทำงาน การมีครูและบุคลากรที่ไม่เพียงพอทำให้ครูหนึ่งคนรับผิดชอบหลายงานและได้ทำงานที่ไม่ตรงกับความสามารถของตนเอง 2) ด้านมนุษย์สัมพันธ์ในที่ทำงาน เนื่องจากครูและบุคลากรมีภาระงานมาก จึงเน้นงานส่วนตัวทำให้การทำงานร่วมกันลดน้อยลง 3) ความสำเร็จในการทำงาน เอกสารและงานประเมินต่างๆที่เยอะเกินกำลังและบุคลากรในสังกัดขาดประสบการณ์ในการใช้เครื่องมือเทคโนโลยีในการปฏิบัติงานจึงทำให้งานล่าช้าไม่สำเร็จตามเวลาที่กำหนด 4) ด้านคุณภาพชีวิตในการทำงาน การมีภาระงานมากและงานพิเศษที่ได้รับมอบหมายทำให้ครูและบุคลากรได้ปฏิบัติงานล่วงเวลาส่งผลให้ครูขาดความสมดุลระหว่างชีวิตส่วนตัวกับการทำงาน 5) ด้านวัฒนธรรมองค์กร รูปแบบการสื่อสารกันภายในองค์กร ระหว่างครูผู้ใหญ่กับครูผู้น้อยด้วยวัยทำงานต่างกันทำให้การพูดคุยกันในบางครั้งไม่เข้าใจกัน การสื่อสารคลาดเคลื่อนนำมาซึ่งความขัดแย้งภายในองค์กร 6) ค่าตอบแทนและสวัสดิการ บ้านพักครูที่ชำรุด ทูตโหมไม่พร้อมสำหรับการใช้งานและการมีภาระหนี้สินของครูที่ทำให้ครูต้องใช้จ่ายอย่างประหยัด 7) ลักษณะงานที่ทำให้ครูที่ได้รับมอบหมายงานพิเศษ เช่น เจ้าหน้าที่การเงิน เจ้าหน้าที่พัสดุ ไม่มีความรู้หรือความถนัดในงานที่ทำมาก่อนจึงทำให้ครูมีความรู้สึกกังวล กัดดัน และขาดความมั่นใจในการปฏิบัติงานซึ่งจากปัญหาทั้งหมดดังกล่าวนี้มีผลต่อสุขภาพกายและสุขภาพจิตของครูซึ่งเป็นปัจจัยที่มีผลกระทบต่อคุณภาพการจัดการเรียนการสอนและยังเป็นปัญหาในการบริหารจัดการศึกษา ดังนั้นปัจจัยที่สำคัญต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน คือ กระบวนการจัดการเรียนการสอนของครู หากครูมีความสุขในการทำงานก็จะทำให้มีกำลังใจในการทำงาน มีความริเริ่มสร้างสรรค์ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต2, 2565: 68)

จากเหตุผลและความสำคัญข้างต้น ผู้วิจัยมีความเห็นว่าการสร้างความสุขในการทำงาน มีความสำคัญต่อการพัฒนาสถานศึกษา ซึ่งจะช่วยให้การปฏิบัติงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งบุคลากรทางการศึกษาเป็นปัจจัยหลักของสถานศึกษาในการทำให้งานบรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ดังนั้นในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยจึงได้พัฒนารูปแบบการเสริมสร้างความสุขในการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการบริหารจัดการของหน่วยงานในอันที่จะส่งผลต่อการปฏิบัติงาน การทำงานอย่างมีความสุขของครูในสถานศึกษาเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุดและบรรลุเป้าหมายที่วางไว้ อันเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการเสริมสร้างความสุขในการทำงานของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลยเขต 2
2. เพื่อสร้างรูปแบบการเสริมสร้างความสุขในการทำงานของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลยเขต 2
3. เพื่อประเมินรูปแบบการเสริมสร้างความสุขในการทำงานของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลยเขต 2

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยเรื่องรูปแบบการเสริมสร้างความสุขในการทำงานของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลยเขต 2 เป็นวิทยาการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methodology) ผู้วิจัยได้แบ่งขั้นตอนการวิจัยออกเป็น 3 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการเสริมสร้างความสุขในการทำงานของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลยเขต 2

ระยะที่ 2 การสร้างรูปแบบการเสริมสร้างความสุขในการทำงานของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลยเขต 2

ระยะที่ 3 การประเมินผลรูปแบบการเสริมสร้างความสุขในการทำงานของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลยเขต 2

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง/กลุ่มผู้ให้ข้อมูล

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 แบ่งเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 125 คน และครูผู้สอน จำนวน 1,211 คน รวมทั้งสิ้น 1,336 คน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 จำนวน 298 คน ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 54 คน ครูผู้สอน จำนวน 244 คน ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยการเปิดตารางเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970) และการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling)

3. กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) คือ ผู้บริหารสถานศึกษา ได้มาโดยวิธีการเลือกโรงเรียนที่มีการเสริมสร้างความสุขในการทำงานของครูที่เป็นแบบวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practice) จำนวน 3 โรงเรียน รวมทั้งหมด 3 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ รูปแบบการเสริมสร้างความสุขในการทำงานของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลยเขต 2

เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) แบ่งเป็น 5 ระดับ โดยตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาได้ ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อความกับนิยามศัพท์เฉพาะหรือเนื้อหาเท่ากับ 0.60 – 1.00 และมีค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้ (Try out) กับผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน ที่อยู่ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 จำนวน 30 คน ใช้สูตรการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) แบบสอบถามทั้งฉบับมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.90

2. แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-Structure Interview) ใช้ในการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 3 คน เพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3. แบบประเมินรูปแบบการเสริมสร้างความสุขในการทำงานของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลยเขต 2 ใน 7 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ความพึงพอใจในการทำงาน 2) มนุษย์สัมพันธ์ในที่ทำงาน 3) ความสำเร็จในการทำงาน 4) คุณภาพชีวิตในการทำงาน และ 5) วัฒนธรรมองค์กร 6) ค่าตอบแทนและสวัสดิการ 7) ลักษณะงานที่ทำ โดยแบบประเมินมีลักษณะมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็น ผู้วิจัยดำเนินการส่งแบบสอบถามรูปแบบการเสริมสร้างความสุขในการทำงานของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลยเขต 2 ตามแบบชุดแบบสอบถามและผ่านระบบ Google Form เสนอต่อผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 298 คน

2. การสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้วิจัยขอความอนุเคราะห์ผู้บริหารสถานศึกษา ในการให้สัมภาษณ์พร้อมบอกวัตถุประสงค์ของการสัมภาษณ์ ระบุวันเวลาที่ชัดเจน และส่งหนังสือขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยโดยการสัมภาษณ์จากสาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย

3. แบบประเมินรูปแบบการเสริมสร้างความสุขในการทำงานของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลยเขต 2 ได้แก่ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) กำหนดคุณสมบัติเป็นผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาเอก มีความรู้และประสบการณ์ทางด้านการบริหารการศึกษา จำนวน 3 คน ทางด้านระเบียบวิธีวิจัยหรือสถิติ จำนวน 2 คน ทางด้านบริหารการศึกษา จำนวน 2 คน และทางด้านการเสริมสร้างความสุขในการทำงานของครู จำนวน 1 คน และขอความอนุเคราะห์จากบัณฑิตศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลยเพื่อทำหนังสือถึงผู้เชี่ยวชาญ ในการประเมินรูปแบบการเสริมสร้างความสุขในการทำงานของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลยเขต 2

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นรูปแบบการเสริมสร้างความสุขในการทำงานของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลยเขต 2 โดยแบบสอบถาม (Questionnaire) แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ

ความถี่ (Frequency) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และค่าดัชนีลำดับความสำคัญความต้องการจำเป็น (PNI_{modified})

2. การประเมินรูปแบบการเสริมสร้างความสุขในการทำงานของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลยเขต 2 เพื่อเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญประเมิน จำนวน 5 คน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นในการเสริมสร้างความสุขในการทำงานของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลยเขต 2 มีดังต่อไปนี้ 1) สภาพปัจจุบันของการเสริมสร้างความสุขในการทำงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลยเขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.88$, S.D. = 0.65) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงมากไปน้อย 3 อันดับแรก คือ ด้านความสำเร็จในการทำงาน ($\bar{X} = 4.20$, S.D. = 0.71) รองลงมา คือ ด้านความพึงพอใจในการทำงาน ($\bar{X} = 4.08$, S.D. = 0.71) และด้านคุณภาพชีวิตในการทำงาน ($\bar{X} = 3.90$, S.D. = 0.54) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านมนุษยสัมพันธ์ในที่ทำงาน ($\bar{X} = 3.65$, S.D. = 0.61) 2) สภาพที่พึงประสงค์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.80$, S.D. = 0.42) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก คือ ด้านคุณภาพชีวิตในการทำงาน ($\bar{X} = 4.90$, S.D. = 0.34) รองลงมา คือ ด้านวัฒนธรรมองค์กร ($\bar{X} = 4.87$, S.D. = 0.34) และด้านมนุษยสัมพันธ์ในที่ทำงาน ($\bar{X} = 4.84$, S.D. = 0.39) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ความพึงพอใจในการทำงาน ($\bar{X} = 3.67$, S.D. = 0.59) และ 3) ผลการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นของการเสริมสร้างความสุขในการทำงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 โดยค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นมีความต้องการจำเป็นทุกด้าน โดยมีค่า PNI_{Modified} อยู่ระหว่าง 0.14 ถึง 0.32 และรายด้านที่พบว่า มีค่า PNI_{Modified} สูงที่สุด ตามลำดับความสำคัญ คือ 1) ด้านมนุษยสัมพันธ์ในที่ทำงาน ($PNI_{\text{Modified}} = 0.32$) 2) ด้านค่าตอบแทนและสวัสดิการ ($PNI_{\text{Modified}} = 0.29$) 3) ด้านลักษณะงานที่ทำ ($PNI_{\text{Modified}} = 0.28$) 4) ด้านคุณภาพชีวิตในการทำงาน ($PNI_{\text{Modified}} = 0.26$) 5) ด้านวัฒนธรรมองค์กร ($PNI_{\text{Modified}} = 0.25$) 6) ด้านความสำเร็จในการทำงาน ($PNI_{\text{Modified}} = 0.15$) และ 7) ความพึงพอใจในการทำงาน ($PNI_{\text{Modified}} = 0.14$) โดยเรียงลำดับความสำคัญตามลำดับ

2. ผลการศึกษารูปแบบการเสริมสร้างความสุขในการทำงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลยเขต 2 ประกอบด้วย 7 องค์ประกอบ ดังนี้ (1) ชื่อรูปแบบ (2) หลักการของรูปแบบ (3) วัตถุประสงค์ของรูปแบบ (4) ระบบงานและกลไกของรูปแบบ (5) วิธีดำเนินงานของรูปแบบ ประกอบด้วย 7 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านมนุษยสัมพันธ์ในที่ทำงาน 3 วิธีดำเนินงาน 9 เครื่องมือ/วิธีการ 9 เงื่อนไขความสำเร็จ 2) ด้านค่าตอบแทนและสวัสดิการ 3 วิธีดำเนินงาน 9 เครื่องมือ/วิธีการ 9 เงื่อนไขความสำเร็จ 3) ด้านลักษณะงานที่ทำ 3 วิธีดำเนินงาน 9 เครื่องมือ/วิธีการ 9 เงื่อนไขความสำเร็จ 4) ด้านคุณภาพชีวิตในการทำงาน 3 วิธี

ดำเนินงาน 9 เครื่องมือ/วิธีการ 9 เงื่อนไขความสำเร็จ 5) ด้านวัฒนธรรมองค์กร 3 วิธีดำเนินงาน 9 เครื่องมือ/วิธีการ 9 เงื่อนไขความสำเร็จ 6) ด้านความสำเร็จในการทำงาน 3 วิธีดำเนินงาน 9 เครื่องมือ/วิธีการ 9 เงื่อนไขความสำเร็จ และ 7) ความพึงพอใจในการทำงาน 3 วิธีดำเนินงาน 10 เครื่องมือ/วิธีการ 10 เงื่อนไขความสำเร็จ รวมทั้งหมด 21 วิธีดำเนินงาน 64 เครื่องมือ/วิธีการ 64 เงื่อนไขความสำเร็จ (6) การประเมินรูปแบบ และ (7) ระบุเงื่อนไขความสำเร็จ

3. ผลการศึกษาการประเมินรูปแบบการเสริมสร้างความสุขในการทำงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลยเขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.81, S.D. = 0.17$) เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านความเป็นประโยชน์ ($\bar{X} = 4.92, S.D. = 0.10$) ด้านความเหมาะสม ($\bar{X} = 4.90, S.D. = 0.10$) และด้านความเป็นไปได้ ($\bar{X} = 4.61, S.D. = 0.17$)

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยรูปแบบการเสริมสร้างความสุขในการทำงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลยเขต 2 มีประเด็นสำคัญที่ควรพิจารณาและนำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. ผลการศึกษา สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นในรูปแบบการเสริมสร้างความสุขในการทำงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลยเขต 2 ผลการวิจัยพบว่า การศึกษาสภาพปัจจุบันโดยรวมในระดับมาก มีทั้ง 7 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านความสำเร็จในการทำงาน 2) ด้านความพึงพอใจในการทำงาน 3) ด้านคุณภาพชีวิตในการทำงาน 4) ด้านวัฒนธรรมองค์กร 5) ลักษณะงานที่ทำ 6) ด้านค่าตอบแทนและสวัสดิการ และ 7) ด้านมนุษย์สัมพันธ์ในที่ทำงาน ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะเป็นสิ่งจำเป็นต้องมีการเสริมสร้างความสุขในการทำงานของครูทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ความสุขในการทำงานของผู้บริหารและครูมีความสำคัญกับภารกิจที่ครูได้กระทำในสิ่งที่ตนเองรักและพึงพอใจ มีความชอบและศรัทธาในสิ่งที่ทำได้รับการยกย่องและยอมรับจากคนทั่วไป ได้ทำงานในที่ทำงานที่มั่นคงมีความก้าวหน้าเข้าถึงโอกาสในการพัฒนา เพื่อนร่วมงานที่จิตใจที่จริงใจตลอดจนได้รับสวัสดิการที่พอเพียง และได้รับความปลอดภัยจากการทำงาน สอดคล้องกับ กษมา ช่วยยิ้ม (2563) ได้ทำวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการสร้างความสุขในการทำงานของผู้บริหารและครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า สภาพความสุขในการทำงานของผู้บริหารและครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เนื่องจากมีบริบทที่มีลักษณะที่คล้ายคลึงกัน จึงมีผลที่สอดคล้องกัน ระดับสภาพที่พึงประสงค์ ผลการวิจัยพบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ 5 องค์ประกอบ ได้แก่ ด้านการติดต่อสัมพันธ์ ด้านความรักในงาน ด้านความสำเร็จในงาน ด้านการเป็นที่ยอมรับ ด้านความพึงพอใจในงาน สอดคล้องกับ ก่อกนิษฐ์ คำมะลา (2563) ได้ทำการวิจัยในเรื่อง การพัฒนาตัวบ่งชี้ความสุขในการทำงานของครูประถมศึกษาสังกัดสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผลการวิจัยการศึกษาตัวบ่งชี้ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นทุกตัว มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากและมากที่สุด และมีความสอดคล้องในระดับมาก จึงได้คัดสรรไว้ในโมเดลความสัมพันธ์โครงสร้าง แสดงให้

เห็นว่าองค์ประกอบทั้ง 6 องค์ประกอบ คือ ความพึงพอใจในการทำงาน ความสำเร็จในการทำงาน คุณภาพชีวิตในการทำงาน วัฒนธรรมองค์การที่ส่งเสริมการทำงาน ลักษณะงานที่ทำ และมนุษยสัมพันธ์ในที่ทำงาน เป็นองค์ประกอบที่สำคัญของความสุขในการทำงานของครูประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สอดคล้องกับ พิษญา บุตรธาจารย์ (2565) ได้ทำวิจัยเรื่อง การเสริมสร้างความสุขในการปฏิบัติงานของครูฐานวิถีชีวิตใหม่ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ความต้องการจำเป็นของสมรรถนะครูด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการเรียนการสอน พบว่า การเสริมสร้างความสุขในการปฏิบัติงานของครูฐานวิถีชีวิตใหม่ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 อยู่ในระดับมากทั้งในภาพรวมและรายด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ 1) ด้านความรักในงาน 2) ด้านผลสำเร็จของงาน 3) ด้านการเป็นที่ยอมรับ และ 4) ด้านสัมพันธภาพ ผลการวิจัยปรากฏเช่นนี้ น่าจะมีสาเหตุมาจาก ผู้บริหารสถานศึกษามีการส่งเสริมให้ครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 มีความผูกพันกันและมีความพึงพอใจที่ได้ปฏิบัติงานร่วมกัน มีความผูกพันในงานและต้องการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพ จึงทำให้การเสริมสร้างความสุขในการปฏิบัติงานของครูฐานวิถีชีวิตใหม่ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 อยู่ในระดับมากทั้งในภาพรวมและรายด้านซึ่งมีบริบทที่ใกล้เคียงกัน

2. ผลการศึกษารูปแบบการเสริมสร้างความสุขในการทำงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลยเขต 2 พบว่ามีองค์ประกอบ 7 ด้าน ได้ดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 ด้านมนุษยสัมพันธ์ในที่ทำงาน มีวิธีการเสริมสร้างความสุขในการทำงานของครู ประกอบด้วย 1) ส่งเสริมให้มีการทำงานแบบร่วมมือร่วมใจกันทำให้องค์กรบรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ 2) ส่งเสริมให้มีการยอมรับและรับฟังความคิดเห็นของเพื่อนร่วมงาน 3) มีกระบวนการบริหารที่ทำให้เกิดความเข้าใจอันดีต่อเพื่อนร่วมงาน ดังนั้นจึงจำเป็นต้องมีวิธีการที่สามารถเสริมสร้างความสุขในการทำงานในด้านมนุษยสัมพันธ์ในที่ทำงาน สอดคล้องกับเมธาพร พังลักษณะ (2559) ได้ทำการวิจัยเรื่องความสุขในการทำงานของครูในอำเภอเมือง สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ การติดต่อสัมพันธ์ความสำเร็จในงาน ความรักในงาน และการเป็นที่ยอมรับ ตามลำดับ

องค์ประกอบที่ 2 ด้านค่าตอบแทนและสวัสดิการ มีวิธีการเสริมสร้างความสุขในการทำงานของครู ประกอบด้วย 1) สนับสนุนให้ครูได้รับสิทธิประโยชน์ การเข้าพักอาศัยในที่พักของทางราชการที่เป็นไปตามระเบียบ 2) สนับสนุนให้ครูได้รับค่าตอบแทนที่เหมาะสมกับตำแหน่งและลักษณะงานที่มอบหมาย 3) สนับสนุนให้ครูได้รับค่าตอบแทนจากการทำงานที่เพียงพอและเหมาะสมกับการดำรงชีวิต สอดคล้องกับ วรารัตน์ จันทาสอม (2563) ได้ทำวิจัยเรื่องขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของพนักงานราชการและครูอัตราจ้างในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 ผลการวิจัยพบว่า ขวัญและกำลังใจการปฏิบัติงานของพนักงานราชการและครูอัตราจ้าง ตามความคิดเห็นของพนักงานราชการและครูอัตราจ้าง มี

ระดับความคิดเห็นไม่แตกต่าง มีแนวทางการพัฒนาขวัญและกำลังใจการปฏิบัติงานของพนักงาน ราชการและครูอัตราจ้างในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 จำนวน 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการดำรงชีพ ควรเพิ่มและดูแลสวัสดิการต่าง ๆ ให้แก่พนักงาน ราชการและครูอัตราจ้าง 2) ด้านการยอมรับนับถือ ควรยกย่อง ชมเชย พนักงานราชการ และครูอัตราจ้างให้เท่าเทียมกับข้าราชการตามคุณภาพงาน 3) ด้านสภาพการทำงาน ควรมีการประชุมรับฟังความคิดเห็นของพนักงานราชการ และครูอัตราจ้างอย่างน้อยเดือนละครั้ง และ 4) ด้านความมั่นคงปลอดภัย ควรมีการประเมินและพัฒนาความก้าวหน้าทาง วิชาชีพ

องค์ประกอบที่ 3 ด้านลักษณะงานที่ทำ มีวิธีการเสริมสร้างความสุขในการทำงานของครู ประกอบด้วย 1) มีการรับรู้และพึงพอใจในปริมาณงานที่ได้รับมอบหมาย 2) ได้รับรู้ถึงวิธีการหรือพฤติกรรมหรือวิธีคิดแบบใหม่ ๆ ที่กระตุ้นให้เกิดการพัฒนาความสามารถของตนเองให้สูงขึ้น 3) ส่งเสริมให้ครูมีอิสระในการคิดการตัดสินใจในการปฏิบัติงานตามภาระหน้าที่ของตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับ ก่อเกียรติคุณ คำมะลา (2563) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาตัวบ่งชี้ความสุขในการทำงานของครูประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผลการวิจัยพบว่า 1.ความสุขในการทำงานของครูประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบหลัก 21 องค์ประกอบย่อย 81 ตัวบ่งชี้ จำแนกเป็นความพึงพอใจในการทำงาน ความสำเร็จในการทำงาน คุณภาพชีวิตในการทำงาน วัฒนธรรมองค์การที่ส่งเสริมการทำงาน ลักษณะงานที่ทำ มนุษย์สัมพันธ์ในที่ทำงาน 2. โมเดลโครงสร้างตัวบ่งชี้ความสุขในการทำงานของครูประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยมี ค่า ไค-สแควร์เท่ากับ 64.75 ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ 3. คู่มือการใช้ตัวบ่งชี้ความสุขในการทำงานของครูระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางการประเมินความสุขในการทำงานของครูได้

องค์ประกอบที่ 4 ด้านคุณภาพชีวิตในการทำงาน มีวิธีการเสริมสร้างความสุขในการทำงานของครู ประกอบด้วย 1) ส่งเสริมให้ครูได้มีสภาพความเป็นอยู่ได้รับการตอบสนองเป็นไปตามความต้องการและความคาดหวัง 2) ส่งเสริมให้ครูมีความรู้สึกรับประกันต่อการปฏิบัติงาน 3) สนับสนุนจากสถานศึกษาในการจัดความสมดุลระหว่างชีวิตส่วนตัวกับการทำงาน สอดคล้องกับ ธนกร จันทร์สี, สุชาติ บางวิเศษ และจำนง ศรีมังกง (2559) ได้ทำวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสุขในการทำงานของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า มี 5 ปัจจัยที่สำคัญที่มีผลต่อความสุขในการทำงานของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลยเขต 1 ผู้ตอบแบบสอบถามมีระดับความคิดเห็นต่อความสัมพันธ์ในที่ทำงาน รองลงมา คือผู้นำองค์กร ค่านิยมร่วมองค์กร คุณลักษณะของงาน และ คุณภาพชีวิตในการทำงาน

องค์ประกอบที่ 5 ด้านวัฒนธรรมองค์กร มีวิธีการเสริมสร้างเสริมสร้างความสุขในการทำงานของครู ประกอบด้วย 1) มีการส่งเสริมวัฒนธรรมการทำงานเป็นทีมกับเพื่อนร่วมงาน 2) ส่งเสริมให้ครูปฏิบัติตามบทบาทและหน้าที่ของตนเองในสถานศึกษา 3) มีการควบคุมลักษณะการจัดการความขัดแย้งภายใน

องค์กร สอดคล้องกับเฉลิมชาติ เมฆแดง และคณะ (2564) ได้ทำการวิจัยในเรื่อง รูปแบบการพัฒนาความผาสุกในการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 4 ผลการวิจัยพบว่า มีรูปแบบการพัฒนาความผาสุกในการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษาเอกชนสอดคล้องกับ 9 ปัจจัย ได้แก่ 1) โครงสร้างและการบริหารจัดการ 2) ลักษณะของผู้นำและการจัดการ 3) นโยบายและการสื่อสาร 4) สภาพแวดล้อมในการทำงาน 5) วัฒนธรรมโรงเรียน 6) การพัฒนาคุณภาพบุคลากร 7) สวัสดิการและความสมดุลของการทำงาน 8) ความผูกพันต่อโรงเรียน และ 9) การมีส่วนร่วมระหว่างองค์กร 2. ผลการประเมินรูปแบบการพัฒนาความผาสุกในการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4 พบว่า รูปแบบมีความเป็นไปได้และมีความเป็นประโยชน์ระดับมากที่สุด รองลงมาคือความสอดคล้องและความเหมาะสมอยู่ในระดับมากตามลำดับ

องค์ประกอบที่ 6 ด้านความสำเร็จในการทำงาน มีวิธีการเสริมสร้างเสริมสร้างความสุขในการทำงานของครู ประกอบด้วย 1) ส่งเสริมให้ครูได้ปฏิบัติงานตามปริมาณงาน ตามเวลา สถานที่ วิธีการและใช้อุปกรณ์เครื่องมือต่างๆอย่างเต็มใจและเต็มที่ทุกครั้ง 2) ส่งเสริมให้ครูได้ปฏิบัติงานตามที่ได้รับมอบหมายให้แล้วเสร็จตามกำหนดเวลา 3) ส่งเสริมให้ครูได้ปฏิบัติงานเพื่อการบรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ สอดคล้องกับ กษมา ช่วยยิ้ม (2563) ได้ทำการวิจัยในเรื่อง การพัฒนารูปแบบการสร้างความสุขในการทำงานของผู้บริหารและครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพความสุขในการทำงานของผู้บริหารและครูในสถานศึกษาสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 พบว่าสภาพความสุขในการทำงานมีองค์ประกอบที่สำคัญ 5 องค์ประกอบ ได้แก่ ด้านการติดต่อสัมพันธ์ ด้านความรักในงาน ด้านความสำเร็จในงาน ด้านการเป็นที่ยอมรับ และด้านความพึงพอใจในงาน 2) ผลการพัฒนารูปแบบการสร้างความสุขในการทำงานของผู้บริหารและครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 พบว่า รูปแบบการสร้างความสุขในการทำงานของผู้บริหารและครูในสถานศึกษา ประกอบด้วยหลักการและเหตุผล วัตถุประสงค์ เป้าหมาย รูปแบบการสร้างความสุขในการทำงานของผู้บริหารและครูในสถานศึกษา องค์ประกอบ และตัวชี้วัดของรูปแบบการสร้างความสุขในการทำงานของผู้บริหารและครูในสถานศึกษา และการบริหารจัดการเพื่อสนับสนุนการสร้างความสุขในการทำงานในการนำแนวทางไปใช้ในการกำหนดเป็นองค์ประกอบของร่างรูปแบบการสร้างความสุขในการทำงานของผู้บริหารและครูในสถานศึกษา และ 3) ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการสร้างความสุขในการทำงานของผู้บริหารและครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 พบว่า ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการสร้างความสุขในการทำงานโดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก

องค์ประกอบที่ 7 ด้านความพึงพอใจในการทำงาน มีวิธีการเสริมสร้างเสริมสร้างความสุขในการทำงานของครู ประกอบด้วย 1) ส่งเสริมให้ครูมีความรู้สึกยินดีเต็มใจต่อการปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมาย 2) สร้างขวัญและกำลังใจทำให้การปฏิบัติงานเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลส่งผลต่อความสำเร็จและบรรลุ

เป้าหมายขององค์กร 3) ส่งเสริมให้ครูรู้สึกมีความสุขภายใต้สภาพบรรยากาศในการปฏิบัติงานที่ถูกต้อง สอดคล้องกับชวนชม ชินะตังกูร, ศิริชัย ชินะตังกูร, และสมใจ เดชบำรุง (2560) ได้ทำการวิจัยในเรื่อง ความสุขในการทำงานของบุคลากรการศึกษา สังกัดสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการวิจัยพบว่า ความสุขในการทำงานของบุคลากรการศึกษาสังกัดสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากและเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านอารมณ์ทางบวกอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนด้านความพึงพอใจในการทำงาน ด้านความพึงพอใจในชีวิต และด้านอารมณ์ทางลบในระดับต่ำอยู่ในระดับมาก

3. ผลการประเมินรูปแบบการเสริมสร้างความสุขในการทำงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลอยเขต 2 เพื่อประเมินผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน เกี่ยวกับความเหมาะสม ความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ พบว่าโดยภาพรวมทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับ กษมา ช่วยยิ้ม (2563) ได้ทำการวิจัยเรื่อง รูปแบบการสร้างความสุขในการทำงานของผู้บริหารและครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า มีความเหมาะสม ความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมาก และ ฤทธิชัย ศรีโพธิอมรพงษ์, นัฏจรี เจริญสุข, และชูศักดิ์ เอกเพชร (2566) ได้ทำวิจัยเรื่อง รูปแบบการสร้างความสุขในการทำงานของครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพังงาภูเก็ต ระนอง ผลการวิจัยพบว่า มีความเหมาะสมและเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก ซึ่งสามารถนำไปใช้ในรูปแบบการเสริมสร้างความสุขในการทำงานของครูได้ทุกโรงเรียน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 จากผลการวิจัยพบว่า ด้านความพึงพอใจในการทำงาน ข้อที่มีความต้องการจำเป็นมากที่สุด คือ ครูมีความสุขยินดีเต็มใจต่อการปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมาย ดังนั้นผู้บริหารจึงควรมีการกำหนดปริมาณงานที่เหมาะสมกับครูและบุคลากรและจัดให้ตรงตามความสามารถความถนัดของแต่ละบุคคล

1.2 จากผลการวิจัยพบว่า ด้านมนุษยสัมพันธ์ในที่ทำงาน ข้อที่มีความต้องการจำเป็นมากที่สุด คือ ครูมีการทำงานแบบร่วมมือร่วมใจกันทำให้องค์กรบรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นผู้บริหารจึงควรส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูและบุคลากรได้ปฏิบัติงานร่วมกัน

1.3 จากผลการวิจัยพบว่า ด้านความสำเร็จในการทำงาน ข้อที่มีความต้องการจำเป็นมากที่สุด คือ ครูได้ปฏิบัติงานตามปริมาณงาน ตามเวลา สถานที่ วิธีการและใช้อุปกรณ์เครื่องมือต่างๆอย่างเต็มใจและเต็มที่ทุกครั้ง ดังนั้นผู้บริหารจึงควรมอบหมายงานตรงตามหน้าที่และลดปริมาณงานที่ไม่จำเป็นลง เช่น การเปลี่ยนรูปแบบการประเมินผลงานจากการตรวจเอกสารเป็นการประเมินตามสภาพจริง

1.4 จากผลการวิจัยพบว่า ด้านคุณภาพชีวิตในการทำงาน ข้อที่มีความต้องการจำเป็นมากที่สุด

คือ ครูมีสภาพความเป็นอยู่ได้รับการตอบสนองเป็นไปตามความต้องการและความคาดหวัง ดังนั้นผู้บริหารจึงควรสนับสนุนให้มีการจัดสิ่งแวดล้อมให้เอื้อต่อการทำงาน โรงเรียนร่มรื่น น่าอยู่

1.5 จากผลการวิจัยพบว่า ด้านวัฒนธรรมองค์กร ข้อ ที่มีความต้องการจำเป็นมากที่สุด คือ ครูมีการส่งเสริมวัฒนธรรมการทำงานเป็นทีมกับเพื่อนร่วมงาน ดังนั้นผู้บริหารจึงควรส่งเสริมให้หัวหน้างาน หัวหน้าสายชั้น และครูที่เกี่ยวข้องเข้ามามีบทบาทในการกระจายงานและร่วมกันแก้ไขปัญหาต่าง ๆ

1.6 จากผลการวิจัยพบว่า ด้านค่าตอบแทนและสวัสดิการ ข้อ ที่มีความต้องการจำเป็นมากที่สุด คือครูได้รับสิทธิประโยชน์ การเข้าพักอาศัยในที่พักของทางราชการที่เป็นไปตามระเบียบ ดังนั้นผู้บริหารจึงควรจัดให้มีบ้านพักครูและกำหนดค่าเช่าที่พักอาศัยจากหน่วยงานต้นสังกัด

1.7 จากผลการวิจัยพบว่า ด้านลักษณะงานที่ทำ ข้อ ที่มีความต้องการจำเป็นมากที่สุด คือครู รับรู้และพึงพอใจในปริมาณงานที่ได้รับมอบหมาย ดังนั้นผู้บริหารจึงควรจัดให้มีการประชุมครูทุกคนเพื่อสร้างความเข้าใจให้ครูได้แสดงความคิดเห็นเพื่อหาข้อประชาติจากการได้รับมอบหมายงาน

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการเสริมสร้างความสุขในการทำงานของครู แล้วนำมาสร้างรูปแบบการเสริมสร้างความสุขในการทำงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2

2.2 ควรศึกษาผลการใช้รูปแบบการเสริมสร้างความสุขในการทำงานของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2

2.3 ควรสร้างคู่มือพัฒนารูปแบบการเสริมสร้างความสุขในการทำงานของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2

เอกสารอ้างอิง

กลุ่มนโยบายและแผน. (2565). *แผนปฏิบัติการประจำปี.ศ.2565*. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต2 จังหวัดเลย.

กษมา ช่วยยิ้ม. (2563). *การพัฒนาแบบการสร้างความสุขในการทำงานของผู้บริหารและครูใน สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานีเขต 2*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท บัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.

ก่อกนิษฐ์ คำมะลา. (2563). *การพัฒนาตัวบ่งชี้ความสุขในการทำงานของครูประถมศึกษาสังกัดสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ*. วิทยานิพนธ์ปริญญาตรี บัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

เก็จกนก เอื้องวงศ์, ชูชาติ พ่วงสมจิตร, นงเยาว์ อุทุมพร,กุลขลิ จงเจริญ,และ ฐิติกรณั ยาวีไชย จารึกศิลป์. (2563). *รูปแบบการจัดการเรียนรู้สำหรับนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ได้รับผลกระทบจาก สถานการณ์ COVID-19*. สำนักมาตรฐานการศึกษาและพัฒนาการเรียนรู้ สำนักงานเลขาธิการสภา การศึกษา.

เฉลิมชาติ เมฆแดง, นันทพงศ์ หมิแหละหมัน, นรธสรพร เล็กสู๋ ,วันฉัตร ทิพย์มาศ, ชัยวุฒ ตรีกรตรง, และวัล ภา หมิแหละหมัน. (2564). *รูปแบบการพัฒนาความผาสุกในการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา*

- เอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4. *วารสารวิชาการสถาบันเทคโนโลยีแห่งสุวรรณภูมิ*, 7(1), 559-574.
- ชนิกา แสงทองดี. (2560). *รูปแบบการสร้างความสุขในการทำงานในองค์กรตามหลักพุทธจิตวิทยา*. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ธนกร จันทร์สี, สุชาติ บางวิเศษและจำนง ศรีมังกร. (2559). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสุขในการทำงานของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลยเขต 1*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.
- เพียวร่า หมอเล็ก. (2560). *ขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเมืองจังหวัดยะลา*. การค้นคว้าอิสระครุศาสตรมหาบัณฑิต. วิทยาลัยมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.
- พิชญา บุตรธาจารย์. (2565). *การเสริมสร้างความสุขในการปฏิบัติงานของครูฐานวิถีชีวิตใหม่ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- ฤทธิชัย ศรีโพธิอมรพงษ์, นัฏจรี เจริญสุข, และชูศักดิ์ เอกเพชร. (2566). *รูปแบบการสร้างความสุขในการทำงานของครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพังงา ภูเก็ต ระนอง [วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต]*. มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.
- เมธาพร ผึ้งลักษณ์. (2559). *ความสุขในการทำงานของครูในอำเภอเมือง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทราเขต 1*. งานนิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- วุฒิชัย วชิรเมธี. (2556). *ความสุขในกำมือ*. นนทบุรี : ปราณ. วรรัตน์ จันลาโสม. (2563). *ขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของพนักงานราชการและครูอัตราจ้างในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 23*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- สำนักงานคณะกรรมการการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2560). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 พ.ศ. 2560 - 2564*. กรุงเทพฯ.

รูปแบบการบริหารแหล่งเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมของชุมชน ในสถานศึกษาสังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1

**THE MODEL OF THE ADMINISTRATIONAL LEARNING
RESOURCES BY THE COMMUNITY PARTICIPATORY IN THE
SCHOOLS UNDER LOEI PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE
AREA OFFICE 1**

ศักดินาภรณ์ นันท์¹

สุชาติ บางวิเศษ²

^{1,2}มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย

Sakdinaporn Nuntee¹

Suchat Bangwiset²

^{1,2}Loei Rajabhat University

Corresponding Author E-mail: Suchatb1@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน และความต้องการ การบริหารแหล่งเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม ของชุมชน ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 2) เพื่อสร้างรูปแบบการบริหารแหล่งเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมของชุมชน ในสถานศึกษา และ 3) เพื่อนำเสนอรูปแบบการบริหารแหล่งเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมของชุมชนในสถานศึกษา กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 319 คน จำแนกเป็น ผู้บริหารสถานศึกษา 35 คน และครูผู้สอน 284 คน โดยการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตารางเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970) และการสุ่มโดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified random sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ และแบบประเมินสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยวิธีพรรณนาวิเคราะห์

ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพปัจจุบันการบริหารแหล่งเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมของชุมชน ในสถานศึกษา พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก และความต้องการของชุมชนที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก เป็นไปในทิศทางเดียวกัน จากการวิเคราะห์ผลต่างระหว่างสภาพปัจจุบันกับความต้องการมีส่วนร่วมพัฒนาแหล่งเรียนรู้ มีค่าผลต่างมากอันดับหนึ่ง ได้แก่ ความต้องการร่วมนิเทศ กำกับ ติดตาม ประเมินผล การพัฒนาแหล่งเรียนรู้นอกสถานศึกษา ซึ่งชุมชนมีความต้องการที่จะมีส่วนร่วมมากกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน และมีข้อเสนอแนะอยากให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างแหล่งเรียนรู้นอกสถานศึกษากับในสถานศึกษา

2. รูปแบบการบริหารแหล่งเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมของชุมชน ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 ประกอบด้วย หลักการ วัตถุประสงค์ กลไกการดำเนินงาน วิธีการดำเนินงาน ซึ่งมีองค์ประกอบหลัก 2 องค์ประกอบคือ 1) การพัฒนาแบบมีส่วนร่วม 6 ขั้นตอน 2) การดำเนินงานจัดกิจกรรมการพัฒนาแบบมีส่วนร่วม 16 กิจกรรม และ เงื่อนไขความสำเร็จ ผลการประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ ของรูปแบบจากผู้ทรงคุณวุฒิ อยู่ในระดับเหมาะสมมากที่สุด

3. ผลการนำเสนอรูปแบบและแนวปฏิบัติการใช้รูปแบบการบริหารแหล่งเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมของชุมชนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 ต่อกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ทั้งในสถานศึกษาและนอกสถานศึกษา พบว่ามีความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: รูปแบบการบริหารแหล่งเรียนรู้ ; การมีส่วนร่วมของชุมชน ;

Abstract

The objectives of this research are: 1) to study the current condition and needs Management of Community Participatory Learning Resources in Educational Institutions under the Loei Primary Educational Service Area Office, 1 2) to Create a Model for Managing Community Participatory Learning Resources in Educational Institutions and 3) to lead Propose a model for Managing Learning Resources with Community Participation in Educational Institutions. The Sample Consisted of 319 people, Divided into 35 School Administrators and 284 Teachers. The Sample Size was Determined According to the Krejcie and Morgan table (Krejcie & Morgan, 1970) and Random Sampling was used. Stratified Random Sampling. Data Collection tools Include Questionnaires, Interviews, and Assessments. Statistics used in Data Analysis Include Percentage, Mean, and Standard Deviation. and Qualitative Data Analysis by Descriptive Analysis Method, The research results found that :

1. The Present Condition of the Management of Community Participatory Learning Resources in Educational Institutions is Found to be at a High Level Overall. and the Desire of the Community to Participate in the Development of Learning Resources in Educational Institutions as a Whole is at a High Level. in the Same Direction From the Analysis of the Difference Between the Current Situation and the Need to Participate in the Development of Learning Resources. It has the Largest Difference Value, Number one. Including the Need to Jointly Supervise, Monitor, Evaluate, and Develop Learning Resources Outside of Educational Institutions. The Community Needs to be More Involved than it is today. and there is a Suggestion that there Should be an Exchange of Knowledge Between Learning Resources Outside of the Educational Institution and within the Educational Institution.

2. Model for Managing Community-Participatory Learning Resources in Educational

Institutions under the Loei Primary Educational Service Area Office, Area 1, Consisting of Principles, Objectives, and Operating Mechanisms. Method of Operation which has 2 main Components: 1) 6 steps of Participatory Development 2) Implementation of 16 Participatory Development Activities and Conditions for Success Suitability Assessment Results Possibility and Usefulness of Styles from Experts is at the Most Appropriate Level

3. Results of the Presentation of the Model and Guidelines for Using the Community Participatory Learning Resource Management Model of the Educational Institution. Under the Jurisdiction of the Loei Primary Educational Service Area Office, 1, to Stakeholder Groups in the Development of Learning Resources. both in Educational Institutions and Outside Educational Institutions Found to be Appropriate Possibility and Overall Usefulness is at the Highest level

Keywords : Management of learning resources, Community participation

บทนำ

กระบวนการที่สำคัญของการพัฒนาคุณภาพประชากรหรือทรัพยากรมนุษย์ให้มีความรู้ความสามารถและคุณสมบัติตามที่สังคมพึงประสงค์ คือการศึกษา ดังพระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช พระราชทานแก่ครูและนักเรียนที่ได้รับพระราชทานรางวัลฯ ณ ศาลาดุสิดาลัยความต่อนึ่งว่า “การศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างและพัฒนา ความรู้ ความคิด ความประพฤติและคุณธรรมของบุคคล สังคมและบ้านเมืองใด ให้การศึกษาแก่เยาวชนได้อย่างครบถ้วนพอเหมาะกันทุก ๆ ด้าน สังคมและบ้านเมืองนั้นก็จะมีพลเมืองที่มีคุณภาพ ซึ่งสามารถที่จะรักษาความเจริญมั่นคงของประเทศชาติและพัฒนาให้ก้าวหน้าต่อไปได้โดยตลอด” (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2542 : 1)

กระทรวงศึกษาธิการ ได้มีนโยบายในการจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาผู้เรียน โดย “การลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้” กำหนดให้บุคคลที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการจัดการศึกษามีส่วนร่วมในการพัฒนาการศึกษาในรูปแบบต่างๆ อย่างตัวแทนของชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการเป็นคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มาตรา 8(2) ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษามาตรา 9 การจัดระบบโครงสร้างและกระบวนการจัดการศึกษาให้มีการกระจายอำนาจการจัดการศึกษาให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และการมีส่วนร่วมของบุคคล ครอบครัว ชุมชน สถาบันศาสนา องค์กรเอกชน สถานประกอบการ และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา มาตรา 23 การจัดกระบวนการเรียนรู้ของตัวเอง ครอบครัว สังคมและชุมชน มาตรา 24 การจัดกระบวนการเรียนรู้ควรจัดให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง พร้อมทั้งจัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ตลอดเวลาทุกสถานที่ มีความประสานความร่วมมือกับบิดามารดา ผู้ปกครอง บุคคลในชุมชนทุกฝ่าย เพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ มาตรา 25 รัฐต้องส่งเสริมและสนับสนุนการจัดตั้งแหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิต และมาตรา 29 สถานศึกษาร่วมกับบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรเอกชน สถานประกอบการ และสถาบันอื่น ๆ จัดการศึกษา

ส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชนโดยจัดกระบวนการเรียนรู้ในชุมชน การจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาศักยภาพได้ตามธรรมชาติ จัดการเรียนรู้โดยบูรณาการสาระความรู้ด้านต่าง ๆ อย่างสมดุลกัน อีกทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมอันดีงามและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา ส่งเสริมสนับสนุนให้ครูจัดบรรยากาศการเรียนรู้ สภาพแวดล้อมสื่อการเรียนรู้ และอำนวยความสะดวกให้เกิดการเรียนรู้แหล่งวิทยาการประเภทต่างๆ ชุมชนและท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วม การศึกษาต้องยึดหลักที่ว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้ และพัฒนาตนเองได้ ผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด (ไพฑูริย์ สิ้นลารัตน์, 2552) สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 สถานศึกษาควรดำเนินการจัดให้มีแหล่งเรียนรู้ ศูนย์สื่อการเรียนรู้ ระบบสารสนเทศการเรียนรู้และเครือข่ายการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งในสถานศึกษาและนอกสถานศึกษา เพื่อศึกษาค้นคว้าแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ ระหว่างแหล่งเรียนรู้ ชุมชน (พฤทธิ ศิริบรรณพิทักษ์, 2555)

อุดมการณ์สำคัญของการจัดการศึกษาคือ การจัดให้มีการศึกษาตลอดชีวิตและสร้างสังคมไทยให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ การศึกษาสร้างคุณภาพชีวิตและสังคมบูรณาการอย่างสมดุล ระหว่างปัญญาธรรม คุณธรรม และวัฒนธรรม เป็นการศึกษาตลอดชีวิตเพื่อคนไทยทั้งปวง มุ่งสร้างพื้นฐานที่ดีในวัยเด็ก ส่งเสริมปลูกฝังความเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมตั้งแต่วัยเรียนโดยเฉพาะระดับขั้นพื้นฐาน และพัฒนาความรู้ความสามารถเพื่อการทำงานที่มีคุณภาพ โดยให้สังคมทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาได้ตรงความต้องการของผู้เรียน และสามารถตรวจสอบได้อย่างมั่นใจว่าการศึกษาเป็นกระบวนการของการพัฒนาชีวิตและสังคมอันเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาประเทศให้เกิดความยั่งยืน สามารถพึ่งตนเองและพึ่งกันเองได้ สามารถแข่งขันในระดับนานาชาติได้ เพื่อให้เป็นไปตามอุดมการณ์และหลักการในการจัดการศึกษา ซึ่งประกอบด้วยมาตรฐาน 3 มาตรฐาน และตัวบ่งชี้ 11 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ มาตรฐานที่ 1 คุณลักษณะของคนไทยที่พึงประสงค์ ทั้งในฐานะพลเมืองและพลโลก ตัวบ่งชี้ที่ 1.3 ทักษะการเรียนรู้และการปรับตัว ระบุว่าคนไทยสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้ รู้ทันโลก มีความรู้ความสามารถในการใช้แหล่งเรียนรู้ สื่อต่างๆ เพื่อพัฒนาตนเองและสังคม มาตรฐานที่ 2 แนวการจัดการศึกษา ที่จัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เรียนรู้จากประสบการณ์ตรงที่หลากหลาย จัดบรรยากาศเอื้อต่อการเรียนรู้ จัดหาและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย มาตรฐานที่ 3 แนวการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้หรือสังคมแห่งความรู้ โดยเฉพาะมาตรฐานที่ 3 ที่กล่าวถึงการมีส่วนร่วมระหว่างสถานศึกษากับชุมชน บุคลากรและองค์กรในชุมชน ร่วมกันจัดปัจจัย ระดมทรัพยากรและกระบวนการเรียนรู้ภายในชุมชน จัดตั้งแหล่งการเรียนรู้ให้บริการวิชาการที่เป็นประโยชน์แก่การพัฒนาคนในชุมชน สร้างกลไกการเรียนรู้ทุกประเภทแลกเปลี่ยนเรียนรู้จนกลายเป็นวัฒนธรรมแห่งการเรียนรู้ เพื่อให้คนไทยสามารถเรียนรู้ตลอดชีวิตได้จริง เป้าหมายของการจัดการศึกษาอยู่ที่การพัฒนาคนไทยทุกคนให้เป็น “คนเก่ง คนดี และมีความสุข” โดยมีการพัฒนาที่เหมาะสมกับช่วงวัย พัฒนาคนตามความสามารถ และเต็มตามศักยภาพ ตรงตามความต้องการ ทั้งในด้านสุขภาพร่างกายและจิตใจ สติปัญญา ความรู้ ทักษะ คุณธรรมและจิตสำนึกที่พึงประสงค์ อยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุข (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2548 : 1-9) และมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน

กระทรวงศึกษาธิการ ด้านการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ มาตรฐานที่ 13 สถานศึกษามีการสร้าง ส่งเสริม สนับสนุนการศึกษาเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ มีการสร้างและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาและ ภายนอกสถานศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพ ของผู้เรียนและบุคลากรของสถานศึกษารวมทั้งผู้ที่เกี่ยวข้องซึ่งมีการ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างบุคลากรภายในสถานศึกษา ระหว่างสถานศึกษากับครอบครัว ชุมชน และองค์กร ที่เกี่ยวข้อง

จากผลการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษา พุทธศักราช 2554 โดยสำนักงานรับรอง มาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) รอบสาม ในส่วนของบทสรุปสำหรับผู้บริหาร ของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 ข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนา ด้านผลการบริหารจัดการศึกษา สถานศึกษาควรพัฒนาแหล่งเรียนรู้ภายในและภายนอกสถานศึกษาให้ เพียงพอ มีการจัดทำป้ายนิเทศ ทำทะเบียนแหล่งเรียนรู้ เพื่อให้เป็นแหล่งวิทยากรในการแสวงหาความรู้ และบริการชุมชนได้อย่างกว้างขวาง และหลากหลาย (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพ การศึกษา (องค์การมหาชน), 2554 : 2-3)

จากเหตุผล และความสำคัญของปัญหาการวิจัย ดังที่กล่าวมา คณะผู้วิจัยซึ่งเป็นอาจารย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย ในฐานะที่มีตำแหน่งเป็นอาจารย์ ภายใต้บทบาทหน้าที่เพื่อการวิจัย การเรียนการสอน การบริการวิชาการ ที่ต้องรับผิดชอบงานพัฒนาคุณภาพการศึกษาของชุมชนท้องถิ่น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะ ศึกษาสภาพปัจจุบัน ความต้องการ รูปแบบการบริหารแหล่งเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมของชุมชน ที่มีความ เหมาะสมกับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 เพื่อนำมาเป็นข้อมูลใน การวางแผนการบริหาร การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ที่ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม เริ่มตั้งแต่กระบวนการบริหารแบบมี ส่วนร่วมในการระดมความคิด ตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการวางแผน การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน การมี ส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล และการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ จากการบริหารแหล่งเรียนรู้ทั้งใน สถานศึกษา และแหล่งเรียนรู้นอกสถานศึกษา ที่มีความเหมาะสมตรงตามความต้องการของผู้เรียน จำเป็นต้องศึกษา สภาพปัจจุบัน ความต้องการ และรูปแบบในการบริหาร เพื่อแก้ไขปัญหาเสริมสร้างคุณภาพ ของสถานศึกษาให้ชุมชนมีความเชื่อมั่น ไว้วางใจในการส่งลูกหลานเข้ามาเรียน และส่งเสริมบทบาทของการมี ส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 ให้มีประสิทธิภาพก่อให้เกิดประโยชน์โดยตรงกับผู้เรียน และเพื่อเป็นแนวทางให้สถานศึกษา และ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำไปประยุกต์ใช้ โดยให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารแหล่งเรียนรู้ อันนำไปสู่ ความสำเร็จ และบรรลุวัตถุประสงค์ สอดคล้องกับนโยบายการศึกษาของชาติ

วัตถุประสงค์การวิจัย

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์หลักของรูปแบบการบริหารแหล่งเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมของชุมชนใน สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 ดังนี้

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน และความต้องการ การบริหารแหล่งเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม ของชุมชน ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1
2. เพื่อสร้างรูปแบบการบริหารแหล่งเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมของชุมชน ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1
3. เพื่อนำเสนอรูปแบบการบริหารแหล่งเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมของชุมชน ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยเรื่อง รูปแบบการบริหารแหล่งเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมของชุมชนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 เป็นวิธีวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methodology) ผู้วิจัยได้แบ่งขั้นตอนการวิจัยออกเป็น 3 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน และความต้องการ การบริหารแหล่งเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมของชุมชน ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 มีทั้งหมด 3 ขั้นตอน คือ **ขั้นตอนที่ 1** การศึกษาเอกสาร (Documentary Study) ศึกษาตำรา เอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้สังเคราะห์กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน การพัฒนาการบริหารแหล่งเรียนรู้ และแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา และนอกสถานศึกษา จากเอกสารตำราของนักวิชาการในประเทศ และต่างประเทศ ได้กรอบแนวคิดการวิจัย ประกอบด้วย กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน 5 ขั้นตอน คือ 1) การมีส่วนร่วมในการระดมความคิด ตัดสินใจ 2) การมีส่วนร่วมในการวางแผน 3) การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ 4) การมีส่วนร่วมในการติดตาม ประเมินผล และ 5) การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ **ขั้นตอนที่ 2** การวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Study) สำรวจสภาพปัจจุบัน ความต้องการพัฒนาบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมของชุมชน **ขั้นตอนที่ 3** การศึกษากรณีศึกษา (Multi Case Study) สถานศึกษาที่ปฏิบัติเป็นเลิศ (Best Practice) จำนวน 3 แห่ง

ระยะที่ 2 สร้างรูปแบบการบริหารแหล่งเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมของชุมชนในสถานศึกษา มีทั้งหมด 3 ขั้นตอน คือ **ขั้นตอนที่ 4** ยกร่างรูปแบบการบริหารแหล่งเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมของชุมชนในสถานศึกษา **ขั้นตอนที่ 5** ร่างรูปแบบโดยการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) โดยกลุ่มร่วมกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholder) ในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ **ขั้นตอนที่ 6** ประเมินร่างรูปแบบการบริหารแหล่งเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมของชุมชนในสถานศึกษา

ระยะที่ 3 การนำเสนอรูปแบบการบริหารแหล่งเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมของชุมชน ในสถานศึกษา **ขั้นตอนที่ 7** นำเสนอรูปแบบการบริหารแหล่งเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมของชุมชนในสถานศึกษา ต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการพัฒนาการบริหารแหล่งเรียนรู้

ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และกลุ่มผู้ให้ข้อมูล

1. ประชากรที่ใช้ในการสำรวจครั้งนี้ ได้แก่ ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 ปีการศึกษา 2557 จำนวน 1,731 คน จำแนกเป็นข้อมูลผู้บริหารสถานศึกษา 169 คน และครูผู้สอน 1,544 คน (ข้อมูลอัตรากำลัง 10 มิถุนายน 2557, สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1)

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการสำรวจครั้งนี้ ได้แก่ ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 ปีการศึกษา 2557 ได้มาโดยการ กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตารางเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970 : 608 อ้างถึงใน บุญชม ศรีสะอาด, 2560 : 43) จำนวน 319 คน จำแนกเป็นข้อมูลผู้บริหารสถานศึกษา 35 คน และครูผู้สอน 284 คน ผู้วิจัยดำเนินการสุ่มโดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified random sampling)

3. กลุ่มผู้ให้ข้อมูล การศึกษากรณีศึกษา (Multi Case Study) ได้แก่ ครูและบุคลากรทางการศึกษา จำนวน 3 แห่ง รวมทั้งหมด 21 คน การสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ได้แก่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย จำนวน 14 คน การประเมินรูปแบบแหล่งเรียนรู้ ผู้ประเมินเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน และการนำเสนอรูปแบบการบริหารแหล่งเรียนรู้ กับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย จำนวน 42 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1.1 แบบสอบถาม มีขั้นตอนการสร้างดังนี้

ลักษณะของแบบสอบถาม เป็นแบบสอบถามแบบตรวจสอบรายการ (Check-List) แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) และแบบสอบถามชนิดปลายเปิด (Open-End) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นทั้งหมด 3 ตอน

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับ สภาพปัจจุบัน ความต้องการ การบริหาร แหล่งเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมของชุมชน ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตการศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1

ตอนที่ 3 ข้อคำถามปลายเปิดให้เสนอแนะความคิดเห็น

1.2 แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-Structure Interview) เพื่อใช้ในการสัมภาษณ์ครู และบุคลากรทางการศึกษา

2. การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ มีขั้นตอนการดำเนินการ ดังนี้

2.1 ศึกษาเอกสาร ตำรา โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับความต้องการ รูปแบบการบริหารแหล่งเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมทั้งในสถานศึกษาและนอกสถานศึกษา และแนวทางการสร้างแบบสอบถามของ (บุญชม ศรีสะอาด, 2560: 105)

2.2 สร้างแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน และความต้องการ การบริหารแหล่งเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมของชุมชนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1

2.3 ขอหนังสือจากคณบดีคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย ประกอบด้วยหนังสือขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย ขอความอนุเคราะห์ทดลองใช้เครื่องมือ และขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย

2.4 ตรวจสอบเครื่องมือโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน

2.5 ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างเชิงเนื้อหาการใช้ภาษา ตรวจสอบคุณภาพและความถูกต้องเหมาะสมและหาค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC (Item Objective congruence Index) โดยมีเกณฑ์พิจารณา ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2560: 104)

2.6 นำแบบสอบถามที่ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความสอดคล้องแล้วนำมาวิเคราะห์เพื่อสรุปผลการพิจารณา โดยพิจารณาและคัดเลือกแบบสอบถามที่มีค่าดัชนีสอดคล้อง (IOC) มีค่าตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป

2.7 จัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ นำไปทดลองเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่สถานศึกษาที่ไม่ถูกเลือกเป็นกลุ่มตัวอย่าง เลือกแบบเจาะจง จำนวนสถานศึกษา 5 แห่ง แห่งละ 6 คน เป็นจำนวนทั้งหมด 30 คน

2.8 นำแบบสอบถามวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับโดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟาตามวิธีของครอนบาค ใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป

2.9 นำเครื่องมือไปเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง ทั้งหมด 319 คน รวมเครื่องมือเป็น 319 ฉบับ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยขอหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากอธิการบดี มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย

2. ส่งแบบสอบถามให้กับกลุ่มตัวอย่าง พร้อมหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากอธิการบดี มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย โดยเดินทางไปส่งด้วยตัวเองตามสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 35 แห่ง จำนวน 319 คน ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา 35 คน ครูผู้สอน 284 คน ผู้วิจัยระบุวันเวลาในการตอบแบบสอบถาม และเก็บรวบรวม เมื่อครบกำหนดเวลา แล้วผู้วิจัยติดตามเก็บรวบรวมด้วยตนเอง

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลโดยแบบสอบถาม แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ด้วยการหาค่าร้อยละ (%) ความถี่ (f) ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ การวิเคราะห์เนื้อหา ด้วยวิธีพรรณนาวิเคราะห์

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ความต้องการพัฒนาแหล่งเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมของชุมชนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1

สภาพปัจจุบันของการมีส่วนร่วมพัฒนาแหล่งเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมของชุมชนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ย 3.61 ระดับการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า

1.1 ด้านการมีส่วนร่วมพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ย 3.72 ระดับการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก มีส่วนร่วมมากที่สุดคือ การได้เรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาอย่างหลากหลาย รองลงมา คือ ร่วมวางแผนทางการดำเนินงานพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา และมีส่วนร่วมน้อยที่สุดคือ ร่วมนิเทศ กำกับ และติดตาม การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา

1.2 ด้านการมีส่วนร่วมพัฒนาแหล่งเรียนรู้นอกสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ย 3.50 ระดับการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับ ปานกลาง มีส่วนร่วมมากที่สุดคือ ได้เรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้นอกสถานศึกษาอย่างหลากหลาย รองลงมา คือ ร่วมแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานพัฒนาแหล่งเรียนรู้นอกสถานศึกษาและร่วมสำรวจแหล่งเรียนรู้นอกสถานศึกษา มีส่วนร่วมน้อยที่สุดคือ ร่วมนิเทศ กำกับ และติดตาม การพัฒนาแหล่งเรียนรู้นอกสถานศึกษา

ความต้องการมีส่วนร่วมพัฒนาแหล่งเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมของชุมชนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ย 4.47 ระดับความต้องการมีส่วนร่วม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า

1.4 ด้านความต้องการมีส่วนร่วมพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ย 4.51 ระดับความต้องการมีส่วนร่วม อยู่ในระดับมากที่สุด มีความต้องการมีส่วนร่วมมากที่สุดคือ ต้องการร่วมเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ให้เห็นถึงความสำคัญของแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา รองลงมา คือ ต้องการร่วมรับผลประโยชน์ โดยได้เรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาอย่างหลากหลาย และมีความต้องการมีส่วนร่วมน้อยที่สุดคือ ร่วมประเมินผลการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา

1.5 ด้านความต้องการมีส่วนร่วมพัฒนาแหล่งเรียนรู้นอกสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ย 4.44 ระดับการมีส่วนร่วม อยู่ในระดับ มาก มีความต้องการมีส่วนร่วมมากที่สุดคือ ต้องการมีส่วนร่วมสำรวจแหล่งเรียนรู้นอกสถานศึกษา รองลงมา คือ ต้องการมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์โดยแหล่งเรียนรู้นอกสถานศึกษาได้รับการพัฒนาอย่างยั่งยืน และมีความต้องการมีส่วนร่วมน้อยที่สุดคือ ความต้องการในการร่วมวางแผนพัฒนาแหล่งเรียนรู้นอกสถานศึกษา

2. ผลการร่างรูปแบบการบริหารแหล่งเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมของชุมชน ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 ได้ร่างรูปแบบที่ประกอบด้วย การพัฒนาแหล่งเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม 5 ขั้นตอน และการดำเนินงานพัฒนาแหล่งเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม 9 กิจกรรมย่อย ประกอบด้วย ขั้นตอนที่ 1 สำรวจแหล่งเรียนรู้ กิจกรรมย่อยที่ 1 ร่วมสำรวจสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความ

ต้องการ ของแหล่งเรียนรู้ กิจกรรมย่อยที่ 2 ระดมความคิด ตัดสินใจเลือกประเด็นพัฒนา ขั้นตอนที่ 2 วางแผน แบบมีส่วนร่วม กิจกรรมย่อยที่ 3 ร่วมแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงาน กิจกรรมย่อยที่ 4 ร่วมระดมพลังสมอง วางแผนการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ กิจกรรมย่อยที่ 5 ร่วมจัดทำแผนและกิจกรรมการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ กิจกรรมย่อยที่ 6 ร่วมกำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ขั้นตอนที่ 3 จัดทำข้อมูลสารสนเทศ และทะเบียนแหล่งเรียนรู้ กิจกรรมย่อยที่ 7 ร่วมจัดทำ ขยายฐานข้อมูลสารสนเทศ แหล่งเรียนรู้ กิจกรรมย่อยที่ 8 ร่วมจัดทำทะเบียนแหล่งเรียนรู้ กิจกรรมย่อยที่ 9 ร่วมสร้างชุดความรู้ประจำแหล่งเรียนรู้ กิจกรรมย่อยที่ 10 ร่วมเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ ขั้นตอนที่ 4 ส่งเสริมสนับสนุน พัฒนาแหล่งเรียนรู้ กิจกรรมย่อยที่ 11 ส่งเสริมการ อบรม สัมมนา ศึกษาดูงาน กิจกรรมย่อยที่ 12 ส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ที่มีการเรียนรู้แบบใช้สมองเป็นฐาน Brain – based Learning (BBL) กิจกรรมย่อยที่ 13 ร่วมสนับสนุนงบประมาณ กิจกรรมย่อยที่ 14 ร่วม ปรับปรุง พัฒนาแหล่งเรียนรู้ ขั้นตอนที่ 5 กำกับ ติดตาม ประเมินผลและสรุป กิจกรรมย่อยที่ 15 ร่วมกำกับ ติดตาม ประเมินผล การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ กิจกรรมย่อยที่ 16 ร่วมสรุปผลการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ กิจกรรม ย่อยที่ 17 ร่วมรายงานผลการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ กิจกรรมย่อยที่ 18 ร่วมรับผลประโยชน์จากผลการพัฒนา แหล่งเรียนรู้ ขั้นตอนที่ 6 แลกเปลี่ยนเรียนรู้ กิจกรรมย่อยที่ 19 นำเสนอผลการพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อร่วม แลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านสื่อเทคโนโลยี และเครือข่ายสังคมแห่งการเรียนรู้ และผลการประเมินรูปแบบการบริหาร แหล่งเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมของชุมชนของสถานศึกษาสังกัด มีความเหมาะสม มีความเป็นไปได้ และความ เป็นประโยชน์โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

3. จากการนำเสนอรูปแบบการบริหารแหล่งเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมของชุมชนของสถานศึกษา ต่อ กลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ทั้งในสถานศึกษา และนอกสถานศึกษา รูปแบบมีความ เป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด

อภิปรายผล

1. สภาพปัจจุบันของการมีส่วนร่วมพัฒนาแหล่งเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมของชุมชนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 โดยภาพรวมการมีส่วนร่วม อยู่ในระดับมาก เมื่อ พิจารณารายด้านพบว่า 1) ด้านการมีส่วนร่วมพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ย 3.72 ระดับการมี ส่วนร่วม อยู่ในระดับมาก มีส่วนร่วมมากที่สุดคือ การได้เรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาอย่าง หลากหลาย รองลงมา คือ ร่วมวางแผนแนวทางการดำเนินงานพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา และมีส่วนร่วม น้อยที่สุดคือ ร่วมนิเทศ กำกับ และติดตาม การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา 2) ด้านการมีส่วนร่วมพัฒนา แหล่งเรียนรู้นอกสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ย 3.50 ระดับการมีส่วนร่วม อยู่ในระดับ ปานกลาง มีส่วนร่วมมากที่สุด คือ ได้เรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้นอกสถานศึกษาอย่างหลากหลาย รองลงมา คือ ร่วมแต่งตั้งคณะกรรมการ ดำเนินงานพัฒนาแหล่งเรียนรู้นอกสถานศึกษาและร่วมสำรวจแหล่งเรียนรู้นอกสถานศึกษา มีส่วนร่วมน้อย ที่สุดคือ ร่วมนิเทศ กำกับ และติดตาม การพัฒนาแหล่งเรียนรู้นอกสถานศึกษา 3) ความต้องการมีส่วนร่วม พัฒนาแหล่งเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมของชุมชนของสถานศึกษา โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ย 4.47 ระดับความต้องการ

มีส่วนร่วม อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากบริบทของสถานศึกษามีความแตกต่างกันสถานศึกษาจะต้องสร้างความร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ สอดคล้องกับงานวิจัย ของฉลาด จันทรสมบัติ (2550 : 260-265) พบว่าการบริหารแหล่งเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมเป็นรูปแบบของการนิเทศ กำกับ ติดตาม ประเมินผล เพื่อความต้องการทราบระดับของผลการดำเนินงานที่ผ่านมา ทั้งนี้อาจเนื่องจากรูปแบบการบริหารแหล่งเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้ร่วมวิจัยได้มีส่วนร่วมตั้งแต่เริ่มแรก คือ ร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติ ร่วมตรวจสอบ และร่วมรับผิดชอบในการดำเนินการวิจัยเกิดบรรยากาศในการทำงานเป็นปัจจัยสำคัญที่จะทำให้เกิดเป็นเจ้าของเครือข่าย การเป็นสมาชิกมีความคิดริเริ่ม วิสัยทัศน์การทำงานแบบมีส่วนร่วม การบริหารจัดการที่ดีขึ้นกว่าที่เป็นอยู่ เกิดความต่อเนื่องและมีพันธะทางใจที่จะดำเนินการด้วยตนเองและเกิดความเชื่อมั่น ในองค์ความรู้ขององค์กรชุมชนตนเองและมีการพึ่งพาตนเองมากขึ้น และด้านการกำกับ ติดตาม ประเมินผลสอดคล้องกับงานวิจัยของเอกภพ วันชวง (2552 : 57 – 58) ด้านการกำกับ ติดตาม และประเมินผลระบบการจัดการเรียนการสอนโดยใช้แหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาและชุมชนพบว่าผู้รับผิดชอบงานด้านการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ควรมีบทบาทในการชักนำให้ผู้อื่นเข้ามามีส่วนร่วมให้มากที่สุด โดยเฉพาะคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานควรเข้าร่วมในการประเมินผลให้มากขึ้น และควรมีการกำกับติดตามประเมินผลอย่างจริงจังและต่อเนื่อง

ส่วนรายด้านความต้องการมีส่วนร่วม 4) ด้านความต้องการมีส่วนร่วมพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ย 4.51 ระดับความต้องการมีส่วนร่วม อยู่ในระดับมากที่สุด มีความต้องการมีส่วนร่วมมากที่สุดคือ ต้องการร่วมเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ให้เห็นถึงความสำคัญของแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา รองลงมา คือ ต้องการร่วมรับผลประโยชน์โดยได้เรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาอย่างหลากหลาย และมีความต้องการมีส่วนร่วมน้อยที่สุดคือ ร่วมประเมินผลการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา และ 5) ด้านความต้องการมีส่วนร่วมพัฒนาแหล่งเรียนรู้นอกสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ย 4.44 ระดับการมีส่วนร่วม อยู่ในระดับมาก มีความต้องการมีส่วนร่วมมากที่สุดคือ ต้องการมีส่วนร่วมสำรวจแหล่งเรียนรู้นอกสถานศึกษา รองลงมา คือ ต้องการมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์โดยแหล่งเรียนรู้นอกสถานศึกษาได้รับการพัฒนาอย่างยั่งยืน และมีความต้องการมีส่วนร่วมน้อยที่สุดคือ ความต้องการในการร่วมวางแผนพัฒนาแหล่งเรียนรู้นอกสถานศึกษา ทั้งนี้เนื่องจากสถานศึกษามีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ให้ชุมชนได้เห็นความสำคัญของแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Field (2002 : 3636-A) ที่ได้วิจัยประสิทธิผลของโปรแกรมของศูนย์การเรียนรู้ที่เป็นทางเลือกของกลุ่มโรงเรียนในนครเท็กซัส ที่มีต่อการปรับปรุงพฤติกรรมนักเรียน การเข้าเรียนและผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการ ใช้ระเบียบวิธีการวิจัยพัฒนา กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยนักเรียน บุคลากรทางวิชาชีพ ปีการศึกษา 2001 ดำเนินการวิจัย 4 ขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้ในการจัดเก็บข้อมูลคือแบบสอบถาม แบบสังเกต และแบบสำรวจ ผลการวิจัยพบว่ามีการศึกษาที่ศูนย์การเรียนรู้ที่เป็นทางเลือกได้จัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ เอาใจใส่สร้างความผูกพันอย่างใกล้ชิดและให้ความเคารพระหว่างนักเรียนและบุคลากรส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ ระดับคะแนนของนักเรียนสูงขึ้น พฤติกรรมการเข้าเรียนเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น

2. การร่างรูปแบบการบริหารแหล่งเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมของชุมชน ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลอย เขต 1 ได้ร่างรูปแบบที่ประกอบด้วย การพัฒนาแหล่งเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม 5 ขั้นตอน และการดำเนินงานพัฒนาแหล่งเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม 9 กิจกรรมย่อย ประกอบด้วย ขั้นตอนที่ 1 สำรวจแหล่งเรียนรู้ กิจกรรมย่อยที่ 1 ร่วมสำรวจสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ ของแหล่งเรียนรู้ กิจกรรมย่อยที่ 2 ระดมความคิด ตัดสินใจเลือกประเด็นพัฒนา ขั้นตอนที่ 2 วางแผนแบบมีส่วนร่วม กิจกรรมย่อยที่ 3 ร่วมแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงาน กิจกรรมย่อยที่ 4 ร่วมระดมพลังสมอง วางแผนการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ กิจกรรมย่อยที่ 5 ร่วมจัดทำแผนและกิจกรรมการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ กิจกรรมย่อยที่ 6 ร่วมกำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ขั้นตอนที่ 3 จัดทำข้อมูลสารสนเทศ และทะเบียนแหล่งเรียนรู้ กิจกรรมย่อยที่ 7 ร่วมจัดทำ ขยายฐานข้อมูลสารสนเทศ แหล่งเรียนรู้ กิจกรรมย่อยที่ 8 ร่วมจัดทำทะเบียนแหล่งเรียนรู้ กิจกรรมย่อยที่ 9 ร่วมสร้างชุดความรู้ประจำแหล่งเรียนรู้ กิจกรรมย่อยที่ 10 ร่วมเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ ขั้นตอนที่ 4 ส่งเสริมสนับสนุน พัฒนาแหล่งเรียนรู้ กิจกรรมย่อยที่ 11 ส่งเสริมการอบรม สัมมนา ศึกษาดูงาน กิจกรรมย่อยที่ 12 ส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ที่มีการเรียนรู้แบบใช้สมองเป็นฐาน Brain – based Learning (BBL) กิจกรรมย่อยที่ 13 ร่วมสนับสนุนงบประมาณ กิจกรรมย่อยที่ 14 ร่วมปรับปรุง พัฒนาแหล่งเรียนรู้ ขั้นตอนที่ 5 กำกับ ติดตาม ประเมินผลและสรุป กิจกรรมย่อยที่ 15 ร่วมกำกับ ติดตาม ประเมินผล การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ กิจกรรมย่อยที่ 16 ร่วมสรุปผลการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ กิจกรรมย่อยที่ 17 ร่วมรายงานผลการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ กิจกรรมย่อยที่ 18 ร่วมรับผลประโยชน์จากผลการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ขั้นตอนที่ 6 แลกเปลี่ยนเรียนรู้ กิจกรรมย่อยที่ 19 นำเสนอผลการพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านสื่อเทคโนโลยี และเครือข่ายสังคมแห่งการเรียนรู้ และผลการประเมินรูปแบบการบริหารแหล่งเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมของชุมชนของสถานศึกษาสังกัด มีความเหมาะสม มีความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เนื่องจากบริบทและหลากหลายของพื้นที่ สถานศึกษารูปแบบของการบริหารแหล่งเรียน จะต้องขึ้นอยู่กับบริบทและความต้องการของชุมชนนั้นๆ สอดคล้องกับงานวิจัย สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ทรงรัตน์ ศรีสารคาม (2553 : 144-145) ได้วิจัยเรื่อง กระบวนการสร้างความร่วมมือในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในชุมชน : กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านเม่นใหญ่ อำเภอเมืองจังหวัดมหาสารคาม เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methodology) ผลการวิจัย ได้นำเสนอกระบวนการสร้างความร่วมมือในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่เหมาะสมกับสภาพชุมชนและโรงเรียนบ้านเม่นใหญ่ ผ่านที่ประชุมของสถานศึกษาและชุมชน ผ่านสารสนเทศ และเครือข่ายอินเทอร์เน็ต การพัฒนาแหล่งเรียนรู้มีประโยชน์มากในการเรียนรู้ที่ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้จากประสบการณ์ตรง เรียนรู้จากความสนใจ ความถนัดของผู้เรียนเอง

3. การนำเสนอรูปแบบการบริหารแหล่งเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมของชุมชนของสถานศึกษา ต่อกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ทั้งในสถานศึกษา และนอกสถานศึกษา รูปแบบมีความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด เนื่องจากชุมชนทั้งในสถานศึกษา และนอกสถานศึกษาได้เห็นความสำคัญของแหล่งเรียนรู้ สอดคล้องกับงานวิจัยวุฒิไกร คำแฝง (2557 : 202-201) ได้วิจัยเรื่องรูปแบบ

การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ด้วยการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน กรณีศึกษาโรงเรียนกุกาสิงห์ประชาสรรค์ อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด ใช้การวิจัยและพัฒนา (Research and Development) และประยุกต์ใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research) ของฉลาด จันทรมบัติ ได้รูปแบบที่ใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมประกอบด้วย 6 ขั้นตอน และ 18 กิจกรรมย่อยการดำเนินงานจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม และผลการประเมินรูปแบบ มีความเหมาะสม ความเป็นประโยชน์ และความเป็นไปได้ในระดับมากที่สุดทุกด้าน

ข้อเสนอแนะ

1. ควรนำตัวชี้วัดความสำเร็จการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ไปใช้ในการประเมินผลการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา และนอกสถานศึกษา
2. ควรนำเทคโนโลยีเข้ามาใช้ในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ผลการพัฒนา แหล่งเรียนรู้ระหว่างแหล่งเรียนรู้ชุมชน ท้องถิ่น และหน่วยงานอื่น ๆ ผ่านสื่อสังคมแห่งการเรียนรู้อย่างเว็บไซต์ เฟสบุ๊ก
3. จากผลการวิจัยการมีส่วนร่วมจะต้องทำให้ผู้ปกครอง และชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมกับสถานศึกษา ควรมีการศึกษา การมีส่วนร่วมสถานศึกษากับชุมชนในการเปลี่ยนแปลงสถานการณ์ยุคปกติใหม่
4. ควรวิจัยและพัฒนาในเรื่องการทำหลักสูตรท้องถิ่นของสถานศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาและนอกสถานศึกษาควบคู่กันไปกับการวิจัยเชิงปฏิบัติการในการพัฒนารูปแบบการพัฒนาแหล่งเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมของชุมชนของสถานศึกษา

องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย

ผลจากการวิจัย ได้รูปแบบการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมของชุมชน ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลอย เขต 1 ประกอบด้วย หลักการ วัตถุประสงค์ กลไกการดำเนินงาน วิธีการดำเนินงาน ซึ่งมีองค์ประกอบหลัก 2 องค์ประกอบคือ 1) การพัฒนาแบบมีส่วนร่วม 6 ขั้นตอน 2) การดำเนินงานจัดกิจกรรมการพัฒนาแบบมีส่วนร่วม 16 กิจกรรม และเงื่อนไขความสำเร็จ ผลการประเมินรูปแบบการบริหารแหล่งเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมของชุมชน มีความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ โดยการประเมินของผู้ทรงคุณวุฒิ อยู่ในระดับเหมาะสมมากที่สุดทุกด้าน

เอกสารอ้างอิง

- ฉลาด จันทรมบัติ. (2550). การพัฒนารูปแบบการจัดการความรู้องค์กรชุมชน. *วิทยานิพนธ์ กศ.ด.*: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ทรงรัตน์ ศรีสารคาม. (2553). กระบวนการสร้างความร่วมมือในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในชุมชน : กรณีศึกษา โรงเรียนบ้านแม่ใหญ่ อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม. *วิทยานิพนธ์ ค.ม.* มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.

- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). *การวิจัยเบื้องต้น*. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- วุฒิไกร คำแฝง. (2557). รูปแบบการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ด้วยการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการ สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน กรณีศึกษาโรงเรียนกู่กาสิงห์ประชาสรรค์ อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด. *วิทยานิพนธ์ กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม*.
- สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. (2542). *คู่มือการจัดการความรู้ : จากทฤษฎีสู่การปฏิบัติ*. กรุงเทพฯ : สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน). (2554). *บทสรุปสำหรับผู้บริหาร*. กรุงเทพฯ : สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน). สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2548). *มาตรฐานการศึกษาของชาติ*. กรุงเทพฯ : สหાયบ์ลอกและการพิมพ์.
- Fields, Deirdre D. (2002). "An Evaluation of the Texas city ISD Alternative Learning Center," *Dissertation Abstracts International*. 62(11): 3636-A ; May.
- Krejcie, R.V., & D.W. Morgan. (1970). "Determining Sample Size for Research Activities". *Educational and Psychological Measurement*. 30(3) : 607 – 610.

กลยุทธ์การบริหารงานวิชาการในยุคดิจิทัลของสถานศึกษา

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2

ACADEMIC MANAGEMENT STRATEGIES IN THE DIGITAL ERA OF SCHOOLS UNDER LOEI PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 2

วัชรพล จันทรการุญญ์¹

สุชาติ บางวิเศษ²

ศักดิ์นาภรณ์ นันท์³

^{1,2,3}มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย

Watcharapon Jantaragaron ¹

Suchart Bangwiset²

Sakdinaporn Nuntet³

^{1,2,3}Loei Rajabhat University

Corresponding Author E-mail: benzwatcharaphon@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการในยุคดิจิทัลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 (2) พัฒนากลยุทธ์การบริหารงานวิชาการในยุคดิจิทัลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 และ (3) ประเมินกลยุทธ์การบริหารงานวิชาการในยุคดิจิทัลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษาและครู จำนวน 308 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง และแบบประเมินอิงผู้เชี่ยวชาญ สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพโดยการพรรณนาวิเคราะห์

ผลการวิจัยพบว่า

1) สภาพปัจจุบันของการบริหารงานวิชาการในยุคดิจิทัลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารงานวิชาการในยุคดิจิทัลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และความต้องการจำเป็นของการบริหารงานวิชาการในยุคดิจิทัลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 พบว่า ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา มีความต้องการจำเป็นอยู่ในลำดับที่ 1 ด้านการวัดและประเมินผลการเรียน มีความต้องการจำเป็นอยู่ในลำดับที่ 2 ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา และ ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ มีความต้องการจำเป็นอยู่

ในลำดับที่ 3 ด้านการพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ มีความต้องการจำเป็นอยู่ในลำดับที่ 5 และด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีทางการศึกษา มีความต้องการจำเป็นอยู่ในลำดับที่ 6

2) กลยุทธ์การบริหารงานวิชาการในยุคดิจิทัลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเลย เขต 2 ประกอบด้วยประเด็นกลยุทธ์ 6 ด้าน ได้แก่ การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การวัดและประเมินผลการเรียน การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีทางการศึกษา และการพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ และมีกลยุทธ์ รวม 11 กลยุทธ์

3) ผลการประเมินกลยุทธ์การบริหารงานวิชาการในยุคดิจิทัลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด และความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: กลยุทธ์; การบริหารงานวิชาการในยุคดิจิทัล;

Abstract

The purposes of this research were to study 1) current condition, desirable condition and priority needs index for academic management strategies in the digital era of schools under Loei Paimary Educational Service Area Office 2. 2) develop academic management strategies in the digital era of schools under Loei Paimary Educational Service Area Office 2, and 3) Evaluate academic management strategies in the digital era of schools under Loei Paimary Educational Service Area Office 2. The samples consisted of 308 school administrators and teachers. The rating-scale questionnaires, the semi-structured interview and the evaluation form based on experts were applied for data collection and earned data were analyzed to acquire frequency, percentage, mean, standard deviation. Qualitative data were analyzed using descriptive analysis.

The research results found that:

1) The overall current condition was at the highest level. Desired conditions of academic management in the overall level is at a high level. Priority Needs Index (PNI) of academic management was found that in the development of school curriculum there is a need that is in the first, measurement and evaluation of learning outcomes there is a priority need index in the second order, research to improve the quality of education and development of the learning process there is a priority need index in the 3rd, development of learning resources priority need index are in ranked 5th, and media development, innovation, educational technology priority need index are in ranked 6th.

2) Academic management strategies in the digital era of schools under Loei Primary Educational Service Area Office 2 consists of 6 strategic issues: educational institution curriculum development, development of the learning process, measuring and evaluating academic performance, research to improve the quality of education, media, innovation and

educational technology development and learning resources development. And has a total of 11 strategies.

3) The overall assessment results of strategic management of schools in the digital era was at the highest level. And when considering each aspect, it was found that propriety is at the highest level. utility at the highest level and feasibility at the highest level.

Keywords: Strategy; Academic management in digital era;

บทนำ

ปัจจุบันการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) เป็นไปตามแนวทางของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 39 ที่ระบุว่าให้กระทรวงกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา ทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไปไปยังคณะกรรมการและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา โดยตรง โดยในปี พ.ศ. 2550 กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาตามกฎหมายกระทรวงศึกษาธิการ โดยกำหนดให้ปลัดกระทรวงศึกษาธิการหรือเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานพิจารณาดำเนินการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาในด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านการบริหารบุคคล และด้านการบริหารทั่วไปไปยังคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา หรือสถานศึกษา และได้กำหนดขอบข่ายของงานวิชาการออกเป็น 17 ด้าน คือ (1) การพัฒนาหรือการดำเนินการเกี่ยวกับการให้ความเห็นการพัฒนาสาระหลักสูตรท้องถิ่น (2) การวางแผนงานด้านวิชาการ (3) การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา (4) การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา (5) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ (6) การวัดผลประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน (7) การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา (8) การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ (9) การนิเทศการศึกษา (10) การแนะแนว (11) การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา (12) การส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการ (13) การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น (14) การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัวยุวชน หน่วยงานสถานประกอบการและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา (15) การจัดทำระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการของสถานศึกษา (16) การคัดเลือกหนังสือ แบบเรียนเพื่อใช้ในสถานศึกษา และ (17) การพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ทั้งนี้ ในทางปฏิบัติโรงเรียนแต่ละแห่งสามารถกำหนดขอบข่ายการบริหารงานวิชาการแตกต่างกันไปตามความเหมาะสมกับสภาพและบริบทของแต่ละโรงเรียน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2550 : 29-30)

ปัจจุบันสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลอย เขต 2 มีโรงเรียนในสังกัดจำนวน 155 โรงเรียน และจากการศึกษาเอกสารซึ่งเป็นแผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลอย เขต 2 พบว่า ไม่ได้กล่าวถึงสภาพปัญหาในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาในสังกัดไว้แต่อย่างใด และจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานวิชาการ

ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 พบว่าที่ผ่านมาเคยมีผู้ทำวิจัยเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 เช่น ประพันธ์ เม้าเวียงแก (2548) ได้ศึกษาเรื่องการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเลย เขต 2 ผลการวิจัยพบว่าสภาพการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเลย เขต 2 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือการแนะแนวทางการศึกษา และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ต่อมา จิทธิญา ดอนสำราญ (2550) ทำการวิจัยเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะผู้นำกับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเลย เขต 2 ผลการวิจัยพบว่าผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาโดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ และ รัตนาภรณ์ ตาต้อง (2559) ทำการวิจัยเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 ผลการวิจัยพบว่าการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง จึงเห็นได้ว่างานวิจัยเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 มีค่อนข้างน้อย และยังไม่เคยมีงานวิจัยเกี่ยวกับกลยุทธ์การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 แต่อย่างใด

จากความเป็นมาและความสำคัญของเรื่องดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษากลยุทธ์การบริหารงานวิชาการในยุคดิจิทัลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 เพื่อให้ทราบถึงสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการบริหารงานวิชาการในยุคดิจิทัลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลยเขต 2 ว่าเป็นอย่างไร และกลยุทธ์การบริหารงานวิชาการในยุคดิจิทัลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลยเขต 2 ควรเป็นอย่างไร เพื่อที่จะได้นำผลจากการวิจัยไปประยุกต์ใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการบริหารงานวิชาการในยุคดิจิทัล ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการในยุคดิจิทัลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2
2. เพื่อพัฒนากลยุทธ์การบริหารงานวิชาการในยุคดิจิทัลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2
3. เพื่อประเมินกลยุทธ์การบริหารงานวิชาการในยุคดิจิทัลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยเรื่อง กลยุทธ์การบริหารงานวิชาการในยุคดิจิทัลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 เป็นวิทยาการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methodology) ผู้วิจัยได้แบ่งขั้นตอนการวิจัยออกเป็น 3 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของกลยุทธ์การบริหารงานวิชาการในยุคดิจิทัลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2

ระยะที่ 2 การพัฒนากลยุทธ์การบริหารงานวิชาการในยุคดิจิทัลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2

ระยะที่ 3 การประเมินกลยุทธ์การบริหารงานวิชาการในยุคดิจิทัลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง/กลุ่มผู้ให้ข้อมูล

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริหาร และครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 ปีการศึกษา 2563 ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 147 คน ครู จำนวน 1,409 คน รวมทั้งหมด 1,556 คน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 ปีการศึกษา 2563 กำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของเครซีและมอร์แกน (Krejcie; & Morgan. 1970 : 608-609) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 308 คน จากนั้นสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) และสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

3. กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ การสนทนากลุ่ม (Focus group discussion) ได้แก่ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholder) จำนวน 9 คน โดยมีคุณสมบัติตามเกณฑ์การคัดเลือกต่อไปนี้ 1) เป็นผู้ที่มีความรู้และประสบการณ์ด้านการบริหารการศึกษาโดยเป็นอาจารย์ในมหาวิทยาลัย จำนวน 3 คน 2) เป็นผู้บริหาร

โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 จำนวน 3 คน 3) รองผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 จำนวน 1 คน และ 6) เป็นตัวแทนครู จำนวน 2 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ของกลยุทธ์การบริหารงานวิชาการในยุคดิจิทัลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) แบ่งเป็น 5 ระดับ โดยตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาได้ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อความกับนิยามศัพท์เฉพาะหรือเนื้อหาเท่ากับ 0.60 – 1.00 และมีค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้ (Try out) กับผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่อยู่ในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดเลย จำนวน 30 คน ใช้สูตรการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) แบบสอบถามมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.95
2. แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-Structure Interview) ใช้ในการสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 3 คน เพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
3. แบบสนทนากลุ่ม (Focus group discussion)
4. แบบประเมินกลยุทธ์การบริหารงานวิชาการในยุคดิจิทัลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็น ผู้วิจัยดำเนินการส่งแบบสอบถามการบริหารงานวิชาการในยุคดิจิทัลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 ให้กับผู้บริหารสถานศึกษาและครู ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 308 คน
2. การสัมภาษณ์เชิงลึก และการสนทนากลุ่ม ผู้วิจัยขอความอนุเคราะห์ผู้ให้ข้อมูลในการให้สัมภาษณ์ และสนทนากลุ่ม พร้อมบอกวัตถุประสงค์ของการวิจัย ระบุวันเวลาที่ชัดเจน และส่งหนังสือขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยโดยการสัมภาษณ์ จากสาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย
3. การประเมินกลยุทธ์การบริหารความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ของโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดเลย ผู้วิจัยขอความอนุเคราะห์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการบริหารงานวิชาการในยุคดิจิทัลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 โดยแบบสอบถาม (Questionnaire) แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ

ความถี่ (Frequency) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และค่าดัชนีลำดับความสำคัญความต้องการจำเป็น (PNI_{modified})

2. การประเมินกลยุทธ์ โดยการประเมินกลยุทธ์การบริหารงานวิชาการในยุคดิจิทัลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 เพื่อเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย

ตารางที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของกลยุทธ์การบริหารงานวิชาการในยุคดิจิทัลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 โดยรวม และรายด้าน

การบริหารงานวิชาการในยุคดิจิทัล ของสถานศึกษา	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			PNI_{Modified}	ลำดับ
	\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล		
1. การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา	3.55	0.35	มาก	4.63	0.45	มาก	0.30	1
2. การพัฒนากระบวนการเรียนรู้	3.57	0.42	มาก	4.53	0.48	มากที่สุด	0.27	3
3. การวัดและประเมินผลการเรียน	3.51	0.43	มาก	4.51	0.32	มากที่สุด	0.28	2
4. การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการ ศึกษา	3.62	0.43	มาก	4.61	0.28	มากที่สุด	0.27	3
5. การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีทางการศึกษา	3.59	0.40	มาก	4.50	0.36	มากที่สุด	0.25	6
6. การพัฒนาแหล่งการเรียนรู้	3.60	0.56	มาก	4.54	0.42	มากที่สุด	0.26	5
	3.64	0.45	มาก	4.55	0.38	มากที่สุด	-	-

จากตารางที่ 1 พบว่า ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการในยุคดิจิทัลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 ในภาพรวม พบว่า สภาพปัจจุบันอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.64$, S.D. = 0.45) และมีสภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.55$, S.D. = 0.38) เมื่อพิจารณารายด้านตามลำดับความต้องการจำเป็น พบว่า ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา มีความต้องการจำเป็นอยู่ในลำดับที่ 1 ($PNI_{\text{Modified}} = 0.30$) มีสภาพปัจจุบันอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.55$, S.D. = 0.35) และมีสภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.63$, S.D. = 0.45) ด้านการวัดและประเมินผลการเรียน มีความต้องการจำเป็นอยู่ในลำดับที่ 2 ($PNI_{\text{Modified}} = 0.28$) มีสภาพปัจจุบันอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.51$, S.D. = 0.43) และมีสภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.51$, S.D. = 0.32) ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา มีความต้องการจำเป็นอยู่ในลำดับที่ 3 ($PNI_{\text{Modified}} = 0.27$) มีสภาพปัจจุบันอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=$

=3.62, S.D. = 0.43) และมีสภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมากที่สุด (\bar{X} =4.61, S.D. = 0.28) ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ มีความต้องการจำเป็นอยู่ในลำดับที่ 3 โดยมีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นเท่ากับด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา (PNIModified = 0.27) มีสภาพปัจจุบันอยู่ในระดับมาก (\bar{X} =-3.57, S.D. = 0.42) และมีสภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมากที่สุด (\bar{X} =4.53, S.D. = 0.48) ด้านการพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ มีความต้องการจำเป็นอยู่ในลำดับที่ 5 (PNIModified = 0.26) มีสภาพปัจจุบันอยู่ในระดับมาก (\bar{X} =3.60, S.D. = 0.56) และมีสภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมากที่สุด (\bar{X} =4.54, S.D. = 0.42) และด้านการพัฒนาสื่อนวัตกรรม เทคโนโลยีทางการศึกษา มีความต้องการจำเป็นอยู่ในลำดับที่ 6 (PNIModified = 0.25) มีสภาพปัจจุบันอยู่ในระดับมาก (\bar{X} =3.59, S.D. = 0.40) และมีสภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมากที่สุด (\bar{X} =4.50, S.D. = 0.36)

2. กลยุทธ์การบริหารงานวิชาการในยุคดิจิทัลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 ประกอบด้วย ประเด็นกลยุทธ์ กลยุทธ์ โครงการ และตัวชี้วัด ดังนี้

ประเด็นกลยุทธ์ที่ 1 การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา มี 1 กลยุทธ์คือ จัดทำและพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาโดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการบูรณาการ มี 2 โครงการ คือ 1) โครงการจัดทำและพัฒนาหลักสูตรการเรียนรู้แบบดิจิทัล และ 2) โครงการจัดประชุมคณะกรรมการสถานศึกษาเพื่อการพัฒนาหลักสูตรในยุคดิจิทัล และ 3) โครงการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาในยุคดิจิทัล และมี 4 ตัวชี้วัด คือ 1) โรงเรียนมีการจัดทำและพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาที่เป็นหลักสูตรแบบดิจิทัล (Digital curriculum) เช่น มีการนำสื่อเทคโนโลยีมาใช้ในการนำเสนอในลักษณะข้อความ กราฟิก ภาพเคลื่อนไหว เสียง และวิดีโอ เข้ามาเชื่อมโยงข้อมูลทางด้านหลักสูตรเข้าด้วยกัน หรือมีการจัดทำหลักสูตรการเรียนการสอนแบบ E-learning เป็นต้น 2) โรงเรียนมีการจัดทำ Website Webpage หรือ Facebook เพื่อเปิดโอกาสให้บุคคลที่สนใจเข้าถึงและใช้ประโยชน์ในการตัดสินใจในการเรียนการสอน และการศึกษาได้อย่างแท้จริง 3) โรงเรียนมีรูปแบบการจัดการประชุมทั้งแบบ Onsite และแบบ Online โดยใช้ Application ที่มีความเหมาะสมและสะดวกกับการใช้งาน เช่น Google meet หรือ Zoom โดยมีการจัดประชุมคณะกรรมการสถานศึกษาเพื่อการพัฒนาหลักสูตรอย่างน้อยปีการศึกษาละครั้งก่อนเปิดภาคเรียนแรกของปีการศึกษา และ 4) โรงเรียนมีการบริหารจัดการหลักสูตรโดยการนำเทคโนโลยีดิจิทัลเข้ามามีใช้ในการดำเนินงาน เช่น มีการเผยแพร่หลักสูตรผ่าน website ของสถานศึกษา มีการติดตามและประเมินผลการใช้หลักสูตรของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องโดยใช้ Google Form เป็นต้น และมีการจัดเก็บข้อมูลในฐานข้อมูลดิจิทัล

ประเด็นกลยุทธ์ที่ 2 การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ประกอบด้วย 2 กลยุทธ์ ได้แก่ กลยุทธ์ที่ 1 จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้และออกแบบชั้นเรียนในรูปแบบ Digital Learning มี 2 โครงการ คือ 1) โครงการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้และออกแบบชั้นเรียนในรูปแบบ Digital Learning และ 2) โครงการฝึกอบรมและพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาและครูด้านการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้และออกแบบชั้นเรียนในรูปแบบ Digital Learning มี 2 ตัวชี้วัด คือ 1) โรงเรียนมีการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้และออกแบบชั้นเรียนโดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเป็นเครื่องมือสนับสนุนให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีประสบการณ์การเรียนรู้

แบบ Digital Learning และ 2) ผู้บริหารสถานศึกษาและครูได้รับการฝึกอบรมเพื่อเพิ่มพูนความรู้และทักษะด้านการจัดทำแผนการเรียนรู้และออกแบบชั้นเรียนในรูปแบบ Digital Learning อย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง มีการติดตาม ประเมินผล และรายงานผลการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ กลยุทธ์ที่ 2 จัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนอย่างหลากหลายโดยการใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์หรือ Application สำหรับการเรียนรู้ มี 1 โครงการ คือ โครงการฝึกอบรมและพัฒนาครูด้านการใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์และ Application เพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอนในยุคดิจิทัล และมี 1 ตัวชี้วัด คือ โรงเรียนมีการนำโปรแกรมคอมพิวเตอร์และ Application มาใช้ในการจัดการเรียนการสอน และมีการฝึกอบรมและพัฒนาครูผู้สอนด้านการใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์และ Application ในการจัดการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง

ประเด็นกลยุทธ์ที่ 3 การวัดและประเมินผลการเรียน ประกอบด้วย 2 กลยุทธ์ ได้แก่ กลยุทธ์ที่ 1 ปรับปรุงและพัฒนากระบวนการวัดและประเมินผลการเรียนโดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัล มี 1 โครงการ คือ โครงการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการสร้างเครื่องมือวัดและประเมินผลการเรียน มี 1 ตัวชี้วัด คือ โรงเรียนมีการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการสร้างเครื่องมือวัดและประเมินผลการเรียน เช่น Plickers หรือ Kahoot เป็นต้น กลยุทธ์ 2 นำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการประเมินหลักสูตรสถานศึกษา มี 1 โครงการ คือ โครงการฝึกอบรมและพัฒนาครูวิชาการโรงเรียนด้านการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการประเมินหลักสูตรสถานศึกษา และมี 1 ตัวชี้วัด คือ โรงเรียนมีการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการประเมินหลักสูตรสถานศึกษา เช่น มีการประเมินหลักสูตรสถานศึกษาโดยใช้ Google Form และมีการจัดเก็บข้อมูลในการประเมินไว้ในฐานข้อมูลคอมพิวเตอร์เพื่อความสะดวกและรวดเร็วในการสืบค้น

ประเด็นกลยุทธ์ที่ 4 การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ประกอบด้วย 2 กลยุทธ์ ได้แก่ กลยุทธ์ที่ 1 สนับสนุนและส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียนเพื่อการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล มี 1 โครงการ คือ โครงการฝึกอบรมและพัฒนาครูด้านการทำวิจัยในชั้นเรียนเพื่อการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล มี 1 ตัวชี้วัด คือ โรงเรียนมีการส่งเสริมและพัฒนาครูด้านการทำวิจัยในชั้นเรียนเพื่อการเรียนรู้ของผู้เรียนในยุคดิจิทัล และมีการติดตามประเมินผลเพื่อพัฒนาสื่อ นวัตกรรม การจัดการเรียนรู้ของครูอย่างต่อเนื่อง กลยุทธ์ที่ 2 สร้างเครือข่ายสังคมออนไลน์ (Social network) ในการวิจัยทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน มี 1 โครงการ คือ โครงการสร้างเครือข่ายสังคมออนไลน์ (Social network) ในการวิจัย และมี 1 ตัวชี้วัด คือ โรงเรียนมีการสร้างเครือข่ายสังคมออนไลน์ในการวิจัยทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน เช่น web blog webpage website หรือกลุ่มไลน์ ที่สามารถเชื่อมโยงและแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันได้อย่างสะดวกและรวดเร็ว

ประเด็นกลยุทธ์ที่ 5 การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีทางการศึกษา ประกอบด้วย 2 กลยุทธ์ ได้แก่ กลยุทธ์ที่ 1 สร้างและพัฒนาสื่อการเรียนรู้ และนวัตกรรมเพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนในยุคดิจิทัล มี 1 โครงการ คือ โครงการฝึกอบรมและพัฒนาครูด้านการสร้างและพัฒนาสื่อการเรียนรู้และนวัตกรรมเพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนในยุคดิจิทัล มี 1 ตัวชี้วัด คือ โรงเรียนมีการสนับสนุน ส่งเสริม และพัฒนาครูด้านการสร้างและพัฒนาสื่อการเรียนรู้และนวัตกรรมเพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนในยุคดิจิทัล มีการจัดหาสื่อและเทคโนโลยีที่ทันสมัยอย่างหลากหลายเพื่อนำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน และมีการพัฒนา

นวัตกรรมด้วยการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย กลยุทธ์ที่ 2 จัดตั้งศูนย์สื่อ นวัตกรรมและ เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ในสถานศึกษา มี 1 โครงการ คือ โครงการจัดตั้งศูนย์สื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาในสถานศึกษา และมี 1 ตัวชี้วัด คือ โรงเรียนมีการจัดตั้งศูนย์สื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีเพื่อการศึกษาในสถานศึกษา

ประเด็นกลยุทธ์ที่ 6 การพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ ประกอบด้วย 2 กลยุทธ์ ได้แก่ กลยุทธ์ที่ 1 จัดทำฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์เพื่อการสืบค้นแหล่งเรียนรู้ภายในชุมชนและภูมิภาคท้องถิ่นมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน มี 1 โครงการ คือ โครงการจัดทำฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์แหล่งเรียนรู้และภูมิภาคท้องถิ่นเพื่อการสืบค้น มี 1 ตัวชี้วัด คือ โรงเรียนมีการจัดทำฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์เพื่ออำนวยความสะดวกในการสืบค้นแหล่งเรียนรู้ภายในชุมชนและภูมิภาคท้องถิ่นเพื่อมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนหรือเพื่อการศึกษา กลยุทธ์ที่ 2 สร้างเครือข่ายสังคมออนไลน์เพื่อการประสานความร่วมมือกับสถานศึกษาอื่นในการจัดการศึกษา โดยส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อใช้ประโยชน์ให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกัน มี 1 โครงการ คือ โครงการสร้างเครือข่ายสังคมออนไลน์เพื่อการประสานความร่วมมือกับสถานศึกษาอื่นในการจัดการศึกษา โดยส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อใช้ประโยชน์ให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกัน และมี 1 ตัวชี้วัด คือ โรงเรียนมีการสร้างเครือข่ายสังคมออนไลน์ (Social network) เพื่อการประสานความร่วมมือกับสถานศึกษาอื่นในการจัดการศึกษาโดยส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อใช้ประโยชน์ให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกัน หลากหลายช่องทาง เช่น web blog webpage website หรือกลุ่มไลน์ที่สามารถเชื่อมโยงและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ข้อมูลข่าวสารกันได้อย่างสะดวกและรวดเร็ว

3. ผลการประเมินกลยุทธ์การบริหารงานในยุคดิจิทัลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 โดยภาพรวม พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด เรียงตามค่าเฉลี่ยคือ ความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด (\bar{X} = 4.97, S.D. = 0.32) ความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด (\bar{X} = 4.90, S.D. = 0.28) และความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด (\bar{X} = 4.70, S.D. = 0.41)

อภิปรายผล

ผลการวิจัยกลยุทธ์การบริหารงานวิชาการในยุคดิจิทัลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 มีประเด็นสำคัญที่ผู้วิจัยนำมาอภิปรายตามลำดับ ดังต่อไปนี้

1. สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการในยุคดิจิทัลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2

สภาพปัจจุบันของการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับผลการวิจัยของ วีรภัทร ภัคตีพงษ์ (2565) ที่ได้ศึกษาเรื่องแนวทางการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษายุคดิจิทัล ตามหลัก สัปปุริสธรรม 7 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชร ผลการวิจัยพบว่า สภาพการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษายุคดิจิทัลโดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ทุกด้านมี

ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ วราริณี มิ่งภู (2565) ศึกษาเรื่องศึกษาเรื่องการศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการในยุคดิจิทัลของสถานศึกษาจังหวัดนครสวรรค์ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ผลการวิจัย พบว่า สภาพการบริหารงานวิชาการในยุคดิจิทัลของสถานศึกษาจังหวัดนครสวรรค์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากพบว่า 1) สภาพการบริหารงานวิชาการในยุคดิจิทัลของสถานศึกษาจังหวัดนครสวรรค์ โดยภาพรวมอยู่ใน ระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านที่มีสภาพการบริหารงานวิชาการในยุคดิจิทัลสูงสุด คือ ด้านแผนกวิชา รองลงมา คือ สื่อการเรียนการสอน การพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอน งานวิทยบริการและห้องสมุด งานอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี และการวัดผลและประเมินผล ตามลำดับ ทั้งนี้ สาเหตุที่สภาพปัจจุบันของการบริหารงานวิชาการอยู่ในระดับมากอาจเป็นเพราะว่างานวิชาการนั้นเป็นหัวใจของสถานศึกษา ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาทุกคนควรจะได้รับผิดชอบเป็นผู้นำของครูในด้านวิชาการเป็นอันดับแรกเพราะหน้าที่ของโรงเรียนหรือสถาบันการศึกษาทุกแห่งคือทำให้ความรู้แก่นักเรียนในด้านวิชาการ อีกทั้งนโยบายและจุดเน้นของกระทรวงศึกษาธิการในการยกระดับคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา โดยมีนโยบายในการส่งเสริม สนับสนุนให้สถานศึกษานำหลักสูตรฐานสมรรถนะไปสู่การปฏิบัติอย่างเต็มรูปแบบ เพื่อสร้างสมรรถนะที่สำคัญจำเป็นสำหรับศตวรรษที่ 21 ให้กับผู้เรียน จึงส่งผลให้ทุกโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศึกษามีสภาพปัจจุบันในการบริหารงานวิชาการอยู่ในระดับมาก

สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะกระทรวงศึกษาธิการได้มีนโยบายในดำเนินการภารกิจหลักตามแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 – 2580) ในฐานะหน่วยงานเจ้าภาพขับเคลื่อนทุกแผนย่อยในประเด็น 12 การพัฒนาการเรียนรู้และแผนย่อยที่ 3 ในประเด็น 11 การพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต รวมทั้งแผนการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา (ฉบับปรับปรุง) และนโยบายรัฐบาลทั้งในส่วนนโยบายหลักด้านการปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ และการพัฒนาศักยภาพของคนไทยทุกช่วงวัย และนโยบายเร่งด่วน เรื่อง การเตรียมคนไทยสู่ศตวรรษที่ 21 และพหุปัญญาของมนุษย์ที่หลากหลาย จึงได้มีนโยบายให้สถานศึกษาในสังกัดนำไปปฏิบัติอย่างเต็มรูปแบบ เพื่อสร้างสมรรถนะที่สำคัญจำเป็นสำหรับศตวรรษที่ 21 ให้กับผู้เรียน สอดคล้องกับ กฤษฎา ผลพล (2562) ศึกษาเรื่องสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การบริหารงานวิชาการสู่มาตรฐานเทคโนโลยีทางการศึกษาสำหรับผู้เรียนของโรงเรียนวัดกระซำขาว ที่พบว่าสภาพปัจจุบันของการบริหารงานวิชาการสู่มาตรฐานเทคโนโลยีทางการศึกษาสำหรับผู้เรียนของโรงเรียนวัดกระซำขาวที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด

ความต้องการจำเป็นของการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 พบว่า ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา มีความต้องการจำเป็นอยู่ในลำดับที่ 1 ซึ่งอาจเป็นเพราะว่าสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 ได้มีนโยบายให้สถานศึกษาในสังกัดนำนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการด้านการขับเคลื่อนการศึกษาลงสู่การปฏิบัติโดยเน้นการส่งเสริม สนับสนุนให้สถานศึกษานำหลักสูตรฐานสมรรถนะไปสู่การปฏิบัติอย่างเต็มรูปแบบ เพื่อสร้าง

สมรรถนะที่สำคัญจำเป็นสำหรับศตวรรษที่ 21 ให้กับผู้เรียน จึงทำให้สถานศึกษาทุกแห่งต้องดำเนินการขับเคลื่อนนโยบายดังกล่าวให้ประสบผลสำเร็จ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ กฤษณา ผลพล (2562) ศึกษาเรื่องสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การบริหารงานวิชาการสู่มาตรฐานเทคโนโลยีทางการศึกษาสำหรับผู้เรียนของโรงเรียนวัดกระเช้าขาว ที่พบว่าความต้องการจำเป็นของการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนวัดกระเช้าขาวมีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นสูงสุดในด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาโดยเฉพาะในด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับ อิศรา อยู่ยิ่ง (2560) ที่พบว่าสภาพการบริหารวิชาการด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษามีความต้องการจำเป็นอยู่ในระดับมาก

2. การพัฒนากลยุทธ์การบริหารงานวิชาการในยุคดิจิทัลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลอย เขต 2 ได้กลยุทธ์ซึ่งประกอบด้วยประเด็นกลยุทธ์ 6 ด้าน ได้แก่ การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การวัดและประเมินผลการเรียน การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีทางการศึกษา และการพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ โดยในแต่ละด้านมีกลยุทธ์ดังนี้ คือ ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา มีกลยุทธ์ คือ จัดทำและพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาโดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการบูรณาการ ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ มี 2 กลยุทธ์ คือ จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้และออกแบบชั้นเรียนในรูปแบบ Digital Learning และ จัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนอย่างหลากหลายโดยการใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์หรือ Application สำหรับการเรียนรู้ ด้านการวัดและประเมินผลการเรียน ประกอบด้วย 2 กลยุทธ์ คือ ปรับปรุงและพัฒนากระบวนการวัดและประเมินผลการเรียน โดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัล และนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการประเมินหลักสูตรสถานศึกษา ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ประกอบด้วย 2 กลยุทธ์ คือ สนับสนุนและส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียนเพื่อการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล และสร้างเครือข่ายสังคมออนไลน์ (Social network) ในการวิจัยทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีทางการศึกษา ประกอบด้วย 2 กลยุทธ์ คือ สร้างและพัฒนาสื่อการเรียนรู้ และนวัตกรรมเพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนในยุคดิจิทัล และจัดตั้งศูนย์สื่อ นวัตกรรม และ เทคโนโลยีเพื่อการศึกษาในสถานศึกษา และด้านการพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ ประกอบด้วย 2 กลยุทธ์ คือ จัดทำฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์เพื่อการสืบค้นแหล่งเรียนรู้ภายในชุมชนและภูมิภาคท้องถิ่นมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน และสร้างเครือข่ายสังคมออนไลน์เพื่อการประสานความร่วมมือกับสถานศึกษาอื่นในการจัดการศึกษา โดยส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อใช้ประโยชน์ให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกัน ทั้งนี้ กลยุทธ์ที่ได้ขึ้นเกิดจากการดำเนินการวิจัยทั้ง 3 ระยะที่เป็นไปตามกรอบแนวคิดในการวิจัย (วัชรพล จันทกรบุญ, 2566)

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

จากผลการวิจัยเรื่องกลยุทธ์การบริหารงานวิชาการในยุคดิจิทัลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลอย เขต 2 ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1.1 ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา มีข้อเสนอแนะว่าควรมีการจัดทำและพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาที่เป็นหลักสูตรแบบดิจิทัล (Digital curriculum) เช่น มีการนำสื่อเทคโนโลยีมาใช้ในการนำเสนอ ในลักษณะข้อความ กราฟิก ภาพเคลื่อนไหว เสียง และวิดีโอ เข้ามาเชื่อมโยงข้อมูลทางด้านหลักสูตรเข้าด้วยกัน หรือมีการจัดทำหลักสูตรการเรียนการสอนแบบ E-learning และควรมีการจัดทำ Website Webpage หรือ Facebook เพื่อเปิดโอกาสให้บุคคลที่สนใจเข้าถึงและใช้ประโยชน์ในการตัดสินใจในการเรียน การสอน และการศึกษาได้อย่างแท้จริง และควรดำเนินการให้สอดคล้องกับนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ ด้านการส่งเสริม สนับสนุนให้สถานศึกษานำหลักสูตรฐานสมรรถนะไปสู่การปฏิบัติอย่างเต็มรูปแบบ เพื่อสร้างสมรรถนะที่สำคัญจำเป็นสำหรับศตวรรษที่ 21 ให้กับผู้เรียน

1.2 ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ มีข้อเสนอแนะว่าสถานศึกษาควรมีการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้และออกแบบชั้นเรียนโดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเป็นเครื่องมือสนับสนุนให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีประสบการณ์การเรียนรู้แบบ Digital Learning มีการฝึกอบรมครูและบุคลากรเพื่อเพิ่มพูนความรู้และทักษะ ด้านการจัดทำแผนการเรียนรู้และออกแบบชั้นเรียนในรูปแบบ Digital Learning อย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง มีการติดตาม ประเมินผล และรายงานผลการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ

1.3 ด้านการวัดและประเมินผลการเรียน มีข้อเสนอแนะว่าสถานศึกษาควรมีการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการประเมินหลักสูตรสถานศึกษา เช่น มีการประเมินหลักสูตรสถานศึกษาโดยใช้ Google Form และมีการจัดเก็บข้อมูลในการประเมินไว้ในฐานข้อมูลคอมพิวเตอร์เพื่อความสะดวกและรวดเร็วในการสืบค้น และควรมีการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการสร้างเครื่องมือวัดและประเมินผลการเรียน เช่น Plickers หรือ Kahoot เป็นต้น

1.4 ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา มีข้อเสนอแนะว่าสถานศึกษาควรมีการส่งเสริมและพัฒนาครูด้านการทำวิจัยในชั้นเรียนเพื่อการเรียนรู้ของผู้เรียนในยุคดิจิทัล และมีการติดตามประเมินผลเพื่อพัฒนาสื่อนวัตกรรมจัดการเรียนรู้ของครูอย่างต่อเนื่อง

1.5 ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีทางการศึกษา มีข้อเสนอแนะว่าสถานศึกษาควรมีการสนับสนุน ส่งเสริม และพัฒนาครูด้านการสร้างและพัฒนาสื่อการเรียนรู้และนวัตกรรมเพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนในยุคดิจิทัล มีการจัดหาสื่อและเทคโนโลยีที่ทันสมัยอย่างหลากหลายเพื่อนำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน และมีการพัฒนานวัตกรรมด้วยการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย

1.6 ด้านการพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ มีข้อเสนอแนะว่าสถานศึกษาควรมีการจัดทำฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์เพื่ออำนวยความสะดวกในการสืบค้นแหล่งเรียนรู้ภายในชุมชนและภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนหรือเพื่อการศึกษา และควรมีการสร้างเครือข่ายสังคมออนไลน์ (Social network) เพื่อการประสานความร่วมมือกับสถานศึกษาอื่นในการจัดการศึกษาโดยส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อใช้ประโยชน์ให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกัน หลากหลายช่องทาง เช่น web blog webpage website หรือกลุ่มไลน์ที่สามารถเชื่อมโยงและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ข้อมูลข่าวสารกันได้อย่างสะดวกและรวดเร็ว

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยในครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการในยุคดิจิทัลของสถานศึกษา เพื่อนำผลไปปรับปรุงการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาให้สอดคล้องตามสภาพบริบทของแต่ละพื้นที่

2.2 ควรมีการวิจัยเพื่อต่อยอดองค์ความรู้เกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการในยุคดิจิทัลของสถานศึกษา โดยอาจแยกศึกษาการบริหารงานวิชาการเป็นรายด้านโดยใช้การวิจัยหลากหลายรูปแบบ เช่น การวิจัยเชิงคุณภาพ การวิจัยและพัฒนา การวิจัยในชั้นเรียน เป็นต้น

2.3 ควรมีการวิจัยในรูปแบบอื่น ๆ เพื่อเป็นการต่อยอดองค์ความรู้ เช่น การวิจัยและพัฒนา (Research and Development) ในด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียน (Classroom Action Research) ในด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ เป็นต้น

องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย

องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัยในครั้งนี้คือกลยุทธ์การบริหารงานวิชาการในยุคดิจิทัลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การประถมศึกษาเลย เขต 2 ประกอบด้วย ประเด็นกลยุทธ์ กลยุทธ์ โครงการ และตัวชี้วัด ดังนี้

ประเด็นกลยุทธ์ที่ 1 การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ประกอบด้วย 1 กลยุทธ์ 3 โครงการ 4 ตัวชี้วัด

ประเด็นกลยุทธ์ที่ 2 การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ประกอบด้วย 2 กลยุทธ์ 3 โครงการ 3 ตัวชี้วัด

ประเด็นกลยุทธ์ที่ 3 การวัดและประเมินผลการเรียน ประกอบด้วย 2 กลยุทธ์ 2 โครงการ 2 ตัวชี้วัด

ประเด็นกลยุทธ์ที่ 4 การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ประกอบด้วย 2 กลยุทธ์ 2 โครงการ 2 ตัวชี้วัด

ประเด็นกลยุทธ์ที่ 5 การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีทางการศึกษา ประกอบด้วย 2 กลยุทธ์ 2 โครงการ 2 ตัวชี้วัด

ประเด็นกลยุทธ์ที่ 6 การพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ ประกอบด้วย 2 กลยุทธ์ 2 โครงการ 2 ตัวชี้วัด

เอกสารอ้างอิง

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. (2536). *ประสิทธิภาพการบริหารโรงเรียนประถมศึกษา*.

กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2550). *คู่มือการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล*. พิมพ์ครั้งที่ 2.

กรุงเทพมหานคร: กระทรวงศึกษาธิการ.

กฤษฎา ผลพล. (2562). สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การบริหารงานวิชาการสู่ มาตรฐานเทคโนโลยีทางการศึกษาสำหรับผู้เรียนของโรงเรียนวัดกระซ้าขาว. *วารสารอิเล็กทรอนิกส์ทางการศึกษา*. 14(2), 2-10.

- จิตธิญา ดอนสำราญ. (2550). *ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะผู้นำกับการบริหารวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเลย เขต 2*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.
- ประพันธ์ เม้าเวียงแก. (2548). *การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิตสาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.
- รัตนภรณ์ ตาต้อง. (2559). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิตสาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.
- วราริณี มิ่งภู. (2565). *การศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการในยุคดิจิทัลของสถานศึกษา จังหวัดนครสวรรค์ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- วัชรพล จันทกรบุญ. (2566). *กลยุทธ์การบริหารงานวิชาการในยุคดิจิทัลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิตสาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.
- วีรภัทร ภัคดีพงษ์. (2565). *แนวทางการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษายุคดิจิทัล ตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชร*. *The Journal of Research and Academics*, 5(4), 241-254.
- อิสรา อยู่ยิ่ง. (2560). *การศึกษาสภาพการดำเนินงานวิชาการของสถานศึกษาในจังหวัดพิจิตร สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา*. การค้นคว้าอิสระปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- Krejcie, R.V., & D.W. Morgan. (1970). *Determining Sample Size for Research Activities*. *Educational and Psychological Measurement*. 30(3) : 607 – 610.

แนวทางการบริหารความเสี่ยงของการบริหารงบประมาณในสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู
**GUIDELINES FOR RISK MANAGEMENT OF BUDGET IN SCHOOL
UNDER THE SECONDARY EDUCATIONAL SERVICE AREA
OFFICE LOEI NONG BUA LAM PHU**

ชญาณิชฐ์ สืบผาง, ศักดินาภรณ์ นันท์, สุขุม พรหมเมืองคุณ

มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย

Chayanit Suebphang, Sakdinaporn Nunttee, Sukhum Prommuangkun

Loei Rajabhat University

Corresponding Author E-mail: aimeechaya@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็น 2) พัฒนาแนวทาง และ 3) ประเมินแนวทางการบริหารความเสี่ยงของการบริหารงบประมาณในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู วิธีดำเนินการวิจัยแบ่งเป็น 3 ระยะ ได้แก่ ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็น กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 19 คน และครูที่ปฏิบัติหน้าที่งานการเงินและพัสดุ จำนวน 304 คน โดยใช้เกณฑ์การกำหนดขนาดตัวอย่างของ Krejcie and Morgan และใช้วิธีสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ เครื่องมือที่ใช้คือ แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.984 ระยะที่ 2 การพัฒนาแนวทาง มี 2 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 การสัมภาษณ์เชิงลึก กลุ่มเป้าหมาย คือ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 3 คน เครื่องมือที่ใช้คือ แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง ขั้นตอนที่ 2 การสนทนากลุ่ม โดยมีผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเกี่ยวข้องกับการบริหารความเสี่ยงของการบริหารงบประมาณ จำนวน 8 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้คือ แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม และระยะที่ 3 การประเมินแนวทาง โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบประเมินอิงผู้เชี่ยวชาญ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ คือ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น ($PNI_{modified}$) และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพโดยวิธีการพรรณนาวิเคราะห์

ผลการวิจัย พบว่า

1) สภาพปัจจุบัน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก สภาพที่พึงประสงค์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น เรียงลำดับจากค่ามากไปน้อย ดังนี้ ด้านการติดตามประเมินผลงบประมาณ ด้านการบริหารพัสดุและสินทรัพย์ ด้านการบริหารจัดทำ จัดตั้งและเสนอของบประมาณ การบริหารบัญชี และด้านการบริหารทางการเงิน

2) แนวทางการบริหารความเสี่ยงของการบริหารงบประมาณ ประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ 1) การบริหารพัสดุและสินทรัพย์ ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน 10 โครงการหรือกิจกรรม 12 วิธีปฏิบัติ 2) การบริหารทางการเงิน ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน 7 โครงการหรือกิจกรรม 12 วิธีปฏิบัติ 3) การบริหารบัญชี ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน 6 โครงการหรือกิจกรรม 6 วิธีปฏิบัติ 4) การติดตามประเมินผลงบประมาณ ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน 6 โครงการหรือกิจกรรม 6 วิธีปฏิบัติ และ 5) การบริหารจัดการ และเสนอของบประมาณ ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน 7 โครงการหรือกิจกรรม 9 วิธีปฏิบัติ

3) ผลการประเมินแนวทาง เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปน้อย ดังนี้ ด้านความเป็นประโยชน์ ด้านความเหมาะสม และด้านความเป็นไปได้ ผลการประเมินทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด และจากผลการวิจัยได้แนวทางการบริหารความเสี่ยงของการบริหารงบประมาณในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู เพื่อเป็นวิธีปฏิบัติของผู้บริหารสถานศึกษา ครู และบุคลากรทางการศึกษา

คำสำคัญ: การบริหารความเสี่ยง; การบริหารงบประมาณ

Abstract

The purposes of this research were: 1) to study the current condition Desired condition and necessary needs 2) to develop guidelines and 3) to evaluate risk management guidelines for budget management in schools Under the Secondary Educational Service Area Office, Loei, Nong Bua Lam Phu. The research method has 3 phases: Phase 1: Study of the current condition, desired condition, and necessary needs. The sample group consisted of 19 school administrators and 304 teachers who performed financial and procurement duties, using the sample size criteria of Krejcie and Morgan by stratified random sampling. The tool of the 5-level rating scale questionnaire shows a reliability value of 0.984. Phase 2: Developing guidelines has 2 steps; Step 1) in-depth interviews. The target group was 3 school administrators using a semi-structured interview. Step 2) Group discussion, There are 8 stakeholders involved in risk management of budget management by selecting specifically. The tools used are the Group discussion recording form. and phase 3: evaluation of guidelines by 5 experts by Purposive Sampling. The tool used is a connoisseurship form. Statistics consist of quantitative data analysis (frequency, percentage, mean, and standard deviation and priority index of essential needs (PNImodified)) and qualitative data were analyzed using descriptive analysis methods.

The research results found that

1. The overall current condition is at a high level. The overall desirable condition is at the highest level. The index of needs is ordered from highest to lowest as follows: Budget monitoring and evaluation, Materials and assets management, budget allocation, Account management and financial management.

3. Risk management guidelines for budget management, consisting of 5 components. : 1) Supplies and assets management, consisting of 5 steps, 10 projects or

activities, 12 methods of practice. 2) Financial management, consisting of 5 steps, 7 projects or activities, 12 methods of practice. 3) Accounting management consists of 5 steps, 6 projects or activities, 6 procedures. 4) Budget monitoring and evaluation consists of 5 steps, 6 projects or activities, 6 procedures. and 5) Management. and propose a budget consisting of 5 steps, 7 projects or activities, 9 procedures

3. The results of the evaluation of the guidelines are arranged from highest to lowest average as follows: utility ,propriety ,and feasibility. The evaluation results in every aspect were at the highest level. and from the research results, There will be risk management guidelines for budget management in school Under The Secondary Educational Service Area Offic, Loei, Nong Bua Lam Phu, To be a practice for school administrators, teachers, and educational personnel.

Keywords: Risk management; Budget management

บทนำ

ปัญหาการบริหารงานในสถานศึกษา มาจากการที่ผู้บริหารยังไม่เข้าใจระบบการบริหารงบประมาณอย่างเพียงพอ โดยเฉพาะรายละเอียดส่วนต่าง ๆ ของระบบการเงินและการเบิกจ่าย ขาดการวางแผนการดำเนินงานอย่างไม่เป็นระบบ ไม่ตรงตามวัตถุประสงค์กิจกรรมของสถานศึกษาและนโยบายของรัฐที่กำหนดให้ ซึ่งส่งผลต่อการบริหารงบประมาณทำให้เกิดการบริหารงานงบประมาณไม่มีประสิทธิภาพและไม่โปร่งใสในการดำเนินงาน ผู้บริหารจำเป็นต้องมีความรู้ความสามารถ ในด้านการบริหารงบประมาณโดยเฉพาะ เพื่อให้สถานศึกษามีประสิทธิภาพมีความโปร่งใสยุติธรรม และสามารถดำเนินงานได้อย่างปลอดภัย (วรกาญจน์ สุขสดเขียว, 2556 : 107) นอกจากนี้ปัจจัยด้านการบริหารความเสี่ยงก็ยังคงเป็นปัญหา เนื่องจากบุคลากรที่ปฏิบัติงานขาดความรู้ ขาดการวางแผน ขาดการตรวจสอบการทำงานมีความเสี่ยงที่เกี่ยวกับการบริหารงบประมาณและการเงิน มีการบริหารการเงินไม่ถูกต้องเหมาะสม (กฤษณ์ รักษ์ชาติเจริญ, 2557 : 15) การบริหารจัดการสถานศึกษาผู้บริหารต้องส่งเสริมให้การบริหารความเสี่ยงเป็นวัฒนธรรมองค์กร เพื่อให้บุคลากรที่เกี่ยวข้องมีความรู้ ความเข้าใจ ตระหนักรู้ในความเสี่ยง และการบริหารความเสี่ยงที่ดีจะเป็นการวัดความสามารถการดำเนินงานของบุคลากรภายในสถานศึกษา หากไม่สามารถบริหารความเสี่ยงได้อย่างเหมาะสมย่อมจะส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลของสถานศึกษา (พระราชบัญญัติ ระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ, 2562 : 46)

การดำเนินงานด้านงบประมาณของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหนองบัวลำภู มีปัญหาในการบริหารงานงบประมาณคือ การบริหารงบประมาณในสถานศึกษาไม่เป็นระบบ การขาดแผนที่ชัดเจนในการกำหนดทิศทางการบริหารงาน เพื่อนำมาลงในแผนการใช้จ่ายเงิน และใช้จ่ายเงินให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้คำสั่งมอบหมายงานและบทบาทหน้าที่ไม่ชัดเจน ขาดความรู้ความสามารถในสายงาน รวมทั้งขาดความต่อเนื่องในการทำงาน ไม่ทราบถึงระเบียบ รวมถึงข้อบังคับต่าง ๆ

กฎหมายที่เกี่ยวข้อง การดำเนินการจัดซื้อ จัดจ้างล่าช้า การส่งมอบงานและเบิกจ่ายเงินช้า ไม่เป็นไปตามข้อกำหนดที่กำหนดให้งานไม่สำเร็จตามเวลาของปีงบประมาณ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู, 2564 : 184)

จากสภาพปัญหาที่กล่าวมา ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาแนวทางการบริหารความเสี่ยงของการบริหารงบประมาณในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่เลย หนองบัวลำภู ทั้งนี้เพื่อเป็นแนวทางในการบริหารความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นกับการครูและบุคลากรที่ปฏิบัติหน้าที่การบริหารงบประมาณ บัญชี และพัสดุ ในสถานศึกษา ซึ่งผลการวิจัยครั้งนี้จะเป็นสารสนเทศทางการบริหารและเป็นประโยชน์ต่อสถานศึกษา ครูและบุคลากรทางการศึกษาที่ปฏิบัติงานด้านงบประมาณของสถานศึกษา เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการบริหารและพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นการบริหารความเสี่ยงของการบริหารงบประมาณในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู
2. เพื่อพัฒนาแนวทางการบริหารความเสี่ยงของการบริหารงบประมาณในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู
3. เพื่อประเมินแนวทางการบริหารความเสี่ยงของการบริหารงบประมาณในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Research Method) ผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนดำเนินการวิจัยไว้ 3 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นการบริหารความเสี่ยงของการบริหารงบประมาณในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู การดำเนินการวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาเอกสารเชิงวิชาการ (Documentary study)

ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาเชิงสำรวจ (Survey study) เป็นการสำรวจสภาพปัจจุบัน สภาพที่ พึงประสงค์ และนำมาหาลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น ตัวอย่าง คือผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 19 คน และครู จำนวน 304 คน โดยใช้เกณฑ์การกำหนดขนาดตัวอย่างของ Krejcie and Morgan และใช้วิธีสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

ระยะที่ 2 การพัฒนาแนวทางการบริหารความเสี่ยงของการบริหารงบประมาณในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู การดำเนินการวิจัยแบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การสัมภาษณ์เชิงลึก (Indepth Interview) กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ โรงเรียนมัธยมจำนวน 3 แห่ง ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured Interview) นำข้อมูลที่ได้จากระยะที่ 1 และจากการสัมภาษณ์เชิงลึก มายกร่างเป็นแนวทาง ครั้งที่ 1

ขั้นตอนที่ 2 การสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) กลุ่มเป้าหมายคือ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและเกี่ยวข้องกับการบริหารโรงเรียนที่มีการบริหารความเสี่ยงของการบริหารงบประมาณในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู ได้มาโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 8 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบบันทึกการสนทนากลุ่ม นำข้อมูลที่ได้จากระยะที่ 1 การสัมภาษณ์เชิงลึก และจากการสนทนากลุ่มมายกร่างเป็นแนวทาง ครั้งที่ 2

ระยะที่ 3 การประเมินแนวทางการบริหารความเสี่ยงของการบริหารงบประมาณในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู

การประเมินแนวทางประกอบด้วย 3 ด้าน ได้แก่ ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ กลุ่มเป้าหมายคือ ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบประเมินอิงเกณฑ์ผู้เชี่ยวชาญ นำข้อมูลที่ได้มาจัดทำเป็นคู่มือแนวทางการบริหารความเสี่ยงของการบริหารงบประมาณในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่เลย หนองบัวลำภู

ผลการวิจัย

ระยะที่ 1 สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็น

สภาพปัจจุบันโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.49$, S.D. = 0.68) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ด้านการบริหารทางการเงิน ($\bar{X} = 4.53$, S.D. = 0.67) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านการบริหารพัสดุและสินทรัพย์ ($\bar{X} = 4.45$, S.D. = 0.67) ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.73$, S.D. = 0.47) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการบริหารทางการเงิน ($\bar{X} = 4.75$, S.D. = 0.46) 2) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการบริหารพัสดุและสินทรัพย์ ($\bar{X} = 4.69$, S.D. = 0.50) ลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น เรียงลำดับจากค่ามากไปน้อย ได้แก่ ด้านการติดตามประเมินผลงบประมาณ ($PNI_{modified} = 0.059$) ด้านการบริหารพัสดุและสินทรัพย์ ($PNI_{modified} = 0.053$) ด้านการบริหารจัดทำ จัดตั้งและเสนอของบประมาณ ($PNI_{modified} = 0.052$) ด้านการบริหารบัญชี ($PNI_{modified} = 0.051$) และด้านการบริหารทางการเงิน ($PNI_{modified} = 0.050$)

ระยะที่ 2 การพัฒนาแนวทาง

จากการสังเคราะห์ข้อมูลจากผลการวิจัยในระยะที่ 1 และการสัมภาษณ์เชิงลึก ได้ยกร่างแนวทางการบริหารความเสี่ยงของการบริหารงบประมาณในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู ครั้งที่ 1 โดยแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ส่วนนำ ประกอบด้วย หลักการของแนวทาง วัตถุประสงค์ของแนวทาง และกลไกของแนวทาง

ส่วนที่ 2 ส่วนเนื้อหา ประกอบด้วย มีกระบวนการทั้งหมด 25 ขั้นตอน 37 โครงการหรือกิจกรรม และ 46 วิธีปฏิบัติ

ส่วนที่ 3 เงื่อนไขความสำเร็จของแนวทาง ประกอบด้วย การประเมินแนวทาง และระบุเงื่อนไขความสำเร็จการนำแนวทางไปใช้

จากผลการสนทนากลุ่ม ได้นำมายกร่างแนวทางการบริหารความเสี่ยงของการบริหารงบประมาณในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู ครั้งที่ 2 โดยแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ส่วนนำ ประกอบด้วย หลักการของแนวทาง วัตถุประสงค์ของแนวทาง และกลไกของแนวทาง

ส่วนที่ 2 ส่วนเนื้อหา ประกอบด้วย กระบวนการทั้งหมด 25 ขั้นตอน 36 โครงการหรือกิจกรรม และ 45 วิธีปฏิบัติ ดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 ด้านการบริหารพัสดุและสินทรัพย์ มีวิธีการดำเนินงาน 5 ขั้นตอน ประกอบด้วย 10 โครงการหรือกิจกรรม 12 วิธีปฏิบัติ

องค์ประกอบที่ 2 ด้านการบริหารทางการเงิน มีวิธีการดำเนินงาน 5 ขั้นตอน ประกอบด้วย 7 โครงการหรือกิจกรรม 12 วิธีปฏิบัติ

องค์ประกอบที่ 3 ด้านการบริหารบัญชี มีวิธีการดำเนินงาน 5 ขั้นตอน ประกอบด้วย 6 โครงการหรือกิจกรรม 6 วิธีปฏิบัติ

องค์ประกอบที่ 4 ด้านการติดตามประเมินผลงบประมาณ มีวิธีการดำเนินงาน 5 ขั้นตอน ประกอบด้วย 6โครงการหรือกิจกรรม 6 วิธีปฏิบัติ

องค์ประกอบที่ 5 ด้านการบริหารจัดทำ จัดตั้งและเสนอของบประมาณ มีวิธีการดำเนินงาน 5 ขั้นตอน ประกอบด้วย 7 โครงการหรือกิจกรรม 9 วิธีปฏิบัติ

ส่วนที่ 3 เงื่อนไขความสำเร็จของแนวทาง ประกอบด้วย การประเมินแนวทาง และระบุเงื่อนไขความสำเร็จการนำแนวทางไปใช้ สามารถสรุปได้ ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 แนวทางการบริหารความเสี่ยงของการบริหารงบประมาณในสถานศึกษา

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู

ระยะที่ 3 การประเมินแนวทาง

ผลการประเมินความเหมาะสมของแนวทางการบริหารความเสี่ยงของการบริหารงบประมาณในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.62$, S.D. = 0.64) ความเป็นไปได้ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.52$, S.D. = 0.69) และความเป็นประโยชน์ของ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.72$, S.D. = 0.55)

อภิปรายผล

ในการวิจัยแนวทางการบริหารความเสี่ยงของการบริหารงบประมาณในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู ได้ดำเนินการ 3 ระยะ ซึ่งสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย ผู้วิจัยอภิปรายผลการวิจัยแยกเป็น 3 ประเด็น ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1) สภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของแนวทางการบริหารความเสี่ยงของการบริหารงบประมาณในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และระดับมากที่สุด ตามลำดับ โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ การบริหารทางการเงิน ทั้งนี้ อาจเป็นผลเนื่องจากการบริหารงานงบประมาณในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู โดยส่วนมากผู้บริหารสถานศึกษาให้ความสำคัญกับผู้ปฏิบัติเรื่องงานการเงินจะต้องจบการเงินและบัญชีโดยตรง หรือเป็นผู้มีความรู้และประสบการณ์ การทำงานจะต้องยึดระเบียบเป็นเกณฑ์ โดยมีผู้บริหารสถานศึกษาคอยกำกับติดตาม ความต้องการจำเป็นในการบริหารความเสี่ยงของการบริหารงบประมาณ เรียงจากมากไปน้อย ดังนี้ การติดตามประเมินผลงบประมาณ การบริหารพัสดุและสินทรัพย์ การบริหารจัดทำ จัดตั้งและเสนอของงบประมาณ การบริหารบัญชี และการบริหารทางการเงิน ทั้งนี้ เนื่องมาจากผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องมีการติดตามประเมินผลงบประมาณจากแผนการปฏิบัติราชการ และมีการติดตามประเมินผลการใช้งบประมาณ เกิดความคุ้มค่าหรือไม่ หากกิจกรรมหรือโครงการใดที่ไม่

เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนด ก็จะมีการดำเนินการควบคุมและปรับปรุงงบประมาณโครงการหรือกิจกรรมนั้น ๆ เพื่อให้สอดคล้องกับประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการดำเนินงาน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ มัทนียา เพ็ชรนอก และธรินธร นามวรรณ (2563) พบว่า สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารความเสี่ยงด้านการบริหารงบประมาณในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทุกด้านอยู่ในระดับมาก ความต้องการจำเป็นในการบริหาร ความเสี่ยงเรียงลำดับจากมากไปน้อย ได้แก่ งานพัสดุ งานบัญชี งานแผนงาน และงานการเงิน และสอดคล้องกับ นันทพงศ์ หมิแหละหมั่น, นรฤตสรรพ เล็กสู, เฉลิมชาติ เมฆแดง, วันฉัตร ทิพย์มาศ และวัฒนา จินดาวัฒน์ (2564) ศึกษาพบว่า การพัฒนาการบริหารความเสี่ยงด้านงบประมาณของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1 มีสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับมาก และความต้องการจำเป็น เรียงจากมากไปน้อย ดังนี้ ด้านการจัดซื้อจัดจ้าง ด้านการบริหารบัญชี ด้านการบริหารการเงิน และด้านการบริหารพัสดุและสินทรัพย์ ตามลำดับ ซึ่งจากการมีบริบทของสถานศึกษาที่ใกล้เคียงกันจึงมีผลที่สอดคล้องกัน

2) แนวทางการบริหารความเสี่ยงของการบริหารงบประมาณในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู พบว่ามีองค์ประกอบ 5 ด้าน ได้แก่

องค์ประกอบที่ 1 ด้านการบริหารพัสดุและสินทรัพย์ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้ปฏิบัติหน้าที่งานการเงินและพัสดุ ร่วมกันศึกษาปัญหาด้านการบริหารพัสดุและสินทรัพย์ และวางแผนในการจัดหาสินทรัพย์ ตามโครงการจัดทำแผนปฏิบัติการจัดซื้อจัดจ้าง จัดทำโครงการอบรมพัฒนาระเบียบและแนวปฏิบัติด้านพัสดุและสินทรัพย์แก่บุคลากรภายในสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับ วีระพงษ์ ก้านกิ่ง และชวนคิด มะเสนา (2560 : 54) พบว่า การบริหารงบประมาณของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 29 สถานศึกษาควรแต่งตั้งบุคลากรที่มีความรู้ ความเข้าใจ ด้านการพัสดุมาปฏิบัติหน้าที่ และส่งเสริมให้ครูผู้รับผิดชอบเข้าร่วมอบรม สัมมนา เพื่อเพิ่มเติมประสบการณ์ จัดทำทะเบียนคุมทรัพย์สินทุกประเภทให้ครบถ้วน และเป็นปัจจุบัน มีการรายงานการตรวจสอบพัสดุประจำปีต่อหน่วยงานต้นสังกัดตามกำหนด

องค์ประกอบที่ 2 ด้านการบริหารทางการเงิน สถานศึกษาจัดหาคู่มือ ระเบียบการปฏิบัติงานด้านการบริหารการเงินของสถานศึกษา จัดทำแผนการปฏิบัติการใช้จ่ายเงินตามที่ได้รับจัดสรรงบประมาณ กำหนดมาตรการการเบิกจ่ายงบประมาณ ให้เป็นไปตามระเบียบที่กำหนด ซึ่งสอดคล้องกับ วีระพงษ์ ก้านกิ่ง และชวนคิด มะเสนา (2560 : 53) พบว่า สถานศึกษาควรแต่งตั้งบุคลากรที่มีความรู้ ความเข้าใจด้านการบริหารการเงินมาปฏิบัติงานและส่งเสริมให้ครูผู้รับผิดชอบเข้าร่วมอบรม สัมมนา เพื่อเพิ่มเติมประสบการณ์ มีการบริหารงบประมาณภายในวงเงินของแผนงานที่กำหนดไว้ในแผนงานหรือโครงการ ดำเนินการให้เป็นไปตามระเบียบ แนวปฏิบัติด้านการบริหารการเงินให้ถูกต้อง

องค์ประกอบที่ 3 ด้านการบริหารบัญชี สถานศึกษาจัดหาคู่มือ ระเบียบการปฏิบัติงานด้านการจัดทำบัญชีการเงินของสถานศึกษา ในการจัดทำบัญชีและทะเบียนคุมเงินแต่ละประเภท จัดทำระบบการจัดทำ

บัญชีการเงินของโรงเรียน และจัดทำเอกสารทางการบัญชี การรายงานข้อมูลทางการเงิน และงบการเงินเป็นปัจจุบัน มีการสรุปรายงานการเงิน การรายงานเงินคงเหลือประจำวันที่มีการรับจ่าย ประจำทุกปีงบประมาณ โดยมีการกำกับติดตาม ตรวจสอบภายในโดยคณะกรรมการตรวจสอบภายในของสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ เสาวณี เรวัตโต และชุมศักดิ์ อินทร์รักษ์ (2562 : 952) พบว่า การบริหารจัดการงานงบประมาณของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร สถานศึกษาควรมีการบริหารการเงินและบัญชี ให้มีการดำเนินการตามระเบียบ ข้อบัญญัติอย่างเคร่งครัด กำกับ ติดตามดูแลให้มีความถูกต้อง พร้อมทั้งส่งเสริม สนับสนุนให้เจ้าหน้าที่บัญชีได้รับความรู้ด้านการบัญชีอยู่เสมอ

องค์ประกอบที่ 4 ด้านการติดตามประเมินผลงบประมาณ ผู้บริหารร่วมกับบุคลากรร่วมกันวิเคราะห์ความคุ้มค่าของแผนงาน จัดทำเครื่องมือประเมินผลการใช้เงินและผลการดำเนินงานตามข้อตกลงการให้บริการผลผลิตของสถานศึกษาเป็นเกณฑ์ เพื่อจัดทำตัวชี้วัดความสำเร็จของผลการดำเนินงาน และมีการตรวจสอบภายใน จากองค์กรที่มีความรู้และความเข้าใจ ซึ่งสอดคล้องกับ ญัฐพร นาคสุวรรณ และภาวิดา ธาราศรีสุทธิ (2564 : 175) พบว่า การบริหารงบประมาณของสถานศึกษาขนาดเล็กตามความคิดเห็นครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ ผู้บริหารติดตามให้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบงบประมาณอย่างต่อเนื่อง มีการกำหนดขั้นตอนและวิธีการใช้จ่ายงบประมาณเป็นไปตามแผนปฏิบัติการ และดำเนินการตรวจสอบ ติดตามการใช้จ่ายเงินตามแผนการใช้จ่ายเงินอย่างมีประสิทธิภาพ มีการจัดทำระบบฐานข้อมูลทางการเงินที่สัมพันธ์กับข้อมูลจริง และต้องได้รับการตรวจสอบและประเมินโดยหน่วยตรวจสอบภายในจากต้นสังกัดเพื่อป้องกันความเสี่ยงอยู่เสมอ

องค์ประกอบที่ 5 ด้านการบริหารจัดทำ จัดตั้งและเสนอของงบประมาณ คณะกรรมการฝ่ายบริหารสถานศึกษาร่วมกันวิเคราะห์สภาพแวดล้อมสถานศึกษาโดยเชื่อมโยงกับกลยุทธ์ และแผนพัฒนาการศึกษาเพื่อกำหนดกลยุทธ์สถานศึกษา มีการประชุมชี้แจงเกี่ยวกับขั้นตอนการจัดทำแผนงบประมาณและคำขอตั้งงบประมาณ และพิจารณาคำขอตั้งงบประมาณโดยยึดหลักความสมดุลระหว่างรายรับและรายจ่าย มีการกำกับติดตาม ตรวจสอบการใช้จ่ายงบประมาณและการรายงานผลให้เป็นไปตามที่ปรากฏในรายละเอียดแผนงาน/โครงการ ซึ่งสอดคล้องกับ สิริพร โยศรีธา (2564 : 98) พบว่า แนวทางการบริหารงานงบประมาณของสถานศึกษาอำเภอลานสัก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุทัยธานีเขต 2 สถานศึกษา ควรแต่งตั้งคณะกรรมการวิเคราะห์บริบทของสถานศึกษา และนโยบายของต้นสังกัด ให้คณะกรรมการนำผลการวิเคราะห์มาดำเนินการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาต่อผู้บริหารสถานศึกษา และคณะกรรมการมีการรายงานผลการประเมินผลการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา เพื่อให้สถานศึกษานำผลการประเมินมาใช้เป็นแนวทาง ในการปรับปรุง แก้ไข การจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาในปีถัดไป

3) ผลการประเมินแนวทางการบริหารความเสี่ยงของการบริหารงบประมาณในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู ด้านความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับ มัทนียา เพ็ชรนอก และธรินธร นามวรรณ (2563) พบว่า ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของการพัฒนาแนวทางการบริหารความเสี่ยง

ด้านการบริหารงบประมาณในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 โดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และสอดคล้องกับ นันทพงศ์ หมิแหละหมั่น และคณะ (2564) พบว่า ผลการประเมินความเหมาะสมของการนำระบบบริหารจัดการความเสี่ยงด้านงบประมาณไปใช้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1 โดยภาพรวมพบว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุดคือ การพัฒนางานบัญชีและการเงิน ด้านที่มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุดคือ การพัฒนางานพัสดุและสินทรัพย์ รองลงมาคือการพัฒนาการจัดซื้อจัดจ้าง และการพัฒนาบุคลากรด้านบัญชีและการเงิน ตามลำดับ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในเชิงนโยบาย

ในการวิจัยแนวทางการบริหารความเสี่ยงของการบริหารงบประมาณในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู นั้นควรมีกฤษฎีในการดำเนินการ ดังนี้

1) ผู้บริหารควรให้ความสำคัญกับการจัดทำแผนปฏิบัติการ ส่งเสริมให้มีการจัดทำการประมาณการรายจ่ายล่วงหน้า เพื่อให้มีการวางแผนและปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2) ควรมีการศึกษาเชิงสำรวจ โดยนำแนวทางการบริหารความเสี่ยงของการบริหารงบประมาณในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู ไปใช้ในสถานการณ์จริง และนำผลมาประเมิน พัฒนา และปรับปรุงแนวทางให้เกิดประโยชน์และเกิดความเหมาะสมมากยิ่งขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในเชิงปฏิบัติ

นอกจากนี้ การนำแนวทางการบริหารความเสี่ยงของการบริหารงบประมาณในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู ควรมีการวางแผนงานกับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง เพื่อให้เกิดการใช้ประโยชน์จากผลการวิจัย

1) ควรส่งเสริมและสนับสนุนให้บุคลากรในสถานศึกษามีความรู้และความเข้าใจในเรื่องของการบริหารความเสี่ยงด้านการบริหารงบประมาณในสถานศึกษา มีการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการเรื่องกระบวนการบริหารงานงบประมาณให้แก่บุคลากร พร้อมทั้งกำกับติดตาม ผลการปฏิบัติงานด้านงบประมาณให้ถูกต้องตามแนวปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง

2) ควรนำแนวทางการบริหารความเสี่ยงของการบริหารงบประมาณ ไปสู่การปฏิบัติจริงในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู และสถานศึกษาใกล้เคียง

3. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

สำหรับการขยายผลไปสู่การดำเนินการวิจัยเพื่อต่อยอดนั้น ควรมีแนวทางการวิจัย ดังนี้

1) ควรมีการศึกษาแนวทางการบริหารความเสี่ยงในด้านอื่น ๆ นอกเหนือจากด้านการบริหารงบประมาณ เช่น การบริหารงานบุคคล การบริหารงานวิชาการ เป็นต้น

2) ควรมีการศึกษาและสังเคราะห์ปัจจัยในด้านอื่น ๆ ที่คาดว่าจะมีผลต่อการบริหารความเสี่ยงของการบริหารงบประมาณในสถานศึกษา ประกอบการวางแผน ปรับปรุง และพัฒนาสถานศึกษา
องค์ความรู้ที่ได้รับ

ภาพที่ 2 องค์ความรู้จากการวิจัย

จากภาพที่ 2 สามารถอธิบายได้ว่า แนวทางการบริหารความเสี่ยงของการบริหารงบประมาณในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู มีกระบวนการทั้งหมด 25 ขั้นตอน 36 โครงการหรือกิจกรรม และ 45 วัธปฏิบัติ

เอกสารอ้างอิง

- กฤษณ์ รักษาติเจริญ. (2557). การใช้งบประมาณแผ่นดินภายใต้ลักษณะงานบริการสาธารณะ: ศึกษางบประมาณ พ.ศ. 2544-2553. *วารสารศรีนครินทรวิโรฒวิจัยและพัฒนา (สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์)*, 6(11), 15.
- ณัฐพร นาคสุวรรณ และภาวิดา ธาราศรีสุทธิ. (2564). การบริหารงบประมาณของสถานศึกษาขนาดเล็กตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม. *Journal of Roi Kaensarn Academi*, 6(2), 167-179.
- นันทพงศ์ หมิแหละหมั่น, นรธสรพร เล็กสู, เฉลิมชาติ เมฆแดง, วันฉัตร ทิพย์มาศ และวัฒนา จินดาวัฒน์ (2564). การพัฒนาระบบการบริหารความเสี่ยงด้านงบประมาณของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราชเขต 1. *วารสารวิชาการ สถาบันเทคโนโลยีแห่งสุวรรณภูมิ*, 7(1), 588-602.
- พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ. (2562, 1 พฤษภาคม). *ราชกิจจานุเบกษา*. หน้า 46.

- มัทนียา เพ็ชรนอก, ธรินธร นามวัน, และมหาวิทยาลัยมหาสารคาม. (2563). การพัฒนาแนวทางการบริหาร ความเสี่ยงด้านการบริหารงบประมาณในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาเขต 25. *วารสารมหาจุฬานาครทรรศน์*, 7(7), 157-169.
- วรกาญจน์ สุขสดเขียว. (2556). การบริหารงบประมาณสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 9. กรุงเทพฯ : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- วีระพงษ์ ก้านกิ่ง และชวนคิด มะเสนะ. (2560). สภาพและปัญหาการบริหารงบประมาณของสถานศึกษาขั้น พื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29. *วารสารราชธานีนวัตกรรมทาง สังคมศาสตร์*, 1(1), 41-56.
- สิริพร โยศรีธา. (2564). แนวทางการบริหารงานงบประมาณของสถานศึกษาอำเภอลานสัก สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานีเขต 2. *วารสารวิจัยวิชาการ*, 4(3), 91-101.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู. (2564). *แผนปฏิบัติการประจำปี 2564*. เลย : สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู.
- เสาวณี เรวัตโต และชุมศักดิ์ อินทร์รักษ์. (2562). แนวปฏิบัติที่เป็นเลิศในการบริหารจัดการงานงบประมาณ ของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร. *วารสารการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร*, 10(2), 945-955.

รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลด้วยหลักปาปนิกรรม สำหรับผู้บริหารโรงเรียน

พระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 7

THE DEVELOPMENT MODEL OF DIGITAL LEADERSHIP BASED ON THE PĀPAṆIKADHAMMA PRINCIPLES FOR ADMINISTRATORS OF PHRAPARIYATTIDHAMMA SCHOOL, GENERAL EDUCATION DEPARTMENT, AREA 7

พระครูปริยัติกิจวรวัฒน์ (สุนทรโร)¹

พระฮอนต้า วาทสโท²

ยิ่งสรรค์ หาพา³

^{1,2,3}มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น

Phrakhrupariyattikitworawath (Sundaro)¹

Phrahonda Watasatto²

Yingsan Harpar³

^{1,2,3} Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Khonkaen Campus.
Corresponding Author E-mail: oppophantak5513gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัล 2) สร้างรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลด้วยหลักปาปนิกรรมสำหรับผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 7 และ 3) ประเมินรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลด้วยหลักปาปนิกรรม สำหรับผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 7 รูปแบบการวิจัยเป็นแบบผสมวิธี เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ แบบสอบถาม ค่าความเชื่อมั่น สภาพปัจจุบัน เท่ากับ 0.883 และสภาพที่พึงประสงค์ เท่ากับ 0.876 แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง และแบบประเมินความถูกต้อง ความเหมาะสม และความเป็นไปได้ของรูปแบบ กลุ่มตัวอย่างได้แก่ผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษา จำนวน 222 รูป/คน กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 รูป/คน เพื่อการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง 9 รูป/คน เพื่อการสนทนากลุ่ม และ 10 รูป/คน เพื่อประเมินรูปแบบ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และร้อยละ

ผลการวิจัยพบว่า

1) สภาพปัจจุบันของภาวะผู้นำดิจิทัล โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง สภาพที่พึงประสงค์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก และค่าความความต้องการจำเป็นของการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลด้วยหลักปาปนิกรรมเรียงลำดับค่า $PNI_{modified}$ จากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ (1) ด้านการสื่อสารเชิงดิจิทัล (2) ด้านการมีวิสัยทัศน์เชิงดิจิทัล (3) ด้านการสร้างวิถีการเรียนรู้เชิงดิจิทัล (4) ด้านการสร้างวัฒนธรรมเชิงดิจิทัล และ (5) ด้านการพัฒนาสู่มืออาชีพเชิงดิจิทัล

2) ผลการสร้างรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัล ด้วยหลักปาปณิกธรรม ได้แก่ (1) ชื่อรูปแบบ (2) วัตถุประสงค์ของรูปแบบ (3) หลักการและแนวคิดของรูปแบบ (4) เนื้อหาโดยการบูรณาการด้วยหลักปาปณิกธรรม และ (5) ผลลัพธ์ที่คาดหวัง

3) ผลการประเมินรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลด้วยหลักปาปณิกธรรม พบว่า มีความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำดิจิทัล; ปาปณิกธรรม; ผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม;

Abstract

This research aims to 1) study the current condition, desired state, and priority needs for developing digital leadership; 2) create a development model of digital leadership based on the Pāpaṇikadhamma principles for administrators of Phrapariyattidhamma School, General Education Department, Area 7; and 3) evaluate the digital leadership development model based on the Pāpaṇikadhamma principles for these administrators. The research method is mixed-method, using questionnaires with reliability scores of 0.883 for current conditions and 0.876 for desired conditions, semi-structured interviews, and model validation for appropriateness, feasibility, and utility. The sample group includes 222 administrators, teachers, and educational personnel, with 5 experts for semi-structured interviews, 9 for focus group discussions, and 10 for model evaluation. The data analysis used mean, standard deviation, and percentage.

The research results are summarized as follows.

1) The current state of digital leadership is at a moderate level overall, while the desired state is rated high. The necessity for developing digital leadership according to the Pāpaṇikadhamma principles at Phrapariyattidhamma School, General Education Department, Zone 7, ranked from highest to lowest necessity, includes digital communication, digital vision, digital learning methods, digital culture, and professional development in digital competency.

2) The results of creating a digital leadership development model based on the Pāpaṇikadhamma principles for administrators of Phrapariyattidhamma School, General Education Department, Zone 7, include the model's name, objectives, principles and concepts, content integration with the Pāpaṇikadhamma principles, and expected outcomes.

3) The evaluation of the digital leadership development model based on the Pāpaṇikadhamma principles showed that it is highly appropriate, feasible, and useful.

Keywords: Digital Leadership; Pāpaṇikadhamma; Phrapariyattidhamma Administrator;

บทนำ

ในยุคปัจจุบันเทคโนโลยีดิจิทัลได้เข้ามามีบทบาทและมีอิทธิพลได้ส่งผลให้มีการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตแบบดั้งเดิมของประชาชนอย่างต่อเนื่องและจะเกิดขึ้นต่อไปอีกในอนาคต ซึ่งการเปลี่ยนแปลงเหล่านี้ทำให้

บุคลากร หน่วยงานหรือองค์กรทั้งภาครัฐและเอกชน จะต้องก้าวทันความเปลี่ยนแปลงองค์กรไปสู่องค์กรดิจิทัล (Digital Transformation) เป็นสิ่งที่ทุกองค์กรจะต้องยอมรับและปรับการทำงานให้สามารถเป็นผู้ที่อยู่รอดในการแข่งขันและในโลกแห่งการเปลี่ยนแปลง ที่เห็นได้ชัดคือในภาคเศรษฐกิจและอุตสาหกรรมที่มีการแข่งขันสูงด้านเทคโนโลยีดิจิทัล กระทรวงศึกษาธิการตระหนักถึงความสำคัญดังกล่าวจึงจัดทำแผนปฏิบัติการดิจิทัลเพื่อขับเคลื่อนการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาประยุกต์ใช้ในการจัดการศึกษา ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการและแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ได้ ทั้งในระดับผู้เรียน ระดับครู/อาจารย์ ผู้สอน ทั้งในระดับสถานศึกษาและในระดับส่วนกลางของกระทรวงศึกษาธิการ (ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร, 2564)

การขับเคลื่อนแผนปฏิบัติการดิจิทัลให้มีการนำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการสถานศึกษานั้น ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้ที่มีบทบาทและหน้าที่ที่สำคัญในฐานะผู้นำองค์กร จะต้องเป็นต้นแบบที่ดีในการปรับตัวให้เหมาะสมกับบริบทของการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีดิจิทัล เพื่อให้สถานศึกษามีมาตรฐานคุณภาพตามแผนยุทธศาสตร์กระทรวงศึกษาธิการ ในด้านยุทธศาสตร์ส่งเสริมและพัฒนาระบบเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการศึกษา ที่มุ่งเพิ่มและขยายช่องทางการเรียนรู้ด้วยเทคโนโลยีดิจิทัลเข้าไปในการเรียนการสอนเพื่อสร้างความคุ้นเคยและยกระดับความสามารถด้านการอ่านของผู้เรียนสำหรับเป็นฐานในการเรียนรู้วิชาอื่น ๆ และมีทักษะการเรียนรู้ดิจิทัลของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 (สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์, 2563) ดังนั้น ผู้บริหารจึงเป็นกุญแจสำคัญในการเปลี่ยนแปลงทั้งในทางปฏิบัติและสร้างวัฒนธรรมใหม่ในโรงเรียน โดยมุ่งเน้นการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหารจัดการเพื่อยกระดับคุณภาพผู้เรียนและบุคลากรให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง บรรลุเป้าหมายองค์กร กลายเป็นผู้นำที่มีภาวะผู้นำดิจิทัล (Sheninger, E. C., 2014) ถ้าผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำดิจิทัลสูงก็จะได้เปรียบในการแข่งขันที่จะนำไปสู่การบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายได้อย่างยั่งยืน สามารถบริหารจัดการได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ กนกอร สมปราชญ์, (2562) ระบุว่า การมีภาวะผู้นำแบบดิจิทัล เป็นกระบวนการหรือความสามารถ หรือพฤติกรรมที่ผู้บริหารโรงเรียนใช้อิทธิพล และอำนาจที่มีกระตุ้นให้บุคลากรในหน่วยงานปฏิบัติหน้าที่ด้วยความกระตือรือร้นและเต็มใจ โดยที่ผู้นำมีวิสัยทัศน์ มีความรู้ ความสามารถในการนำกระบวนการทางดิจิทัลมาใช้อย่างเหมาะสมและนำทางพฤติกรรมของบุคคลไปสู่การบรรลุเป้าหมาย พร้อมทั้งจะผลักดันและสนับสนุนการเปลี่ยนแปลงการจัดการศึกษาและการทำงานภายในโรงเรียนได้อย่างสอดคล้องกับสภาพบริบท

เนื่องจากการบริหารสถานศึกษานั้น จะต้องกระทำร่วมกับบุคลากรทางการศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้เรียน ผู้ปกครอง รวมทั้งภาคีเครือข่ายในชุมชน การใช้ภาวะผู้นำดิจิทัลเพียงอย่างเดียวคงไม่สามารถกระทำพันธกิจที่ยิ่งใหญ่สำเร็จได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพราะจะต้องสร้างความสัมพันธ์กับผู้เกี่ยวข้องทุกกลุ่ม การบริหารจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพนั้น จะต้องกระทำร่วมกันทุกภาคส่วนในชุมชน การดำเนินงานการศึกษาให้บรรลุตามเป้าหมายจึงต้องอาศัยความเป็นมืออาชีพของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นอย่างมาก เช่น ต้องเป็นผู้มีวิสัยทัศน์กว้างไกล มีความรู้ความสามารถ มีคุณธรรมและจริยธรรมเป็นที่ยอมรับ รวมทั้งมีความฉลาดทั้งทางสติปัญญา ทางอารมณ์ และความฉลาดทางคุณธรรม และปฏิบัติตามวิชาชีพ จึงจะนำไปสู่ความมีสัมฤทธิ์ผลทางการศึกษาได้ (กมล ภูประเสริฐ, 2555) ดังนั้น การพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลให้มีทักษะ

ความฉลาดทางคุณธรรมและปฏิบัติตามวิชาชีพโดยบูรณาการหลักธรรมสำหรับนักบริหารจัดการที่ดีนั้นได้แก่ หลักทศุติยาปณิกสูตร ที่พระพุทธองค์ได้ตรัสไว้ว่า ผู้ที่จะเป็นนักบริหารจัดการที่ดีนั้นจะต้องเป็นผู้ที่มีวิสัยทัศน์ มีการบริหาร จัดการที่ดี และมีมนุษยสัมพันธ์ดี (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป. อ. ปยุตฺโต), 2554) การเลือกใช้หลัก ทศุติยาปณิกสูตรหรือหลักปาปณิกธรรมไปบูรณาการกับองค์ประกอบภาวะผู้นำดิจิทัล น่าจะส่งผลให้การ บริหารจัดการโรงเรียนพระปริยัติธรรมมีระดับมาตรฐานคุณภาพสูงขึ้น เพราะผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติ ธรรม แผนกสามัญศึกษาในเขต 7 ล้วนเป็นพระสังฆาธิการ มีพระภิกษุสามเณรเป็นผู้เรียน มีบุคลากรทาง การศึกษาเป็นทั้งพระภิกษุและฆราวาสที่ใกล้ชิดกับพระพุทธศาสนา จึงเป็นปัจจัยหนึ่งที่สำคัญที่จะช่วย ยกกระดับมาตรฐานคุณภาพ ด้านการบริหารจัดการ ด้านการจัดการเรียนรู้และด้านผลลัพธ์การเรียนรู้.ให้มี ค่าเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์สูงขึ้น โดยเฉพาะผลลัพธ์การเรียนรู้ของผู้เรียนในสังกัดโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญ ศึกษาจำนวนหลายแห่งที่มีค่าเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน สอดคล้องกับผลการวิจัย ของ ญัตติกานต์ ดำรงรักษ์ธัญญา, (2560) พบว่า สภาพการดำเนินงานของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนก สามัญศึกษาที่ผ่านมา ผลิตนักเรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด การใช้สื่อและเทคโนโลยียังมี น้อย บุคลากรในสถานศึกษาขาดขวัญและกำลังใจในเรื่องของค่าตอบแทน และสวัสดิการต่าง ๆ งบประมาณไม่ เพียงพอต่อความต้องการของสถานศึกษา ในการจัดการ กระบวนการบริหารงานยังขาดประสิทธิภาพและ ประสิทธิภาพ

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษารูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัล โดยนำองค์ประกอบภาวะ ผู้นำดิจิทัลมาสังเคราะห์แล้วนำมาบูรณาการกับหลักปาปณิกธรรม” เพื่อพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาให้สามารถ เข้าใจ เข้าถึงและใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดประโยชน์สูงสุดต่อการพัฒนาผู้เรียน สู่มาตรฐานคุณภาพการศึกษาที่สูงขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัล สำหรับผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 7
2. สร้างรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลด้วยหลักปาปณิกธรรม สำหรับผู้บริหารโรงเรียนพระ ปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 7
3. ประเมินรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลด้วยหลักปาปณิกธรรม สำหรับผู้บริหารโรงเรียนพระ ปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 7

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้รูปแบบการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Method Research) ระหว่างการวิจัย เชิงปริมาณกับการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Method) ดำเนินการวิจัยแบ่งเป็น 3 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการพัฒนาพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัล แบ่งเป็น 3 กิจกรรม ได้แก่

กิจกรรมที่ 1 การศึกษาแนวคิด ทฤษฎีภาวะผู้นำดิจิทัล และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องแล้วนำมาจัดทำเป็นแบบสอบถามเพื่อสำรวจสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัล

กิจกรรมที่ 2 สรุป สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และเรียงลำดับตามความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัล แล้วนำมาสังเคราะห์กับองค์ประกอบภาวะผู้นำดิจิทัล

กิจกรรมที่ 3 ดำเนินการสัมภาษณ์ กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านภาวะผู้นำดิจิทัล ด้านการบริหารสถานศึกษา และด้านเทคโนโลยีและสารสนเทศ สัมภาษณ์เป็นรายบุคคล (Individual Interview) เพื่อยืนยันและตรวจสอบองค์ประกอบภาวะผู้นำดิจิทัลที่บูรณาการกับหลักปาปนิกรรมแล้ว ว่ามีความสอดคล้อง เป็นไปในทิศทางเดียวกัน กับบริบทของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา หรือไม่ อย่างไร

ตอนที่ 2 การสร้างรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลด้วยหลักปาปนิกรรม ๓
แบ่งเป็น 3 กิจกรรม

กิจกรรมที่ 1 กำหนดกรอบรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลด้วยหลักปาปนิกรรม ๓ ประกอบด้วย (1) ชื่อรูปแบบ (2) หลักการ (3) แนวคิด (4) วัตถุประสงค์ เนื้อหา และ (5) ผลลัพธ์ที่คาดหวัง (พิธีฐ เทพไกรวัล, และคณะ, 2554) แล้วนำเสนอในที่ประชุมกลุ่ม (Focus Group Discussion : FGD)

กิจกรรมที่ 2 การประชุมกลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) โดยผู้เชี่ยวชาญ เพื่อพิจารณา (ร่าง) รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลด้วยหลักปาปนิกรรม ๓

กิจกรรมที่ 3 หลังเสร็จสิ้นกระบวนการประชุมกลุ่มเฉพาะแล้ว ผู้วิจัยสรุปสาระสำคัญ ข้อเสนอแนะที่ได้จากการประชุมกลุ่มเฉพาะ นำมาวิเคราะห์ประมวลผล เพื่อจัดทำรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลด้วยหลักปาปนิกรรม ๓

ตอนที่ 3 การประเมินรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลด้วยหลักปาปนิกรรม สำหรับผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 7 มี 1 กิจกรรม ได้แก่ การประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความมีประโยชน์ ภายใต้กรอบ (1) ชื่อรูปแบบ (2) หลักการ (3) แนวคิด (4) วัตถุประสงค์ เนื้อหา และ (5) ผลลัพธ์ที่คาดหวัง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง/กลุ่มผู้ให้ข้อมูล

1. กลุ่มประชากรในการวิจัย ได้แก่ คณะผู้บริหาร คณะครูผู้สอนและนักวิชาการ ในสังกัดโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 7 จำนวน 430 รูป/คน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ คณะผู้บริหาร คณะครูผู้สอนและนักวิชาการ ในสังกัดโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 7 ปีการศึกษา 2566 ผู้วิจัยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง (Sample Size) และ วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง (Sampling) ดังนี้ ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง (Sample

Size) กลุ่มตัวอย่างได้จาก คณะผู้บริหาร คณะครูผู้สอนและนักวิชาการ ในสังกัดโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 7 ซึ่งมีจำนวน จำนวน 222 รูป/คน ที่ได้จากสูตรของคำนวณจากสูตรของ Taro Yamane ซึ่งใช้ระดับความคลาดเคลื่อนที่ 0.05 (ธานินทร์ ศิลป์จารุ, 2563)

3. กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญและกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 24 รูป/คน ได้จากวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) การสนทนากลุ่ม (Focus group Discussion)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของประมุขในรูปแบบภาวะผู้นำดิจิทัลด้วยหลักปาปนิกรรม สำหรับผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 7 เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) แบ่งเป็น 5 ระดับ

2. แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured Interview) โดยผู้วิจัยสร้างขึ้นจาก ผลการศึกษาและวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของประมุขในรูปแบบภาวะผู้นำดิจิทัลด้วยหลักปาปนิกรรม สำหรับผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 7 ในระยะที่ 1

3. แบบประเมินรูปแบบภาวะผู้นำดิจิทัลด้วยหลักปาปนิกรรม สำหรับผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 7 ได้แก่ มาตรฐานด้านความเหมาะสม (Propriety Standards) มาตรฐานด้านความเป็นไปได้ (Feasibility Standards) และมาตรฐานด้านความเป็นประโยชน์ (Useful Standards) โดยแบบประเมินแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลฯ พบว่า สภาพปัจจุบันของภาวะผู้นำดิจิทัล โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาในรายด้านจะพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดได้แก่ ด้านการพัฒนาสู่มืออาชีพเชิงดิจิทัล และสภาพที่พึงประสงค์ พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดได้แก่ ด้านการสื่อสารเชิงดิจิทัล และค่าความความต้องการจำเป็นของการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลด้วยหลักปาปนิกรรม เรียงลำดับจากค่ามากไปหาค่าน้อย ดังนี้ ด้านการสื่อสารเชิงดิจิทัล ด้านการมีวิสัยทัศน์เชิงดิจิทัล ด้านการสร้างวิถีการเรียนรู้เชิงดิจิทัล ด้านการสร้างวัฒนธรรมเชิงดิจิทัลและด้านการพัฒนาสู่มืออาชีพเชิงดิจิทัล โดยด้านที่มีค่า PNI_{modified} สูงสุดได้แก่ด้านการสื่อสารเชิงดิจิทัล

2. ผู้วิจัยได้นำผลการศึกษาที่ได้จากวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 1 มาจัดทำ (ร่าง) รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลด้วยหลักปาปนิกรรม ผลการศึกษาการสร้างรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลด้วยหลักปาปนิกรรม ฯ พบว่า มีโครงสร้าง ดังนี้

(1) ชื่อรูปแบบ : รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัล ด้วยหลักปาปนิกรรม สำหรับผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 7

(2) วัตถุประสงค์ : เพื่อพัฒนาภาวะผู้นำเชิงดิจิทัลสำหรับผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 7 โดยใช้หลักธรรมปาปณิกธรรม

(3) หลักการและแนวคิด : ในปัจจุบันยุคดิจิทัลได้เข้ามามีบทบาทและมีอิทธิพลได้ส่งผลให้มีการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตแบบดั้งเดิมของประชาชนอย่างต่อเนื่องและจะเกิดขึ้นต่อไปอีกในอนาคต ซึ่งการเปลี่ยนแปลงเหล่านี้ทำให้บุคลากร หน่วยงานหรือองค์กรทั้งภาครัฐและเอกชน จะต้องก้าวทันความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับสภาพแห่งการเปลี่ยนแปลงองค์กรไปสู่องค์กรดิจิทัล (Digital Transformation) โดยเฉพาะผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาจะต้องขับเคลื่อนการบริหารการศึกษาที่มุ่งเน้นไปที่การพัฒนาทักษะการเรียนรู้ดิจิทัลของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 จึงเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการบริหารจัดการศึกษาให้มีมาตรฐานคุณภาพ ต้องเป็นต้นแบบที่ดีในการปรับตัวโดยการนำหลักพุทธธรรมที่เป็นองค์ความรู้ทางพระพุทธศาสนาซึ่งผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรมส่วนใหญ่มีความเชี่ยวชาญอยู่แล้วนำมาบูรณาการให้เหมาะสมกับบริบทของการเปลี่ยนแปลง พร้อมทั้งจะเรียนรู้เพื่อพัฒนาตนเองให้เป็นผู้ใช้และเข้าถึงเทคโนโลยีดิจิทัลตามหลักพุทธธรรม เช่น หลักทศตยาปาปณิกสูตร เพื่อพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาให้มีภาวะผู้นำดิจิทัลด้วยหลักปาปณิกธรรม ซึ่งจะเป็นการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนให้มีมาตรฐานคุณภาพในระดับดียิ่ง ๆ ขึ้น

หลักทศตยาปาปณิกสูตร (อง. ตก. (ไทย) 20/20/163-164.) เป็นพระสูตรที่พระพุทธเจ้าตรัสไว้ว่าด้วยคุณลักษณะและคุณสมบัติของพ่อค้ากับของภิกษุ ซึ่งเป็นคุณลักษณะที่เหมาะสมกับการบริหาร โดยเฉพาะการบริหารสถานศึกษา ด้วยหลักปาปณิกสูตร ประกอบด้วย (1) จักขุมา หมายถึง การมีวิสัยทัศน์กว้างไกล มีปัญญารู้แจ้งรอบด้าน (2) วิฐุโร หมายถึง การปฏิบัติหน้าที่ที่เต็มศักยภาพ (3) นิสสยสัมปันโน หมายถึง การอยู่ร่วมกันอย่างกัลยาณมิตร เมื่อผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา นำหลักพุทธธรรมนี้มาใช้ในการบริหารสถานศึกษาในบทบาทภาวะผู้นำดิจิทัลด้วยหลักปาปณิกธรรมอย่างสมบูรณ์แล้ว น่าจะทำให้การบริหารมีประสิทธิภาพสูงขึ้นกว่าปกติ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้จัดทำรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลด้วยหลักปาปณิกธรรม สำหรับผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 7 เพื่อนำไปใช้พัฒนาตนเองจำนวน 5 องค์ประกอบ โครงสร้างรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัล ด้วยหลักปาปณิกธรรม จะมีลักษณะ ดังตัวอย่างนี้

องค์ประกอบที่ 1 ภาวะผู้นำด้านการสื่อสารเชิงดิจิทัล จะประกอบด้วย

1) หลักการและแนวคิด : การสื่อสาร (Communication) เป็นการส่งข้อมูลจากผู้หนึ่งไปยังอีกผู้หนึ่งหรือหลายคน การสื่อสารจะเป็นการสร้างความรู้ความเข้าใจในเรื่องต่าง ๆ ร่วมกัน หากการสื่อสารดีก็จะทำให้เกิดความเข้าใจที่ตรงกัน ในทางตรงกันข้าม การสื่อสารที่มีปัญหาย่อมทำให้เกิดปัญหาตามมาด้วย การสื่อสารจึงเป็นความสำคัญอันดับแรกของการบริหารงาน โดยเฉพาะในยุคดิจิทัล ที่มีการเปลี่ยนแปลงองค์ความรู้หรือเทคโนโลยีอย่างรวดเร็ว ผู้บริหารจำเป็นต้องสามารถสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้ได้บังคับบัญชารับทราบและเข้าใจตรงกัน ซึ่งผู้บริหารจะต้องมีการวางแผนในการสื่อสาร มีการสร้างโครงข่ายที่จะเป็นการกระจายข้อมูลที่มีประสิทธิภาพ ด้วยหลักปาปณิกธรรม เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ตรงกันอย่างทั่วถึง สามารถ

ประยุกต์ใช้หลัก **จักษุมา** (การมีวิสัยทัศน์กว้างไกล มีปัญญารู้แจ้งรอบด้าน) ร่วมกันหลัก **วิรุโร** (การปฏิบัติหน้าที่เต็มศักยภาพ) ก็จะสามารถสร้างการสื่อสารที่ดีได้

2) วัตถุประสงค์เพื่อ : (1) พัฒนาทัศนคติเชิงบวกของผู้บริหารในการสื่อสารเชิงดิจิทัล (2) ทำให้ผู้บริหารมีความสามารถสื่อสารอย่างตรงประเด็น ผู้รับสารมีความเข้าใจตรงกัน

3) เนื้อหา : (1) การเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีดิจิทัล (จักษุมา) (2) หลักและวิธีการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ (วิรุโร)

4) ผลลัพธ์ที่คาดหวัง : (1) ผู้บริหารมีความรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยีเชิงดิจิทัล (2) ผู้บริหารสามารถเลือกใช้เครื่องมือในการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพได้ (3) ผู้บริหารสามารถสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพและตรงประเด็น

องค์ประกอบที่ 2 : ภาวะผู้นำด้านการมีวิสัยทัศน์เชิงดิจิทัล **องค์ประกอบที่ 3** ภาวะผู้นำด้านการสร้างวิถีการเรียนรู้เชิงดิจิทัล **องค์ประกอบที่ 4** ภาวะผู้นำด้านการสร้างวัฒนธรรมเชิงดิจิทัล และ**องค์ประกอบที่ 5** ภาวะผู้นำด้านการพัฒนาสู่มืออาชีพเชิงดิจิทัล

3. ผลการประเมินรูปแบบภาวะผู้นำดิจิทัลด้วยหลักปาปนิกรรมฯ พบว่า โดยรวมมีความเป็นไปได้ มีความเหมาะสม และมีความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมาก

อภิปรายผล

การศึกษาเรื่อง “รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัล ด้วยหลักปาปนิกรรม สำหรับผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 7” ในครั้งนี้ มีข้อค้นพบที่น่าสนใจสามารถสรุปได้ดังนี้

1. ผลการศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัล พบว่า ค่าดัชนีค่าความต้องการจำเป็นมีค่าเฉลี่ยในทุกด้านเท่ากับ 0.357 และด้านที่มีค่าเฉลี่ยความต้องการสูงกว่าทุกด้าน ได้แก่ ด้านการสื่อสารเชิงดิจิทัล มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นเท่ากับ 0.450 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารส่วนใหญ่นั้นเคยใช้งานในระบบดิจิทัล ทำให้มีความคุ้นเคยและเข้าใจในระบบดิจิทัล จึงไม่มีความต้องการพัฒนาในด้านอื่น ๆ ผลการศึกษามีความสอดคล้องกับแนวความคิดของ ดาวรุกรณ ฤวิธกาล (2560) ที่กล่าวว่า “ปัญหาการใช้เทคโนโลยีและสารสนเทศในการเข้าถึงแหล่งเรียนรู้ ส่วนใหญ่เกิดกับครูสูงอายุ ที่มีอายุ 50 ปี อย่างไรก็ตาม ครูในปัจจุบันมีความตระหนักเห็นความสำคัญในการเรียนรู้ สามารถหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ผ่านสื่อดิจิทัล Social Medias.” เมื่อครูมีการใช้ Social Medias มากขึ้น ก็เกิดความเคยชินในการทำงานอุปกรณ์ การค้นคว้าต่าง ๆ แต่จะติดปัญหาเรื่องของการสื่อสารที่ในปัจจุบัน มีการเปลี่ยนแปลงรูปแบบออกไปจากเดิม ทั้งในลักษณะของการใช้คำ ใช้ภาษา หรือสัญลักษณ์ ที่มีการเปลี่ยนแปลงออกไปค่อนข้างมาก มีคำศัพท์ต่าง ๆ เกิดขึ้นหลากหลาย ที่คนในรุ่นเก่า เมื่ออ่านแล้วอาจเกิดความไม่เข้าใจความหมาย เช่นคำว่า “ชิง” ในความหมายเชิงดิจิทัล หมายถึงการแสดงออกที่เหนือกว่า ไม่ได้หมายถึง “ชิง” ที่ใช้ในการปรุงอาหาร

2. รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลด้วยหลักปาปนิกรรมฯ พบว่า เป็นรูปแบบมาตรฐาน สอดคล้องกับภาวะปัจจุบัน มี 5 องค์ประกอบ เรียงตามลำดับความจำเป็นในแต่ละองค์ประกอบ ซึ่งในแต่ละองค์ประกอบจะมีโครงสร้างที่สำคัญได้แก่ หลักการและแนวคิด วัตถุประสงค์ เนื้อหา และผลที่คาดหวัง ซึ่งแต่ละองค์ประกอบมีโครงสร้างความครบถ้วนสมบูรณ์สามารถที่จะนำไปใช้ได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระปลัดบุญเจิต สุจิตโต (สุนทรสุข), (2561) ซึ่งมีองค์ประกอบของรูปแบบคือ หลักการ จุดมุ่งหมาย และกระบวนการบริหาร นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ วีรพงษ์ ประองตอง, (2564) เรื่อง รูปแบบการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษามืออาชีพ ตามหลักอิทธิบาท 4 ในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 9 รูปแบบมีองค์ประกอบที่สำคัญคือ หลักการ แนวคิด วัตถุประสงค์ เนื้อหา และผลที่คาดหวัง

อาจกล่าวได้ว่า รูปแบบของการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลนี้ สามารถใช้งานได้จริง เพราะหลักธรรมที่นำมาใช้ในการพัฒนา คือหลักทศตยปาปนิสูตร ซึ่งเป็นหลักธรรมที่มีข้อปฏิบัติ 3 ข้อใหญ่คือ (1) **จักขุมา** หมายถึง การมีวิสัยทัศน์กว้างไกล มีปัญญารู้แจ้งรอบด้าน ถ้าผู้บริหารสามารถทำตัวให้เป็นผู้มีความรู้รอบด้านได้ ก็จะสอดคล้องกับภาวะผู้นำดิจิทัล การนำหลักธรรมข้อนี้มาบูรณาการเป็นส่วนหนึ่งของรูปแบบการพัฒนา ก็จะทำให้ผู้บริหารมีความตื่นตัวอยู่ตลอดเวลา จะทำให้การพัฒนาประสบความสำเร็จ (2) **วิรูโ** หมายถึง การปฏิบัติหน้าที่ที่เต็มศักยภาพของตัวเองก็เชื่อได้ว่าสามารถที่จะบรรลุเป้าหมายของสิ่งต่าง ๆ ที่วางไว้ และ (3) **นิสสยสัมปันโน** หมายถึง การอยู่ร่วมกันอย่างกัลยาณมิตร การใช้หลักธรรมข้อนี้ในรูปแบบของการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัล เพื่อเป็นการป้องกันความขัดแย้งในการปฏิบัติ การอยู่ร่วมกันอย่างกัลยาณมิตร จะทำให้ขั้นตอนของการปฏิบัตินั้นเป็นไปอย่างราบรื่น บรรลุเป้าหมายร่วม หลักธรรมที่นำมาใช้ในรูปแบบการพัฒนานี้คือหลักสำคัญของการทำงานให้ประสบความสำเร็จ เมื่อปฏิบัติตามหลักปาปนิกรรมสมบูรณ์แล้วย่อมจะนำไปสู่ความสำเร็จ อาจกล่าวได้ว่า รูปแบบของการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัล ฯ ที่สร้างขึ้นนั้นประสบความสำเร็จในการพัฒนา ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของฐิติพร หงส์โต และสุวรรณ นาคพนม, (2560) ที่พบว่า คุณลักษณะภาวะผู้นำยุคใหม่นั้นจะต้องมี (1) วิสัยทัศน์ (2) เข้าใจความหลากหลายของวัฒนธรรม (3) มีการจัดการอย่างชาญฉลาดกล้าเผชิญปัญหา (4) สามารถสร้างแรงจูงใจในผู้ใต้บังคับบัญชาได้ (5) มีธรรมาภิบาล (6) มีทักษะในการสื่อสาร และ (7) สามารถใช้เทคโนโลยีสารสนเทศได้ ซึ่งความสอดคล้องกับหลักปาปนิกรรม จึงเป็นสิ่งที่สามารถยืนยันได้ว่า รูปแบบที่สร้างขึ้นมีความเป็นไปได้ และสามารถทำให้ประสบความสำเร็จในการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลได้

3. ผลการประเมินรูปแบบภาวะผู้นำดิจิทัลด้วยหลักปาปนิกรรมฯ พบว่า โดยรวมมีความเป็นไปได้ มีความเหมาะสม และมีความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เพราะแนวทางการปฏิบัติที่กำหนดไว้ในรูปแบบการพัฒนานั้น เป็นแนวทางการปฏิบัติที่เป็นกลาง คือสามารถที่จะนำไปใช้ในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาทั่วไป และโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาได้ เนื่องจากเรื่องการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลนี้เป็นเรื่องที่

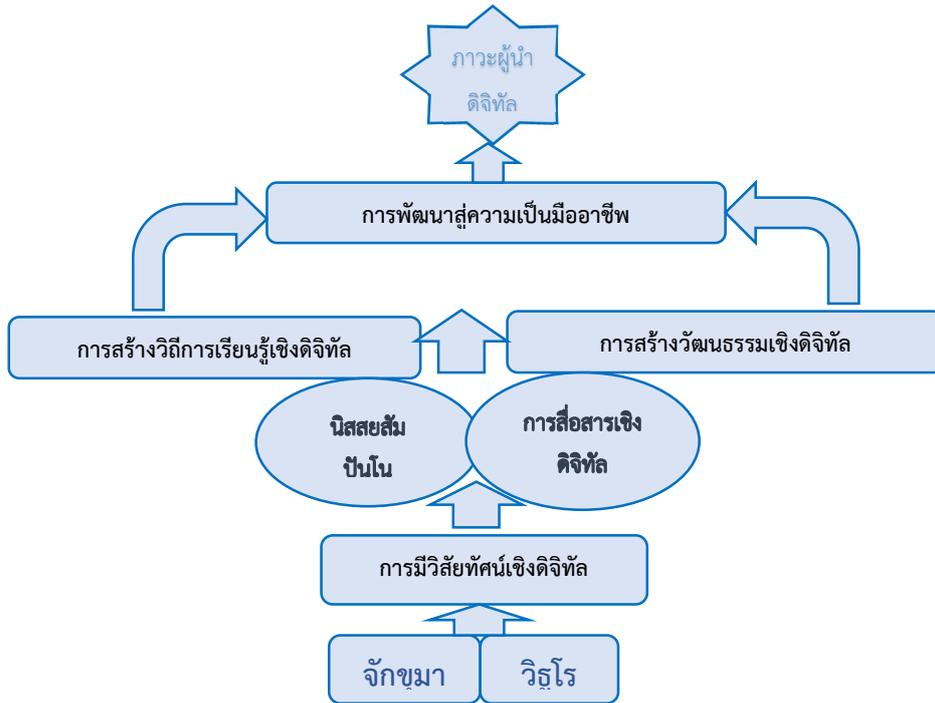
ค่อนข้างใหม่ ยังไม่มีรูปแบบอื่น ๆ ให้เปรียบเทียบมากนัก แต่ผลการประเมินที่อยู่ในระดับมากนี้ ก็เป็นสิ่งที่ยืนยันได้ว่า สามารถนำรูปแบบการพัฒนาไปประยุกต์ใช้ได้จริง

ข้อเสนอแนะ

1. ในเชิงนโยบาย ผลการศึกษาในครั้งนี้พบว่า ภาวะผู้นำการสื่อสารเชิงดิจิทัล เป็นด้านที่มีความต้องการจำเป็นสูง ควรให้มีการจัดฝึกอบรมให้กับผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 7 ในเรื่องการเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยีการสื่อสาร เพื่อให้ผู้บริหารสามารถเข้าถึงและใช้ถึงเทคโนโลยีดิจิทัลได้อย่างมีประสิทธิภาพ
2. ในการนำผลการวิจัยไปปฏิบัติ การศึกษาครั้งนี้ เป็นการศึกษาความคิดเห็นของครูและผู้บริหาร ในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 7 หากต้องการนำผลการศึกษาไปใช้ ควรมีการพิจารณาองค์ประกอบของการบริหาร และบริบทของสถานศึกษา รวมทั้งผู้บริหารประกอบด้วย เพราะผู้บริหารที่เป็นฆราวาสกับพระภิกษุสงฆ์อาจมีพฤติกรรมการบริหารและบริบทสถานศึกษาที่แตกต่างกัน
3. ในการวิจัยครั้งต่อไป อาจศึกษาในประเด็นการสื่อสารเชิงดิจิทัลอย่างเดี่ยวเพื่อให้ได้ทราบถึงปัญหาในเชิงลึก หรือทำการศึกษาองค์ประกอบภาวะผู้นำดิจิทัลกับหลักพุทธธรรมอื่น ๆ

องค์ความรู้ใหม่

ผู้วิจัยได้ประมวลองค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษา และหลักธรรมที่ยกมาศึกษาในครั้งนี้ แล้วทำเป็นแผนผัง เพื่อให้ผู้ปฏิบัติได้นำไปปฏิบัติ มีรายละเอียดของการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัล ดังนี้ ในเบื้องต้น ผู้บริหารจะต้องสร้างวิสัยทัศน์เชิงดิจิทัลขึ้นมาก่อน ผู้บริหารต้องมีความรู้และทักษะในเรื่องการบริหารจัดการจึงจะสามารถกำหนดวิสัยทัศน์ได้ การสร้างวิสัยทัศน์ที่ดีนั้นต้องทำการวิเคราะห์ SWOT เพื่อหาจุดแข็ง จุดอ่อนภายในองค์กร (จักขุมา) แล้ว ผู้บริหารจำเป็นต้องมี ความชัดเจนทางการจัดการ (วิจิโร) ด้วย คือต้องศึกษาโอกาสและอุปสรรคภายนอกองค์กรหรือรัฐสภาพแวดล้อมภายนอก คือต้องรู้ว่า สังคมมีการเปลี่ยนแปลงอย่างไร สิ่งใดที่ต้องแก้ไขเพื่อสร้างโอกาสให้กับองค์กรของเรา กฎระเบียบ อะไรบ้างที่สนับสนุนเรา เรียกว่า “วิจิโร” เมื่อสามารถวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอกแล้ว ก็กำหนดวิสัยทัศน์เชิงดิจิทัลขึ้น และอาศัยหลักธรรม “นิสสยสัมปันโน” หรือการมีเพื่อนฝูง สนับสนุนร่วมกับ การสื่อสารเชิงดิจิทัล ให้เกิดการรับรู้ พร้อมกับการสร้างวิถีการเรียนรู้แบบใหม่ และการสร้างวัฒนธรรมดิจิทัลขึ้น เพื่อให้องค์กรปรับเปลี่ยนสอดคล้องกับบริบทของสังคม ผู้บริหารจะเกิดความเป็นอาชีพ “ภาวะผู้นำดิจิทัล” ก็จะมีตามมา

เอกสารอ้างอิง

- กนกอร สมปราชาญ์. (2562). *ภาวะผู้นำ: แนวคิด ทฤษฎีและการพัฒนา*. ขอนแก่น: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- กมล ภูประเสริฐ. (2555). *การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา*. กรุงเทพมหานคร: เสริมสินพีรพรสซีสเท็ม..
- ฐิติพร หงส์โต และสุวรรณ นาคพนม. (2560). *รูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษายุคใหม่ เพื่อก้าวสู่ประชาคมอาเซียน*. [ออนไลน์] <https://ethesis.kru.ac.th>. สืบค้นเมื่อ 10 กุมภาพันธ์ 2567.
- ดาวรรณ ถวิลกาล. (2564). *ภาวะผู้นำดิจิทัล*. ขอนแก่น: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ธานินทร์ ศิลป์จารุ. (2563). *การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS และ AMOS*, (พิมพ์ครั้งที่ 18). นนทบุรี: เอส.อาร์. พรินต์ติ้ง.
- ณัฐกานต์ ดำรงรักษัธัญญา. 2560. *ประสิทธิผลทางการศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต*. มหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น..
- พระปลัดบุญเจ็ด สุจิตโต (สุนทรสุข). (2561). *รูปแบบการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา. วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต*. บัณฑิต: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป. อ. ปยุตโต). 2554. *พจนานุกรมพุทธศาสตร์ (ฉบับประมวลธรรม)*. กรุงเทพมหานคร: พิมพ์ที่บริษัทสหธรรมมิก จำกัด.

- พิสิฐ เทพไกรวัล และคณะ. (2554). การพัฒนารูปแบบเครือข่ายความร่วมมือเพื่อคุณภาพการจัดการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก. *วารสารบริหารการศึกษา*, 7(2): 173-182..
- วีรพงษ์ ปรองดอง. (2564). รูปแบบการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษามีอาชีพตามหลักอิทธิบาท 4 ในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 9. [ออนไลน์] <https://e-thesis.mcu.ac.th/thesis/4217>. สืบค้นเมื่อ 10 กุมภาพันธ์ 2567.
- ศุภญ์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร.(2564). *แผนปฏิบัติการดิจิทัลเพื่อการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2563 – 2565*. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์. 2563. *แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาศึกษา (พ.ศ. 2562-2565)*. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงศึกษาธิการ.
- สุวิมล ว่องวาณิช. (2558). *การวิจัยการประเมินความต้องการจำเป็น*. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Sheninger. E. C, (2014). *Digital leadership: changing paradigms for changing times*. United States of America: Corwin.

ความต้องการจำเป็นและแนวทางการบริหารวิชาการห้องเรียนพิเศษในโรงเรียน

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุโขทัย

THE NEEDS AND GUIDELINES OF ACADEMIC ADMINISTRATION FOR SPECIAL CLASSROOMS UNDER THE SECONDARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE SUKHOTHAI

วัฒนา เม้าทุ่ง¹

สธิรพร ชาวนชัย²

สายฝน วิบูลรังสรรค์³

^{1,2,3}คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

Watthana Maothung¹

Sathiraporn Chaowachai²

Saifon Vibulrangson³

^{1,2,3} Faculty of Education Naresuan University

Corresponding Author E-mail: watthanam65@nu.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นและแนวทางการส่งเสริมการบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนางานห้องเรียนพิเศษของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุโขทัย จังหวัดสุโขทัย มีวิธีการดำเนินการวิจัยแบ่งออกเป็น ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในการบริหารงานวิชาการห้องเรียนพิเศษ กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ฝ่ายบริหาร ครูฝ่ายวิชาการ ครูผู้สอนห้องเรียนพิเศษ สังกัดเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุโขทัย ปีการศึกษา 2566 จำนวน 136 ได้มาจากรีการสุ่มแบ่งชั้นตามสัดส่วนของครูผู้สอนห้องเรียนพิเศษ ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาแนวทางการส่งเสริมการบริหารงานวิชาการห้องเรียนพิเศษ กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 4 คน ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสัมภาษณ์ และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า 1) การศึกษาความต้องการจำเป็นในการบริหารงานวิชาการห้องเรียนพิเศษของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุโขทัย ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ มีดังนี้ ความต้องการจำเป็นมากที่สุด รองลงมา คือ ด้านการวัดและประเมินผล 2) การศึกษาแนวทางการส่งเสริมการบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนางานห้องเรียนพิเศษของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุโขทัย จำนวน 18 แนวทาง

คำสำคัญ: การบริหารวิชาการ; ห้องเรียนพิเศษ

Abstract

The purposes of this research were to study the needs and guidelines of academic administration for special classrooms Under The Secondary Educational Service Area Office Sukhothai. The research was divided into 2 steps: Step 1 To study current conditions and desirable conditions of academic administration for special classrooms. The sample group was school administrators, academic teachers and special classrooms' teachers Under The Secondary Educational Service Area Office Sukhothai The total of sample groups were 136 by stratified sampling of special classrooms' teachers. Step 2 study the guidelines of academic administration for special classrooms. The group of information was 4 senior experts selected by purposive sampling. The data were collected by interviews and analyzed using content analysis.

The results were shown that.

1) The study of needs of academic administration for special classrooms Under The Secondary Educational Service Area Office Sukhothai. It was found that the aspect with the highest needs index was the research of learning development and the measurement and evaluation 2) The result of a study the guidelines of academic administration for special classrooms Under The Secondary Educational Service Area Office Sukhothai. There were 6 ways

Keywords: Academic administration; special classroom

บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 8 (2) กำหนดให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา มาตรา 9 (5) (6) กำหนดให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของบุคคลและหน่วยงานต่างๆ มาตรา 10 กำหนดให้มีการจัดการศึกษาสำหรับบุคคลซึ่งมีความสามารถพิเศษ ต้องจัดด้วยรูปแบบที่เหมาะสม โดยคำนึงถึงความสามารถของบุคคลนั้น มาตรา 22 กำหนดว่าการจัดการศึกษาโดยยึดหลักว่าผู้เรียนมีความสามารถเรียนรู้ พัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2559 : 65)

โรงเรียนในสังกัดเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุโขทัย มีความหลากหลายของนักเรียน ขนาดโรงเรียนหลักสูตรสถานศึกษาความพร้อมในการจัดการเรียนรู้ โดยนักเรียนมีความรู้ความสามารถที่หลากหลายจำเป็นต้องส่งเสริมให้แต่ละคนมีความเป็นเลิศในเรื่องที่สนใจและถนัดได้ จึงเล็งเห็นความสำคัญ ในการพัฒนาศักยภาพนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษ ให้สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน ตอบสนองการจัดการศึกษาตามความต้องการ ความถนัด และความสนใจของผู้เรียน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุโขทัย จึงปฏิบัติตามหลักเกณฑ์และแนวทางการเปิดห้องเรียนพิเศษ เพื่อพัฒนาศักยภาพนักเรียนที่มี

ความสามารถพิเศษ รองรับการพัฒนากำลังคนและการแข่งขันของประเทศอย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผล (สำนักนโยบายและแผนการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2565: 2)

ปัจจุบันสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุโขทัยเปิดห้องเรียนสำหรับนักเรียนที่มีความสนใจและมีความสามารถพิเศษตามความต้องการของผู้เรียนเรียน ซึ่งการการบริหารงานวิชาการเป็นงานสำคัญเป็นอันดับแรกที่จะช่วยให้การจัดการศึกษาบรรลุเป้าหมาย เพราะมีความเกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนและการพัฒนาผู้เรียน ผู้บริหารจึงต้องพัฒนาการบริหารงานวิชาการ เพื่อให้สถานศึกษาสามารถจัดการศึกษาให้บรรลุเป้าหมายอันส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนและประสิทธิผลของสถานศึกษา (จิตติมา วรณศรี, 2557 : 3) สอดคล้องกับ (จิณัญญาพจน์ โคตรหลักคำ, 2558 : 13) บริหารงานวิชาการเป็นส่วนสำคัญต่อการพัฒนานักเรียนห้องเรียนพิเศษเนื่องจากมีความเกี่ยวข้องกับหลักสูตรสถานศึกษาและพัฒนาเป็นหลักสูตรห้องเรียนพิเศษ กระบวนการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การวัดประเมินผล ดังนั้นการบริหารงานวิชาการจึงต้องพัฒนาอยู่ตลอดเวลา เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียนมากที่สุด สอดคล้อง (ปริยาภรณ์ ตั้งคุณานันต์, 256 : 57) ที่กล่าวว่า งานวิชาการคืองานสำคัญในการบริหารงานของสถานศึกษา ทั้งยังเป็นงานส่วนใหญ่ของสถานศึกษา ผู้บริหารจึงควรใช้เวลาในการบริหารวิชาการมากกว่างานอื่น ๆ โดยคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาพิจารณาได้จากความสำเร็จของงานวิชาการ

ผู้วิจัยจึงเห็นว่างานวิชาการเป็นหัวใจของการบริหารงานห้องเรียนพิเศษมีส่วนสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของห้องเรียนพิเศษให้ได้มาตรฐานพัฒนาสู่ความเป็นเลิศได้อย่างมีประสิทธิภาพเพื่อยกระดับมาตรฐานและคุณภาพการบริหารสถานศึกษา เพราะจุดมุ่งหมายของสถานศึกษาก็คือการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพและขึ้นอยู่กับงานวิชาการ เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาที่ได้กำหนดไว้และต่อยอดองค์ความรู้ในการศึกษาและพัฒนาตนเองในการประกอบอาชีพต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นในการบริหารงานวิชาการห้องเรียนพิเศษของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุโขทัย
2. เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนางานห้องเรียนพิเศษของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุโขทัย

ระเบียบวิธีวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาการบริหารวิชาการห้องเรียนพิเศษของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุโขทัย ผู้วิจัยดำเนินงานวิจัยดังต่อไปนี้

1. กลุ่มผู้ให้ข้อมูล

ได้แก่ ฝ่ายบริหาร ครูฝ่ายวิชาการ ครูผู้สอนห้องเรียนพิเศษ สังกัดเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุโขทัย จำนวน 6 โรงเรียน จำแนกเป็นผู้บริหาร 12 คน ครูฝ่ายวิชาการ 12 คน และครู 112 คน รวมทั้งหมด 136 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2.1 ลักษณะของเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในการเก็บรวบรวมข้อมูลสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในการบริหารงานวิชาการห้องเรียนพิเศษในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุโขทัย มีลักษณะเป็นมาตรประมาณค่า 5 ระดับ แบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ จำนวน 2 ข้อ และตอนที่ 2 สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในการบริหารงานวิชาการห้องเรียนพิเศษประกอบด้วยข้อคำถาม จำนวน 36 ข้อ

โดยมีเกณฑ์ในการเลือกตอบสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ ใช้วิธีการให้คะแนน ตามน้ำหนักของตัวเลือก ดังนี้

- 5 หมายถึง สภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ในประเด็นนั้น อยู่ในระดับ มากที่สุด
- 4 หมายถึง สภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ในประเด็นนั้น อยู่ในระดับ มาก
- 3 หมายถึง สภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ในประเด็นนั้น อยู่ในระดับ ปานกลาง
- 2 หมายถึง สภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ในประเด็นนั้น อยู่ในระดับ น้อย
- 1 หมายถึง สภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ในประเด็นนั้น อยู่ในระดับ น้อยที่สุด

2.2 การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล

ผู้วิจัยศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารวิชาการห้องเรียนพิเศษและสังเคราะห์ออกมาเป็น 6 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ด้านการพัฒนาหลักสูตร 2) ด้านการจัดและพัฒนาระบบการเรียนรู้ออกมา 3) ด้านการพัฒนาสื่อและแหล่งเรียนรู้ 4) ด้านการวัดและประเมินผล 5) ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาระบบการเรียนรู้ออกมา 6) ด้านการนิเทศการศึกษา นำองค์ประกอบที่ผ่านการพิจารณาสร้างแบบสอบถาม ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือความตรงเชิงเนื้อหาโดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 คน ได้ค่าความตรงเชิงเนื้อหาอยู่ระหว่าง 0.67-1.00 และนำไปทดลองใช้พบว่า ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.966

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการนำหนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัยพร้อมด้วยแบบสอบถามสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในการบริหารงานวิชาการห้องเรียนพิเศษในโรงเรียน

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่มัธยมศึกษาสุโขทัย โดยเก็บข้อมูล โดยผู้วิจัยนำไปมอบให้แก่ผู้ให้ข้อมูลด้วยตนเอง รวมทั้งสิ้น 136 ฉบับ ได้รับคืนและข้อมูลสมบูรณ์ จำนวน 136 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามโดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าความถี่ และค่าร้อยละ

4.2 วิเคราะห์ข้อมูลสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์โดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ในการแปลความหมายความต้องการจำเป็นของการสร้างทีมงานที่มีประสิทธิภาพ โดยมีเกณฑ์ค่าเฉลี่ย ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51-5.00 หมายถึง สภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับ มากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51-4.50 หมายถึง สภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับ มาก

ค่าเฉลี่ย 2.51-3.50 หมายถึง สภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับ ปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51-2.50 หมายถึง สภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับ น้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00-1.50 หมายถึง สภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับ น้อยที่สุด

4.3 วิเคราะห์ข้อมูลความต้องการจำเป็นด้วยวิธี Priority Needs Index (PNI modified) แบบปรับปรุง ซึ่งเป็นการหาผลต่างระหว่างสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ โดยใช้สูตร PNI modified = $(I - D)/D$

PNI modified หมายถึง ดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น

I หมายถึง สภาพที่พึงประสงค์ (Importance)

D หมายถึง สภาพปัจจุบัน (Degree of success)

นำผลการคำนวณค่าดัชนี PNI modified ของแต่ละข้อที่มีค่าดัชนีมากแสดงว่ามีความต้องการจำเป็นระดับสูง มากกว่าข้อที่มีดัชนีต่ำ ซึ่งข้อที่มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นระดับสูงจะต้องให้ความสำคัญในการแก้ไขก่อนตามลำดับ

ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาแนวทางการส่งเสริมการบริหารงานวิชาการห้องเรียนพิเศษในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่มัธยมศึกษาสุโขทัย

1. กลุ่มผู้ให้ข้อมูล

ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในด้านการบริหารงานหน่วยงานทางการศึกษาที่เปิดหลักสูตรห้องเรียนพิเศษ จำนวน 4 คน คือ ผู้บริหารสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ผู้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในด้านการบริหารงานวิชาการห้องเรียนพิเศษ มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาโทขึ้นไปทางด้านการบริหารสถานศึกษา และมีประสบการณ์การทำงานไม่ต่ำกว่า 5 ปี จำนวน 2 คน ศึกษานิเทศก์ ผู้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในงานวิชาการ มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาโทขึ้นไปทางด้านการบริหารสถานศึกษา และมี

ประสบการณ์การทำงานไม่ต่ำกว่า 5 ปี จำนวน 1 คน และผู้บริหารสถานศึกษาที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในสถานศึกษาที่เปิดหลักสูตรห้องเรียนพิเศษ มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาโทขึ้นไปทางด้านการบริหารการศึกษา และมีประสบการณ์การบริหารไม่ต่ำกว่า 5 ปี จำนวน 1 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง

2. เครื่องมือการดำเนินการวิจัย

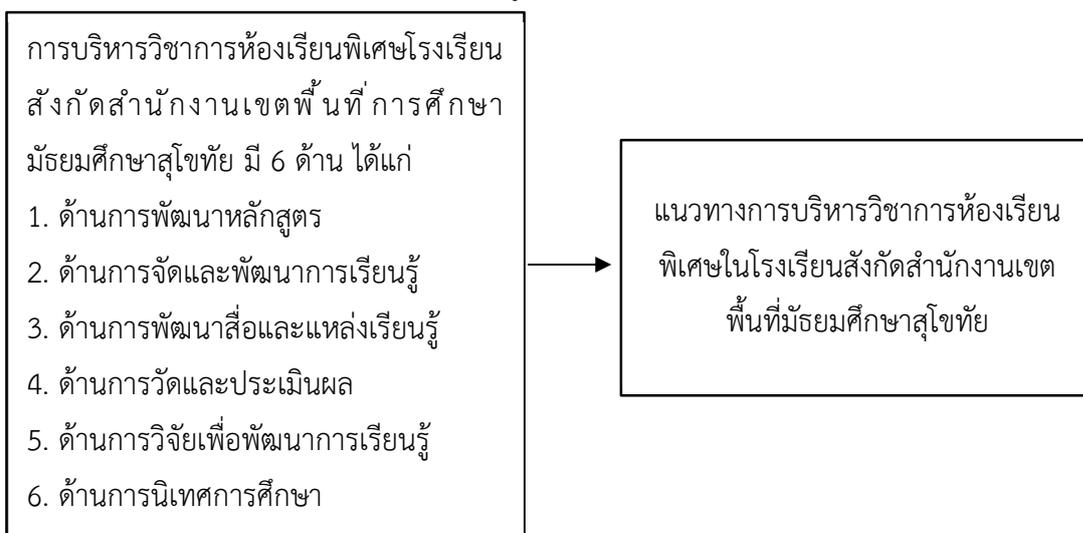
ผู้วิจัยได้นำข้อมูลจากการศึกษาความต้องการจำเป็นในการบริหารงานวิชาการห้องเรียนพิเศษในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่มัธยมศึกษาสุโขทัย ในชั้นตอนที่ 1 มาใช้ในการเป็นกรอบศึกษาแนวทางโดยเลือกข้อรายการที่มีความต้องการจำเป็นสูงสุดในแต่ละด้าน มากำหนดเป็นข้อคำถามสร้างแบบสัมภาษณ์ แบ่งออกเป็น 2 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์ เป็นลักษณะแบบเติมคำตอบ และตอนที่ 2 แนวทางส่งเสริมการบริหารงานวิชาการห้องเรียนพิเศษในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่มัธยมศึกษาสุโขทัย มีลักษณะเป็นแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง 6 ด้าน 6 ข้อ

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ในแต่ละด้านมาวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และสังเคราะห์เป็นประเด็นแนวทางส่งเสริมการบริหารงานวิชาการห้องเรียนพิเศษในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่มัธยมศึกษาสุโขทัย

กรอบแนวคิดการวิจัย

ผู้วิจัยได้ทำการสังเคราะห์องค์ประกอบการบริหารงานวิชาการตามแนวคิดของนักวิชาการต่าง ๆ ได้แก่ (กมล ภูประเสริฐ, 2545 : 9), (สมาน อิศวภูมิ, 2551 : 271) และ (จิตติมา วรธนศรี, 2557 : 6) ซึ่งสามารถสรุปองค์ประกอบการบริหารงานวิชาการออกมาได้ 6 ด้าน 1) ด้านการบริหารและการพัฒนาหลักสูตร 2) ด้านการจัดและพัฒนารายวิชา 3) ด้านการพัฒนาสื่อและแหล่งเรียนรู้ 4) ด้านการวัดและประเมินผล 5) ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนารายวิชา 6) ด้านการนิเทศการศึกษา

ภาพ 1 แสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาความต้องการจำเป็นในการบริหารวิชาการห้องเรียนพิเศษในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่มัธยมศึกษาสุโขทัย แสดงดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ และดัชนีความต้องการจำเป็นและแนวทางการบริหารวิชาการห้องเรียนพิเศษในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่มัธยมศึกษาสุโขทัย โดยภาพรวม

ที่	การสร้างทีมงานที่มีประสิทธิภาพ	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			PNI Modified	อันดับ
		\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ		
1	ด้านการบริหารและการพัฒนาหลักสูตร	4.50	0.46	มากที่สุด	4.90	0.25	มากที่สุด	0.081	4
2	ด้านการจัดและพัฒนารายวิชา	4.51	0.54	มากที่สุด	4.89	0.29	มากที่สุด	0.077	6
3	ด้านการพัฒนาสื่อและแหล่งเรียนรู้	4.38	0.62	มากที่สุด	4.86	0.37	มากที่สุด	0.098	3
4	ด้านการวัดและประเมินผล	4.33	0.66	มากที่สุด	4.87	0.35	มากที่สุด	0.109	2
5	ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนารายวิชา	4.28	0.77	มากที่สุด	4.81	0.37	มากที่สุด	0.110	1
6	ด้านการนิเทศการศึกษา	4.46	0.61	มากที่สุด	4.87	0.30	มากที่สุด	0.084	4
	รวมเฉลี่ย	4.41	0.53	มากที่สุด	4.86	0.37	มากที่สุด	0.092	-

จากตารางที่ 1 พบว่า ภาพรวมของสภาพปัจจุบันของการบริหารวิชาการห้องเรียนพิเศษในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่มัธยมศึกษาสุโขทัย ในภาพรวมอยู่ในระดับ มาก ($\bar{X} = 4.41$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านการจัดและพัฒนารายวิชา อยู่ในระดับ มากที่สุด ($\bar{X} = 4.51$) รองลงมา ได้แก่ ด้านการบริหารและการพัฒนาหลักสูตร อยู่ในระดับ มากที่สุด ($\bar{X} = 4.50$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือด้านการวิจัยเพื่อพัฒนารายวิชา อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.28$)

สภาพที่พึงประสงค์ของพบว่า การบริหารวิชาการห้องเรียนพิเศษในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่มัธยมศึกษาสุโขทัย ในภาพรวมอยู่ในระดับ มากที่สุด ($\bar{X} = 4.86$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านการบริหารและการพัฒนาหลักสูตร อยู่ในระดับ มากที่สุด ($\bar{X} = 4.90$) รองลงมา ได้แก่ ด้านการจัดและพัฒนารายวิชา อยู่ในระดับ มากที่สุด ($\bar{X} = 4.89$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือด้านการวิจัยเพื่อพัฒนารายวิชา อยู่ในระดับ มาก ($\bar{X} = 4.81$)

และผลความต้องการจำเป็นของการบริหารวิชาการห้องเรียนพิเศษในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่มัธยมศึกษาสุโขทัย ในภาพรวมเท่ากับ 0.092 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการวิจัยเพื่อ

พัฒนาการเรียนรู้ ($PNI_{\text{modified}} = 0.110$) มีดัชนีความต้องการจำเป็นสูงสุด รองลงมา ได้แก่ ด้านการวัดและประเมินผล ($PNI_{\text{modified}} = 0.109$) ด้านการนิเทศการศึกษา ($PNI_{\text{modified}} = 0.084$) ด้านการบริหารและพัฒนาหลักสูตร ($PNI_{\text{modified}} = 0.081$) และด้านการจัดและการพัฒนาการเรียนรู้ ($PNI_{\text{modified}} = 0.077$) มีดัชนีความต้องการจำเป็นต่ำสุด ตามลำดับ

2. ผลการศึกษาแนวการส่งเสริมการบริหารห้องเรียนพิเศษในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุโขทัย จำนวน 18 แนวทาง แสดงดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการศึกษาแนวทางการส่งเสริมการบริหารวิชาการห้องเรียนพิเศษในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่มัธยมศึกษาสุโขทัย

ที่	ข้อความ	แนวทางการบริหารวิชาการห้องเรียนพิเศษในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่มัธยมศึกษาสุโขทัย
1. ด้านการพัฒนาหลักสูตร		
ท่านคิดว่าการส่งเสริมให้ผู้บริหารและครูนำผลการใช้หลักสูตรมาร่วมพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรห้องเรียนพิเศษควรมีแนวทางการส่งเสริมอย่างไร	1. ผู้บริหารวางแผนให้ครูจัดทำโครงสร้างหลักสูตรที่เหมาะสมกับบริบทของแต่ละห้องเรียนพิเศษ และปรับปรุงหลักสูตรห้องเรียนพิเศษให้มีการดำเนินงานอย่างชัดเจนอย่างต่อเนื่องทันต่อยุคสมัย	
	2. ผู้บริหารและครูดำเนินการทดลองเปิดห้องเรียนพิเศษโดยกำกับดูแลการจัดทำหลักสูตร การนำหลักสูตรไปดำเนินการจัดการเรียนการสอนเพื่อประเมินเปิดเป็นห้องเรียนพิเศษและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง	
	3. ผู้บริหารติดตามผลการใช้หลักสูตร ผลลัพธ์ และเป้าหมายของผู้เรียนในการนำหลักสูตรไปจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การศึกษาต่อในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องตลอดจนความพึงพอใจของผู้เรียนและผู้ปกครอง	
2. ด้านการจัดและพัฒนาการเรียนรู้		
ท่านคิดว่าการทำให้ครูออกแบบการจัดกิจกรรมการที่ เกิดทักษะ และกระบวนการคิด ที่สอดคล้องกับ ความถนัดและความสามารถของผู้เรียน ควรมีแนวทางการส่งเสริมอย่างไร	1. ผู้บริหารส่งเสริมครูห้องเรียนพิเศษออกแบบกิจกรรมโดยยึดหลักสูตรของสถานศึกษาที่มุ่งเน้นความเป็นเลิศและเสริมด้วยรายวิชาเพิ่มเติมของห้องเรียนพิเศษให้เกิดสมรรถนะตามความสามารถและความถนัดของผู้เรียนอย่างเข้มข้น	
	2. ผู้บริหารส่งเสริมครูบูรณาการในกิจกรรมเสริมหลักสูตรต่างๆ ให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับเนื้อหาในหลักสูตรห้องเรียนพิเศษนั้นๆ โดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญในการออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนและกิจกรรมเสริมหลักสูตรต่างๆ	

3.ผู้บริหารส่งเสริมครูจัดการเรียนการสอนโดยการวางแผนร่วมกันระหว่างผู้บริหารและครู สะท้อนผลการจัดการเรียนรู้ สร้างการแลกเปลี่ยนสะท้อนกลับผลการจัดการเรียนการสอน สะท้อนผลจากผลลัพธ์ของผู้เรียนประเมินความพึงพอใจของผู้เรียน

3. ด้านการพัฒนาสื่อและแหล่งเรียนรู้

ท่านคิดว่าการติดตาม ประเมินผลการใช้สื่อเทคโนโลยี และแหล่งเรียนรู้ในการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอนอย่างต่อเนื่อง ควรมีแนวทางการส่งเสริมอย่างไร

1.ผู้บริหารส่งเสริม สนับสนุน จัดสรรสื่อที่ทันสมัยให้ครูนำไปจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ครบกระบวนการเรียนรู้ตามเนื้อหา ลงมือปฏิบัติและการใช้สื่อเทคโนโลยีที่ช่วยให้เกิดความรู้ เข้าใจของผู้เรียน วิเคราะห์และเกิดองค์ความรู้นำไปต่อยอดในการศึกษาขั้นสูงขึ้นไปได้

2.ผู้บริหารกำกับ ติดตาม ประเมินการใช้สื่อที่เชื่อมโยงในเนื้อหาวิชาตามหลักสูตรห้องเรียนพิเศษอย่างต่อเนื่องเพื่อให้เกิดประโยชน์มากที่สุดที่ตอบสนองการเรียนรู้ของผู้เรียน

3.ผู้บริหารส่งเสริมครูนำผลการวิจัยมาพัฒนาสื่อ แหล่งเรียนรู้ เพื่อพัฒนาตามเป้าหมายของการจัดการเรียนรู้ การใช้สื่อที่ได้พัฒนาและเผยแพร่การใช้สื่อหรือแหล่งเรียนรู้นำมาใช้ได้อย่างเหมาะสมและต่อเนื่อง

4. ด้านการวัดและประเมินผล

ท่านคิดว่าวิธีการสะท้อนผลการประเมินการใช้เครื่องมือของครูผู้สอนเพื่อนำไปพัฒนาและปรับปรุงเครื่องมือในการวัด ประเมินผลผู้เรียนให้มีคุณภาพตรงตามหลักสูตรของห้องเรียนพิเศษ ควรมีแนวทางการส่งเสริมอย่างไร

1.ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูใช้เครื่องมือวัดผลที่หลากหลายในการวัดประเมินผลของผู้เรียนให้ได้ตรงตามตัวชี้วัดและสอดคล้องกับหลักสูตรร่วมกันออกแบบการวัดประเมินผลให้มีมาตรฐานและวัดได้จริง

2.ผู้บริหารสร้างทีมครูออกแบบการวัดผลร่วมกันของผู้บริหารและครูเพื่อพัฒนาเครื่องมือวัดประเมินผลให้เกิดมาตรฐานในการวัดประเมินผล

3.ผู้บริหารและครูออกแบบเครื่องวัดผลให้แบบทดสอบมีความเที่ยงความเชื่อมั่นความยากง่ายที่เหมาะสมเป็นประโยชน์ในการพัฒนาผู้เรียนห้องเรียนพิเศษอย่างต่อเนื่อง

5. ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้

- ท่านคิดว่าการทำให้ครูผู้สอนนำผลการวิจัยในชั้นเรียนมาศึกษาและต่อยอดเป็นนวัตกรรมในการพัฒนาผู้เรียนในห้องเรียนพิเศษเพื่อพัฒนานักเรียนในห้องเรียนพิเศษ ควรมีแนวทางการส่งเสริมอย่างไร
1. ผู้บริหารส่งเสริมครูให้มีองค์ความรู้จัดอบรมด้านวิจัยในชั้นเรียนตามสาระวิชาที่จัดการเรียนการสอนเพื่อนำมาจัดทำวิจัยในชั้นเรียนที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาการเรียนการสอนในห้องเรียนพิเศษ
 2. ผู้บริหารให้ครูนำผลสะท้อนจากบันทึกหลังการสอนนำปัญหาที่พบมาแก้ไขและพัฒนาผู้เรียนต่อยอดเป็นนวัตกรรมเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนตามหลักสูตรห้องเรียนพิเศษอย่างต่อเนื่องตามกระบวนการวิจัยที่ถูกต้อง
 3. ผู้บริหารส่งเสริมครูนำหลักการวิจัยมาประยุกต์ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน จากปัญหาที่พบจากกระบวนการหรือวิธีปฏิบัติที่ดีหรือนวัตกรรมในการแก้ไขปัญหา และพัฒนาต่อยอดเป็นนวัตกรรมเป็นแนวทางปฏิบัติที่ดีเพื่อต่อยอดมาเป็นการทำการเลื่อนวิทยฐานะครูต่อไป

6. ด้านการนิเทศการศึกษา

- ท่านคิดว่าการช่วยเหลือและแนะนำครูผู้สอนในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์และคุณลักษณะของผู้เรียนให้สูงขึ้น ควรมีแนวทางการส่งเสริมอย่างไร
1. ผู้บริหารออกแบบการนิเทศที่หลากหลาย ต่อเนื่อง นิเทศอย่างกัลยาณมิตร นิเทศผ่านการสังเกต สอบถามจากผู้เรียน นำผลการนิเทศมาปรับปรุงพัฒนาและสะท้อนผลเพื่อประโยชน์ในการจัดการเรียนการสอน
 2. ผู้บริหารสร้างทีมครูนิเทศจากกลุ่มวิชาที่สอนใกล้เคียงกันเพื่อสะท้อนผลและต่อยอดพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอน สร้างทีมงาน สร้างความเข้าใจร่วมกันเพื่อยอมรับในข้อบกพร่องให้มีประสิทธิภาพในการจัดการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง
 3. ผู้บริหารนิเทศการสอนแบบไม่กำหนดรูปแบบ เช่น เดินนิเทศ ดูกล้องวงจรปิด ไปสังเกตการณ์ ฟังเสียงสะท้อนจากนักเรียน ผู้ปกครองแล้วก็สรุปผลร่วมกับครูเพื่อเป็นแนวทางการพัฒนาร่วมกันด้านการสอนห้องพิเศษ

อภิปรายผล

1. ผลการศึกษาความต้องการจำเป็นของการบริหารวิชาการห้องเรียนพิเศษในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุโขทัย สามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้

1.1 การศึกษาความต้องการจำเป็นของการบริหารวิชาการห้องเรียนพิเศษในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุโขทัย พบว่า ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นมากที่สุด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้เป็นการส่งเสริมให้ครูพัฒนาการจัดการเรียนการสอนด้วยการเก็บข้อมูลจากการจัดการเรียนการสอนและบันทึกหลังสอนเก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน นำผลวิจัยมาปรับปรุงพัฒนาการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ (จิตติมา วรณศรี, 2557 : 102) กล่าวว่า การวิจัยในชั้นเรียนเป็นการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการแก้ไขปัญหาและการพัฒนาผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้เพิ่มมากขึ้น หรือมีคุณลักษณะพฤติกรรมตามจุดมุ่งหมายการเรียนรู้ โดยเริ่มต้นจากปัญหาที่พบในการจัดการเรียนรู้หรือนำข้อมูลสารสนเทศจากการวัดและประเมินผลการเรียนรู้มาใช้วิเคราะห์ปัญหา เพื่อกำหนดวิธีการ สร้างนวัตกรรมในการแก้ปัญหา พัฒนาผู้เรียนซึ่งจะนำไปสู่การวางแผนปรับปรุงการจัดการเรียนรู้ต่อไป

1.2 ผลการศึกษาความต้องการจำเป็นของการบริหารวิชาการห้องเรียนพิเศษในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุโขทัย พบว่า ด้านการจัดและการพัฒนาการเรียนรู้ มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นต่ำที่สุด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก การจัดและการพัฒนาการเรียนรู้เป็นการส่งเสริมให้ครูจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับหลักสูตร ความถนัดและความสนใจของผู้เรียนเพื่อให้เกิดทักษะกระบวนการเรียนรู้ตรงตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน รวมถึงพัฒนาผู้เรียนให้มีความเป็นเลิศทางวิชาการและต่อยอดทางการศึกษาต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับ (จรูณี เก้าเอี้ยน, 2557 : 15) กล่าวว่า การจัดการเรียนการสอนเป็นการจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน ผ่านการ ฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติ เกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง

2. ผลการศึกษาแนวทางการส่งเสริมการบริหารวิชาการห้องเรียนพิเศษในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุโขทัย สามารถสรุปและอภิปรายผล ดังนี้

2.1 แนวทางการส่งเสริมการบริหารวิชาการห้องเรียนพิเศษในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุโขทัย พบว่า ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ ผู้บริหารส่งเสริมครูให้มีองค์ความรู้จัดอบรมด้านวิจัยในชั้นเรียนตามสาระวิชาที่จัดการเรียนการสอนเพื่อนำมาจัดทำวิจัยในชั้นเรียนที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาการเรียนการสอนในห้องเรียนพิเศษ นำผลสะท้อนจากบันทึกหลังการสอนนำปัญหาที่พบมาแก้ไขและพัฒนาผู้เรียนต่อยอดเป็นนวัตกรรมเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนตามหลักสูตรห้องเรียนพิเศษอย่างต่อเนื่องตามกระบวนการวิจัยที่ถูกต้อง พัฒนาต่อยอดเป็นนวัตกรรมเป็นแนวทางปฏิบัติที่ดี ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจาก การจะแก้ไขและพัฒนาผู้เรียนผ่านกระบวนการที่เป็นขั้นตอนและสามารถต่อยอดการ

พัฒนาการเรียนการสอนสู่ผู้เรียนได้คือกระบวนการวิจัยในชั้นเรียน สอดคล้องกับ (สุวิมล ว่องวานิช, 2560 : 21) กล่าวว่า การวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนเป็นการวิจัยที่ครูผู้สอนแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในชั้นเรียน และนำผลมาใช้ในการปรับปรุงการเรียนการสอนหรือส่งเสริมพัฒนาการเรียนรู้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียน และยังสอดคล้องกับ (พิชิต ฤทธิจรูญ, 2561 : 7) กล่าวว่า การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้เป็นการวิจัยปฏิบัติการที่มีเป้าหมายเพื่อแก้ปัญหาหรือพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยครูวางแผนแก้ปัญหา โดยนำปัญหาจากการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน และหาวิธีการแก้ปัญหาหรือการเรียนรู้ ปฏิบัติการแก้ปัญหา ตรวจสอบผลการแก้ปัญหา และสะท้อนผลต่อการแก้ปัญหการเรียนรู้ของผู้เรียนเพื่อพัฒนาอย่างต่อเนื่อง จนบรรลุผลในการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน และสอดคล้องกับวิจัย (อุมพร ปานโทะและคณะ, 2562 : 446) ได้ศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาความสามารถด้านการวิจัยในชั้นเรียน และการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของครูผู้สอนพบว่า ความต้องการจำเป็นโดยภาพรวมของครูมีค่าเท่ากับ 0.247 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านที่มีความสำคัญมากที่สุด คือ ด้านการพัฒนานวัตกรรมและเครื่องมือการวิจัย

2.2 แนวทางการส่งเสริมการบริหารวิชาการห้องเรียนพิเศษในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาสุโขทัย พบว่า ด้านการวัดและประเมินผล ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูใช้เครื่องมือวัดผลที่หลากหลายในการวัดประเมินผลของผู้เรียนให้ได้ตรงตามตัวชี้วัดและสอดคล้องกับหลักสูตรร่วมกัน ออกแบบการวัดประเมินผลให้มีมาตรฐานและวัดได้จริง ออกแบบการวัดผลร่วมกันของผู้บริหารและครูเพื่อพัฒนาเครื่องมือวัดประเมินผลให้เกิดมาตรฐานในการวัดประเมินผล และออกแบบเครื่องวัดผลให้แบบทดสอบมีความเที่ยงความเชื่อมั่นความยากง่ายที่เหมาะสมเป็นประโยชน์ในการพัฒนาผู้เรียนห้องเรียนพิเศษอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ผู้เรียนมีความสามารถและความถนัดที่หลากหลายรวมถึงทักษะในการเรียนรู้ของผู้เรียนมีหลายวิธี การดำเนินการวัดให้ได้ผลที่ตรงกับความเป็นจริงจำเป็นจะต้องใช้เครื่องมือวัดที่หลากหลายเพื่อพัฒนาต่อยอดนักเรียนห้องเรียนพิเศษให้ได้ตรงตามเป้าหมายที่แน่ชัด สอดคล้องกับ (ชาติรี มณีโกศล, 2560 : 164) กล่าวว่า การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ เป็นกระบวนการหนึ่งของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยครูผู้สอนพิจารณาว่า นักเรียนควรมีความรู้ ความสามารถ ตลอดจนคุณลักษณะเป็นไปตามที่คาดหวังไว้หรือไม่ โดยอาศัยข้อมูลที่เกิดจากการวัดผลและประเมินผล การเรียนรู้ ทั้งก่อนเรียน ระหว่างเรียน และหลังเรียนด้วยวิธีการที่หลากหลาย และยังสอดคล้องกับ (สมนึก ภัททิยธนี, 2565 : 3) กล่าวว่า การวัดผลทางการศึกษาเป็นกระบวนการหาปริมาณความสามารถเกี่ยวกับพฤติกรรมที่ต้องการ ซึ่งเป็นผลมาจากการเรียนการสอนโดยใช้เครื่องมือทางการศึกษาอย่างใดอย่างหนึ่งมา วัด ผลจากการวัดแบ่งออกเป็น คะแนน ข้อมูลเพื่อพัฒนา และยังสอดคล้องกับวิจัยของ (สายฝน แสนใจพรหม, 2554 : 86-87) ผู้เรียนมีความคิดเห็นต่อระบบการวัดประเมินผลครู ระบบการวัดประเมินผลครูช่วยให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันและปรับปรุงพัฒนางานให้ดีขึ้นและทราบข้อบกพร่องของตนเองรวมถึงครูยังใช้วิธีการวัดประเมินผลที่หลากหลาย พัฒนาระบบการวัดผลให้ประสบผลสำเร็จจากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และได้รับคำแนะนำจากเพื่อนร่วมงานและผู้วิจัยเพื่อพัฒนาระบบการวัดประเมินผล

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้อันพบว่ารายการที่มีความจำเป็นมากที่สุดสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาแนวทางการบริหารวิชาการห้องเรียนพิเศษ ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูผู้สอนนำผลการวิจัยในชั้นเรียนมาศึกษาและต่อยอดเป็นนวัตกรรมในการพัฒนาผู้เรียนห้องเรียนพิเศษ ดังนั้นผู้บริหารส่งเสริมครูให้มียุทธศาสตร์ความรู้ด้านวิจัยในชั้นเรียนเพื่อนำมาจัดทำวิจัยในชั้นเรียนที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาการเรียนการสอนในห้องเรียนพิเศษ นำผลการวิจัยมาแก้ไขและพัฒนาผู้เรียนผ่านกระบวนการที่เป็นขั้นตอนและสามารถต่อยอดการพัฒนาการเรียนการสอนผู้เรียนได้คือกระบวนการวิจัยในชั้นเรียนและพัฒนาต่อยอดเป็นนวัตกรรมเป็นแนวทางปฏิบัติที่ดีเพื่อต่อยอดมาเป็นการทำการเลื่อนวิทยฐานะครู

2. ด้านการวัดและประเมินผล พบว่ารายการที่มีความจำเป็นมากที่สุดสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาแนวทางการบริหารวิชาการห้องเรียนพิเศษ ผู้บริหารสะท้อนผลการประเมินการใช้เครื่องมือของครูผู้สอนเพื่อนำไปพัฒนาและปรับปรุงเครื่องมือในการวัดประเมินผลผู้เรียนให้มีคุณภาพตรงตามหลักสูตร ดังนั้น ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูใช้เครื่องมือวัดผลที่หลากหลายในการวัดประเมินผลของผู้เรียนให้ได้ตรงตามตัวชี้วัดและสอดคล้องกับหลักสูตรร่วมกันออกแบบการวัดประเมินผลให้มีมาตรฐานและวัดได้จริงตามความสามารถและความถนัดที่หลากหลาย เพื่อพัฒนาเครื่องมือวัดประเมินผลให้เกิดมาตรฐานในการวัดประเมินผล ให้มีความเที่ยงความเชื่อมั่นความยากง่ายที่เหมาะสมเป็นประโยชน์ในการพัฒนาผู้เรียนห้องเรียนพิเศษอย่างต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะเพื่อการศึกษาครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการส่งเสริมการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของห้องเรียนพิเศษในระดับมัธยมศึกษา
2. ควรศึกษาปัจจัยการบริหารงานที่ส่งผลต่อการพัฒนาการวิจัยเพื่อการเรียนรู้ในโรงเรียนมัธยมศึกษา

องค์ความรู้ที่ได้รับ

1. แนวทางการพัฒนาหลักสูตร ควรวางแผนจัดทำโครงสร้างหลักสูตรที่เหมาะสมกับบริบทของแต่ละห้องเรียนพิเศษ และปรับปรุงหลักสูตรห้องเรียนพิเศษให้มีการดำเนินงานอย่างชัดเจนอย่างต่อเนื่องทันต่อยุคสมัยนำหลักสูตรไปใช้ดำเนินการทดลองการนำหลักสูตรไปดำเนินการจัดการเรียนการสอนเพื่อประเมินเปิดเป็นห้องเรียนพิเศษและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

2. ด้านการจัดและพัฒนาการเรียนรู้อัน ควรส่งเสริมให้ครูห้องเรียนพิเศษออกแบบกิจกรรมโดยยึดหลักสูตรของสถานศึกษาที่มุ่งเน้นความเป็นเลิศและเสริมด้วยรายวิชาเพิ่มเติมของห้องเรียนพิเศษให้เกิด

สมรรถนะตามความสามารถและความถนัดของผู้เรียนอย่างเข้มข้น ส่งเสริมให้ครูบูรณาการในกิจกรรมเสริมหลักสูตรต่างๆให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับเนื้อหาในหลักสูตรห้องเรียนพิเศษนั้นๆ

3. ด้านการพัฒนาสื่อและแหล่งเรียนรู้ ควรสนับสนุน จัดสรรสื่อที่ทันสมัยเพื่อจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ครบกระบวนการเรียนรู้ พัฒนาสื่อ เลือกใช้สื่อที่หลากหลายและง่ายต่อความเข้าใจในเนื้อหาเพื่อเป็นส่วนช่วยในการพัฒนาต่อยอดองค์ความรู้ของผู้เรียนลงมือปฏิบัติและการใช้สื่อเทคโนโลยีที่ช่วยให้เกิดความรู้ความเข้าใจของผู้เรียน วิเคราะห์และเกิดองค์ความรู้นำไปต่อยอดในการศึกษาขั้นสูงขึ้น

4. ด้านการวัดแลประเมินผล ควรส่งเสริมให้ครูใช้เครื่องมือวัดผลที่หลากหลายในการวัดประเมินผลของผู้เรียนให้ได้ตรงตามตัวชี้วัดและสอดคล้องกับหลักสูตรร่วมกันออกแบบการวัดประเมินผลให้มีมาตรฐานและวัดได้จริงตามความสามารถและความถนัดที่หลากหลาย

5. ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้อ ควรส่งเสริมครูให้มีองค์ความรู้จัดอบรมด้านวิจัยในชั้นเรียน เพื่อนำมาจัดทำวิจัยในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนในห้องเรียนพิเศษ นำผลการวิจัยมาแก้ไขและพัฒนาผู้เรียนผ่านกระบวนการที่เป็นขั้นตอนและสามารถต่อยอดการพัฒนาการเรียนการสอนสู่ผู้เรียน

6. ด้านการนิเทศการศึกษา ควรออกแบบการนิเทศที่หลากหลาย ผ่านการสังเกต สอบถามจากผู้เรียน นำผลการนิเทศมาปรับปรุงพัฒนาและสะท้อนผลเพื่อประโยชน์ในการจัดการเรียนการสอน จัดทีมนิเทศเพื่อสะท้อนผลและต่อยอดกิจกรรมการเรียนการสอน สร้างความเข้าใจร่วมกันเพื่อยอมรับในข้อบกพร่องให้มีประสิทธิภาพในการจัดการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง

เอกสารอ้างอิง

- กมล ภูประเสริฐ. (2545). *การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: เมธีทิปส์.
- กมลฉัตร กล่อมอิม. (2562). *การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะประยุกต์ใช้ศาสตร์พระราชากับพื้นฐานอัตลักษณ์พื้นถิ่นเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะวิทยาการจัดการเรียนรู้สำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู*. วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณวิทยาลัย วิทยาลัยการศึกษาศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- ขวัญชัย ช้วนนา. (2560). *ปรัชญาและการพัฒนาหลักสูตร*. กำแพงเพชร: มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.
- จรูณี แก้วเอี่ยม. (2557). *เทคนิคการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา กลยุทธ์และแนวทางสำหรับผู้บริหารมืออาชีพ*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). สงขลา: ชานเมืองการพิมพ์.
- จิตติมา วรณศรี. (2557). *การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา*. พิษณุโลก: รัตนสุวรรณการพิมพ์.
- จีณัญญาพัจน์ โคตรหลักคำ. (2558). *แนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. จีรวัดน์ ภูอาบทอง และคณะ. (2564). การบริหาร

- ชาติรี มณีโกศล. (2560). *พื้นฐานการพัฒนาหลักสูตร*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยราชภัฏ เชียงใหม่.
- ชลณา ม่วงหวาน.(2564). *การนิเทศเพื่อส่งเสริมความสามารถของครูในการพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะแห่งศตวรรษที่ 21*.กาญจนบุรี.สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2.
- ณภัทร จารีกฤติ.(2561). *การศึกษาการใช้หลักสูตร โครงการห้องเรียนพิเศษ (GIFTED) ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1*.วารสารอิเล็กทรอนิกส์ทางการศึกษา
- นภาพร ต้มปาน. (2560). *การส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษาตามทัศนะของผู้บริหาร หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้และครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เขต 4*.กรุงเทพฯ.มหาวิทยาลัย จุระกิจ บัณฑิตย
- ปรียาภรณ์ ตั้งคุณานันต์. (2563). *การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: มินิ เซอร์วิส ซัพพลาย.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2553). *การบริหารงานวิชาการ*. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์ส่งเสริมกรุงเทพ.
- พิชิต ฤทธิจรูญ. (2561). *หลักการวัดและประเมินผลการศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ : เฮ้าส์ ออฟเคอร์ มิสท์.
- รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ (2557). *การบริหารจัดการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน*. สงขลา: เทมการพิมพ์.
- รุ่งลาวัลย์จันทร์ตนา และคณะ.(2561). *การประเมินโครงการจัดตั้งห้องเรียนพิเศษโปรแกรมวิทยาศาสตร์ และคณิตศาสตร์ Science and Mathematics Program(SMP)*.ยะลา.วารสารมหาวิทยาลัย ราชภัฏยะลา
- สมนึก ภัททิยธนี.(2565). *การวัดผลการศึกษา (EDUCATIONAL MEASUREMENT)*.(พิมพ์ครั้งที่ 13). กรุงเทพฯ.สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- สมาน อัครภูมิ. (2551). *การบริหารการศึกษาสมัยใหม่: แนวคิด ทฤษฎี และการปฏิบัติ*. อุบลราชธานี: อุบล กิจออฟเซฟการพิมพ์.
- สายฝน แสนใจพรหม.(2554). *การพัฒนากระบวนการวัดประเมินผลเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน*. เชียงใหม่.มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
- สุวิมล ว่องวานิช. (2557). *การวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน (พิมพ์ครั้งที่ 17)*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่ง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุโขทัย. (2566). *ข้อมูลพื้นฐานทางการศึกษา ประจำปีการศึกษา 2566*. ออนไลน์. สืบค้นเมื่อ 1 ธันวาคม 2566. แหล่งที่มา: <https://www.sesaoskt.go.th/>.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2559). *แนวทางการเปิดห้องเรียนพิเศษในสถานศึกษาขั้น พื้นฐาน พ.ศ. 2559*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทยจำกัด.

สำนักนโยบายและแผนการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2565). *แนวทางการเปิดห้องเรียนพิเศษในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโดยสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา พ.ศ.2565.กลุ่มวิจัยและพัฒนา*นโยบาย
อุมาพร ปานโก้. (2562). *การศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาความสามารถด้านการวิจัยในชั้นเรียนและการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของครูผู้สอน. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม.*

ความต้องการจำเป็นและแนวทางการสร้างทีมงานที่มีประสิทธิภาพ
ในสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด สังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 18
**THE NEEDS AND GUIDELINES FOR BUILDING AN EFFECTIVE
TEAM IN PROVINCIAL EDUCATION OFFICES UNDER REGIONAL
EDUCATION OFFICE 18**

วสันต์ คำสนอง¹

สธิรพร เชาวนชัย²

สายฝน วิบูลรังสรรค์³

^{1,2,3}คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครสวรรค์

Wasan Kamsanong¹

Sathiraporn Chaowachai²

Saifon Vibulrangson³

^{1,2,3}Faculty of Education, Naresuan University
Corresponding Author, E-mail : wasank65@nu.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นและแนวทางการสร้างทีมงานที่มีประสิทธิภาพในสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด สังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 18 โดยวิธีดำเนินการวิจัย แบ่งออกเป็น 2 ตอน ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาความต้องการจำเป็นของการสร้างทีมงานที่มีประสิทธิภาพในสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด สังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 18 กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษา พนักงานราชการ และพนักงานจ้างปฏิบัติงาน ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด ในพื้นที่รับผิดชอบของสำนักงานศึกษาธิการภาค 18 จำนวน 134 คน ได้มาโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือแบบสอบถามความต้องการจำเป็นของการสร้างทีมงานที่มีประสิทธิภาพในสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด สังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 18 วิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น (PNI modified) ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาแนวทางการสร้างทีมงานที่มีประสิทธิภาพในสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด สังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 18 ข้อมูลได้มาจากการสัมภาษณ์ ศึกษาธิการจังหวัด ในพื้นที่รับผิดชอบของสำนักงานศึกษาธิการภาค 18 จำนวน 4 คน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

ผลการศึกษา พบว่า

1. การศึกษาความต้องการจำเป็นของการสร้างทีมงานที่มีประสิทธิภาพในสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด สังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 18 พบว่า ด้านการรับรู้สภาพและปัญหามีดัชนีความต้องการจำเป็นสูงสุด รองลงมา ได้แก่ ด้านการเก็บรวบรวมข้อมูล ด้านการวางแผนปฏิบัติงานด้านประเมินผลและปรับปรุง และด้านการดำเนินงานตามแผนที่วางไว้ ตามลำดับ

2. การศึกษาแนวทางการสร้างทีมงานที่มีประสิทธิภาพในสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด สังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 18 พบว่า ผู้บริหารควรนำกระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) มาใช้ร่วมกับการประชุมประจำเดือน เปิดโอกาสให้บุคลากรนำข้อมูลที่ได้รับมาแลกเปลี่ยน ความคิดเห็น วิเคราะห์เพื่อหาปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงาน ร่วมกันกำหนดเป้าหมาย วิสัยทัศน์ และจัดทำแผนการ ปฏิบัติงานของหน่วยงาน ทั้งนี้ผู้บริหารควร มอบหมายบทบาทหน้าที่อย่างชัดเจน มีการกำกับ ติดตามการ ดำเนินงานตามแผนที่กำหนดไว้ รวมถึงการพัฒนาศักยภาพให้กับบุคลากร สร้างขวัญและกำลังใจในการ ปฏิบัติงาน ให้บุคลากรมีความผูกพันต่อสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด ปฏิบัติงานอย่างเต็มกำลังความสามารถ ผลักดันสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดให้บรรลุตามเป้าหมายของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดที่กำหนดไว้

คำสำคัญ: การสร้างทีมงานที่มีประสิทธิภาพ; สำนักงานศึกษาธิการจังหวัด

Abstract

The purpose of this research was to study the needs and guidelines for building effective teams in Provincial Education Office under Regional Education Office 18. The research methods were divided into 2 steps: Step 1: Studying the essential needs for building effective teams in the Provincial Education Office under Regional Education Office 18. A total of 134 samples including government teachers, education personnel, government employee and temporary staff form the Provincial Education Office within the area of responsibility of Regional Education Office 18. were obtained using purposive sampling. A questionnaire was used as a tool to collect the essential needs of building effective teams. Data analyzing was conducted using mean, standard deviation and Priority Needs Index (PNI modified). Step 2: Studying guidelines for building effective teams in the Provincial Education Office under Regional Education Office 18. Data were obtained by interviewing selected 4 provincial education executive officers who work for Regional Education Office 18. Data were analyzed using content analysis.

The results were shown that.

1) The essential needs for building effective teams in the Provincial Education Office under Regional Education Office 18. was awareness of conditions and problems which was the highest need index. The other needs were followed by data collection, operational planning, evaluation and improvement and operation according to the plan, respectively.

2) The studying guidelines for building effective teams in the Provincial Education Office under Regional Education Office 18. reveled that executive officers should incorporate the professional learning community (PLC) process into monthly organization meetings. The other guidelines were providing an opportunity of officers to communicate and exchange information and analyze data to find factors affecting operations. The collaboration of setting goals, visions and unit's operational plans for the organization. However, executive officers should clearly assign roles and responsibilities, monitor the implementation plans and develop the potential of personnels. Additionally, executive officers should boost morale of the officer in their work so that they are committed to the goals of the Provincial Education Office.

Keywords: Building an Effective Team; Provincial Education Office

บทนำ

โลกในยุคปัจจุบันมีลักษณะที่มีความผันผวนสูง มีการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็ว ไม่สามารถคาดเดาหรือทำนายได้ คาดการณ์ได้ยาก ขาดความชัดเจน รวมถึงมีความซับซ้อนเชิงระบบที่มากขึ้นเรื่อย ๆ อีกทั้งยังมีปัจจัยมากมายที่ส่งผลต่อการตัดสินใจและมีความคลุมเครือไม่ชัดเจนซึ่งสถานะที่มีความไม่แน่นอนสูงเช่นนี้ทำให้หลายประเทศต้องปรับตัวปรับเปลี่ยนรูปแบบและแนวทางการพัฒนาตามบริบทของแต่ละประเทศ และประเทศไทยก็หนีไม่พ้นที่จะต้องพัฒนาประเทศให้สามารถแข่งขันได้ในเวทีโลก ซึ่งการศึกษาเป็นหนึ่งในปัจจัยสำคัญที่ทำให้ประเทศมีความสามารถในการแข่งขันสูง (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2564) ซึ่งองค์การที่ให้ความสำคัญกับการพัฒนาตนเอง องค์การที่รู้จักปรับตัวตามทันการเปลี่ยนแปลงไม่หยุดนิ่งเรียนรู้ ย่อมสร้างความได้เปรียบในการแข่งขันกับผู้อื่นและอยู่รอดได้ในโลกแห่งความเป็นจริง ปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทั้งในด้านเทคโนโลยี ค่านิยม และวัฒนธรรมของบุคลากรในองค์การ ซึ่งล้วนส่งผลกระทบดำเนินงานขององค์การทั้งสิ้น ดังนั้น เพื่อให้การดำเนินงานขององค์การเป็นไปด้วยความราบรื่น และให้เกิดผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ขององค์การอย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากจะมีการฝึกอบรมและพัฒนาศักยภาพของบุคลากร ให้มีความรู้ความสามารถแล้ว ยังต้องมีระบบการบริหารองค์การที่ยอดเยี่ยมด้วย การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในระดับองค์การ จึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง (ศิริพร แยมนิล, 2563 : 79)

กระทรวงศึกษาธิการมุ่งมั่นดำเนินการภารกิจหลักตามแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 – 2580) ในฐานะหน่วยงานเจ้าภาพขับเคลื่อนทุกแผนย่อยในประเด็น 12 การพัฒนาการเรียนรู้ และแผนย่อยที่ 3 ในประเด็น 11 การพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต รวมทั้งแผนการปฏิรูปประเทศ ด้านการศึกษา (ฉบับปรับปรุง) และนโยบายรัฐบาลทั้งในส่วนนโยบายหลักด้านการปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ และการพัฒนาศักยภาพของคนไทยทุกช่วงวัย และนโยบายเร่งด่วน เรื่อง การเตรียมคนไทยสู่ศตวรรษที่ 21 และพหุปัญญาของมนุษย์ที่หลากหลาย กระทรวงศึกษาธิการจึงได้ประกาศนโยบายและจุดเน้นของกระทรวงศึกษาธิการประจำปีงบประมาณ 2566 รวมไว้ 7 ด้าน ซึ่งในด้านที่ 5 ด้านการส่งเสริมสนับสนุนวิชาชีพครู บุคลากรทางการศึกษา และบุคลากรสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ ได้มีการกำหนดไว้ในเรื่องของการพัฒนาขีดความสามารถของข้าราชการพลเรือนในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ ให้มีสมรรถนะที่สอดคล้องและเหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมและการเปลี่ยนแปลงของโลกอนาคต (กระทรวงศึกษาธิการ, 2566)

สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ได้กำหนดค่านิยมองค์กร เพื่อให้ข้าราชการและบุคลากรในสังกัดใช้เป็นหลักปฏิบัติในการทำงาน สามารถมองเห็นจุดมุ่งหมายและภาพอนาคตขององค์กร ไปในทิศทางเดียวกัน และมีความชัดเจนมากขึ้น รวมถึงสามารถสร้างวัฒนธรรมที่ดีในการทำงาน เพื่อให้ปฏิบัติงานราชการได้อย่าง มีความสุข ภายใต้ค่านิยม “TEAM WINS” (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2565) จากค่านิยมองค์กรของสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ที่ได้กำหนดเพื่อสร้างมาตรฐานในการทำงานเป็นรูปแบบของการทำงานเป็นทีม ให้อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข มีบรรยากาศ และวัฒนธรรมองค์กรที่ดี

การทำงานเป็นทีมมีความสำคัญต่อองค์กรต่าง ๆ เป็นอย่างยิ่ง ทำให้การทำงานใหญ่ที่มีความสลับซับซ้อนขององค์กรเกิดความสำเร็จลุล่วงไปด้วยดีและเสร็จทันกำหนดเวลา ทั้งนี้ด้วยความร่วมมือ

ของบุคลากรที่มีความแตกต่างกัน ทั้งด้านความรู้ความสามารถ ประสบการณ์ที่ได้มาทำงานร่วมกันแล้วทำให้เกิดแนวคิด นวัตกรรมใหม่ งานมีคุณภาพมีประสิทธิภาพมากกว่าการทำงานคนเดียว บุคลากรในองค์กรรู้สึกภาคภูมิใจในผลงานเกิดความผูกพัน ความจงรักภักดีต่อทีมงานก่อให้เกิดความสำเร็จสูงสุดต่องานและองค์กร (รัชนิกรนิภา มีมาก, 2561 : 55) สอดคล้องกับการสร้างทีมและการทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญของสภาพแวดล้อมการทำงานที่ประสบความสำเร็จและกลมกลืนกัน ด้วยการกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจน ส่งเสริมการสื่อสารแบบเปิด ส่งเสริมความไว้วางใจและความปลอดภัยทางจิตใจ รวมถึงการเฉลิมฉลองความสำเร็จ ทีมงานจึงสามารถทำงานร่วมกันได้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กร การเน้นย้ำถึงความหลากหลายและการไม่แบ่งแยก การให้โอกาสในการพัฒนาทักษะ และการใช้เครื่องมือในการทำงานร่วมกัน ช่วยให้ทีมมีพลวัตเชิงบวก และด้วยการทำงานร่วมกันเป็นทีมที่แข็งแกร่ง องค์กรต่าง ๆ สามารถรับนวัตกรรม ขับเคลื่อนการเติบโต และสร้างวัฒนธรรมในสถานที่ทำงานที่ ดึงดูดและรักษาผู้มีความสามารถระดับสูงไว้ได้ (Ana Poueriet, 2023)

สำนักงานศึกษาธิการภาค 18 เป็นหน่วยงานในสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ จัดตั้งขึ้นจากการปฏิรูปโครงสร้างใหม่ของกระทรวงศึกษาธิการตามคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ 19/2560 เรื่อง การปฏิรูปการศึกษาในภูมิภาคของกระทรวงศึกษาธิการเนื่องจากสภาพปัญหาในการจัดการ การศึกษาของประเทศในส่วนภูมิภาคในด้านโครงสร้างองค์การด้านระบบบริหารจัดการ และด้านบุคลากรที่เกี่ยวข้อง มีหน้าที่ขับเคลื่อนการศึกษาในระดับภาคและจังหวัด โดยการอำนวยการ ส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาการศึกษาแบบร่วมมือและบูรณาการกับหน่วยงานในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการและหน่วยงานอื่น หรือภาคส่วนที่เกี่ยวข้องในพื้นที่นั้น ๆ (สำนักงานศึกษาธิการภาค 18, 2566, 1-8) สำนักงานศึกษาธิการภาค 18 มีหน่วยงานในความรับผิดชอบ 4 แห่ง ได้แก่ สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกำแพงเพชร สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดนครสวรรค์ สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดพิจิตร และสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดอุทัยธานี เป็นกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนล่างที่มีพื้นที่ภูมิประเทศและขนาดของจังหวัดแตกต่างกัน รวมทั้งจำนวนบุคลากร และรูปแบบของวัฒนธรรมองค์กรที่แตกต่างกัน

จากประเด็นดังกล่าว ผู้ศึกษาเป็นบุคลากรที่ปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับการบริหารงานบุคคล ซึ่งมีหน้าที่หลักในการพัฒนาศักยภาพบุคลากรในสังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด จึงมีความสนใจในการศึกษาความต้องการจำเป็นของการสร้างทีมงานที่มีประสิทธิภาพในสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด สังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 18 ว่าบุคลากร มีความต้องการจำเป็นของการสร้างทีมงานที่มีประสิทธิภาพมากน้อยเพียงใด และผู้บริหารมีแนวทางการสร้างทีมงานที่มีประสิทธิภาพ ในสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดอย่างไร เพื่อนำมาปรับปรุงเสนอแนวทางการสร้างทีมงานที่มีประสิทธิภาพในสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด สังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 18 ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นของการสร้างทีมงานที่มีประสิทธิภาพในสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด สังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 18
2. เพื่อศึกษาแนวทางการสร้างทีมงานที่มีประสิทธิภาพในสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด สังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 18

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย เรื่อง ความต้องการจำเป็นและแนวทางการสร้างทีมงานที่มีประสิทธิภาพในสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด สังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 18 ผู้วิจัยได้แบ่งผลการวิจัยเป็น 2 ขั้นตอน โดยมีวิธีดำเนินการวิจัยดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาความต้องการจำเป็นของการสร้างทีมงานที่มีประสิทธิภาพในสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด สังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 18

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พนักงานราชการ และพนักงานจ้างปฏิบัติงาน ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด ในพื้นที่รับผิดชอบของสำนักงานศึกษาธิการภาค 18 จำนวน 134 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection)

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยใช้เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถามความต้องการจำเป็นของการสร้างทีมงานที่มีประสิทธิภาพในสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด สังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 18 แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ ระดับการศึกษา ตำแหน่ง และประสบการณ์การทำงาน มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการสร้างทีมงานที่มีประสิทธิภาพในสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด สังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 18 มีลักษณะเป็นมาตราประมาณค่า 5 ระดับ (Rating scale) จำนวน 5 ด้าน รวมทั้งสิ้น 23 ข้อ ดังนี้

1. ด้านการรับรู้สภาพและปัญหา	จำนวน 5 ข้อ
2. ด้านการเก็บรวบรวมข้อมูล	จำนวน 5 ข้อ
3. ด้านการวางแผนปฏิบัติงาน	จำนวน 5 ข้อ
4. ด้านการดำเนินงานตามแผนที่วางไว้	จำนวน 4 ข้อ
5. ด้านการประเมินผลและปรับปรุง	จำนวน 4 ข้อ

โดยมีเกณฑ์ในการเลือกตอบสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการสร้างทีมงานที่มีประสิทธิภาพ ในสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด สังกัดสำนักงานศึกษาธิการ ภาค 18 ใช้วิธีการให้คะแนนตามน้ำหนักของตัวเลือก ดังนี้

- 5 หมายถึง สภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ในประเด็นนั้น อยู่ในระดับ มากที่สุด
- 4 หมายถึง สภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ในประเด็นนั้น อยู่ในระดับ มาก
- 3 หมายถึง สภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ในประเด็นนั้น อยู่ในระดับ ปานกลาง
- 2 หมายถึง สภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ในประเด็นนั้น อยู่ในระดับ น้อย
- 1 หมายถึง สภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ในประเด็นนั้น อยู่ในระดับ น้อยที่สุด

การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความต้องการจำเป็นของการสร้างทีมงานที่มีประสิทธิภาพเพื่อกำหนดประเด็นในการสร้างเครื่องมือ ให้ครอบคลุมเนื้อหาที่กำหนดและกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย แบ่งออกเป็น 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการรับรู้สภาพและปัญหา 2) ด้านการเก็บรวบรวมข้อมูล 3) ด้านการวางแผนปฏิบัติงาน 4) ด้านการดำเนินงานตามแผนที่วางไว้ และ 5) ด้านการประเมินผลและปรับปรุง กำหนดนิยามศัพท์เฉพาะและสร้างแบบสอบถาม เสนอแบบสอบถามอาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน เพื่อตรวจสอบความตรงเนื้อหา (Content Validity) และพิจารณาความสอดคล้องระหว่างนิยามศัพท์เฉพาะและข้อความ ได้ค่าความตรงเชิงเนื้อหาเท่ากับ 1.00 ทุกข้อ และนำไปทดลองใช้กับข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พนักงานราชการ และพนักงานจ้างปฏิบัติงาน ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด สังกัดสำนักงานศึกษาธิการ ภาค 17 จำนวน 30 คน ที่ไม่ใช่กลุ่มผู้ให้ข้อมูล พบว่าค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.943

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ตามกลุ่มผู้ให้ข้อมูลที่เป็นบุคลากรในสังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด จำนวน 4 แห่ง จำนวน 134 ฉบับ ได้รับคืนและข้อมูลสมบูรณ์ จำนวน 134 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลความต้องการจำเป็นของการสร้างทีมงานที่มีประสิทธิภาพในสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด สังกัดสำนักงานศึกษาธิการ ภาค 18 วิเคราะห์ด้วยการหาค่าเฉลี่ย \bar{X} และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ในการแปลความหมายความต้องการจำเป็นของการสร้างทีมงานที่มีประสิทธิภาพในสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด ในสังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 18 โดยมีเกณฑ์ค่าเฉลี่ย (บุญชม ศรีสะอาด, 2560, น. 121) ดังนี้

- ค่าเฉลี่ย 4.51-5.00 หมายถึง สภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ในประเด็นนั้น อยู่ในระดับ มากที่สุด
- ค่าเฉลี่ย 3.51-4.50 หมายถึง สภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ในประเด็นนั้น อยู่ในระดับ มาก
- ค่าเฉลี่ย 2.51-3.50 หมายถึง สภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ในประเด็นนั้น อยู่ในระดับ ปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51-2.50 หมายถึง สภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ในประเด็นนั้น อยู่ในระดับ น้อย
 ค่าเฉลี่ย 1.00-1.50 หมายถึง สภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ในประเด็นนั้น อยู่ในระดับ น้อยที่สุด
 และจัดลำดับข้อมูลความต้องการจำเป็นของการสร้างทีมงานที่มีประสิทธิภาพในสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด
 กำแพงเพชร สังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 18 โดยวิธี Priority Needs Index (PNI) แบบปรับปรุง
 (สุวิมล ว่องวานิช, 2562, น.279) ซึ่งเป็นการหาผลต่างระหว่างสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์โดยมีสูตร
 คำนวณ ดังนี้

$$PNI_{\text{modified}} = \frac{I-D}{D}$$

เมื่อ PNI_{modified} หมายถึง ดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น

I หมายถึง สภาพปัจจุบัน (Importance)

D หมายถึง สภาพที่พึงประสงค์ (Degree of Success)

นำจากการคำนวณค่าดัชนี PNI_{modified} ของแต่ละข้อรายการโดยข้อที่มีค่าดัชนี PNI_{modified} มาก
 แสดงว่ามีความต้องการจำเป็นระดับสูง มากกว่าข้อที่มีดัชนี PNI_{modified} น้อย ซึ่งข้อที่มีค่าดัชนีความต้องการ
 จำเป็นระดับสูง จะต้องให้ความสำคัญและต้องได้รับการแก้ไขก่อนตามลำดับ ซึ่งเป็นข้อมูลที่ได้จากการตอบ
 แบบสอบถามตอบสนองรายการคู่ (Dual response)

**ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาแนวทางการสร้างทีมงานที่มีประสิทธิภาพในสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด
 สังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 18**

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ศึกษาธิการจังหวัด ในพื้นที่รับผิดชอบของสำนักงานศึกษาธิการภาค 18
 จำนวน 4 คน โดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection)

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้นำข้อมูลจากการศึกษา ในขั้นตอนที่ 1 การศึกษาความต้องการจำเป็นของการสร้างทีมงาน
 ที่มีประสิทธิภาพในสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด สังกัดสำนักงานศึกษาธิการ ภาค 18 โดยเลือกข้อรายการ
 ที่มีความต้องการจำเป็นสูงสุดในแต่ละด้าน มากำหนดเป็นข้อคำถามในการสร้างแบบสัมภาษณ์แนวทางการ
 สร้างทีมงานที่มีประสิทธิภาพในสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด สังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 18
 นำแบบสัมภาษณ์เสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบความถูกต้องและการใช้สำนวนภาษา และจัดพิมพ์แบบ
 สัมภาษณ์ฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปสัมภาษณ์กับกลุ่มผู้ให้ข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการติดต่อนัดหมายกับผู้ทรงคุณวุฒิเป็นรายบุคคล เพื่อกำหนดวันเวลาและสถานที่
 ในการสัมภาษณ์ และดำเนินการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิตามประเด็นการสัมภาษณ์ที่กำหนดไว้

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาจัดกระทำข้อมูลและสรุปข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา
 (Content analysis)

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาศึกษาความต้องการจำเป็นของการสร้างทีมงานที่มีประสิทธิภาพในสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด สังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 18

ตารางที่ 1 แสดงสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ และดัชนีความต้องการจำเป็นของการสร้างทีมงานที่มีประสิทธิภาพในสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด สังกัดสำนักงานศึกษาธิการ ภาค 18 โดยภาพรวม

ที่	การสร้างทีมงานที่มีประสิทธิภาพ	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			PNI Modified	อันดับ
		\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ		
1	ด้านการรับรู้สภาพและปัญหา	3.62	0.70	มาก	4.27	0.70	มาก	0.152	1
2	ด้านการเก็บรวบรวมข้อมูล	3.56	0.78	มาก	4.19	0.81	มาก	0.150	2
3	ด้านการวางแผนปฏิบัติงาน	3.88	0.78	มาก	4.48	0.62	มาก	0.133	3
4	ด้านการดำเนินงานตามแผนที่วางไว้	4.20	0.63	มาก	4.65	0.49	มากที่สุด	0.096	5
5	ด้านประเมินผลและปรับปรุง	3.99	0.79	มาก	4.57	0.65	มากที่สุด	0.126	4
	รวมเฉลี่ย	3.85	0.56	มาก	4.43	0.54	มาก	0.130	

จากตารางที่ 1 พบว่า สภาพปัจจุบันของการสร้างทีมงานที่มีประสิทธิภาพในสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด สังกัดสำนักงานศึกษาธิการ ภาค 18 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.85$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านการดำเนินงานตามแผนที่วางไว้อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.20$) รองลงมา ได้แก่ ด้านประเมินผลและปรับปรุงอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.99$) และด้านการวางแผนปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.88$) ตามลำดับ

สภาพที่พึงประสงค์ของการสร้างทีมงานที่มีประสิทธิภาพในสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด สังกัดสำนักงานศึกษาธิการ ภาค 18 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.43$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านการดำเนินงานตามแผนที่วางไว้อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.65$) รองลงมา ได้แก่ ด้านประเมินผลและปรับปรุงอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.57$) และด้านการวางแผนปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.48$) ตามลำดับ

และผลความต้องการจำเป็นของการสร้างทีมงานที่มีประสิทธิภาพในสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด สังกัดสำนักงานศึกษาธิการ ภาค 18 ในภาพรวมเท่ากับ 0.130 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการรับรู้สภาพและปัญหา มีดัชนีความต้องการจำเป็นสูงสุด ($PNI_{\text{modified}} = 0.152$) รองลงมา ได้แก่ ด้านการเก็บรวบรวมข้อมูล ($PNI_{\text{modified}} = 0.150$) ด้านการวางแผนปฏิบัติงาน ($PNI_{\text{modified}} = 0.133$) ด้านประเมินผลและปรับปรุง ($PNI_{\text{modified}} = 0.126$) และด้านการดำเนินงานตามแผนที่วางไว้ ($PNI_{\text{modified}} = 0.096$) มีดัชนีความต้องการจำเป็นต่ำสุด ตามลำดับ

2. ผลการศึกษาศึกษาแนวทางการสร้างทีมงานที่มีประสิทธิภาพในสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด สังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 18

2.1 ด้านการรับรู้สภาพและปัญหา เกี่ยวกับบุคลากรมีส่วนร่วมในการกำหนดปัญหาที่เกิดขึ้น และสามารถคิดวิเคราะห์สภาพปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพในการดำเนินงานของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด พบว่า ผู้บริหารควรจะมีการประชุมบุคลากรประจำเดือน เปิดโอกาสให้บุคลากรร่วมกันระดมความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด เพื่อให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการกำหนดปัญหาและส่งเสริมให้บุคลากรนำกระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) มาใช้ในการดำเนินงานของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด เพื่อสร้างการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน วิเคราะห์จัดลำดับความสำคัญของปัญหา และหาแนวทางแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นตามลำดับ รวมถึง ผู้บริหารต้องมีการสื่อสารที่ดี รับฟังความคิดเห็นจากบุคลากร และบริหารงานด้วยความโปร่งใส เพื่อให้บุคลากรเกิดความเชื่อมั่นในองค์กร และมีเป้าหมายเดียวกันก่อให้เกิดความสามัคคีในการทำงาน

2.2 ด้านการรวบรวมข้อมูล เกี่ยวกับบุคลากรนำข้อมูลการดำเนินงานและปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพในการดำเนินงาน มาวิเคราะห์สภาพปัญหาในการดำเนินงานของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด พบว่า ผู้บริหารควรมีการจัดอบรมพัฒนาศักยภาพบุคลากรในสังกัด เกี่ยวกับการเก็บข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล และการเลือกใช้ข้อมูลที่ถูกต้อง เหมาะสม เพื่อนำมาเป็นข้อมูลสารสนเทศในการวิเคราะห์สภาพปัญหาในการดำเนินงานของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดและสร้างการรับรู้ร่วมกันเพื่อหาแนวทางแก้ไขปัญหาในการดำเนินงานของแต่ละฝ่ายให้ตรงจุดรวมถึงผู้บริหารมีการประสานความร่วมมือระหว่างหัวหน้าส่วนราชการทุกภาคส่วน เพื่อให้เกิดการยอมรับและความสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับสภาพและปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อดำเนินงานของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด และส่งเสริมให้บุคลากรในสังกัดนำข้อมูลที่ได้รับมาปรับปรุงข้อมูลที่มีอยู่ให้เป็นปัจจุบันเพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีประสิทธิภาพและเที่ยงตรง

2.3 ด้านการวางแผนปฏิบัติงาน เกี่ยวกับการสร้างการมีส่วนร่วมของบุคลากรในการกำหนดเป้าหมายและวิสัยทัศน์ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด พบว่า ผู้บริหารควรเปิดโอกาสให้บุคลากรทุกคนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินงาน และวิเคราะห์จุดเด่น จุดด้อย โอกาส ตลอดจนปัญหาอุปสรรคร่วมกัน เพื่อหาปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานของบุคลากร และหาแนวทางในการพัฒนาสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด กำหนดทิศทางการทำงานร่วมกันระหว่างผู้บริหารและบุคลากร และนำข้อมูลที่ได้จากวิเคราะห์ สภาพปัญหาการดำเนินงานของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด มากำหนดเป้าหมาย วิสัยทัศน์ และจัดทำแผนการปฏิบัติงานของหน่วยงานร่วมกัน เพื่อก่อให้เกิดความร่วมมือในการขับเคลื่อนสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดไปสู่เป้าหมายเดียวกันไปสู่เป้าหมายเดียวกัน

2.4 ด้านการดำเนินงานตามแผนที่วางไว้ เกี่ยวกับบุคลากรร่วมกันดำเนินงานตามแผนที่กำหนดไว้ และปฏิบัติอย่างป็นรูปธรรม พบว่า ผู้บริหารควรมีการมอบหมายบทบาทหน้าที่ในการจัดทำโครงการ/กิจกรรม ดำเนินงานตามแผนที่กำหนดให้กับบุคลากรอย่างชัดเจน มีการกำกับ ติดตามการดำเนินงานตามโครงการ/กิจกรรม ตามแผนที่กำหนดไว้ และเปิดโอกาส ให้บุคลากรทุกคน เสนอปัญหาและอุปสรรคการ

ดำเนินงาน หรือผลสำเร็จในการดำเนินงานในที่ประชุมเพื่อให้ข้อเสนอแนะสร้างการรับรู้และหาแนวทางแก้ไขปัญหาร่วมกัน รวมถึงผู้บริหารควรมีการยกย่อง เชิดชูเกียรติให้กับบุคลากร เพื่อสร้างขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน ส่งผลให้บุคลากรมีความผูกพันต่อสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด และปฏิบัติงานอย่างเต็มกำลังความสามารถ ผลักดันสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด ให้ดำเนินไปสู่ความสำเร็จตามแผนที่กำหนดไว้

2.5 ด้านประเมินผลและปรับปรุง เกี่ยวกับผู้บริหารนำข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานของบุคลากรที่ได้รับ ไปพัฒนาและปรับปรุงการทำงานของบุคลากรในสังกัดให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น พบว่า ผู้บริหารควรจัดสรรงบประมาณสนับสนุน ส่งเสริมให้บุคลากรเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ สร้างขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน และส่งเสริมให้บุคลากรจัดทำแผนพัฒนาตนเอง (ID Plane) เพื่อให้บุคลากรได้รับการพัฒนาศักยภาพของตนเองที่ตรงกับความต้องการ สามารถเพิ่มพูนความรู้ความสามารถ ที่เป็นประโยชน์ และนำมาพัฒนาการปฏิบัติงานในองค์กรให้เกิดประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

อภิปรายผล

จากการศึกษาความต้องการจำเป็นและแนวทางการสร้างทีมงานที่มีประสิทธิภาพในสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด สังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 18 สามารถอภิปรายผลตามจุดมุ่งหมายของการวิจัย ดังนี้

1. จากการศึกษาความต้องการจำเป็นของการสร้างทีมงานที่มีประสิทธิภาพในสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด สังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 18 พบว่า ด้านการรับรู้สภาพและปัญหามีดัชนีความต้องการจำเป็นสูงสุด รองลงมา ได้แก่ ด้านการเก็บรวบรวมข้อมูล ด้านการวางแผนปฏิบัติงาน ด้านประเมินผลและปรับปรุง และด้านการดำเนินงานตามแผนที่วางไว้ ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการรับรู้สภาพและปัญหา มีความจำเป็นต่อการสร้างทีมงานที่มีประสิทธิภาพในสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด ซึ่งบุคลากรเป็นผู้ปฏิบัติหน้าที่ในการดำเนินการของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด จึงได้รับรู้สภาพและปัญหาที่มีผลกระทบต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการดำเนินงานโดยตรง และต้องตระหนักถึงปัญหาที่เกิดขึ้น รวมถึงการมีส่วนร่วมในการกำหนดปัญหา วิเคราะห์ปัญหา เปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน และแก้ไขปัญหาดังกล่าวร่วมกัน เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการดำเนินงานของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของเนตร์พัฒนา ยาวีราช (2560) กล่าวว่า การทำงานในลักษณะทีมงานจะประสบผลสำเร็จได้ถ้ามีระบบการทำงานร่วมกันที่ดีอันประกอบด้วย การกำหนดนโยบาย จุดมุ่งหมายและวัตถุประสงค์ในการทำงานที่ชัดเจน โดยสมาชิกในทีมทุกคนรับทราบนโยบาย เป้าหมาย วัตถุประสงค์ในการทำงานอย่างทั่วถึงเกิดความเข้าใจที่ถูกต้องตรงกัน และมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหา โดยให้ทุกคนได้รับทราบปัญหา และแสวงหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาร่วมกัน รวมถึงการกำหนดบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบของบุคคลในทีมไว้อย่างชัดเจนและไม่เกิดความซ้ำซ้อนกันและการสื่อสารระหว่างกันในทีมอย่างเปิดเผยตรงไปตรงมา ทุกคนรับทราบข้อมูลข่าวสารอย่างทั่วถึงกัน มีความคิดริเริ่มในการทำงานอยู่เสมอ ไม่หยุดนิ่งอยู่กับที่กับการทำงานแบบเดิม แก้ไขปัญหาความขัดแย้งในกรณีที่เป็นปัญหาสำคัญและหาข้อยุติโดยอาศัยหลักการและเหตุผลให้เป็นที่ยอมรับและพึง

พอใจของคนทุกฝ่าย สมาชิกในทีมจึงมีความไว้วางใจซึ่งกันและกันมีความซื่อสัตย์จริงใจในการทำงานพึ่งพาอาศัย และช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน

2. ผลการศึกษาแนวทางการสร้างทีมงานที่มีประสิทธิภาพในสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด สังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 18 อภิปรายผล ดังนี้

2.1 ด้านที่มีลำดับความต้องการจำเป็นสูงสุด คือ ด้านการรับรู้สภาพและปัญหา เกี่ยวกับบุคลากรมีส่วนร่วมในการกำหนดปัญหาที่เกิดขึ้นและสามารถคิดวิเคราะห์สภาพปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพในการดำเนินงานของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด พบว่า ผู้บริหารควรนำกระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) มาใช้ร่วมกับการประชุมบุคลากรประจำเดือน เปิดโอกาสให้บุคลากรสร้างการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน เกี่ยวกับสภาพปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด ร่วมกันกำหนดปัญหา วิเคราะห์ จัดลำดับความสำคัญของปัญหา และหาแนวทางแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นตามลำดับ รวมถึง ผู้บริหารต้องมีการสื่อสารที่ดี รับฟังความคิดเห็นจากบุคลากร บริหารงานด้วยความโปร่งใส เพื่อให้บุคลากรเกิดความเชื่อมั่นในองค์กร และมีเป้าหมายเดียวกันก่อให้เกิดความสามัคคีในการทำงาน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก การนำกระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) มาใช้ร่วมกับการประชุมบุคลากรประจำเดือน เป็นการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาของแต่ละคนที่พบ และร่วมกันวิเคราะห์หาแนวทางแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น โดยผู้บริหารได้รับฟังความคิดเห็นจากบุคลากร ซึ่งแสดงให้เห็นถึงการบริหารงานด้วยความโปร่งใส ส่งผลให้บุคลากรเกิดความเชื่อมั่นในองค์กรมีเป้าหมายเดียวกัน ก่อให้เกิดความสามัคคีในการทำงาน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ อีริคส์สัน อูปไมยอริชชียและสุชาติ บางวิเศษ (2563) ได้กล่าวถึง กระบวนการสร้างทีมงานว่า การสร้างความเข้าใจกับสมาชิก เป็นการเปิดโอกาสให้สมาชิกได้มีส่วนร่วมในการเสนอแนะข้อคิดเห็น และการตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ จะทำให้สมาชิกเกิดความผูกพันกับทีมงานอย่างมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ ลัลนา ปลั่งศรีรัตน์ (2565) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาสภาพและแนวทางการสร้างทีมงานของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ โรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดพิษณุโลก พบว่า ผลการศึกษาแนวทางการสร้างทีมงานของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ โรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดพิษณุโลก พบว่าหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้และครูในกลุ่มสาระการเรียนรู้ ควรมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นส่งเสริมกระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ร่วมกันเก็บรวบรวมข้อมูลปัญหาจากการดำเนินงาน และวิเคราะห์หาแนวทางแก้ไข ควรมีการร่วมประชุมวางแผนและจัดทำคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อกำหนดบทบาทหน้าที่ในการปฏิบัติงานของกลุ่มสาระการเรียนรู้

2.2 ด้านที่มีลำดับความต้องการจำเป็นต่ำสุด คือ ด้านการดำเนินงานตามแผนที่วางไว้ เกี่ยวกับบุคลากรร่วมกันดำเนินงานตามแผนที่กำหนดไว้ และปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม พบว่า ผู้บริหารควรมีการมอบหมายบทบาทหน้าที่ในการดำเนินงานตามแผนที่กำหนดอย่างชัดเจน มีการกำกับ ติดตามการดำเนินงานอย่างสม่ำเสมอ และเปิดโอกาสให้บุคลากรทุกคน เสนอปัญหาและอุปสรรคการดำเนินงาน หรือผลสำเร็จในการดำเนินงานเพื่อให้ข้อเสนอแนะสร้างการรับรู้ร่วมกัน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก การมอบหมายบทบาทหน้าที่ในการดำเนินงานให้กับบุคลากรอย่างชัดเจน ส่งผลให้บุคลากรสามารถใช้ทักษะในการปฏิบัติงานได้อย่างเต็มกำลังความสามารถ รวมถึงการกำกับ ติดตามการดำเนินงานตามแผนที่กำหนดไว้ ทำให้ผู้บริหาร

ทราบถึงปัญหาและอุปสรรคการดำเนินงาน หรือผลสำเร็จในการดำเนินงาน เพื่อให้ข้อเสนอแนะหาแนวทางแก้ไขปัญหาร่วมกัน รวมถึงการยกย่อง เชิดชูเกียรติให้กับบุคลากร เพื่อสร้างขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน ส่งผลให้บุคลากรมีความผูกพันต่อสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดและผลักดันสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด ให้ดำเนินไปสู่ความสำเร็จตามแผนที่กำหนดไว้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ อีริค เดอ ริวมิงค (2556) กล่าวว่า ทีมที่มีประสิทธิภาพสมาชิกทุกคนจะต้องมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของทีม สามารถแสดงความคิดเห็นแสดงออก ได้มีส่วนร่วมในการทำงานและการตัดสินใจของทีม สอดคล้องกับงานวิจัยของ พงศ์ณภัทร นันศิริ (2562) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาสภาพและแนวทางในการสร้างทีมงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38 จังหวัดสุโขทัย พบว่า ผลการศึกษา แนวทางการสร้างทีมงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38 จังหวัดสุโขทัย พบว่า การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน โดยสมาชิกภายในทีมต้องรู้จักบทบาทหน้าที่ของตนเอง ทำงานอย่างเต็มความสามารถ มีการสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการทำงาน ผู้บริหารควรมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อสมาชิก สร้างขวัญและกำลังใจ เป็นผู้นำที่ดีมีความกล้าตัดสินใจ และมีความยุติธรรมในการประเมินผลงานของทีมงาน เพื่อให้การปฏิบัติงานประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการสร้างทีมงานที่มีประสิทธิภาพในสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด สังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 18

1.1 ด้านการรับรู้สภาพและปัญหา ข้อที่มีดัชนีความต้องการจำเป็นสูงสุด คือ การมีส่วนร่วมในการกำหนดปัญหาที่เกิดขึ้นและสามารถคิดวิเคราะห์สภาพปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพในการดำเนินงานของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด ดังนั้นผู้บริหารควรมีการประชุมบุคลากรประจำเดือน เปิดโอกาสให้บุคลากร ร่วมกันระดมความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด เพื่อให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการกำหนดปัญหาและส่งเสริมให้บุคลากรนำกระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) มาใช้ในการดำเนินงานของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด เพื่อสร้างการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน วิเคราะห์จัดลำดับความสำคัญของปัญหา และหาแนวทางแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นตามลำดับ รวมถึงผู้บริหารต้องมีการสื่อสารที่ดี รับฟังความคิดเห็นจากบุคลากร และบริหารงานด้วยความโปร่งใส เพื่อให้บุคลากรเกิดความเชื่อมั่นในองค์กร และมีเป้าหมายเดียวกันก่อให้เกิดความสามัคคีในการทำงาน

1.2 ด้านการรวบรวมข้อมูล ข้อที่มีดัชนีความต้องการจำเป็นสูงสุด คือ บุคลากรมีการนำข้อมูลที่ได้นำมาวิเคราะห์สภาพปัญหาในการดำเนินงานของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด ดังนั้นผู้บริหารควรส่งเสริมสนับสนุนให้มีการจัดอบรมพัฒนาศักยภาพบุคลากรในสังกัด เกี่ยวกับการเก็บข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล และการเลือกใช้ข้อมูลที่ถูกต้อง เหมาะสม เพื่อนำมาเป็นข้อมูลสารสนเทศในการวิเคราะห์สภาพปัญหาในการดำเนินงานของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด และสร้างการรับรู้ร่วมกันเพื่อหาแนวทางแก้ไขปัญหาในการ

ดำเนินงานของแต่ละฝ่ายให้ตรงจุดรวมถึงผู้บริหารมีการประสานความร่วมมือระหว่างหัวหน้าส่วนราชการทุกภาคส่วน เพื่อให้เกิดการยอมรับและความสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับสภาพและปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อดำเนินงานของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด และส่งเสริมให้บุคลากรในสังกัดนำข้อมูลที่ได้รับมาปรับปรุงข้อมูลที่มีอยู่ให้เป็นปัจจุบันเพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีประสิทธิภาพและเที่ยงตรง

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการสร้างทีมงานที่มีประสิทธิภาพของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด สังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 18
2. ควรศึกษาการพัฒนาารูปแบบการสร้างทีมงานที่มีประสิทธิภาพของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด สังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 18

องค์ความรู้ที่ได้รับ

1. ความต้องการจำเป็นของการสร้างทีมงานที่มีประสิทธิภาพในสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด สังกัดสำนักงานศึกษาธิการ ภาค 18 พบว่า ด้านการรับรู้สภาพและปัญหา มีดัชนีความต้องการจำเป็นสูงสุด
2. แนวทางการสร้างทีมงานที่มีประสิทธิภาพในสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด สังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 18 พบว่า
 - 2.1 ด้านการรับรู้สภาพและปัญหา ควรนำกระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) มาใช้ร่วมกับการประชุมประจำเดือน เพื่อสร้างการแลกเปลี่ยนความคิด วิเคราะห์จัดลำดับความสำคัญของปัญหา และหาแนวทางแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น
 - 2.2 ด้านการรวบรวมข้อมูล ควรมีการส่งเสริม สนับสนุน พัฒนาศักยภาพบุคลากรในสังกัดเกี่ยวกับการเก็บข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล และการเลือกใช้ข้อมูลที่ถูกต้อง เหมาะสม นำข้อมูลที่ได้รับสร้างการรับรู้ร่วมกัน เพื่อหาแนวทางแก้ไขปัญหาในการดำเนินงานของแต่ละฝ่ายให้ตรงจุด
 - 2.3 ด้านการวางแผนปฏิบัติงาน ควรส่งเสริม สนับสนุนให้บุคลากรทุกคนมีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมาย วิสัยทัศน์ และจัดทำแผนการปฏิบัติงานร่วมกัน เพื่อก่อให้เกิดความร่วมมือในการขับเคลื่อนสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดไปสู่เป้าหมายเดียวกันไปสู่เป้าหมายเดียวกัน
 - 2.4 ด้านการดำเนินงานตามแผนที่วางไว้ ควรมอบหมายบทบาทหน้าที่ในการดำเนินงานตามแผนที่กำหนดอย่างชัดเจน มีการกำกับ ติดตามผลการดำเนินงาน และเปิดโอกาส ให้บุคลากรทุกคน เสนอปัญหาและอุปสรรคการดำเนินงาน หรือผลสำเร็จในการดำเนินงาน เพื่อให้ข้อเสนอแนะสร้างการรับรู้ร่วมกัน
 - 2.5 ด้านประเมินผลและปรับปรุง ควรส่งเสริม สนับสนุนการจัดสรรงบประมาณในการพัฒนาทักษะบุคลากรให้เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ สร้างขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานและจัดทำแผนพัฒนาตนเอง (ID Plane) เพื่อให้บุคลากรได้รับการพัฒนาศักยภาพของตนเองที่ตรงกับความต้องการ สามารถเพิ่มพูนความรู้ ความสามารถ ที่เป็นประโยชน์และนำมาพัฒนาการปฏิบัติงานองค์กรให้เกิดประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2565). *ค่านิยมองค์กรของสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ*. ออนไลน์. สืบค้นเมื่อ 21 กรกฎาคม 2566. แหล่งสืบค้น <https://www.moe.go.th/360corporate-values-team-wins/>.
- ธีรเดช รวิมงคล. (2556). *การทำงานเป็นทีม*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ธีรศักดิ์ อุปไมยอิชัย และสุชาติ บางวิเศษ. (2563). *การบริหารและการจัดการศึกษาสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน*. พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- เนตร์พัฒนา ยาวีราช. (2560). *การจัดการเปลี่ยนแปลงและการพัฒนาองค์กร*. กรุงเทพฯ : ทริปเพิล กรุ๊ป.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). *การวิจัยเบื้องต้น*. (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- พงศ์ภัทร นันศิริ และสธิพร เขาวนชัย. (2562). *การศึกษาสภาพและแนวทางการสร้างทีมงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38 จังหวัดสุโขทัย*. วารสารศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยนเรศวร. 23(2). (เมษายน - มิถุนายน 2566). 205–216.
- รัชนิกรนิภา มีมาก. (2561). *การพัฒนารูปแบบการเสริมสร้างพลังด้านอำนาจผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในการจัดการค่านิยมหลัก 12 ประการ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ*. สารนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- ลลนา ปลั่งศรีรัตน์. (2565). *การศึกษาสภาพและแนวทางการสร้างทีมงานของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้โรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดพิษณุโลก*. สารนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- ศิริพร แยมนิล. (2563). *การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่ยั่งยืน*. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- สุวิมล ว่องวานิช. (2562). *การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น*. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานศึกษาธิการภาค18. (2566). *รายงานผลการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการ ประจำปีงบประมาณ 2566*. นครสวรรค์ : กลุ่มยุทธศาสตร์การศึกษา สำนักงานศึกษาธิการภาค 18.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2564). *สภาวการณ์การศึกษาไทยในเวทีโลกปี พ.ศ. 2564*. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- Ana Poueriet. (2023). *Strategies for Effective Team Building and Collaboration*. Online.Retrieved on February 23 2024. form <https://www.linkedin.com/pulse/strategies-effective-team-building-collaboration-ana-poueriet>.

แนวทางการพัฒนาทักษะการจัดการเรียนรู้ของครูในยุคดิจิทัล
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุโขทัย
GUIDELINES FOR DEVELOPING TEACHERS' LEARNING
MANAGEMENT SKILLS IN THE DIGITAL AGE
UNDER THE SUKHOTHAI SECONDARY EDUCATIONAL SERVICE
AREA OFFICE

ภูวิศ คุรุทหลวง¹

สธิรพร เขาวนชัย²

สายฝน วิบูลรังสรรค์³

^{1,2,3}สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยนเรศวร

Phuwit Krutluang¹

Sathiraporn Chaowachai²

Saifon Vibulrangson³

^{1,2,3}Educational Administration Naresuan University
Corresponding Author E-mail: phuwitk65@nu.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเสนอแนวทางการพัฒนาทักษะการจัดการเรียนรู้ของครูในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุโขทัย มีวิธีดำเนินการวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาทักษะการจัดการเรียนรู้ของครูในยุคดิจิทัล กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูผู้สอน จำนวน 285 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถามทักษะการจัดการเรียนรู้ของครูในยุคดิจิทัล สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุโขทัย มีลักษณะเป็นมาตราประมาณค่า 5 ระดับ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาแนวทางการพัฒนาทักษะการจัดการเรียนรู้ของครูในยุคดิจิทัล กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ความสามารถด้านเทคโนโลยีดิจิทัล จำนวน 4 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสัมภาษณ์แนวทางการพัฒนาทักษะการจัดการเรียนรู้ของครูในยุคดิจิทัล และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัย พบว่า

1. ผลการศึกษาทักษะการจัดการเรียนรู้ของครูในยุคดิจิทัล ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การจัดการกระบวนการเรียนรู้ผ่านเทคโนโลยีดิจิทัล อยู่ในระดับมาก และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การใช้เครื่องมือดิจิทัลเพื่อการเรียนรู้ อยู่ในระดับมาก

2. ผลการศึกษาแนวทางการพัฒนาทักษะการจัดการเรียนรู้ของครูในยุคดิจิทัล พบว่า สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาควรจัดอบรมเพื่อให้ความรู้ทั้งรูปแบบ On line และ On Site เกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยี

ออกแบบหลักสูตร สนับสนุนงบประมาณในการใช้แอปพลิเคชันการจัดการเรียนรู้ของครู จัดประกวดการใช้สื่อ นวัตกรรม เครื่องมือดิจิทัลเพื่อการเรียนรู้ และจัดประชุมในรูปแบบ On Line อย่างต่อเนื่อง

คำสำคัญ: การจัดการเรียนรู้ของครู; แนวทางการพัฒนา; ยุคดิจิทัล;

Abstract

This research aims to study and propose guidelines for developing teachers' learning management skills in the digital age. Under the Sukhothai Secondary Educational Service Area Office The research method is divided into 2 steps: Step 1: Study of teachers' learning management skills in the digital age. The sample group consisted of 285 teachers. The tool used to collect data was a questionnaire on teachers' learning management skills in the digital age. Sukhothai Secondary Educational Service Area Office It has a 5-level estimation scale. Data is analyzed with mean and standard deviation. Step 2: Study of guidelines for developing teachers' learning management skills in the digital age. The group of informants included 4 experts with knowledge and ability in digital technology, obtained through purposive selection. The tools used to collect data include an interview form and guidelines for developing teachers' learning management skills in the digital age. and analyzed the data using content analysis. The research results were as follows:

1. Results of the study of teachers' learning management skills in the digital age Overall, it is at a high level. When considering each aspect, it was found that the aspect with the highest average was the organization of learning processes combined with digital technology. at a high level And the aspect with the lowest average is the use of digital tools for learning. at a high level

2. The results of the study of guidelines for developing teachers' learning management skills in the digital age found that the Educational Service Area Office should organize training to provide knowledge in both online and on-site formats regarding the use of technology in curriculum design. Support budget for teachers' use of learning management applications. Organize a contest on the use of innovative media and digital tools for learning. and continuously organize meetings in the Online format

Keywords: Teacher's learning management; development guidelines; digital age;

บทนำ

ปัจจุบันเทคโนโลยีดิจิทัลเป็นส่วนผลักดันให้ผู้เรียนมีการใช้นวัตกรรมต่างๆ มากยิ่งขึ้นส่งผลให้มีการนำมาใช้ในวงการศึกษาอย่างกว้างขวาง เป็นเครื่องมือสำคัญในการจัดการศึกษา ทั้งตัวสื่อกลางในการเรียนรู้ในการเข้าถึงองค์ความรู้ สู่การจัดการศึกษายุคระบบเศรษฐกิจและสังคมดิจิทัล (Digital Economy หรือ DE) ซึ่งจะหลอมรวมเข้ากับชีวิตคนอย่างแท้จริง และจะเปลี่ยนโครงสร้างรูปแบบกิจกรรมทางสังคมอื่นๆ รวมถึงการมี

ปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคล การพัฒนาศักยภาพของคนที่จะต้องชาญฉลาดรู้เท่าทันสื่อและเท่าทันโลก เป็นการยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนไปสู่ความพร้อมในการแข่งขันทางเศรษฐกิจของประเทศ สอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้กำหนดเป็นนโยบายและจุดเน้นของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 ข้อที่ 9 ว่าด้วยเรื่องการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการศึกษา โดยการกระจายอำนาจ ใช้พื้นที่เป็นฐานใช้เทคโนโลยีดิจิทัลและนวัตกรรมในการขับเคลื่อน ให้สอดคล้องกับการทำงานแบบรัฐบาลดิจิทัล (ตามประกาศ สพฐ. เรื่องนโยบายและจุดเน้นของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 ลงวันที่ 21 ธันวาคม 2565) ดังนั้นการนำเทคโนโลยีดิจิทัลเข้ามาประยุกต์ใช้ในการจัดการศึกษาจึงมีความสำคัญและจำเป็นต่อการเรียนรู้

การจัดการเรียนรู้ เป็นทักษะในการจัดการเรียนการสอนของครูอย่างชำนาญ ทั้งทางด้านเทคนิคและวิธีการสอนในการจัดการเรียนรู้อย่างสร้างสรรค์ เพื่อสนับสนุนและพัฒนาผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเพิ่มขึ้น ซึ่งนวัตกรรมเทคโนโลยีที่เกิดขึ้นในปัจจุบันได้มีการพัฒนาไปอย่างมาก มีการนำไปปรับประยุกต์ใช้ในวงการต่าง ๆ ส่งผลต่อการเรียนรู้และการนำไปประยุกต์ใช้ทั้งต่อผู้เรียนและผู้สอน (Krumsvik, 2013) การจัดการเรียนรู้ของครูในยุคดิจิทัลจึงมีความสำคัญอย่างมากในปัจจุบันและอนาคต โดยทักษะทางด้านดิจิทัลจะเป็นตัวช่วยในการปฏิบัติงานและการสื่อสาร การใช้งาน รวมไปถึงการทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ

จากการศึกษารายงานแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา 5 ปี (พ.ศ.2566-2570) ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุโขทัย พบว่า ครูขาดความเชี่ยวชาญในการจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ คิดริเริ่ม สร้างสรรค์ เป็นนวัตกรรม รวมถึงขาดบุคลากรที่ปฏิบัติงานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศโดยตรงและมีการเปลี่ยนแปลงผู้ใช้งานระดับสถานศึกษา ทำให้ขาดความเข้าใจและความต่อเนื่องในการปฏิบัติงาน และบุคลากรในสถานศึกษาบางแห่งขาดความรู้ความเข้าใจด้านการใช้ระบบข้อมูลสารสนเทศและไม่เห็นความสำคัญของความมั่นคงปลอดภัยทางไซเบอร์สำหรับระบบสารสนเทศ (แผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา 5 ปี, 2565, น. 41-42)

จากความเป็นมาและความสำคัญของการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลดังกล่าวข้างต้นนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจ และเห็นความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการศึกษาแนวทางพัฒนาทักษะการจัดการเรียนรู้ของครูในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุโขทัย เพื่อนำผลการวิจัยมาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนา ปรับปรุง และส่งเสริมทักษะการจัดการเรียนรู้ของตนเอง และใช้เป็นข้อมูลในการปรับปรุงหลักสูตรการพัฒนาคูและบุคลากรสายการสอนที่สอดคล้องกับความเป็นจริง สามารถพัฒนาได้อย่างตรงจุด นอกจากนี้ ยังเป็นข้อมูลให้ผู้บริหารสถานศึกษา สามารถนำไปเป็นแนวทางในการพัฒนา ปรับปรุง และส่งเสริม ตลอดจนใช้เป็นเครื่องมือในการประเมินสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ในยุคดิจิทัลของครู และแนวทางในการพัฒนาการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลครู เพื่อให้สอดคล้องกับการทำงานแบบของภาครัฐต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาทักษะการจัดการเรียนรู้ของครูในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุโขทัย
2. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาทักษะการจัดการเรียนรู้ของครูในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุโขทัย

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย เรื่อง แนวทางการพัฒนาทักษะการจัดการเรียนรู้ของครูในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุโขทัย ผู้วิจัยได้แบ่งผลการวิจัยเป็น 2 ขั้นตอน โดยมีวิธีดำเนินการวิจัยดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาทักษะการจัดการเรียนรู้ของครูในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุโขทัย

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล

ประชากร ได้แก่ ครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุโขทัย ปีการศึกษา 2566 จำนวน 1,036 คน จาก จำนวน 27 โรงเรียน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุโขทัย ปีการศึกษา 2566 จำนวน 285 คน ได้มาจากการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีการใช้ตารางสำเร็จรูป (Krejcie & Morgan, 1970 อ้างถึงใน สถิรพร เขาวนชัย, 2561, น.98)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นทักษะการจัดการเรียนรู้ของครูในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุโขทัย แบ่งออกเป็น 2 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับทักษะการจัดการเรียนรู้ของครูในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุโขทัย ประกอบด้วยข้อคำถาม จำนวน 25 ข้อ มีรายละเอียด ดังนี้

1. การออกแบบการจัดการเรียนรู้แนวดิจิทัล	จำนวน 7 ข้อ
2. การจัดการกระบวนการเรียนรู้ผสมผสานเทคโนโลยีดิจิทัล	จำนวน 6 ข้อ
3. การใช้เครื่องมือดิจิทัลเพื่อการเรียนรู้	จำนวน 6 ข้อ
4. การสร้างเครือข่ายพัฒนาการเรียนรู้บนฐานดิจิทัล	จำนวน 6 ข้อ

โดยแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบมาตราประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ กำหนดเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

5 หมายถึง	มีทักษะการจัดการเรียนรู้ของครูในยุคดิจิทัล อยู่ในระดับมากที่สุด
4 หมายถึง	มีทักษะการจัดการเรียนรู้ของครูในยุคดิจิทัล อยู่ในระดับมาก

- 3 หมายถึง มีทักษะการจัดการเรียนรู้ของครูในยุคดิจิทัล อยู่ในระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง มีทักษะการจัดการเรียนรู้ของครูในยุคดิจิทัล อยู่ในระดับน้อย
- 1 หมายถึง มีทักษะการจัดการเรียนรู้ของครูในยุคดิจิทัล อยู่ในระดับน้อยที่สุด

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามและดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. ข้อมูลส่วนที่เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามมาแจกแจงความถี่ (Frequency Distribution) คำนวณเป็นร้อยละ (Percentage)
2. ข้อมูลส่วนที่วัดระดับทักษะผู้บริหารสถานศึกษามาวิเคราะห์ด้วยค่าเฉลี่ย (\bar{x}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เป็นรายชื่อและรายด้านรวมทุกด้าน ในการแปลความหมายค่าเฉลี่ยกำหนดเกณฑ์ ดังนี้
 - 4.51-5.00 หมายถึง มีทักษะการจัดการเรียนรู้ของครูในยุคดิจิทัล อยู่ในระดับมากที่สุด
 - 3.51-4.50 หมายถึง มีทักษะการจัดการเรียนรู้ของครูในยุคดิจิทัล อยู่ในระดับมาก
 - 2.51-3.50 หมายถึง มีทักษะการจัดการเรียนรู้ของครูในยุคดิจิทัล อยู่ในระดับปานกลาง
 - 1.51-2.50 หมายถึง มีทักษะการจัดการเรียนรู้ของครูในยุคดิจิทัล อยู่ในระดับน้อย
 - 1.00-1.50 หมายถึง มีทักษะการจัดการเรียนรู้ของครูในยุคดิจิทัล อยู่ในระดับน้อยที่สุด

ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาแนวทางการพัฒนาทักษะการจัดการเรียนรู้ของครูในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุโขทัย

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ ที่มีความรู้ และมีประสบการณ์ในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 4 คน ได้โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การศึกษาแนวทางการพัฒนาทักษะการจัดการเรียนรู้ของครูในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุโขทัย ผู้วิจัยใช้แบบสัมภาษณ์แนวการพัฒนาทักษะการจัดการเรียนรู้ของครูในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุโขทัย โดยเลือกจากข้อการปฏิบัติที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดในแต่ละด้านในขั้นตอนที่ 1 มาสร้างแบบสัมภาษณ์ แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์ ลักษณะเป็นแบบเติมคำตอบ

ตอนที่ 2 แนวทางการพัฒนาทักษะการจัดการเรียนรู้ของครูในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุโขทัย มีลักษณะเป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) จำนวน 4 ด้าน ด้านละ 1 ข้อ รวมทั้งสิ้น 4 ข้อ ประกอบด้วย

1. การออกแบบการจัดการเรียนรู้แนวดิจิทัล
2. การจัดกระบวนการเรียนรู้ผสมผสานเทคโนโลยีดิจิทัล
3. การใช้เครื่องมือดิจิทัลเพื่อการเรียนรู้

4. การสร้างเครือข่ายพัฒนาการเรียนรู้บนฐานดิจิทัล

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. นำข้อมูลที่ได้จากวิธีการจดบันทึกและการบันทึกวิดีโอออนไลน์ มาจัดพิมพ์เป็นข้อมูล

2. วิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลเป็นความเรียงแบบพรรณนา แล้วสรุปประเด็นเนื้อหาตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องแนวทางการพัฒนาทักษะการจัดการเรียนรู้ของครูในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุโขทัย ผู้วิจัยสามารถจำแนกผลการวิจัยได้ ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการศึกษาทักษะการจัดการเรียนรู้ของครูในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุโขทัย

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับทักษะการจัดการเรียนรู้ของครูในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุโขทัยในภาพรวมและรายด้าน

ข้อ	ทักษะการจัดการเรียนรู้ของครูในยุคดิจิทัล	n = 285		ระดับทักษะ
		\bar{X}	S.D.	
1.	การออกแบบการจัดการเรียนรู้แนวดิจิทัล	4.09	0.76	มาก
2.	การจัดกระบวนการเรียนรู้ผสมผสานเทคโนโลยีดิจิทัล	4.14	0.76	มาก
3.	การใช้เครื่องมือดิจิทัลเพื่อการเรียนรู้	3.91	0.96	มาก
4.	การสร้างเครือข่ายพัฒนาการเรียนรู้บนฐานดิจิทัล	4.00	0.90	มาก
รวมเฉลี่ย		4.04	0.85	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่าทักษะการจัดการเรียนรู้ของครูในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุโขทัย ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.04$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การจัดกระบวนการเรียนรู้ผสมผสานเทคโนโลยีดิจิทัล อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.14$) รองลงมา คือ การออกแบบการจัดการเรียนรู้แนวดิจิทัล อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.09$) การสร้างเครือข่ายพัฒนาการเรียนรู้บนฐานดิจิทัล อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.00$) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การใช้เครื่องมือดิจิทัลเพื่อการเรียนรู้ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.91$)

ตอนที่ 2 ผลการศึกษาแนวทางการพัฒนาทักษะการจัดการเรียนรู้ของครูในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุโขทัย

ตารางที่ 2 แสดงผลการศึกษาแนวทางการพัฒนาทักษะการจัดการเรียนรู้ของครูในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุโขทัย

ที่	ทักษะการจัดการเรียนรู้ของครูในยุคดิจิทัล	แนวทางการพัฒนาทักษะการจัดการเรียนรู้ของครูในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุโขทัย
1.	ด้านการออกแบบการจัดการเรียนรู้แนวดิจิทัล	<ol style="list-style-type: none"> 1. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ควรจัดอบรมเพื่อให้ความรู้ทั้งรูปแบบ On line และ On Site เกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีออกแบบหลักสูตร 2. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ควรเปิดพื้นที่ให้มีการนำเสนอผลงานการออกแบบการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล 3. ผู้บริหารสถานศึกษา ควรนิเทศ กำกับ ติดตามการใช้เทคโนโลยีออกแบบการจัดการเรียนรู้ทั้งระบบ
2.	การจัดกระบวนการเรียนรู้ ผสานเทคโนโลยีดิจิทัล	<ol style="list-style-type: none"> 1. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ควรสนับสนุนงบประมาณในการใช้แอปพลิเคชันการจัดการเรียนรู้ของครู 2. สำนักงานพื้นที่การศึกษา ควรนิเทศ ติดตามคุณภาพของผู้เรียนและคุณภาพของแอปพลิเคชันในการจัดการเรียนรู้ที่ใช้ อย่างสม่ำเสมอ 3. ผู้บริหารสถานศึกษา ควรจัดอบรมให้ความรู้ในการใช้แอปพลิเคชันในการจัดการเรียนรู้ให้แก่ครู
3.	การใช้เครื่องมือดิจิทัลเพื่อการเรียนรู้	<ol style="list-style-type: none"> 1. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ควรจัดประกวดการใช้สื่อ นวัตกรรม เครื่องมือดิจิทัลเพื่อการเรียนรู้ 2. สำนักงานเขตพื้นที่ ควรสร้างเครือข่ายในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้การใช้แอปพลิเคชันเพื่อการจัดการเรียนการสอน การวัด และประเมินผลให้แก่บุคลากรในสังกัด 3. ผู้บริหารสถานศึกษา ควรนำผลการอบรมในการใช้เครื่องมือดิจิทัลมาใช้ในการปฏิบัติงานอย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง
4.	การสร้างเครือข่ายพัฒนาการเรียนรู้นวัตกรรมดิจิทัล	<ol style="list-style-type: none"> 1. สำนักงานเขตพื้นที่ ควรจัดประชุมในรูปแบบ On Line อย่าง ต่อเนื่อง 2. ผู้บริหารสถานศึกษา ควรสร้างเครือข่ายออนไลน์ในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของครู

อภิปรายผล

การวิจัยเรื่องแนวทางการพัฒนาทักษะการจัดการเรียนรู้ของครูในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุโขทัย ผู้วิจัยสามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ ดังนี้

1. การศึกษาทักษะการจัดการเรียนรู้ของครูในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุโขทัย พบว่า ระดับทักษะการจัดการเรียนรู้ของครูในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุโขทัย ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุโขทัย ได้ให้ความสำคัญในการส่งเสริมทักษะการจัดการเรียนรู้ของครูในยุคดิจิทัล มีการจัดโครงการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการศึกษา โดยมีการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ พัฒนาการบริการข้อมูลสารสนเทศด้านการศึกษา และพัฒนาบุคลากรด้านการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล เพื่อส่งเสริมและพัฒนาบุคลากรในด้านการจัดการเรียนรู้ของครูในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุโขทัย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุปรียา ไตรยะพันธ์ และ รชฏ สุวรรณภูมิ (2565) ที่ได้ทำวิจัยเรื่อง สภาพปัญหาและแนวทางพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครูในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า สภาพการจัดการเรียนรู้ของครูในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิจิตรา สำแดงไชย , ศิกานต์ เพียรธัญญกรณ์ และไชยา ภาวะบุตร (2565) ที่ได้ทำวิจัยเรื่อง การพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือ เพื่อพัฒนาสมรรถนะในการจัดการเรียนรู้ของครูในยุคดิจิทัล โรงเรียนในศูนย์เครือข่ายการศึกษาที่ 19 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สกลนคร เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า สมรรถนะในการจัดการเรียนรู้ของครูในยุคดิจิทัล โรงเรียนในศูนย์เครือข่ายการศึกษาที่ 19 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สกลนคร เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

1.1 ด้านการจัดการกระบวนการเรียนรู้ผสมผสานเทคโนโลยีดิจิทัล เป็นด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ครูสามารถจัดการเรียนรู้โดยใช้แอปพลิเคชันและเทคโนโลยีดิจิทัลได้อย่างเหมาะสมและเกิดประสิทธิภาพ นอกจากนี้ยังสามารถใช้เทคโนโลยีดิจิทัลจัดสภาพแวดล้อม และบรรยากาศในชั้นเรียนที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน ซึ่งจะช่วยเสริมสร้างประสิทธิภาพการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนได้อย่างเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ภาณุมาศ เกสรสุวิวงศ์ (2565) ที่ได้ทำวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ในยุคดิจิทัลของครูภาษาอังกฤษ ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ครูภาษาอังกฤษในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 2 มีสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ในยุคดิจิทัลในภาพรวม อยู่ในระดับมาก และได้กล่าวไว้ว่า การใช้สื่อเทคโนโลยีมีความจำเป็นต่อครูผู้สอนในยุคดิจิทัล เพราะสื่อจะเป็นตัวที่ช่วยในการสื่อสารระหว่างผู้สอนและผู้เรียน และสอดคล้องกับ สิริมงคล สุวรรณผา (2566) ที่ได้ทำวิจัยเรื่อง การประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ในยุคดิจิทัลของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง : การวิจัยผลสำรวจ ผลการวิจัยพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านสื่อเทคโนโลยีนวัตกรรมและการจัดสภาพแวดล้อมของการเรียนรู้ อยู่ในระดับมาก

1.2 ด้านการใช้เครื่องมือดิจิทัลเพื่อการเรียนรู้ เป็นด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก การใช้งานเครื่องมือดิจิทัลมีความซับซ้อนในการใช้โปรแกรมหรือเครื่องมือดิจิทัล นอกจากนั้นสถานศึกษาบางแห่งยังขาดแคลนอุปกรณ์ด้านดิจิทัลเพื่ออำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนการสอนของครู จึงทำให้ครูบางส่วนขาดการใช้งานดิจิทัลส่งผลให้มีความชำนาญในการใช้ดิจิทัลน้อย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย

ของอมรรัตน์ จินดา (2558) ที่ได้ทำวิจัยเรื่อง สภาพปัญหาและแนวทางการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการศึกษาสำหรับสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า การใช้เครื่องมือและเทคโนโลยีสารสนเทศการสื่อสาร ในความไม่ประสบความสำเร็จของการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล อาจเพราะผู้ใช้งานขาดความชำนาญเนื่องจากไม่ได้ใช้งานจริง ไม่มีอุปกรณ์ให้ใช้งานอย่างเหมาะสม และบุคลากรยังขาดความรู้ ความสามารถ และทักษะในการพัฒนาการผลิตสื่อที่ใช้ในการเรียนการสอน ต้องได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของอริยวัฒน์ เฉลิมกิจ และพรเทพ ฐ์แผน (2564) ที่ได้ทำวิจัยเรื่องแนวทางการพัฒนาสมรรถนะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา อาชีวศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผลการวิจัยพบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของกชพร มั่งประเสริฐ, สิทธิพร ประวัตรุ่งเรือง, และขวัญหญิง ศรีประเสริฐภาพ (2565) ที่ได้ทำวิจัยเรื่อง รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูยุค Thailand 4.0 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษาเพชรบุรี ผลการวิจัยพบว่า ครูผู้สอนขาดความรู้ในการเลือกและใช้สื่อนวัตกรรม เทคโนโลยีให้เหมาะสมกับเนื้อหาและวัยของผู้เรียน การเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทำให้ครูผู้สอนบางคนยังก้าวไม่ทันความเปลี่ยนแปลง นโยบายระดับ กระทรวงศึกษาธิการที่เปลี่ยนบ่อยมีผลต่อสมรรถนะของครู สื่อ นวัตกรรมด้านเทคโนโลยีมีไม่เพียงพอ

2. ผลการศึกษาแนวทางการพัฒนาทักษะการจัดการเรียนรู้ของครูในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษาสุโขทัย พบว่า

2.1 ด้านการออกแบบการจัดการเรียนรู้แนวดิจิทัล เกี่ยวกับการส่งเสริมให้ครูใช้เทคโนโลยีออกแบบหลักสูตรโดยวิเคราะห์ความต้องการของผู้เรียนให้เท่าทันต่อยุคสมัยและการเปลี่ยนแปลงของโลกยุคดิจิทัล พบว่า สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ควรจัดอบรมเพื่อให้ความรู้ทั้งรูปแบบ On line และ On Site เกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีออกแบบหลักสูตร และควรเปิดพื้นที่ให้มีการนำเสนอผลงานการออกแบบการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล นอกจากนี้ผู้บริหารสถานศึกษา ควรนิเทศ กำกับ ติดตามการใช้เทคโนโลยีออกแบบการจัดการเรียนรู้ทั้งระบบ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก การพัฒนาของเทคโนโลยีในปัจจุบันที่ทำให้พฤติกรรมการเรียนรู้และความสนใจของผู้เรียนเปลี่ยนไป ครูจึงต้องมีการออกแบบการจัดการเรียนรู้ให้มีความทันสมัยมากยิ่งขึ้น สอดคล้องกับ อ่องจิต เมธยะประภาส (2560) ที่กล่าวถึงคุณลักษณะที่สำคัญของครูว่า ต้องมีความเชี่ยวชาญในเนื้อหาวิชาที่ตนเองสอน และสามารถประยุกต์นำเอาเทคโนโลยีเข้ามาใช้ในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ให้ตอบสนองต่อความต้องการ และพัฒนาทักษะที่จำเป็นให้กับผู้เรียน นอกจากนี้ ยังมีคุณลักษณะที่เกี่ยวข้องกับการเลือกแหล่งเรียนรู้ที่เหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับ พิมพันธ์ เดชะคุปต์, และ พเยาว์ ยินดีสุข (2562) ที่ให้ความสำคัญกับการพัฒนาหลักสูตร โดยอธิบายว่าครูในยุค 4.0 ต้องเข้าใจธรรมชาติของหลักสูตรอย่างลึกซึ้ง ทั้งในด้านองค์ประกอบ ตลอดจนกระบวนการพัฒนาหลักสูตรซึ่งเป็นพื้นฐานของการออกแบบการจัดการเรียนรู้

2.2 ด้านการจัดกระบวนการเรียนรู้ผู้สอนเทคโนโลยีดิจิทัล เกี่ยวกับการส่งเสริมให้ครูใช้แอปพลิเคชันในการวัดผล การประเมินผลพร้อมช่วยเก็บรวบรวมข้อมูลการวัดผล การประเมินผลของนักเรียน พบว่า สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ควรสนับสนุนงบประมาณในการใช้แอปพลิเคชันการจัดการเรียนรู้ของครู

และควรรนเทศ ติดตามคุณภาพของผู้เรียนและคุณภาพของแอปพลิเคชันในการจัดการเรียนรู้ที่ใช้อย่างสม่ำเสมอ นอกจากนั้นผู้บริหารสถานศึกษา ควรจัดอบรมให้ความรู้ในการใช้แอปพลิเคชันในการจัดการเรียนรู้ให้แก่ครู ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากในปัจจุบันมีการผสมผสานระหว่างเทคโนโลยีดิจิทัลกับการเรียนรู้ของผู้เรียน มีการนำเทคโนโลยีดิจิทัลและอุปกรณ์ดิจิทัลมาเป็นเครื่องมือสนับสนุนการเรียนรู้ เพื่อช่วยให้การเรียนรู้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นและบรรลุเป้าหมายของการเรียนรู้ได้รวดเร็วยิ่งขึ้น เทคโนโลยีและอุปกรณ์ดิจิทัลเป็นสิ่งที่มีการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาไปอย่างรวดเร็ว รวมไปถึงมีการพัฒนาดิจิทัลแพลตฟอร์มสำหรับการจัดการเรียนรู้เพิ่มมากขึ้น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจึงควรพัฒนาความรู้และทักษะด้านการใช้ดิจิทัลแพลตฟอร์มในการจัดการเรียนรู้ให้กับครู ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Christensen, M. Clayton (2015) ที่กล่าวไว้ว่า "นักการศึกษาได้ถกเถียงถึงวิธีการอันหลากหลายในการเข้าถึงเนื้อหาของการศึกษาและกระบวนการเรียนรู้ทุกระดับว่าจำเป็นต้องมีการเปลี่ยนแปลงในอนาคต โดยชี้ให้เห็นว่าการศึกษา เรียนรู้ไม่ว่าจะเป็นที่เรียนหรือนอกห้องเรียน ระบบออนไลน์หรือออฟไลน์มีรูปแบบโครงสร้างชัดเจนหรือไม่โครงสร้างก็ตามจะหลุดพ้นจากกระบวนการเรียนรู้แบบเดิมที่เคยเป็นมา" หมายถึง แพลตฟอร์มการศึกษาจะกลายเป็นที่ที่ผู้สอนและผู้เรียนสามารถแลกเปลี่ยนเรียนรู้หรือทำกิจกรรมแลกเปลี่ยนที่สร้างมูลค่าให้แก่ผู้สอนและผู้เรียน และสอดคล้องกับแนวคิดของ ชีระ รุญเจริญ (2562) ที่กล่าวว่า การจัดการศึกษาในยุคดิจิทัล จะต้องปรับเปลี่ยนให้สอดคล้องกับบริบทของโลกที่เปลี่ยนแปลง และพัฒนาผู้เรียนและครูให้เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ การจัดการศึกษายุคใหม่จึงควรมีคุณลักษณะที่มีทักษะดิจิทัล สามารถเรียนรู้โดยใช้สื่อเทคโนโลยี ใช้ระบบเครือข่ายการสื่อสารที่รวดเร็ว สร้างโอกาสในการเรียนรู้ให้ได้มากและรวดเร็วและใช้อินเทอร์เน็ตเป็นส่วนสำคัญ ใช้สื่อเทคโนโลยีดิจิทัล

2.3 ด้านการใช้เครื่องมือดิจิทัลเพื่อการเรียนรู้ เกี่ยวกับการส่งเสริมให้ครูนำความรู้ที่ได้จากการอบรมพัฒนาเกี่ยวกับใช้งานเครื่องมือดิจิทัล โปรแกรมหรือแอปพลิเคชันมาขยายองค์ความรู้จนเกิดความเชี่ยวชาญ พบว่า สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ควรจัดประกวดการใช้สื่อ นวัตกรรม เครื่องมือดิจิทัลเพื่อการเรียนรู้ และควรสร้างเครือข่ายในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้การใช้แอปพลิเคชันเพื่อการจัดการเรียนการสอน การวัดและประเมินผลให้แก่บุคลากรในสังกัด นอกจากนี้ผู้บริหารสถานศึกษา ควรนำผลการอบรมในการใช้เครื่องมือดิจิทัลมาใช้ในการปฏิบัติงานอย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ในปัจจุบันผู้เรียนมีความรู้ ความสามารถทางด้านเทคโนโลยีดิจิทัลมากขึ้น อุปกรณ์ต่าง ๆ ที่รองรับการเรียนรู้ของผู้เรียนค่อนข้างมีความหลากหลาย และเพื่อให้ผู้เรียนได้เกิดทักษะต่าง ๆ การนำสื่อเทคโนโลยีมาบูรณาการร่วมกับการจัดการเรียนการสอนจึงเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่ง สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้กำหนดให้สถานศึกษาขั้นพื้นฐานดำเนินการใช้ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เพื่อการบริหารจัดการข้อมูลและสารสนเทศครอบคลุมการบริหารสถานศึกษาทุกด้าน จึงมีการส่งเสริมและพัฒนาระบบเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการศึกษา จัดหาอุปกรณ์ทรัพยากรที่มีความจำเป็นต่อการจัดการศึกษาให้เหมาะสมกับผู้เรียน พัฒนาระบบเครือข่ายเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการศึกษาและการบริหารจัดการที่ทันสมัยซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 หมวดที่ 9 เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ได้กำหนดบทบาทหน้าที่ของรัฐ ในการสนับสนุนให้สถานศึกษานำเทคโนโลยีสารสนเทศมาช่วยในการบริหารจัดการ

การศึกษา และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปิยาภรณ์ อัครลาวัลย์ (2562) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาความต้องการและแนวทางในการพัฒนาสมรรถนะของครูสอนภาษาอังกฤษ ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 40 พบว่า ทักษะการใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศและนวัตกรรม เป็นด้านที่ครูสอนภาษาอังกฤษมีความต้องการในการพัฒนาสูงสุด

2.4 ด้านการสร้างเครือข่ายพัฒนาการเรียนรู้ออนไลน์ดิจิทัล เกี่ยวกับการส่งเสริมให้ครูใช้โปรแกรมการประชุมทางไกลผ่านจอภาพ และโต้ตอบกันผ่านหน้าจอในการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนไม่เกิดความเบื่อหน่าย พบว่า สำนักงานเขตพื้นที่ ควรจัดประชุมในรูปแบบ On Line อย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ผู้บริหารสถานศึกษา ควรสร้างเครือข่ายออนไลน์ในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของครู ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก การติดต่อสื่อสารถือเป็นหัวใจสำคัญในโลกยุคดิจิทัลที่ต้องมีการร่วมมือกันในการทำงานและแก้ปัญหาต่าง ๆ สอดคล้องกับ Ally (2019; ถนอมพร เลหาจรัสแสง, 2561) ที่กล่าวว่า ครูต้องรู้จักการนำเอาเทคโนโลยีมาใช้เป็นเครื่องมือในการสื่อสาร สร้างปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับผู้เรียน ผู้ปกครองและชุมชน และมีคุณลักษณะที่ระบุถึงการสร้างเครือข่ายความร่วมมือทางการศึกษา การแบ่งปันความรู้ แลกเปลี่ยนประสบการณ์เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้ สอดคล้องกับ Bazzano (2011; ไพฑูรย์ สีนลารัตน์, 2559) ที่อธิบายคุณลักษณะสำคัญของครูในยุคดิจิทัลไว้ว่า ต้องสามารถสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ พัฒนาวิชาชีพ โดยสร้างความร่วมมือกับผู้บริหารในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ตลอดจนต้องมีการปรับยุทธศาสตร์การจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับบริบทและเหมาะสมกับผู้เรียน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 ด้านการจัดกระบวนการเรียนรู้ผ่านเทคโนโลยีดิจิทัล มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ดังนั้น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ควรสนับสนุนงบประมาณในการใช้แอปพลิเคชันการจัดการเรียนรู้ของครู และควรนิเทศติดตามคุณภาพของผู้เรียนและคุณภาพของแอปพลิเคชันในการจัดการเรียนรู้ที่ใช้อย่างสม่ำเสมอ นอกจากนี้ผู้บริหารสถานศึกษา ควรจัดอบรมให้ความรู้ในการใช้แอปพลิเคชันในการจัดการเรียนรู้ให้แก่ครู

1. ด้านการออกแบบการจัดการเรียนรู้แนวดิจิทัล มีค่าเฉลี่ยรองลงมา ดังนั้น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ควรจัดอบรมเพื่อให้ความรู้ทั้งรูปแบบ On line และ On Site เกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีออกแบบหลักสูตร และควรเปิดพื้นที่ให้มีการนำเสนอผลงานการออกแบบการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล นอกจากนี้ผู้บริหารสถานศึกษา ควรนิเทศ กำกับ ติดตามการใช้เทคโนโลยีออกแบบการจัดการเรียนรู้ทั้งระบบ

1.3 ด้านการสร้างเครือข่ายพัฒนาการเรียนรู้ออนไลน์ดิจิทัล ค่าเฉลี่ยรองลงมา ดังนั้น สำนักงานเขตพื้นที่ ควรจัดประชุมในรูปแบบ On Line อย่างต่อเนื่อง และผู้บริหารสถานศึกษา ควรสร้างเครือข่ายออนไลน์ในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของครู

1.4 ด้านการใช้เครื่องมือดิจิทัลเพื่อการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ดังนั้น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ควรจัดประกวดการใช้สื่อ นวัตกรรม เครื่องมือดิจิทัลเพื่อการเรียนรู้ และควรสร้างเครือข่ายในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้การใช้แอปพลิเคชันเพื่อจัดการเรียนการสอน การวัดและประเมินผลให้แก่บุคลากรในสังกัด นอกจากนี้ผู้บริหารสถานศึกษา ควรนำผลการอบรมในการใช้เครื่องมือดิจิทัลมาใช้ในการปฏิบัติงานอย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

2.1 ควรศึกษาแนวทางการพัฒนาทักษะการจัดการเรียนรู้ของครูในยุคดิจิทัล สังกัดอื่น อาทิ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น สำนักงานคณะกรรมการอาชีวศึกษา สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน เป็นต้น

2.2 ควรศึกษาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการพัฒนาทักษะการจัดการเรียนรู้ของครูในยุคดิจิทัล ในสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา

องค์ความรู้ใหม่

1. ผลการศึกษาทักษะการจัดการเรียนรู้ของครูในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาสุโขทัย พบว่า ระดับทักษะการจัดการเรียนรู้ของครูในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาสุโขทัย ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การจัดการกระบวนการเรียนรู้ผสมผสานเทคโนโลยีดิจิทัล อยู่ในระดับมาก และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การใช้เครื่องมือดิจิทัลเพื่อการเรียนรู้ อยู่ในระดับมาก

1.1 ด้านการออกแบบการจัดการเรียนรู้แนวดิจิทัล พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ สามารถใช้เทคโนโลยีมาพัฒนาหลักสูตร เพื่อให้เท่าทันต่อยุคสมัยและการเปลี่ยนแปลงของโลกยุคดิจิทัล อยู่ในระดับมาก และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ สามารถใช้เทคโนโลยีออกแบบหลักสูตรโดยวิเคราะห์ความต้องการของผู้เรียนให้เท่าทันต่อยุคสมัยและการเปลี่ยนแปลงของโลกยุคดิจิทัล อยู่ในระดับมาก

1.2 ด้านการจัดการกระบวนการเรียนรู้ผสมผสานเทคโนโลยีดิจิทัล พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ สามารถนำแอปพลิเคชันมาประยุกต์ใช้ร่วมกับการจัดการเรียนรู้ อยู่ในระดับมาก และ จัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศในชั้นเรียนที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน อยู่ในระดับมาก และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ท่านสามารถใช้แอปพลิเคชันในการวัดผล การประเมินผลพร้อมช่วยเก็บรวบรวมข้อมูลการวัดผล การประเมินผลของนักเรียน อยู่ในระดับมาก

1.3 ด้านการใช้เครื่องมือดิจิทัลเพื่อการเรียนรู้ พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ สื่อเทคโนโลยีที่ท่านผลิตเพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอนมีความปลอดภัยกับผู้เรียน อยู่ในระดับมาก และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ท่านนำความรู้ที่ได้จากการอบรมพัฒนา

เกี่ยวกับใช้งานเครื่องมือดิจิทัล โปรแกรมหรือแอปพลิเคชันมาขยายองค์ความรู้จนเกิดความเชี่ยวชาญ อยู่ในระดับมาก

1.4 ด้านการสร้างเครือข่ายพัฒนาการเรียนรู้บนฐานดิจิทัล พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ใช้โปรแกรมหรือแอปพลิเคชันในการติดต่อสื่อสารกับผู้เรียนในการจัดการเรียนรู้ อยู่ในระดับมาก และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ท่านสามารถใช้โปรแกรมการประชุมทางไกลผ่านจอภาพ และโต้ตอบกันผ่านหน้าจอในการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนไม่เกิดความเบื่อหน่าย อยู่ในระดับมาก

2. ผลการศึกษาแนวทางการพัฒนาทักษะการจัดการเรียนรู้ของครูในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุโขทัย ผู้ทรงคุณวุฒิได้ให้แนวทางการพัฒนาทักษะการจัดการเรียนรู้ของครูในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุโขทัยไว้ ดังนี้

2.1 ด้านการออกแบบการจัดการเรียนรู้แนวดิจิทัล พบว่า สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ควรจัดอบรมเพื่อให้ความรู้ทั้งรูปแบบ On line และ On Site เกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีออกแบบหลักสูตร และควรเปิดพื้นที่ให้มีการนำเสนอผลงานการออกแบบการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล นอกจากนี้ผู้บริหารสถานศึกษา ควรนิเทศ กำกับ ติดตามการใช้เทคโนโลยีออกแบบการจัดการเรียนรู้ทั้งระบบ

2.2 ด้านการจัดกระบวนการเรียนรู้ผสมผสานเทคโนโลยีดิจิทัล พบว่า สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ควรสนับสนุนงบประมาณในการใช้แอปพลิเคชันการจัดการเรียนรู้ของครู และควรนิเทศ ติดตามคุณภาพของผู้เรียนและคุณภาพของแอปพลิเคชันในการจัดการเรียนรู้ที่ใช้อย่างสม่ำเสมอ นอกจากนี้ผู้บริหารสถานศึกษา ควรจัดอบรมให้ความรู้ในการใช้แอปพลิเคชันในการจัดการเรียนรู้ให้แก่ครู

2.3 ด้านการใช้เครื่องมือดิจิทัลเพื่อการเรียนรู้ พบว่า สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ควรจัดประกวดการใช้สื่อ นวัตกรรม เครื่องมือดิจิทัลเพื่อการเรียนรู้ และควรสร้างเครือข่ายในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้การใช้แอปพลิเคชันเพื่อการจัดการเรียนการสอน การวัดและประเมินผลให้แก่บุคลากรในสังกัด นอกจากนี้ผู้บริหารสถานศึกษา ควรนำผลการอบรมในการใช้เครื่องมือดิจิทัลมาใช้ในการปฏิบัติงานอย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง

2.4 ด้านการสร้างเครือข่ายพัฒนาการเรียนรู้บนฐานดิจิทัล พบว่า สำนักงานเขตพื้นที่ ควรจัดประชุมในรูปแบบ On Line อย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ผู้บริหารสถานศึกษา ควรสร้างเครือข่ายออนไลน์ในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของครู

เอกสารอ้างอิง

กชพร มั่งประเสริฐ. (2565). รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูยุค Thailand 4.0 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบุรี. วารสาร มจร พุทธปัญญาปริทรรศน์, 7(1), 78-88.

ไชยา ภาวะบุตร (2565). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร นครพนม และมุกดาหาร. วารสารวิชาการและวิจัย มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ, 13(4), 56-70.

- ธีระ รุญเจริญ. (2562). *แนวทางการบริหารการศึกษาในยุคนี้ Education Thailand 4.0*. ใน เอกสารประกอบการบรรยายพิเศษเรื่องแนวโน้มการบริหารจัดการศึกษา. (เอกสารอัดสำเนา).
- ปิยะภรณ์ อัครลาวัฒน์ และสฤพร เขาวนชัย. (2562). *การศึกษาความต้องการและแนวทางในการพัฒนาสมรรถนะของครูสอนภาษาอังกฤษในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 40*. วารสารการศึกษา และนวัตกรรม , 23 (3), 190–204.
- พิมพ์พันธ์ เตชะคุปต์, และเพียว ยินดีสุข. (2562). *ทักษะ 7C ของครู 4.0 (พิมพ์ครั้งที่ 5)*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ภาณุมาศ เกษรสุริวงค์ และสฤพร เขาวนชัย. (2565). *แนวทางการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ในยุคดิจิทัลของครูภาษาอังกฤษ ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์เขต 2*. วารสารวิจัยบัณฑิตศึกษา, 14(1), 81–97.
- สฤพร เขาวนชัย. (2561). *การวิจัยทางการบริหารการศึกษา เอกสารประกอบการสอนวิชา 354517 การวิจัยทางการบริหารการศึกษา*. พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- สิริมงคล สุวรรณภา. (2566). *การประเมินการพัฒนาความต้องการในการพัฒนาบทเรียนการเรียนรู้ในยุคดิจิทัลของการสอนนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง: วิธีผสมผสาน*. วารสารวิชาการและการวิจัยแบบสหวิทยาการ, 4 (2), 35–54.
- อมรรัตน์ จินดา. (2558). *สภาพปัญหาและแนวทางการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการศึกษาสำหรับสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2*. วารสารฉบับภาษาไทย สาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์และศิลปะ, 9(1), 395-407.
- อริยวัฒน์ เฉลิมกิจ. (2564). *แนวทางการพัฒนาสมรรถนะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการอาชีวศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา*. วารสารมหาจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 8(3), 192 - 204.
- อ่องจิต เมธยะประภาส. (2560). *E-Teacher คุณลักษณะของครูและนักเรียนในศตวรรษที่ 21*. จาก <http://www.slideplayer.mcu.ac.th/?p=162>.
- Ally, M. (2019). Competency profile of the digital and online teacher in future education. *International Review of Research in Open and Distributed Learning*, 20(2).
- Bazzano, D. (2011). Teaching skills: What 21st century educator need to learn to survive. Retrieved November 18, 2021, from <https://www.masternewmedia.Org/teaching-skills-what-21st-century-educators-need-to-learn-to-survive/>
- Christensen, M. Clayton, Raynor, E. Michael, and McDonald, Rory. (2015). What is Disruptive Innovation?. Harvard Business Review <https://hbr.org/2015/12/what-is-disruptive-innovation>.

Krumsvik, R. J., & Jones, L. Ö.(2013). Teachers' digital competence in upper secondary school: (Work in Progress).International Conference on Information Communication Technologies in Education, 171-183.

การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของท้องถิ่นไทย INFRASTRUCTURE DEVELOPMENT OF THE THAI LOCALS

ทัชชา ปันเหน่ง¹

จักรวาล สุขไมตรี²

^{1,2} วิทยาลัยการเมืองและการปกครอง มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

Tatcha Panneng¹

Jagraval Sukmaitree²

^{1,2} College of Politics and Government, Suan Sunandha Rajabhat University
Corresponding Author E-mail: S65563825061@ssru.ac.th, Jagraval.su@ssru.ac.th

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นองค์ความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาท้องถิ่นด้านโครงสร้างพื้นฐาน โดยการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเป็นการทำให้เกิดความเจริญที่ส่งผลหลายด้าน เช่น การคมนาคม ส่งเสริมเศรษฐกิจชุมชนในท้องถิ่น หรือทำให้ดีขึ้นจากสิ่งที่มีอยู่เดิมอย่างเป็นระบบ ซึ่งองค์ประกอบของการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานในท้องถิ่นนั้น ถือได้ว่าคนเป็นองค์ประกอบสำคัญที่สุด เพราะประเทศจะมีความเจริญได้นั้น ท้องถิ่นจะต้องมีความเข้มแข็งเสียก่อน นอกจากนี้ยังจะหลักการและวิธีการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของท้องถิ่นอย่างเป็นขั้นตอนมีกระบวนการที่ให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่นให้เกิดประโยชน์มากที่สุด และแก้ปัญหาของตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ เป็นรูปธรรม สำหรับการพัฒนาท้องถิ่นไทย เป็นแนวทางในการดำเนินงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับท้องถิ่น รวมถึงประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมเพื่อการพัฒนาด้วยกัน โดยลักษณะของการพัฒนาท้องถิ่นจะมีลักษณะที่แตกต่างหรือคล้ายกันขึ้นอยู่กับบริบทของแต่ละพื้นที่ เช่น สภาพภูมิศาสตร์ เศรษฐกิจ สังคม การเมือง ประเพณีและวัฒนธรรม ของประชาชนในพื้นที่ ดังนั้นการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของท้องถิ่นไทย เป็นการบริการสาธารณะ เพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนหรือชุมชนในท้องถิ่น โดยโครงสร้างพื้นฐาน เป็นการดำเนินการเกี่ยวกับการจัดหา จัดทำ ก่อสร้าง บำรุงรักษา พัฒนา ปรับปรุง ซ่อมแซม เส้นทางคมนาคม/ขนส่ง ถนน แหล่งน้ำสาธารณะ เพื่อใช้ในการอุปโภค บริโภค รวมถึงจัดให้มีระบบประปา ไฟฟ้าแสงสว่าง ซึ่งการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของท้องถิ่นไทย ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ด้าน คือ ด้านประปา ด้านไฟฟ้าแสงสว่าง และด้านการคมนาคม/ขนส่ง เพราะถ้าไม่มีการพัฒนาระบบโครงสร้างพื้นฐานแล้ว การขนส่งผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรก็จะไปด้วยความลำบาก การเดินทางไปสถานพยาบาลในพื้นที่ห่างไกลก็จะได้รับความเดือดร้อนอาจเกิดความเสียหายถึงชีวิตได้ ดังนั้นการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานจึงมีความจำเป็นเพื่อให้เกิดการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ พัฒนาการศึกษา รวมถึงส่งเสริมด้านการเข้าถึงระบบสาธารณสุขในพื้นที่ห่างไกล

คำสำคัญ : การพัฒนา; โครงสร้างพื้นฐาน; ท้องถิ่นไทย

Abstract

This academic article's objective is for knowledge of the local infrastructure development for prosperity impacting on many areas (such as transportation, community economic promotion, etc.), or betterment of the existence in a systematic way. Humans as a development center are the most important element of the the community infrastructure development. When the community is strong, the country will prosper. Besides, the infrastructure development principles or methods are steps or processes for people to participate in the local resource management for the most benefits in their area, and to solve concretely their own problems efficiently and effectively.

The Thai local development is a guideline for operations of the related agencies, including people or local communities for mutual collaborations. Characteristically, the local developments have similar nature or different contexts, depending on their environments, economics, societies, politics, geographical conditions, culture, traditions, and lifestyle of people in the areas.

Then, the infrastructure development of the Thai locals is public services for satisfying their needs and the local community. The development is a process consisting of these elements: procurement, planning, implementation, maintenance, development, improvement, transportation, roads, public water resources for utility and use, including water system, and electricity. The Thai local infrastructure has three public utility components: water, electricity, and transportation. Without the infrastructure development, the transportations of agricultural produces and hospital visits from the distant areas will encounter difficulties. Likely, patients are taking life risks. Thus, the infrastructure development is essential for the economic growth, education improvement, and public health access promotions in the distant areas.

Keywords: development; infrastructure; Thai locals

บทนำ

ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 หมวด 14 การปกครองส่วนท้องถิ่น มาตรา 249 ให้มีการจัดการปกครองส่วนท้องถิ่นตามหลักแห่งการปกครองตนเองและตามเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่น (ราชกิจจานุเบกษา, 2560) นอกจากนี้ ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ.2566-2570) ได้กำหนดทิศทางให้ประเทศสามารถก้าวข้ามความท้าทายต่าง ๆ เพื่อให้ “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” ซึ่งมีจุดหมายการพัฒนาใน 4 มิติ 13 หมุดหมายคือ 1) มิติภาคการผลิตและบริการเป้าหมาย 2) มิติโอกาสและความเสมอภาคทางเศรษฐกิจและสังคม 3) มิติความยั่งยืนของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และ 4) มิติปัจจัยผลักดันการพลิกโฉมประเทศ ซึ่งในมิติโอกาสและความเสมอภาคทางเศรษฐกิจและสังคม ได้กำหนดหมุดหมายที่ 8 ที่เกี่ยวกับ ไทยมีพื้นที่และเมืองอัจฉริยะที่น่าอยู่ ปลอดภัย เด็ดขาดได้อย่างยั่งยืน กลยุทธ์ที่ 3 การสร้างความพร้อมด้านโครงสร้างพื้นฐาน โลจิสติกส์ และดิจิทัลรองรับพื้นที่เศรษฐกิจหลักและเมือง กลยุทธ์ย่อยที่ 3.1 พัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ระบบโลจิสติกส์ และระบบดิจิทัล อย่างต่อเนื่อง เพียงพอ และได้

มาตรฐาน เพื่อให้ครอบคลุมพื้นที่และเมือง สามารถรองรับการขยายตัวของกิจกรรมทางเศรษฐกิจและความต้องการของประชาชน โดยพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน สิ่งอำนวยความสะดวกของเมือง เพื่อเตรียมความพร้อมรองรับการท่องเที่ยวและบริการที่เกี่ยวข้อง (ราชกิจจานุเบกษา, 2565)

อย่างไรก็ตาม ถึงแม้ว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะมีการวางแผนและเขียนแผนพัฒนาท้องถิ่นเพื่อพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานในเขตความรับผิดชอบของตนเองมาทุกปีงบประมาณ ก็เกิดปัญหาในการพัฒนาท้องถิ่นด้านโครงสร้างพื้นฐานอย่างหลากหลาย และต่อเนื่อง ขึ้นอยู่แต่ละท้องถิ่น เช่น แผนพัฒนาท้องถิ่น พ.ศ. 2566-2570 ของเทศบาลตำบลปากน้ำท่าเรือ อำเภอเมืองระนอง จังหวัดระนอง พบว่า บริบทภายในเขตพื้นที่ด้านโครงสร้างพื้นฐาน ขาดแคลนแหล่งน้ำในการเกษตรและน้ำประปา สำหรับอุปโภค-บริโภคยังไม่พอเพียง และยังไม่ได้มาตรฐาน ไฟฟ้าส่องสว่างทางและที่สาธารณะยังไม่สามารถดำเนินการครอบคลุมพื้นที่ได้ทั้งหมด ชุมชนขยายมากขึ้นระบบระบายน้ำยังไม่เพียงพอ เกิดการอุดตัน ส่งกลิ่นเหม็นก่อความรำคาญ ประชาชนต้องการเส้นทางในการสัญจรไปมาเพิ่มมากขึ้นและเทศบาลไม่สามารถดำเนินการได้เนื่องจากพื้นที่ยังไม่เป็นที่สาธารณะจะดำเนินการได้ก็ต่อเมื่อต้องเป็นที่สาธารณะ ซึ่งสอดคล้องกับแผนพัฒนาท้องถิ่น ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนครสวรรค์ (พ.ศ.2566-2570) พบว่า แหล่งกักเก็บน้ำเพื่อการเกษตรและระบบชลประทาน ไม่เพียงพอและขาดการบริหารจัดการน้ำที่ดี เส้นทางคมนาคมในความรับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนจังหวัด และแหล่งน้ำที่เกินศักยภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (แผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนครสวรรค์ พ.ศ.2566-2570, 2564)

ดังนั้น บทความวิชาการนี้ เป็นการนำเสนอ “การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของท้องถิ่นไทย” เพื่อเป็นองค์ความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาท้องถิ่นด้านโครงสร้างพื้นฐานมีการพัฒนาด้านไหนบ้าง รวมถึงเป็นข้อมูลสำหรับหน่วยงานภาครัฐ หรือภาคเอกชน หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการกำหนดนโยบาย วางแผนในการพัฒนาชุมชนเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นอย่างยั่งยืน

การพัฒนา

คำว่าพัฒนานั้น ได้มีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายเอาไว้อย่างหลากหลาย ซึ่งพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2542 (2546: 379) ราชบัณฑิตยสถาน (2546) พัฒนา หมายถึง ความเจริญ ทำให้เจริญ หรือหมายถึง การปรับปรุง เปลี่ยนแปลง หรือการปฏิรูปจากของเดิมแล้วทำให้เจริญขึ้น (ไพบูลย์ ช่างเรียน, 2517: 64) หรือเป็นกระบวนการเปลี่ยนแปลงของสิ่งใดสิ่งหนึ่งให้ดีขึ้น ทั้งทางด้านคุณภาพ ปริมาณ และสิ่งแวดล้อม ด้วยการวางแผนโครงการและดำเนินงานโดยมนุษย์ เพื่อประโยชน์แก่ตัวของมนุษย์เอง สนธยา พลศรี (2545: 5)

กล่าวโดยสรุปการพัฒนา หมายถึง การทำให้เกิดความเจริญ หรือทำให้ดีขึ้นจากสิ่งที่มีอยู่เดิมอย่างเป็นระบบ ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงกระบวนการคิด และการประพฤติปฏิบัติของมนุษย์ โดยมีการวางแผนไว้ล่วงหน้า มีการกำหนดวัตถุประสงค์ เป้าหมายในการพัฒนาในด้านต่างๆ ทั้งในเชิงปริมาณ เชิงคุณภาพที่แน่นอน

องค์ประกอบของการพัฒนา

สำหรับองค์ประกอบของการพัฒนามีนักวิชาการกล่าวไว้ ดังนี้ สนธยา พลศรี (2550: 106-107) กล่าวว่า การพัฒนามีองค์ประกอบที่สำคัญ ดังนี้

1. คน คนเป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่สุดของการพัฒนา เนื่องจากการพัฒนาเป็นการพัฒนาของคน โดยความร่วมมือกันของคนและเพื่อประโยชน์ของคนการพัฒนาจึงเป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องกับคนโดยตรงทั้งที่เป็นบุคคล กลุ่มและองค์กรต่าง ๆ

2. ทูทุน ทั้งทุนทางสังคม ทุนทางเศรษฐกิจและทุนสิ่งแวดล้อม ทุนทางสังคม ได้แก่ คุณภาพของคน การจัดระเบียบทางสังคม สถาบันทางสังคม กลุ่มองค์กรต่าง ๆ ขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรม เทคโนโลยี ต่างๆ เป็นต้น ทุนทางเศรษฐกิจ ได้แก่ อาชีพผลิตภัณฑ์ รายได้ แหล่งทุน เป็นต้น ทุนสิ่งแวดล้อม ได้แก่ ป่าไม้ แร่ธาตุ ภูเขา แม่น้ำลำคลองน้ำตก หาดทราย เป็นต้น ทุนเหล่านี้ เป็นส่วนสำคัญที่สนับสนุนให้การพัฒนาประสบความสำเร็จ

3. วัสดุอุปกรณ์ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนา เช่น วัสดุสำนักงาน วัสดุก่อสร้าง เครื่องอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ยานพาหนะ เครื่องมือ เครื่องจักร เครื่องคอมพิวเตอร์ เป็นต้น วัสดุอุปกรณ์เหล่านี้ ต้องมีคุณภาพเหมาะสม ทันสมัยและเพียงพอกับกิจกรรมที่จะพัฒนา

4. ยุทธศาสตร์หรือวิธีการพัฒนา การพัฒนามีหลายวิธีการ เช่น การให้การศึกษาอบรม การจัดระเบียบ การสร้างผู้นำ การสร้างกลุ่มและองค์กร การวางแผนและโครงการ การประสานงาน เป็นต้น ยุทธศาสตร์เหล่านี้ เมื่อนำมาใช้ในการพัฒนาสิ่งใดก็ตามต้องเป็นยุทธศาสตร์ที่เหมาะสมจึงจะเป็นประโยชน์และสนับสนุนการพัฒนาให้ประสบความสำเร็จ

5. กระบวนการพัฒนา ซึ่งมีลำดับขั้นตอนดำเนินงาน คือ การศึกษาการวิเคราะห์การวางแผนและโครงการ การดำเนินงาน การประเมินผล และการทบทวนเพื่อแก้ไขปัญหาและอุปสรรค ซึ่งต้องดำเนินงานไปตามลำดับตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงสิ้นสุดกระบวนการ

6. การสนับสนุนช่วยเหลือจากรัฐบาลและภาคเอกชน เป็นการสนับสนุนช่วยเหลือเฉพาะในสิ่งที่มีความจำเป็นซึ่งเกินขีดความสามารถของกลุ่มที่จะกระทำได้ หรือเพื่อกระตุ้นเร้าให้ประชาชนเกิดความตื่นตัวและเข้าร่วมในกระบวนการพัฒนา

7. การบริหารและจัดการที่ดี เป็นการบริหารจัดการเกี่ยวกับบุคคล กลุ่มองค์กรการเงิน เวลา วัสดุ ครุภัณฑ์ อาคารสถานที่ เป็นต้น ให้มีประสิทธิภาพ

8. นักพัฒนา เพื่อทำหน้าที่เป็นผู้กระตุ้นเตือน จูงใจ ประสานงาน ระดมพลังหรือศักยภาพของประชาชนมาใช้ในการพัฒนา

9. การประสานงาน เพื่อเชื่อมประสานบุคคล กลุ่มและองค์กรต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาให้ดำเนินกิจกรรมสอดคล้องกันเป็นไปในทิศทางเดียวกันและเป็นลำดับขั้นตอนที่กำหนดไว้

10. ผลของการพัฒนา เป็นผลงานที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงานซึ่งทำให้คนที่ร่วมการพัฒนามีขวัญและกำลังใจที่ดี มุ่งมั่นที่จะร่วมกันพัฒนางานให้ประสบความสำเร็จต่อไป

กล่าวโดยสรุป องค์ประกอบของการพัฒนา คือ คนเป็นองค์ประกอบสำคัญที่สุดในการพัฒนาทุกสิ่ง เพราะคนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา หากไม่มีคน การพัฒนาด้านต่าง ๆ จะเกิดขึ้นได้ยาก ดังนั้น การพัฒนาจึงเป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องกับคนโดยตรง

หลักการและวิธีการพัฒนา

จากการทบทวนเอกสารที่เกี่ยวกับหลักการและวิธีการพัฒนานั้นมีนักวิชาการกล่าวไว้ ดังนี้ องค์การสหประชาชาติ (UN. Development of Economic and Social Affair) (พระมหาสมคังคีธีรวโส (แหวนคำ), 2561: 16-17) ได้กำหนดหลักการพัฒนาไว้ว่า มี 10 ประการ คือ

1. การพัฒนาต้องตอบสนองความต้องการอันแท้จริงของประชาชนด้วยการริเริ่มจากประชาชน และเริ่มต้นจากโครงการง่ายไปสู่โครงการที่ยากขึ้น
2. การพัฒนามีลักษณะเป็นโครงการอเนกประสงค์ ต้องอาศัยความร่วมมือของนักวิชาการหลายสาขา และผู้เกี่ยวข้องหลายฝ่าย
3. การพัฒนาต้องเปลี่ยนแปลงเจตคติของประชาชนไปพร้อมๆ กับกิจกรรมด้านอื่นๆ
4. การพัฒนาต้องให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาอย่างเต็มที่เพื่อเป็นการสร้างพลังชุมชนและองค์กรของประชาชนขึ้น
5. การพัฒนาต้องค้นหาและพัฒนาผู้นำในด้านต่างๆ ตามลักษณะของกิจกรรมและความจำเป็นของแต่ละชุมชน
6. การพัฒนาต้องยอมรับในสถานภาพบทบาทของสตรีและเยาวชน โดยเปิดโอกาสให้ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาให้มากที่สุด เพราะสตรีและเยาวชนมีผลต่อการขยายตัวของงานและการรับช่วงของงานที่ต้องการพัฒนาได้เป็นอย่างดี
7. การพัฒนาของประชาชนจะประสบความสำเร็จอย่างเต็มที่ ถ้าหากรัฐบาลมีความพร้อมและให้การสนับสนุนอย่างจริงจัง
8. การพัฒนาต้องมีนโยบายและการวางแผนตั้งแต่ระดับประเทศถึงระดับท้องถิ่นโดยการบริหารงานทุกระดับจะต้องมีความคล่องตัวและมีประสิทธิภาพอย่างแท้จริง
9. การพัฒนาต้องสนับสนุนให้องค์กรของภาคเอกชน องค์กรอาสาสมัครต่างๆ ทั้งในระดับท้องถิ่น ระดับชาติ และนานาชาติได้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาด้วย
10. การพัฒนาต้องมีการวางแผนให้เกิดการพัฒนาพร้อมๆ กัน ทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับชาติ หรือระดับประเทศ

พาณี อนันตชัย (2542: 8-10) กล่าวว่า วิธีการพัฒนาเพื่อก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงด้านต่างๆ ในทางที่ดีขึ้นนั้น มีวิธีการที่สำคัญอยู่ 2 วิธี คือ การให้การศึกษาแก่ประชาชนในกลุ่มและการจัดตั้งและพัฒนา

กลุ่มเพื่อให้กลุ่มสามารถดำเนินงานได้ด้วยตนเองเพื่อประโยชน์ของกลุ่มเป็นสำคัญอันเป็นผลให้เกิดการพัฒนา
ด้านต่างๆ ในชุมชน วิธีการทั้ง 2 คือ

1. การให้การศึกษาแก่ประชาชนในกลุ่ม การให้การศึกษาเป็นกระบวนการที่ทำให้ประชาชน
สามารถพัฒนาความรู้ ความคิด ความสามารถ ทักษะ ทศนคติ ค่านิยม และพฤติกรรมที่พึงประสงค์ทั้งของ
ตนเองและสังคม ซึ่งอาจจะได้รับจากการถ่ายทอด การเรียนรู้ หรือได้จากประสบการณ์การศึกษาจึงเป็น
กิจกรรมที่จะช่วยให้บุคคลพัฒนาตนเองและสังคมให้เจริญก้าวหน้าได้

2. การจัดกลุ่มและพัฒนากลุ่ม กลุ่มกับงานพัฒนาเป็นของคู่กัน หากไม่มีการรวมกลุ่มก็ไม่มีการ
พัฒนาทั้งนี้เพราะกลุ่มช่วยส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาความคิดของประชาชนด้วยการทำงานร่วมกันในการ
ปรับปรุงการดำเนินชีวิตของคนในกลุ่มให้ดีขึ้น

จะเห็นได้ว่าหลักการพัฒนาเป็นขั้นตอนหรือกระบวนการ เพื่อให้ประชาชน ได้เข้ามามีส่วนร่วม
จัดการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่นให้เกิดประโยชน์ต่อท้องถิ่นมากที่สุด และแก้ปัญหาของตนเองได้อย่างมี
ประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผลอย่างเป็นรูปธรรม

การพัฒนาท้องถิ่นไทย

การพัฒนาท้องถิ่น หมายถึง การดำเนินการแก้ไขกับสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นภายในท้องถิ่น ทั้งทางด้าน
สังคม เศรษฐกิจ และวัฒนธรรม เพื่อให้เป็นท้องถิ่นที่มีความเจริญเติบโตและยั่งยืน (ศิรินทรา บุญรอด, 2559:
28) หรือเป็นกระบวนการ หรือกิจกรรมทางสังคมที่ก่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลงทางสภาพเศรษฐกิจ สังคม
วัฒนธรรมของคนในชุมชนนั้น ไปสู่ความเจริญ ชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น โดยการเปลี่ยนแปลงเกิดจากความริเริ่ม
ของคนในชุมชนหรือท้องถิ่นนั้น ส่งเสริมให้ประชาชนแก้ไขปัญหาด้วยตนเอง ร่วมมือกันพัฒนาชุมชนแต่ละ
ท้องถิ่นภายใต้การปกครองตามระบอบประชาธิปไตย (กนิษฐา สุทธิเจริญ, 2555: 16)

กล่าวโดยสรุป การพัฒนาท้องถิ่น หมายถึง แนวทางในการดำเนินงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับ
ท้องถิ่น รวมถึง ประชาชนหรือชุมชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นร่วมกัน โดยจัดหา จัดทำ
พัฒนา ปรับปรุง ซ่อมแซม สิ่งอำนวยความสะดวกด้านโครงสร้างพื้นฐานให้ได้มาตรฐาน มีประสิทธิภาพ มี
เพียงพอต่อการใช้งาน และสภาพที่ดีพร้อมให้บริการ โดยมุ่งเน้นให้ประชาชน หรือชุมชนได้รับการบริการที่
สะดวก รวดเร็ว ปลอดภัย และสนองความต้องการของประชาชน หรือชุมชนในท้องถิ่น

ลักษณะของการพัฒนาท้องถิ่น

สำหรับในเรื่องของลักษณะของการพัฒนาท้องถิ่นนั้น เป็นเรื่องสิ่งที่แสดงให้เห็นลักษณะเฉพาะตัว
ของการพัฒนาท้องถิ่น ซึ่ง สนธยา พลศรี (2545: 5-7) เห็นว่าลักษณะของการพัฒนาต้องมีลักษณะร่วมกัน 10
ประการ คือ

1. เป็นการเปลี่ยนแปลงในด้านต่างๆ ด้านปริมาณ ด้านคุณภาพ และสิ่งแวดล้อมของสิ่งใดสิ่งหนึ่งให้
ดีขึ้น หรือให้มีความเหมาะสม เป็นการเปลี่ยนแปลงอย่างรอบด้าน ไม่ใช่เปลี่ยนแปลงในด้านใดด้านหนึ่งเพียง
ด้านเดียว

2. มีลักษณะเป็นกระบวนการ โดยเป็นการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นตามลำดับขั้นตอนและต่อเนื่องกัน โดยแต่ละขั้นตอนมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันเป็นลำดับ
3. มีลักษณะเป็นพลวัต (Dynamic) โดยเป็นการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นตลอดเวลาไม่หยุดนิ่ง
4. เป็นแผนและโครงการ โดยเกิดจากการเตรียมการไว้ล่วงหน้าว่าจะเปลี่ยนแปลงใคร ด้านใด ด้วยวิธีการใด เมื่อไร ใช้งบประมาณเท่าใด ใครรับผิดชอบ
5. เป็นวิธีการ หรือกลวิธีที่นำมาใช้ให้เกิดการเปลี่ยนแปลงตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ เช่น การพัฒนาสังคม การพัฒนาชนบท การพัฒนาเมือง การพัฒนาเศรษฐกิจ การพัฒนาชุมชน เป็นต้น
6. เป็นการปฏิบัติการ โดยเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นจริงไม่เป็นเพียงแนวความคิด หรือเป็นเพียงรายละเอียดของแผนและโครงการเท่านั้น ต้องนำมาใช้ปฏิบัติจริง
7. เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นจากการกระทำของมนุษย์ เพื่อประโยชน์ของมนุษย์ และการเปลี่ยนแปลงใดก็ตามถ้าไม่ได้เกิดจากการกระทำของมนุษย์แล้ว จะไม่ใช่การพัฒนา
8. ผลที่เกิดขึ้นมีความเหมาะสมหรือพึงพอใจ ทำให้มนุษย์และสังคมมีความสุข
9. มีเกณฑ์หรือเครื่องชี้วัด โดยสามารถบอกได้ว่าลักษณะที่เกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงนั้นเป็นการพัฒนาหรือไม่
10. สามารถเปลี่ยนแปลงได้ โดยจะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่อมนุษย์ สังคม และสิ่งต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับมนุษย์

กล่าวโดยสรุป ลักษณะของการพัฒนาท้องถิ่นนั้น แต่ละพื้นที่จะมีลักษณะที่อาจมีความคล้ายคลึงกัน หรือแตกต่างกันไปตามบริบทของพื้นที่นั้นๆ ซึ่งขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อม เศรษฐกิจ สังคม การเมือง สภาพภูมิศาสตร์ วัฒนธรรม ประเพณี วิธีการดำเนินชีวิตของประชาชนในพื้นที่

เป้าหมายของการพัฒนาท้องถิ่น

การพัฒนาท้องถิ่นไม่ว่าจะพัฒนาในเรื่องอะไร หรือในด้านไหนก็ตามจะต้องมีการกำหนดวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายในการพัฒนาไว้อย่างชัดเจนทั้งเป้าหมายในเชิงปริมาณ หรือเป้าหมายในเชิงคุณภาพ ซึ่งกองบรรณาธิการ บริษัท เอ็กซ์เปอร์เน็ท จำกัด (2551: 389-390) เห็นว่า การกำหนดเป้าหมายการพัฒนาท้องถิ่นเป็นการกำหนดปริมาณหรือจำนวนสิ่งที่ต้องการให้บรรลุในแต่ละแนวทางการพัฒนาภายในเวลาที่กำหนด จึงมีความเฉพาะเจาะจงในผลที่คาดว่าจะได้รับในเชิงปริมาณตามช่วงเวลาต่างๆ ของกระบวนการดำเนินงาน โดยเป้าหมายที่ดีควรมีองค์ประกอบ ดังนี้

1. ระยะเวลา ควรระบุว่าต้องการทำอะไรให้บรรลุผลเมื่อไหร่
2. ปริมาณที่ต้องการจะเกิดขึ้นในจำนวนเท่าไร
3. คุณภาพเป็นสภาพที่พึงปรารถนา
4. สถานที่ เป็นการระบุถึงเขตพื้นที่ครอบคลุมที่ต้องการ
5. มีความเป็นไปได้ในการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่จริง
6. ควรเป็นข้อความที่แสดงผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้นภายหลังโครงการสิ้นสุด

7. กรณีที่มีเป้าหมายมากกว่าหนึ่งเป้าหมาย ควรจัดลำดับความสำคัญหรือความเร่งด่วนไว้เพื่อให้เห็นถึงความจำเป็นเร่งด่วน

นอกจากนี้ ประสพทิ ตงยั้งศิริ (2529: 49) เห็นว่า เป้าหมายในการพัฒนามีอยู่ 3 ประการ คือ

1. เพื่อการดำรงอยู่ของชีวิต ได้แก่ ความสามารถในการได้มาซึ่งสิ่งจำเป็นพื้นฐาน
2. เพื่อการมีเกียรติและศักดิ์ศรี ได้แก่ การได้รับการศึกษา การมีงานทำและมีสถานภาพเป็นที่ยอมรับของสังคม

3. เพื่อความอิสระ เสรีภาพ ได้แก่ ความสามารถที่จะกำหนดอนาคตของตนเอง ความสามารถในการเลือก ความสามารถในการปลดปล่อยชีวิตจากการเป็นทาส เป็นเครื่องมือของบุคคลอื่น ความหลงเชื่อในสิ่งที่มุ่งมายทั้งหลาย

กล่าวโดยสรุป เป้าหมายในการพัฒนาท้องถิ่น เป็นเรื่องการดำเนินการตามแผนงานที่ได้กำหนดไว้ล่วงหน้า เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่วางไว้ และพัฒนาคุณภาพชีวิตประชาชนในท้องถิ่นสามารถพึ่งพาตนเองได้ ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ พัฒนาอาชีพ และเสริมรายได้ของประชาชนในชุมชนท้องถิ่น พัฒนาจิตใจ ความคิด สติปัญญา และความสามารถด้านต่างๆ สามารถดำรงชีวิตอยู่ในชุมชนท้องถิ่นได้อย่างมีความสุข ซึ่งเป้าหมายของการพัฒนาท้องถิ่น

ความสำคัญของการพัฒนาท้องถิ่น

นำชัย ทนุผล และสุนิสา ทนุผล (อ้างถึงใน ณรัชชอร์ (ณัฐนรี) ศรีทอง, 2554: 94-95) เห็นว่า การวางแผนพัฒนาชุมชนมีความสำคัญ ดังนี้

1. ช่วยให้การปฏิบัติงานพัฒนาชุมชนมีความชัดเจนและเป็นรูปธรรมยิ่งขึ้น เพราะแผนพัฒนาชุมชนจะระบุว่าใคร จะทำอะไร ทำที่ไหน ทำเมื่อใด ทำกับใคร และทำอย่างไร เป็นต้น

2. ช่วยให้ผู้ปฏิบัติงานพัฒนาชุมชนเกิดความเข้าใจปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชนเข้าใจความต้องการที่แท้จริงของประชาชนในชุมชน

3. ช่วยสนับสนุนให้ประชาชนในชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนของการวางแผน นับตั้งแต่ขั้นตอนการค้นหาปัญหา การระบุนสาเหตุของปัญหา การกำหนดแนวทางแก้ปัญหา การลงมือปฏิบัติการเพื่อแก้ปัญหาและการติดตามประเมินผลกิจกรรมร่วมกัน

4. ช่วยส่งเสริมให้องค์กรในชุมชน เช่น องค์กรบริหารส่วนตำบล (อบต.) คณะกรรมการหมู่บ้าน และประชาชนในชุมชนรู้หลักการบริหาร จัดการได้ด้วยตนเอง มีโอกาสปฏิบัติงานจริงในชุมชน ซึ่งเป็นแนวทางสำคัญในการเสริมสร้างความเข้มแข็งได้โดยตรง

5. ช่วยประหยัดการใช้ทรัพยากรในการบริหารงานทุกประเภท ไม่ว่าจะเป็นคน (Man) เงิน (Money) วัสดุอุปกรณ์ (Material) การบริหารจัดการ (Management) และเวลา (Moment) เพราะการวางแผนช่วยให้มีการวิเคราะห์การทำงานในอนาคตอย่างรอบคอบยิ่งขึ้น

6. ช่วยให้เกิดการทบทวนกิจกรรมที่เกิดขึ้นในชุมชนในระยะเวลาที่ผ่านมาและนำข้อดีมาใช้ในการวางแผนการปฏิบัติงานต่อไป อีกทั้งมีการปรับปรุง แก้ไขข้อผิดพลาดที่เคยเกิดขึ้นให้หมดไป หรือลดน้อยลงได้โดยตรง

กล่าวโดยสรุป ความสำคัญของการพัฒนาท้องถิ่น คือช่วยให้การปฏิบัติงานในการพัฒนาชุมชนมีความชัดเจนและเป็นรูปธรรม ผู้ปฏิบัติงานพัฒนาชุมชนเกิดความเข้าใจปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชนเข้าใจความต้องการที่แท้จริงของประชาชนในชุมชน สนับสนุนให้ประชาชนในชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วม ส่งเสริมองค์กรในชุมชนรู้หลักการบริหาร จัดการได้ด้วยตนเอง ประหยัดการใช้ทรัพยากรในการบริหารงานทุกประเภท

การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของท้องถิ่นไทย

การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของท้องถิ่นไทย เป็นการบริการสาธารณะ โดยการบริการสาธารณะหมายถึง การบริการในฐานะที่เป็นหน้าที่ของหน่วยงานที่มีอำนาจกระทำเพื่อตอบสนองต่อความต้องการเพื่อให้เกิดความพอใจ (ปฐม มณีโรจน์, 2541: 21) ซึ่ง ประยูร กาญจนกุล (2541: 21) เห็นว่า การให้บริการสาธารณะมี ดังนี้

1. บริการสาธารณะเป็นกิจกรรมที่อยู่ในการอำนวยการหรือการควบคุมของรัฐ
2. บริการสาธารณะมีวัตถุประสงค์ในการตอบสนองความต้องการส่วนรวมของประชาชน
3. การจัดระบบและวิธีการดำเนินการบริการสาธารณะย่อมจะแก้ไขเปลี่ยนแปลงได้เสมอ เพื่อให้เหมาะสมแก่ความจำเป็นแห่งกาลสมัย
4. บริการสาธารณะจะต้องจัดดำเนินการอยู่เป็นนิจ และโดยสม่ำเสมอ ไม่มีการหยุดชะงัก ถ้าบริการสาธารณะหยุดชะงักลงด้วยประการใดๆ ประชาชนย่อมได้รับความเดือดร้อนหรือได้รับความเสียหาย
5. เอกชนย่อมมีสิทธิที่จะได้รับประโยชน์จากบริการสาธารณะเท่าเทียมกัน

นอกจากนี้ โกวิท พงงาม (2558: 28) เห็นว่า โครงสร้างพื้นฐาน เป็นกิจกรรมที่มีความร่วมมือกันหลายองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือมีการทำงานร่วมกันลักษณะสหการ เป็นโครงการหรือถาวรวัตถุที่มีการพัฒนาหรือปรับปรุงให้มีคุณภาพทางประวัติศาสตร์ จิตใจ วัฒนธรรม ประเพณี เศรษฐกิจ และสังคมอย่างใดอย่างหนึ่ง รวมทั้งการสร้างอัตลักษณ์เพื่อสร้างมูลค่าแก่ถาวรวัตถุนั้น ดังนั้น โครงสร้างพื้นฐาน จึงประกอบด้วย การคมนาคมและการขนส่ง สาธารณูปโภค สาธารณูปการ การผังเมือง และการควบคุมอาคาร

กล่าวโดยสรุป โครงสร้างพื้นฐาน หมายถึง การดำเนินการเกี่ยวกับการจัดหา จัดทำ ก่อสร้าง บำรุงรักษา พัฒนา ปรับปรุง ซ่อมแซม เส้นทางคมนาคม/ขนส่ง ถนน แหล่งน้ำสาธารณะ เพื่อใช้ในการอุปโภคบริโภค รวมถึงจัดให้มีระบบประปา ไฟฟ้าแสงสว่าง ซึ่งการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของท้องถิ่นไทย ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ด้าน คือ

ด้านประปา หมายถึง การก่อสร้าง ขยายเขตระบบประปา เพื่อให้ประชาชนมีน้ำเพื่ออุปโภคอย่างเพียงพอและทั่วถึง โดยปริมาณน้ำประปามีเพียงพอต่อความต้องการและการใช้งานของประชาชน และมีการบำรุงรักษา ซ่อมแซมระบบประปาที่ชำรุด เสียหายอย่างสม่ำเสมอ รวมถึง มีโครงการก่อสร้าง ขยายระบบประปา เพื่อสนองความต้องการของประชาชนอย่างทั่วถึงและเพียงพอ ตลอดจน น้ำประปาประชาชนสามารถ

นำไปใช้อุปโภคได้ และมีการดูแล รักษาต้นน้ำ ลำคลองสาธารณะ ขจัดระบบน้ำเสียทั้งจากครัวเรือน ภาค การเกษตร ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ด้านไฟฟ้าแสงสว่าง หมายถึง การให้บริการไฟฟ้าแสงสว่างสาธารณะ โดยมีระบบไฟฟ้าแสงสว่างมี เพียงพอต่อความต้องการและการใช้งานของประชาชน และมีการบำรุง รักษา ซ่อมแซมระบบไฟฟ้าแสงสว่าง เมื่อมีข้อขัดข้องอย่างสม่ำเสมอ รวมถึง มีเครื่องมือ อุปกรณ์ เทคโนโลยี และการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ในการ ซ่อมแซม แก้ไขไฟฟ้าแสงสว่าง ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความสุภาพ เป็นมิตร รวดเร็ว ฉับไวตลอดจน มีระบบการ ประชาสัมพันธ์ แจ้งเตือนข้อขัดข้องของระบบไฟฟ้าแสงสว่างให้กับประชาชน อย่างสม่ำเสมอ

ด้านการคมนาคม/ขนส่ง หมายถึง ถนน โดยมีปริมาณถนนที่เพียงพอต่อความต้องการและการใช้ งานของประชาชน รวมถึงมีการบำรุง รักษา ซ่อมแซม ถนนที่ชำรุด เสียหายอย่างสม่ำเสมอ และมีโครงการ ก่อสร้าง ขยายถนน ให้สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชน ตลอดจน ประชาชนได้รับความ ปลอดภัยในการใช้รถ ใช้ถนน และได้ความสะดวกรวดเร็วในการใช้เส้นทางคมนาคม/ขนส่ง

บทสรุป

การพัฒนาเป็นการทำให้เกิดความเจริญ หรือทำให้ดีขึ้นจากสิ่งที่มีอยู่เดิมอย่างเป็นระบบ ซึ่งมีการ เปลี่ยนแปลงกระบวนการคิด และการประพฤติปฏิบัติของมนุษย์ โดยมีการวางแผนไว้ล่วงหน้า มีการกำหนด วัตถุประสงค์ เป้าหมายในการพัฒนาในด้านต่างๆ ทั้งในเชิงปริมาณ เชิงคุณภาพที่แน่นอน สำหรับองค์ประกอบ ของการพัฒนานั้น ถือได้ว่าคนเป็นองค์ประกอบสำคัญที่สุดในการพัฒนาทุกสิ่ง เพราะคนเป็นศูนย์กลางของ การพัฒนา หากไม่มีคน การพัฒนาด้านต่าง ๆ จะเกิดขึ้นได้ยาก ดังนั้น การพัฒนาจึงเป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องกับคน โดยตรง นอกจากนี้ หลักการและวิธีการพัฒนา เป็นขั้นตอนหรือกระบวนการ เพื่อให้ประชาชน ได้เข้ามามีส่วน ร่วมจัดการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่นให้เกิดประโยชน์ต่อท้องถิ่นมากที่สุด และแก้ปัญหาของตนเองได้อย่าง มีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผลอย่างเป็นรูปธรรม

การพัฒนาท้องถิ่นไทยเป็นแนวทางในการดำเนินงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับท้องถิ่น รวมถึง ประชาชนหรือชุมชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นร่วมกัน โดยจัดหา จัดทำ พัฒนา ปรับปรุง ซ่อมแซม สิ่งอำนวยความสะดวกด้านโครงสร้างพื้นฐานให้ได้มาตรฐาน มีประสิทธิภาพ เป็นการดำเนินตาม นโยบายด้านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานจะให้ความสำคัญกับ ประเภทสาธารณูปโภค สาธารณูปการ เพราะ เป็นปัจจัยหลักพื้นฐานที่ก่อให้เกิดความสะดวกสบายกับชีวิตและความเป็นอยู่ของประชาชน การพัฒนา โครงสร้างพื้นฐานให้มีมาตรฐาน เน้นตามความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น การรับฟังปัญหาความต้องการ ของประชาชนผ่านกระบวนการประชาคม และการประสานงานกับองค์การบริหารส่วนตำบล เทศบาล ภาคเอกชนและส่วนราชการ โครงสร้างพื้นฐานเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศในด้าน ต่างๆ เช่น เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และความมั่นคงของประเทศ โดยเป็นโครงสร้างซึ่งรองรับชุมชน หรือ ความเจริญของชุมชน เช่น ที่อยู่อาศัย ระบบคมนาคม การสื่อสารหรือโทรคมนาคม ระบบไฟฟ้าและประปา เป็นต้น นอกจากนั้นแล้วโครงสร้างพื้นฐานก็ไม่ได้จำกัดอยู่เพียงการก่อสร้างในเขตชุมชนเท่านั้น ตัวอย่าง

โครงสร้างพื้นฐานดังกล่าว เช่น เชื้อน ระบบขนส่ง (ถนน ทางรถไฟ) ระบบป้องกันอุทกภัย ระบบชลประทาน ระบบผลิตกระแสไฟฟ้า หรือ พลังงาน ซึ่งส่งผลต่อการพัฒนาประเทศเปรียบเสมือนเส้นเลือดที่คอยหล่อเลี้ยง โครงสร้างระบบเศรษฐกิจให้คงดำรงอยู่ได้

จะเห็นได้ว่าโครงสร้างพื้นฐานมีความจำเป็นต่อประเทศที่กำลังพัฒนา อย่างเช่น ประเทศไทย ซึ่งนับ จะทวีความสำคัญขึ้น อย่างไรก็ดีตาม การวางแผน ดำเนินการหรือบริหารจัดการโครงสร้างพื้นฐานในประเทศ ไทยทั้งที่ผ่านมาและปัจจุบัน ยังมีปัญหาและอุปสรรค ส่งผลให้ประสิทธิภาพ และคุณภาพของงานไม่ได้ตาม มาตรฐานที่เป็นที่ยอมรับ จากปัจจัยดังกล่าวส่งผลให้การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศเป็นไป ด้วย ความล่าช้า โดยปัจจัยเหล่านี้จะส่งผลกระทบต่อในแง่มุมต่าง ๆ หลายด้าน เช่น ผลกระทบต่อสภาพความเป็นอยู่ คุณภาพชีวิต และปัญหาสิ่งแวดล้อม เป็นต้น

องค์ความรู้ที่ได้รับ

บทความวิชาการ เรื่อง การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของท้องถิ่นไทย เป็นการทำให้ท้องถิ่นเกิดความ เจริญ หรือทำให้ดีขึ้นจากสิ่งที่มีอยู่เดิม ซึ่งคนเป็นองค์ประกอบสำคัญที่สุดในการพัฒนาทุกสิ่ง เพราะคนเป็น ศูนย์กลางของการพัฒนา ดังนั้น การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของท้องถิ่นไทย จึงเป็นเรื่องเกี่ยวกับการบริการ สาธารณะ ที่มีความเกี่ยวข้องกับน้ำประปา ไฟฟ้าแสงสว่าง และการคมนาคม/ขนส่ง

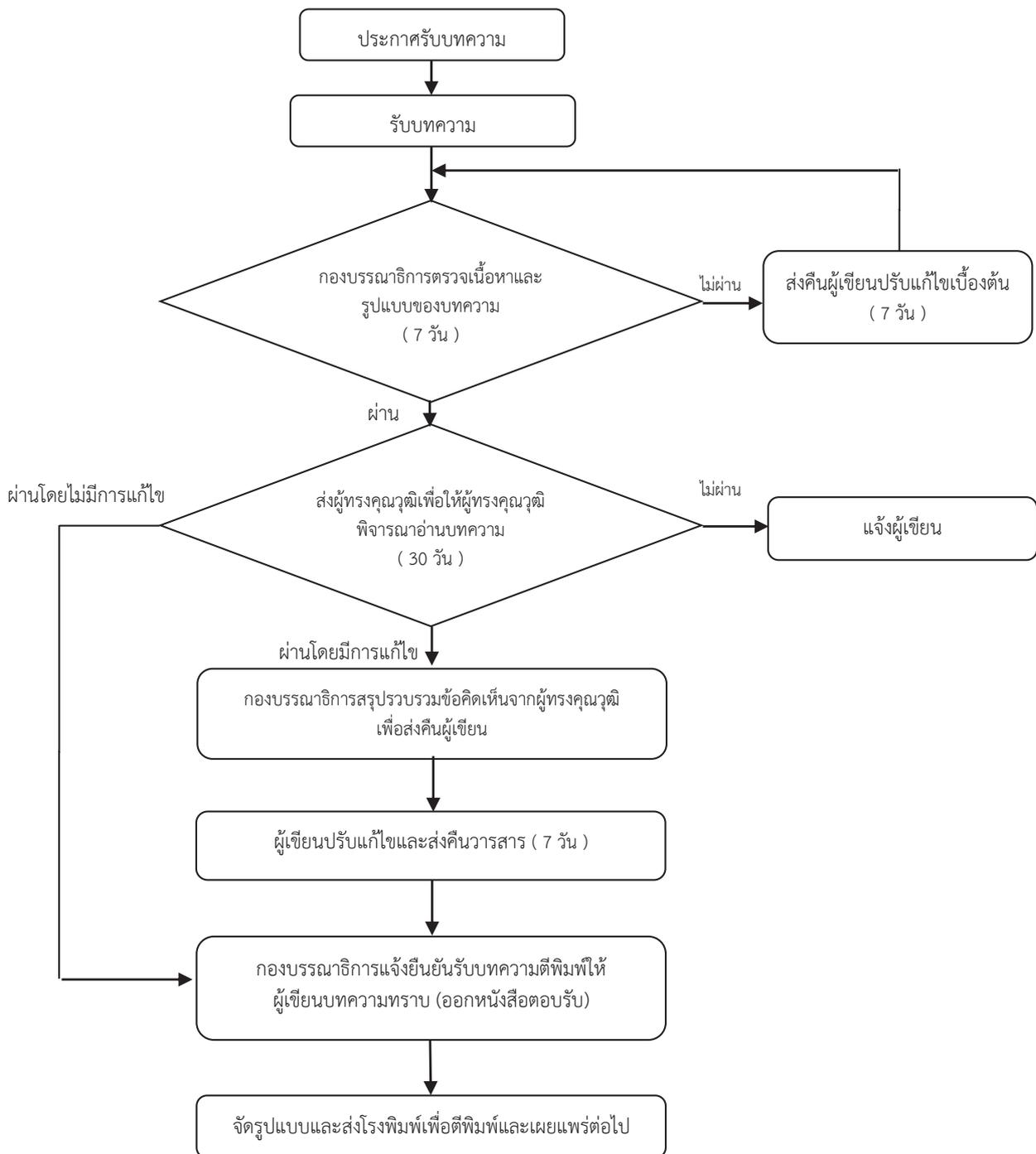
เอกสารอ้างอิง

- กนิษฐา สุทธิเจริญ. (2555). *ความคาดหวังของประชาชนที่มีต่อการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วน ตำบลวังสรรพรส อำเภอขลุง จังหวัดจันทบุรี*. รัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยบูรพา.
- กองบรรณาธิการ บริษัท เอ็กซ์เปอร์เน็ท จำกัด. (2551). *กลยุทธ์การวางแผนพัฒนาพื้นที่ท้องถิ่นเชิงบูรณาการ*. กรุงเทพฯ: เอ็กซ์เปอร์เน็ท.
- กองยุทธศาสตร์และงบประมาณ. (2564). *แผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนครสวรรค์ พ.ศ. 2566-2570*. นครสวรรค์: องค์การบริหารส่วนจังหวัดนครสวรรค์.
- โกวิท พวงงาม. (2558). *นวัตกรรมท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น*. กรุงเทพฯ: เสมอธรรม.
- ณรัชชอร์ (ณัฐนรี) ศรีทอง. (2554). *การบริหารงานพัฒนาชุมชนเชิงยุทธศาสตร์*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- ปฐม มณีโรจน์. (2541). *ทฤษฎีและแนวความคิดในการพัฒนาการบริหาร*. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ประยูร กาญจนดุล. (2541). *ความรู้ความเข้าใจของประชาชนเรื่ององค์การบริหารส่วนตำบล*. กรุงเทพฯ: นิตินธรรม.
- ประสิทธิ์ ตงยั้งศิริ. (2529). *เอกสารการสอนชุดวิชาการทฤษฎีและนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจ*. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

- แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ.2566-2570). (2565). *ราชกิจจานุเบกษา* เล่ม 139 ตอนพิเศษ 258 ง วันที่ 1 พฤศจิกายน 2565.
- พระมหาสมศักดิ์ ธีรวีโส (แหวนคำ). (2561). *กระบวนการพัฒนาชุมชนเมืองและชนบทสู่ความยั่งยืน ในอำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา*. วิทยานิพนธ์หลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาสังคม. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พานี อนันตชัย. (2542). *กระบวนการพัฒนาชุมชน*. พิมพ์ครั้งที่ 1. นครปฐม: สำนักพิมพ์สถาบันราชภัฏนครปฐม.
- ไพบูลย์ ช่างเรียน. (2517). *ลักษณะสังคมและการปกครองของไทย*. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2560. (2560). *ราชกิจจานุเบกษา* เล่ม 134 ตอนที่ 40 ก วันที่ 6 เมษายน 2560.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2546). *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2542*. กรุงเทพฯ: นานมีบุ๊คส์.
- ศิรินทรา บุญรอด. (2559). *การมีส่วนร่วมของประชาชนกับการพัฒนาท้องถิ่นในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลท่าสะท้อน อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี*. รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเกริก.
- สนธยา พลศรี. (2545). *ทฤษฎีและหลักการพัฒนาชุมชน*. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: โอ.เอส.พรีนติ้ง เฮ้าส์.
- สนธยา พลศรี. (2550). *เครือข่ายการเรียนรู้งานพัฒนาชุมชน*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: พิมพ์ที่โอ.เอส.พรีนติ้ง เฮ้าส์.

ภาคผนวก

กระบวนการพิจารณาบทความของวารสาร “ศรีล้านช้างปริทรรศน์”
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง

คำแนะนำสำหรับผู้พิมพ์บทความ

สถานที่ติดต่อเกี่ยวกับบทความ

สำนักงานวารสารศรีล้านช้างปริทรรศน์

สำนักงานรองอธิการบดี มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง

253/7 ถนนวิสุทธิเทพ ตำบลกุดป่อง อำเภอเมืองเลย จังหวัดเลย

โทรศัพท์ 042-830-434, 042-814-978

เว็บไซต์ <https://so06.tci-thaijo.org/index.php/jslc> อีเมล slc.journal@mbu.ac.th

ส่วนประเภทของบทความที่ลงตีพิมพ์ในวารสาร

วารสารศรีล้านช้างปริทรรศน์ ตีพิมพ์บทความประเภทต่าง ๆ ดังนี้

1.1 บทความพิเศษ บทความทางวิชาการพิเศษ ที่เสนอเนื้อหาความรู้วิชาการอย่างเข้มข้น และผ่านการอ่านและพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาวิชานั้น ๆ มีกลุ่มเป้าหมายเป็นนักวิชาการในวงการวิชาการ/วิชาชีพ

1.2 บทความทางวิชาการ (Academic Article) ที่เสนอเนื้อหาความรู้วิชาการที่มีความโดดเด่นเพื่อนำเสนอองค์ความรู้ใหม่สู่สังคม

1.3 บทความวิจัย (Research Article) ได้แก่รายงานผลงานวิจัยใหม่ที่มีองค์ความรู้อันเป็นประโยชน์ซึ่งไม่เคยตีพิมพ์ในวารสารใด ๆ มาก่อน

1.4 บทความปริทรรศน์ (Review Article) เป็นบทความที่รวบรวมความรู้จากตำรา หนังสือ และวารสารใหม่ หรือจากผลงานและประสบการณ์ของผู้พิมพ์มาเรียบเรียงขึ้น โดยมีการวิเคราะห์ สังเคราะห์วิจารณ์เปรียบเทียบ

1.5 ปกิณกะ (Miscellany) ได้แก่ บทความทบทวนความรู้ เรื่องแปล ย่อความจากวารสารต่างประเทศ การแสดงความคิดเห็น วิจัย แนะนำเครื่องมือใหม่ ตำราหรือหนังสือใหม่ที่น่าสนใจ หรือข่าวการประชุมทั้งระดับชาติและระดับนานาชาติ

การตรวจสอบบทความและพิสูจน์อักษร

ผู้พิมพ์ควรตระหนักถึงความสำคัญในการเตรียมบทความ ให้ถูกต้องตามรูปแบบของบทความที่วารสารกำหนด ตลอดจนตรวจสอบความถูกต้องแน่นอน พร้อมทั้งพิสูจน์อักษรก่อนที่จะส่งบทความนี้ให้กับบรรณาธิการ การเตรียมบทความให้ถูกต้องตามข้อกำหนดของวารสาร จะทำให้การพิจารณาตีพิมพ์มีความรวดเร็วมากยิ่งขึ้น และทางกองบรรณาธิการขอสงวนสิทธิ์ที่จะไม่พิจารณาบทความ จนกว่าจะได้แก้ไขให้ถูกต้องตามข้อกำหนดของวารสาร

จริยธรรมการตีพิมพ์

วารสารศรีล้านช้างปริทรรศน์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง ให้ความสำคัญกับการรักษามาตรฐานด้านจริยธรรมในการตีพิมพ์เผยแพร่บทความ ดังนั้น จึงกำหนดให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องต้องปฏิบัติตามหลักการและมาตรฐานด้านจริยธรรมในการตีพิมพ์อย่างเคร่งครัด ดังนี้

บทบาทหน้าที่ของบรรณาธิการและกองบรรณาธิการในวารสารศรีล้านช้างปริทรรศน์

1. บรรณาธิการและกองบรรณาธิการมีหน้าที่พิจารณาและตรวจสอบบทความที่ส่งมาเพื่อพิจารณาตีพิมพ์ในวารสารทุกบทความ โดยพิจารณาความสอดคล้องของเนื้อหาบทความกับเป้าหมายและขอบเขตของวารสาร รวมถึงตรวจสอบคุณภาพของบทความตามกระบวนการประเมินคุณภาพบทความก่อนการตีพิมพ์
2. บรรณาธิการและกองบรรณาธิการต้องใช้หลักการในการพิจารณาบทความโดยอ้างอิงเหตุผลทางวิชาการเป็นหลัก และต้องไม่มีอคติต่อผู้นิพนธ์บทความและเนื้อหาบทความที่พิจารณาไม่ว่าจะด้วยกรณีใด ๆ ทั้งสิ้น
3. บรรณาธิการและกองบรรณาธิการต้องไม่มีส่วนได้ส่วนเสียกับผู้นิพนธ์บทความหรือผู้ทรงคุณวุฒิที่ตรวจประเมินบทความ ไม่ว่าจะประโยชน์ในเชิงธุรกิจหรือในการนำไปเป็นผลงานทางวิชาการของตนเอง
4. บรรณาธิการและกองบรรณาธิการต้องไม่ปิดกั้น เปลี่ยนแปลง หรือแทรกแซงข้อมูลที่ใช้แลกเปลี่ยนระหว่างผู้ทรงคุณวุฒิที่ตรวจประเมินบทความและผู้นิพนธ์บทความ
5. บรรณาธิการและกองบรรณาธิการต้องปฏิบัติตามกระบวนการและขั้นตอนต่าง ๆ ของวารสารอย่างเคร่งครัด

บทบาทหน้าที่ของผู้นิพนธ์บทความในวารสารศรีล้านช้างปริทรรศน์

1. บทความที่ผู้นิพนธ์ส่งมาเพื่อพิจารณาตีพิมพ์ในวารสารต้องเป็นบทความที่ไม่เคยตีพิมพ์หรือเผยแพร่ที่ไหนมาก่อน
2. ผู้นิพนธ์บทความต้องทำการอ้างอิงให้ถูกต้องทุกครั้งเมื่อนำผลงานของผู้อื่นมานำเสนอหรืออ้างอิงประกอบในเนื้อหาของบทความของตนเอง และต้องไม่คัดลอกผลงานของผู้อื่น
3. หากผลงานทางวิชาการของผู้นิพนธ์เกี่ยวข้องกับการใช้สัตว์ ผู้เข้าร่วม หรืออาสาสมัคร หรือผลการวิจัย มีประเด็นที่เปราะบางต่อผู้ให้ข้อมูล ผู้นิพนธ์ควรดำเนินการตามหลักจริยธรรม ปฏิบัติตามกฎหมายและข้อบังคับที่เกี่ยวข้องอย่างเคร่งครัด รวมถึงต้องได้รับความยินยอมก่อนการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลหรือแสดงเอกสารที่เกี่ยวข้อง เช่น หนังสือรับรองจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ หรือในสัตว์ ทดลองประกอบด้วยทุกครั้ง
4. ผู้นิพนธ์บทความต้องยินยอมโอนลิขสิทธิ์ให้แก่วารสารศรีล้านช้างปริทรรศน์ก่อนการตีพิมพ์ และไม่นำผลงานไปเผยแพร่หรือตีพิมพ์กับแหล่งอื่น ๆ หลังจากที่ได้รับการตีพิมพ์กับวารสารศรีล้านช้างปริทรรศน์แล้ว
5. ชื่อผู้นิพนธ์ที่ปรากฏในบทความต้องเป็นผู้ที่มีส่วนในบทความนั้น ๆ จริง

บทบาทหน้าที่ของผู้ทรงคุณวุฒิที่ประเมินบทความในวารสารศรีล้านช้างปริทรรศน์

1. ผู้ทรงคุณวุฒิที่ประเมินบทความต้องไม่มีส่วนได้ส่วนเสียกับผู้นิพนธ์บทความ การพิจารณาคุณภาพของบทความต้องคำนึงถึงคุณภาพของบทความเป็นหลัก และพิจารณาบนหลักการและเหตุผลทางวิชาการโดยปราศจากอคติหรือความขัดแย้งส่วนตัว
2. ผู้ทรงคุณวุฒิที่ประเมินบทความต้องตระหนักว่าตนเองเป็นผู้มีความเชี่ยวชาญ มีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาของบทความที่รับประเมินอย่างแท้จริง
3. ผู้ทรงคุณวุฒิที่ประเมินบทความต้องไม่แสวงหาประโยชน์จากบทความที่ตนเองได้ทำการประเมิน
4. หากผู้ทรงคุณวุฒิที่ประเมินบทความได้ตรวจสอบแล้วพบว่าบทความที่รับประเมิน เป็นบทความที่คัดลอกผลงานชิ้นอื่น ๆ ผู้ทรงคุณวุฒิประเมินบทความต้องแจ้งให้บรรณาธิการทราบทันที พร้อมแสดงหลักฐานประกอบที่ชัดเจน
5. ผู้ทรงคุณวุฒิที่ประเมินบทความต้องรักษาระยะเวลาประเมินตามกรอบเวลาประเมินที่วารสารศรีล้านช้างปริทรรศน์กำหนด รวมถึงไม่เปิดเผยข้อมูลของบทความให้ผู้อื่นได้รับรู้

รูปแบบการจัดเตรียมบทความ

1. **ภาษา** เป็นภาษาไทยหรือภาษาอังกฤษก็ได้ การใช้ภาษาไทยให้ยึดหลักการใช้คำศัพท์และชื่อบัญญัติตามหลักของราชบัณฑิตยสถาน ควรหลีกเลี่ยงการใช้ภาษาอังกฤษในข้อความ ยกเว้นกรณีจำเป็น ให้เขียนคำศัพท์ภาษาไทยตามด้วยวงเล็บภาษาอังกฤษ ให้ใช้ตัวเล็กทั้งหมดยกเว้นชื่อเฉพาะต้องขึ้นต้นด้วยตัวอักษรใหญ่ บทความส่วนที่เป็นภาษาอังกฤษควรให้ผู้เชี่ยวชาญด้านภาษาอังกฤษตรวจสอบความถูกต้องก่อนที่จะส่งต้นฉบับ

2. **การพิมพ์** ให้จัดพิมพ์ด้วยโปรแกรมไมโครซอฟท์เวิร์ด โดยจัดหน้ากระดาษขนาด A4 ตั้งค่าระยะขอบกระดาษบน 3 เซนติเมตร, ล่าง 2.54 เซนติเมตร, ซ้าย/ขวา 2.54 เซนติเมตร

ชื่อเรื่อง ต้องมีภาษาไทยและภาษาอังกฤษ พิมพ์ไว้หน้าแรกตรงกลาง ภาษาไทยพิมพ์ด้วยรูปแบบตัวอักษร TH Sarabun PSK ขนาด 20 พอยต์ และพิมพ์ภาษาอังกฤษ ด้วยรูปแบบตัวอักษร Times New Roman ขนาด 14 พอยต์

ชื่อผู้นิพนธ์ สังกัด/หน่วยงาน และ E-mail (อีเมลใส่เฉพาะผู้นิพนธ์บทความคนที่ 1) ของผู้ร่วมหรือที่ปรึกษาทุกคน ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยเรียงจากผู้นิพนธ์บทความ¹ ผู้ร่วมนิพนธ์^{2,3,4} ตำแหน่งได้ชื่อเรื่อง เยื้องชิดฝั่งขวาของหน้ากระดาษ ภาษาไทยพิมพ์ด้วยรูปแบบตัวอักษร TH Sarabun PSK ขนาด 16 พอยต์ และพิมพ์ภาษาอังกฤษด้วยรูปแบบตัวอักษร Times New Roman ขนาด 12 พอยต์

การเรียงหัวข้อ หัวข้อใหญ่สุด ให้พิมพ์ชิดขอบด้านซ้าย ภาษาไทยพิมพ์ด้วยรูปแบบตัวอักษร TH Sarabun PSK ขนาด 18 พอยต์ ตัวหนา และพิมพ์ภาษาอังกฤษด้วยรูปแบบตัวอักษร Times New Roman ขนาด 14 พอยต์ ตัวหนา

เนื้อหา พิมพ์ด้วยรูปแบบตัวอักษร TH Sarabun PSK ขนาด 16 พอยต์ ส่วน Abstract พิมพ์ภาษาอังกฤษด้วยรูปแบบตัวอักษร Times New Roman ขนาด 14 พอยต์

3. **จำนวนหน้า** บทความวิจัย บทความวิชาการ บทความวิจารณ์หนังสือ และงานวิชาการอื่น ๆ ตั้งแต่หัวข้อเรื่องจนถึงเอกสารอ้างอิงควรมีความยาวไม่เกิน 25 หน้า กระดาษ ขนาด B5

4. **การใช้ตัวเลข คำย่อ และวงเล็บ** ใช้เป็นตัวเลขอารบิกทั้งหมด ใช้คำย่อที่เป็นสากลเท่านั้น (ระบุคำเต็มไว้ในครั้งแรก) การวงเล็บภาษาอังกฤษ ควรใช้ดังนี้ (Student centered learning) เป็นต้น

บทความวิจัย ให้เรียงลำดับสาระ ดังนี้

- 1) บทคัดย่อ (Abstract)
- 2) บทนำ (Introduction) ระบุความสำคัญของปัญหาการวิจัย
- 3) วัตถุประสงค์การวิจัย
- 4) สมมุติฐานการวิจัย (ถ้ามี)
- 5) ระเบียบวิธีวิจัย
- 6) ผลการวิจัย/ผลการทดลอง

- 7) อภิปรายผล/วิจารณ์
- 8) ข้อเสนอแนะ
- 9) องค์ความรู้ที่ได้รับ
- 10) เอกสารอ้างอิง (References)

บทความพิเศษ บทความวิชาการ บทความปริทรรศน์ ปกิณกะ ให้เรียงลำดับสาระ ดังนี้

- 1) บทคัดย่อ (Abstract)
- 2) บทนำ (Introduction)
- 3) เนื้อเรื่อง (Content) แสดงสาระสำคัญที่ต้องการนำเสนอตามลำดับ
- 4) บทสรุป (Conclusion)
- 5) องค์ความรู้ที่ได้รับ
- 6) เอกสารอ้างอิง (References)

บทความวิจารณ์หนังสือ ให้เรียงลำดับสาระ ดังนี้

- 1) บทนำ (Introduction)
- 2) เนื้อเรื่อง (Content) แสดงสาระสำคัญที่ต้องการนำเสนอตามลำดับ
- 3) บทวิจารณ์
- 4) คุณค่าของหนังสือ
- 5) เอกสารอ้างอิง (References)

ตัวอย่างการจัดพิมพ์บทความวิจัย

หน้ากระดาษขนาด A4

↓ 3 ซม.

← 2.54 ซม.

→ 2.54 ซม.

ชื่อบทความภาษาไทย (TH Sarabun PSK 20 pt ตัวหน้า)
TITLE IN ENGLISH (Times New Roman 14 pt ตัวหน้า)

ชื่อ-นามสกุลผู้เขียนบทความ (TH Sarabun PSK 16 pt ตัวหน้า)
หน่วยงานต้นสังกัด (TH Sarabun PSK 16 pt)
Author (Times New Roman 12 pt ตัวหน้า)
Affiliated agency (Times New Roman 11 pt)
Corresponding Author E-mail (Times New Roman 11 pt)

บทคัดย่อ (TH Sarabun PSK 18 pt ตัวหน้า)
(รวมแล้วไม่เกิน 500 คำ) (TH Sarabun PSK 16 pt)
คำสำคัญ:
Abstract (Times New Roman 14 pt ตัวหน้า)
(สอดคล้องกับภาษาไทย) (Times New Roman 12 pt)
Keywords: (Times New Roman 14 pt)

บทนำ (TH Sarabun PSK 18 pt ตัวหน้า)
(ความเป็นมา ความสำคัญ และเหตุผลในการทำวิจัย) (TH Sarabun PSK 16 pt)

วัตถุประสงค์การวิจัย (TH Sarabun PSK 18 pt ตัวหน้า)
(วัตถุประสงค์) (TH Sarabun PSK 16 pt)

ระเบียบวิธีวิจัย (TH Sarabun PSK 18 pt ตัวหน้า)
(ประชากรกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือการวิจัย และการวิเคราะห์ข้อมูล) (TH Sarabun PSK 16 pt)

ผลการวิจัย (TH Sarabun PSK 18 pt ตัวหน้า)
(ตอบวัตถุประสงค์) (TH Sarabun PSK 16 pt)

อภิปรายผล (TH Sarabun PSK 18 pt ตัวหน้า)
(อภิปรายเฉพาะประเด็นสำคัญ) (TH Sarabun PSK 16 pt)

ข้อเสนอแนะ (TH Sarabun PSK 18 pt ตัวหน้า)
(ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย และข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย) (TH Sarabun PSK 16 pt)

เอกสารอ้างอิง (TH Sarabun PSK 18 pt ตัวหน้า)
(เฉพาะที่ปรากฏในบทความเท่านั้น) (TH Sarabun PSK 16 pt)

↑ 2.54 ซม.

ตัวอย่างการจัดพิมพ์บทความวิจัย

หน้ากระดาษขนาด A4

↓ 3 ซม.

← 2.54 ซม.

→ 2.54 ซม.

ชื่อบทความภาษาไทย (TH Sarabun PSK 20 pt ตัวหน้า)
TITLE IN ENGLISH (Times New Roman 14 pt ตัวหน้า)

ชื่อ-นามสกุลผู้เขียนบทความ (TH Sarabun PSK 16 pt ตัวหน้า)
หน่วยงานต้นสังกัด (TH Sarabun PSK 16 pt)
Author (Times New Roman 12 pt ตัวหน้า)
Affiliated agency (Times New Roman 11 pt)
Corresponding Author E-mail (Times New Roman 11 pt)

บทคัดย่อ (TH Sarabun PSK 18 pt)
(รวมแล้วไม่เกิน 500 คำ) (TH Sarabun PSK 16 pt)

คำสำคัญ:

Abstract (Times New Roman 14 pt)
(สอดคล้องกับภาษาไทย) (Times New Roman 12 pt)

Keywords:

บทนำ (TH Sarabun PSK 18 pt)
(ความเป็นมา ความสำคัญ และเหตุผลในการทำวิจัย) (TH Sarabun PSK 16 pt)

เนื้อเรื่อง (TH Sarabun PSK 18 pt)
(เนื้อเรื่องตามประเด็นที่นำเสนอ) (TH Sarabun PSK 16 pt)

บทสรุป (TH Sarabun PSK 18 pt)
(สรุปสาระสำคัญของบทความตามเนื้อหาที่ได้กล่าวมา) (TH Sarabun PSK 16 pt)

เอกสารอ้างอิง (TH Sarabun PSK 18 pt)
(เฉพาะที่ปรากฏในบทความเท่านั้น) (TH Sarabun PSK 16 pt)

↑ 2.54 ซม.

หลักเกณฑ์ในการเขียนเอกสารอ้างอิง

ใช้รูปแบบ APA (6th Edition) เป็นมาตรฐาน โดยสามารถดูตัวอย่างวิธีการเขียนเอกสารอ้างอิง ที่ถูกต้องเพิ่มเติมได้จากเว็บไซต์ของ APA <http://www.apastyle.org>

1. การเขียนอ้างอิงในเนื้อหา

1.1 การอ้างอิงหน้าข้อความ ชื่อผู้แต่ง/(ปีที่พิมพ์)...

ตัวอย่าง สุขพัฒน์ อนนทจารย์ (2539) ได้ให้ความหมายของการปฏิบัติกรรมฐาน.....

1.2 การอ้างอิงหลังข้อความ (ชื่อผู้แต่ง,/ปีที่พิมพ์,/เลขหน้า)

ตัวอย่าง เพียงแต่ทำให้จิตใจลอดโปร่ง ผ่องใส เป็นกุศลจิตเกิดขึ้นชั่วครู่หนึ่ง ๆ พร้อมกับความรู้เล็ก ๆ น้อย ๆ เท่านั้น (สุขพัฒน์ อนนทจารย์, 2550 : 55)

2. การเขียนเอกสารอ้างอิงส่วนท้ายเรื่อง

2.1 หนังสือ

ชื่อผู้เขียน./ (ปีที่พิมพ์)./ชื่อหนังสือ./ (ครั้งที่พิมพ์)./สถานที่พิมพ์:/สำนักพิมพ์.
กรณีไม่มีชื่อผู้เขียน ชื่อหนังสือ./สถานที่พิมพ์:/สำนักพิมพ์.

ในกรณีที่ชื่อผู้เขียนมีจำนวนตั้งแต่ 2 คน (ผู้เขียน1 และ ผู้เขียน2)

ในกรณีที่ชื่อผู้เขียนมีจำนวนตั้งแต่ 3-7 คน (ผู้เขียน1 ผู้เขียน2 ผู้เขียน3 ผู้เขียน4 ผู้เขียน5 ผู้เขียน6 และผู้เขียน7)

ในกรณีที่ชื่อผู้เขียนมีจำนวนตั้งแต่ 8 คน (ชื่อผู้เขียนคนที่ 1 และคณะ)

ตัวอย่าง

พระเทพบัณฑิต (ธรมิต ชาคโร). (2560). *พระพุทธศาสนา*. กรุงเทพฯ ฯ : สำนักพิมพ์นาคสามโลก.

สุขพัฒน์ อนนทจารย์. (2560). *รัฐศาสตร์ตามแนวพุทธศาสตร์*. กรุงเทพฯ ฯ : สำนักพิมพ์นาคสามโลก.

Lamoureux, M. (2013). *Internal controls handbook : The power sector and NERC compliance*. North Charleston : Create Space Independent Publishing Platform.

2.2 บทความ

ชื่อผู้เขียนบทความ./ (ปีที่พิมพ์)./ชื่อบทความ./ใน/ชื่อบรรณาธิการ/(บรรณาธิการ),/ชื่อหนังสือ./ (ครั้งที่พิมพ์)./ (เลขหน้า)./สถานที่พิมพ์:/สำนักพิมพ์.

ตัวอย่าง

ชัตติยา กรรณสูต. (2547). การสังเคราะห์ผลการศึกษาวิจัยคุณธรรม พฤติกรรม ความซื่อสัตย์ของคนไทย: การเชื่อมโยงสู่นโยบาย. ในชัตติยา กรรณสูตและขวัญรัก สุขสมฤทัย(บรรณาธิการ). *รายงานการวิจัยคุณธรรมพฤติกรรม ความซื่อสัตย์ของคนไทย*. (9-125). กรุงเทพฯ ฯ: สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ.

2.3 วิทยานิพนธ์หรือดุษฎีนิพนธ์และสารนิพนธ์

ชื่อผู้ทำวิทยานิพนธ์หรือดุษฎีนิพนธ์และสารนิพนธ์./ (ปีที่พิมพ์)./ ชื่อวิทยานิพนธ์หรือดุษฎีนิพนธ์และสารนิพนธ์./ ระดับวิทยานิพนธ์หรือดุษฎีนิพนธ์และสารนิพนธ์./ ชื่อมหาวิทยาลัย

ตัวอย่าง

ธนวัฒน์ ชาวโพธิ์. (2559). ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจของประชาชนในการเลือกนายกองค์การบริหารส่วนตำบลท่าลี่ อำเภอท่าลี่ จังหวัดเลย. สารนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาภูมิภวราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง

2.4 บทความในวารสาร

ชื่อผู้เขียนบทความ./ (ปีที่พิมพ์)./ ชื่อบทความ./ ชื่อวารสาร./ ปีที่หรือเล่มที่./ (ฉบับที่(ถ้ามี))./ (เดือน)./ เลขหน้า.

ตัวอย่าง

จักรกฤษณ์ โปตาพล. (2559). การประยุกต์ใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21. วารสารศรีล้านช้างปริทรรศน์. 5(1). (มกราคม-มิถุนายน). 9-23.

2.5 รายงานการวิจัย

ชื่อผู้เขียน./ (ปีที่เผยแพร่)./ ชื่อเรื่อง./ (รายงานการวิจัย)./ สถานที่พิมพ์./ สำนักพิมพ์.

ตัวอย่าง

พระมหาภาจิต สุขวรรณดี (สุภาสิดโต). (2547). รายงานการวิจัยการรักษาศิล 5 ของนักศึกษาภาคสมทบ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัย ในพระราชูปถัมภ์ พ.ศ. 2547. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.

2.6 บทความจากหนังสือพิมพ์

ชื่อผู้เขียนบทความ./ (ปี./ เดือนที่พิมพ์./ วันที่/ เดือน)./ ชื่อบทความ./ ชื่อหนังสือพิมพ์./ เลขหน้า.

ตัวอย่าง

ไตรรัตน์ สุนทรประภัสสร. (2540, 8 พฤศจิกายน). อนาคตจีน-อเมริกา. เดลินิวส์, 6.

Kamnuansilpa, P. (2015, June 20). Lottery reform is running out of chances. *Bangkok Post*, 9.

2.7 แหล่งข้อมูลจากเว็บไซต์

ชื่อผู้แต่ง./ (ปีที่เผยแพร่)/ ชื่อเรื่อง./ ออนไลน์./ สืบค้นเมื่อ/ วัน/ เดือน/ ปี./ แหล่งสืบค้น/ แหล่งสารสนเทศ.

ตัวอย่าง

พระธรรมโกศาจารย์ (ศ.ดร.ประยูร ธมฺมจิตฺโต). (2555). ธรรมประกาศโนบาย. *ออนไลน์*. สืบค้นเมื่อ 7 กันยายน 2555. แหล่งสืบค้น <http://www.buddhismth.com/index.php?lay=show&ac=article&id=538970572&Ntype=9>.

CNN Wire Staff. (2011). How U.S. forces killed Osama bin Laden. *Online*. Retrieved on May 3 2011. from <http://www.cnn.com/2011/WORLD/asiapcf/05/02/bin.laden.raid/index.html>

2.8 รายงานการประชุมวิชาการหรือการสัมมนาทางวิชาการ

ชื่อผู้เขียนบทความ./ (ปีที่พิมพ์)/ ชื่อบทความ./ ใน/ ชื่อเอกสารการประชุมหรือสัมมนา. (เลขหน้า). / สถานที่พิมพ์:/ สำนักพิมพ์.

ตัวอย่าง

นิത്യ โรจนรัตน์วานิชย์ และสิทธิพร นิยมศรีสมศักดิ์. (2549). การศึกษาวิเคราะห์และออกแบบระบบการตรวจสอบคุณภาพภายในสถานศึกษาสำหรับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา. ใน *เวทีนำเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา ครั้งที่ 3* (48-50). นครปฐม: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.

2.9 เอกสารของหน่วยงานที่ไม่เป็นเล่ม

ชื่อหน่วยงาน./ (ปีที่พิมพ์./ วันที่/ เดือน)./ ชื่อของเอกสาร./ เลขที่ของเอกสาร (ถ้ามี).

ตัวอย่าง (จดหมายเหตุ)

กรมศิลปากร. (2445, 27 พฤศจิกายน). *ลายพระหัตถ์กรมหลวงดำรงราชานุภาพกราบทูลกรมหลวงเทวะวงษ์วโรปการ*. เลขที่ 3/197.

ตัวอย่าง (คำสั่ง)

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย. (2549, 21 มีนาคม). *เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการประจำบัณฑิตวิทยาลัย*. คำสั่งที่ 0577/2549.

ตัวอย่าง (ประกาศ)

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย. (2549, 23 มิถุนายน). *เรื่อง เกณฑ์การทดสอบและการเรียนการสอนวิชาภาษาอังกฤษสำหรับนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา (ฉบับที่ 2)*. ประกาศมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.

ตัวอย่าง (ไม่ปรากฏชื่อผู้แต่ง)

รอบรู้นานาชาติ. (2549). กรุงเทพฯ: ภัทรินทร์.

ตัวอย่าง (ไม่ปรากฏปีที่พิมพ์และไม่ปรากฏสถานที่พิมพ์)

ส. กลิ่นหอมหวล. (ม.ป.ป.). แม่คะนึ่ง-น้ำค้างแข็ง คืออะไร. ม.ป.ท.: ม.ป.พ.